

Caspar Schwentinger

¶ Guilielmi Varignane secreta sublimia ad varios curãdos morbos verissimis autoritatibus illustrata additionibus nonnullis flosculis. Item in margine decorata: diligentissime castigata: nusq̄ impressa feliciter incipiunt.

¶ Cum gratia et privilegio.

Cunctis virtutibus militaribus accinto nec minus intellectualium diademate decorato Magnifico domino suo semper dño Meladino croacborum et bosne plebano generaliter dño totius territorij cbeleñ. eius subiect' animo Guilielmus de Varignana qualis qualis pfessor in artibus: et scietia medicine beari. Quia omnes homines sm plurimũ primo metaphisice. naturaliter scire desiderant tanq perfectibile in vltimã perfectionem ipsius: eo q scientia est perfectio anime: vt testatur Auer. 1. de anima: et Aui. in lib. fortis vite: et Algazel et Macrobius: et Tulius in paradosis: et Seneca in plerisq locis: et Gal. 7. terapentice: et Auic. 6. de naturalibus: et breuiter oẽs pbilosophantes cõsumate effectu nostra sapientia copiosa manifestat que admiror: immo stupidus quasi fio animaduertens: et causa circa qta ciuilia prudentia sollicitas ac vtraq forma continue vigilatis ignoro qualiter culmẽ tãtarũ literarum noster proficit intellectus quis diuinit' plusq bumaniter fore puto. Hec igitur quidem causa que est in ea est proprie insudatis: aut etiã vtilitate propria ac nostrorum iritans merito nos cõmonuit vt descendere placuerit mibi nostro precipere quod gratia mibi fuit inueniendi. c. ia. in loco sancti Grisogoni vt opusculum vobis sanum constituam cõprebendens que precipua apud famosos antiquos circa egritudinum genera sunt laudanda quod equidem libẽti animo suscepi: sed considerans q sm Gale. simplices medicine velociores existunt in opere q composite propter ipsarum substãtiam a materia existere collegi ex dictis Gal. in lib. 12. de simplici medicina. et Dyas. Auic. Serap. Mesue. Rasi. Ysaacb. Amecb kirandi. Rabimoyses et pluriũ aliorũ nõ noia: sed in quibus non solum cõcordes sed alijs precolaudant: que quidem cum nominauero multa immiscebo eorum quorum virtus mira scientiam medicinalem transcendit: et quorum operatio a sola forma existit specifica: quorum veritates licet ab expertis existant qui voluerunt q experiãtur pro libito. Magis autem gratia perfectionis operis et exercitij fiẽdi in eis ponentur quantum per experientiam que ab eis sit suscepta. Ve

rum quia iuxta Mesue gaudet quilibet inexpertus ad dan-
da experta simplicia et composita: tam paterna quam propria vt
opus dilucidetur ex eis et vt inde acquisita qua puto beniuo
lentie vestre gratia causam habeam ad alia me transferẽdum
et vt quam vitam poleam. Possunt quidem vt sit mihi i senio cũ
potentia exercitandi libros defecerit in arte bacculus senectu
tis et in posteris eterna memoria cũ ipso profectu iuxta Sal.
dicentem videntes dicta Aristotelis et Pla. eorum reminisca
mur ac si essent presentes. Et Ptolomeus nõ fuit mortuus
qui scientiam viuificauit et iuxta Diadoscolim non sibi sed
aliis sapiens natus est. At quia opus hoc post vestram vitam
et meã poterit diuulgare et opera medicinalia: licet ad rectum
sint posita tamen quedam nouã necessaria sepe tanguntur in
eis quibus pure vtens potest operari ad malum. Legentem
nunc obsecro et vbi quicquam sinistre operetur quod si quis operari
presumpserit dicam cum Amech in suo prohemio de venenis
Veniat ignis et sulfur de celo et spiritus qui possunt ipsum fa
cere sicut de vrbibus Sodome et Gomorree. Ob hoc igit̃ idio-
te confidentes in ipso dimittam principia artis et scientie que
sunt fundamentum in opere vt in pluribus: neque signa egritu
dinum ponam: neque causas distinguam neque auxilia: sed tamquam
notis et intelligentibus aliis scribens illa vestre intelligentie et
prudentie derelinquam. Deum igitur cunctorum bonorũ pri
mũ motorem inuoco vt feliciter hoc opus iuxta Mesue dicẽ
tem Principiet deus opera tua: et felicitabit ea et iuxta illud
Pitagoricũ. In omnibus his que agis: exordium a deo su-
me. Hunc itaque librum manifestationis maioris gratia in
quinque sermones diuidam.

¶Guilielmi Uarignane medici Clarissimi Opus de curandis egritudinibꝰ tam particularibus q̃ vniuersalibꝰ sublime adeo: vt secretum secretorum merito nuncupari potest. feliciter incipit.

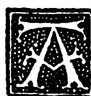
¶Capitulum prohemiale.

Creauit altissimus cuius imperio cuncta debite ordinanť in finē cerebrum. in oppositum cordis vt immensam caliditatē ipsius temperaret feruerent enim intantum spiritus vt prorsus inepti ꝛ inutiles operationibꝰ anime eēnt vt ait phs. Ea ppter oppositū cordis ipsos recte ꝯtemperans collocatum est cerebrū in suppremo membro qđ est caput sit etenim recte melius cono ignis obsistit. quinetiā ꝛ habito fumo ad sensum qđ ī eo existit. Sꝫ neq̃ cerebrum est causa totalis q̃ caput sit in supremo positū fm Gal. ꝛ Auicē. imo oculus ipse qui tanq̃ lucerna corporis debet in supremo locari. Cum igitur in supremo maxime ꝛ manifeste collocatum sit caput: merito ab ipsius dispositionibus est inchoandum. Et primum quidem a capillis tanq̃ a partibus capitis extremis quoniam maxime constat caput ex eis sicut ex alijs partibꝰ fm Gal. in tegni ꝛ prius de coloribus ipsorum dicemus.

Lib. 1. tex. ꝛ cōmē. 34.

¶Capłm. 2. De denigratiōe capillorꝫ.

Apud veteres constat capillū generationem assumere a fumose materia non minꝰ necessitate producti q̃ etiam ꝓpter ornatū ea propter dure existēs substātie eget ipsimentibꝰ fortioribꝰ vt mutatio sit coloris in ipso. Dicā aūt vt p̄missum est q̃cunq̃ approbata p veteres ex his q̃dē est vt colligantur stipites ꝛ folia rubi ꝛ ꝓprie cuius fructꝰ est habēs lanam intus ꝛ coquatur in aq̃ vel ī lixiuio ꝛ laueť ide caput. ¶Idē aūt opať ꝛ flos eiꝰ similiter ꝑparatus. Qđ si lixiuiū in corticibꝰ seu cordicibꝰ nucū cōbustis ꝯficiať dico aūt molibꝰ magis nascentibꝰ extra nuces: tūc operatio vehementior erit ꝛ hoc fit in capitulo toto cōe. ¶Similiter huic operatur acatia si in lixiuio dissoluať ꝛ caput laueť. ¶Idē papauer rubeū cum cortice nucū in lixiuio coctū tingit in nigredine forti. ¶Idē hec inunctio est mirabilis. ℞. mirabo. nigrorꝫ galle. ana. ℥. ſ. litargirij aur. ſ. emblicorum. ℥. ſ. mirti aur. ſ. eris vsti aur. ı. salis gēme dragantı. ana. aur. ſ. pulueri3entur. ꝛ conficiantur cum decoctione dactilorum insuper ponatur capiti ꝛ est mirabile. Itē oleū scriptum infra capitulo de multitudine pilorꝫ. Emblici q̃ꝫ mirabolani si in lixiuio ponanť ꝛ coq̄nť appropinquetate tingunt. ¶Idē ꝛ grana mirti cocta in lixiuio ꝛ maxie semē in ipsis tigit. ¶Denigrat aūt hec aq̃ maxie fortissime. ℞. cineris cerri solidi nō putridi li. ij. litargirij auri. lib. ſ. ꝛ q̄dā addunt alchāne. lib. ſ. ꝛ est mirabile bulliat ī octo fialis aq̃ vsq̃ q̃ redeāt ad duas. Hec igiť aq̃ si valde tepida capillis imponať illos flauo decorat colore. Si vo aliquātulū calida illos rubere facit. Si vero fortiter calida: tūc denigrat fortissime. Sit aūt cautela in ponēdo capiti ꝛ maxime cū est calida: adhurit eni cutē. Pñt aūt plura simplicia cōmisceri q̄ vnū simpler pharmacū non vř opari ꝑ libito. ¶Expertis p̄nis est vt tollanť nuces cipssi aut folia eiꝰ ꝛ in aceto coquanť ꝛ ex ea caput laueť: sꝫ pꝰs caput laueť vt capilli nō sint sordidi ꝛ eum exiccati fuerint tinganť. Idē aūt est puluis mirti dissolutus in oleo mirtino quo ꝯsimiliter caput inungatur. hec ꝛ capillorum radices corroborat ꝛ eos auget sicut plurima supradictorum.

Rubus.

Cortex nucū.

Acatia

Papauer rubeus.

Mirabolāni emplici.

Grana mirti.

Nuxcipssi.

¶Additio.

¶Ut capilli cani nō fiāt sꝫ potiꝰ flaui. ℞. cinerem ligni lingua mrna vocati la rouera circa octauā partē emine ꝛ fac bullire in vna situla aq̃ ad tertie partis cōsumptionē: postea depone ab igne ꝛ dimitte clarificari postea colla ꝛ iterū pone ad ignē ꝛ fac bulire addēdo parasidē vnā paruā eruginis argēti ꝛ totidē calcis viue ac tantūdē aluminis de fece ꝛ bulliāt iterū intm q̃ si ponať vnꝰ pes leporis nigrefiat: tūc ab igne depone ꝛ in vase reserua ꝛ cū volueris vti caput lauād ad quantitatem medij cieti capias ꝛ vtere.

¶Capłm. 3. De rubificatione ꝛ albatione capillorum.

Ut igitur caput su bito vna imissione rubeat pus q̄dē caput lauet̄ i lixiuio cū aūt tersuz fuerit nō sup̄flue tūc madefiat aq̄ hac nō superflue. ℞. vitrioli roma. par. ʃ. salis nitri par. ʃ. cinaprij. ℨ. ʃ. hec terant̄ subtilissime ꝛ i elābico ponant̄ ꝛ i olla plēa cinere mittant̄ sub q̄ furn⁹ paruus paret̄ ꝛ p̄rio q̄dē ignis fiat sub olla magn⁹ donec aq̄ icipiat distillar̄: tūc ign̄s pu⁹ ꝯtinuet̄. postea q̄dē aq̄ q̄ egredit̄ nulli⁹ ē vtilitat̄ ad p̄ns. Colligat̄ ꝯ p̄ se aq̄ illa q̄ tīgit p̄ctiā albā q̄n i ip̄a mittit̄ ꝛ ē h̄ vtil' i h̄ cāu. Caueat̄ aūt bn̄ q̄lit̄ iponat̄ ip̄a em̄ idomite posita nō solū pilos ꝯ ēt cutim adhurit admistrat̄ aūt h̄ mō intra dētes p̄ctis ligat̄ aliq̄d molle sic̄ bōbax vl' stupa vl' frustulū spōgie ꝛ madefit pecten i aq̄ ip̄a tepida existēte sup̄ cinere calido ꝛ hincinde postea pectinam⁹ caput statī̄ fricātes ip̄suz pāno lineo albo: ꝛ h̄ tn̄ facim⁹ donec appeat color i ip̄sis quē q̄rim⁹ sufficit vna immissio nec est sep̄abilis color non pilo cadēte imo quāto caput magis lauat̄ lucidat̄ color pampli⁹. Hec aq̄ multaꝝ vtilitatū est ꝛ solatioꝝ: tingit em̄ si q̄s nouerit nō solū rubeo: ꝯ ēt nigro: viridi: ꝛ roseo: ꝛ zallo colore parit̄ ꝛ reb⁹ inseparabilr̄ adherēte q̄b⁹ ad diuersa solacia vsi sum⁹. ꝛ secreta ēt q̄daz facit q̄ ꝓ nūc dimitto ꝓ melior̄. ¶ Expimētatores ꝟo alchimie q̄si p̄ oppositū proportiōes eoꝝ ponūt vt sit vitrioli ro. p̄. ij. salis nitri par. j. cinaprij p̄. q̄rtā ꝛ testat̄ h̄ eē pulchri⁹. Nos in p̄rio stetim⁹ neq̄ hoc ꝙ possibile est eē exp̄ti sumus. ¶ Ex his ēt q̄ sic tingūt est aqua mellis fit aūt cū elābico ꝛ tuti⁹ pōt poni. naz nō cauterizat vt p̄ria. Ei⁹ aūt iposítio sit post sufficiētē lotionē capit̄ ꝛ exiccationē in sole cū ea fricādo caput vsq̄ ad ei⁹ ꝯsumptionez in capillis. Cauere aūt opꝫ cū fit ne ad cooptoriuz elābici ascēdat nam tota aqua destruet̄. det̄ ꝯ ignis nō sup̄fluus ꝛ quū incipit aqua manare ꝯtinuo cū aliq̄ mātico i capellum elābici isufflet̄ aut cū petia madefctā i aqua frigida iuoluat̄ cooptoriū siue capell⁹: h̄ em̄ ꝓhibet mel nimis bulire. Siliter hec aqua caute ponat̄ i capillis. nam si cutim tāgat illā tingit vt pilos. ¶ Qd̄ aūt redit capillos flauos est aqua hmōi. ℞. tutie costi foliij myrrhe spicenardi an̄. ℨ. ij. olei ros̄. lib. ʃ. terant̄ terenda ꝛ cū oleo misceant̄ ꝛ inde sublimet̄ p̄ elābicū: ꝛ ex hac sublimatiōis aqua loto capite iterū liniant̄ capilli. ¶ Camomilla aūt in lixiuio retenta est ex his q̄ decēti colore decorat capillos. ¶ Ad rubificādū insup̄ est vt tollat̄ fex vini antiq̄ resine pini olei masticis misceant̄ ꝛ in nocte fiat linitio capillorū sicut ꝛ de posteris dicetur. ¶ Idez operatur litiū indum si ex eo dissoluto in aqua vtilis fiat linitio ad capillos calido existēte: sint aūt capilli semi humidi quū opponitur. ¶ Ex cōib⁹ est cōfectio hmōi. ℞. lupinoꝝ ꝛ myrrhe an̄. ℨ. ʃ. stafisagrie fecis vini ana. ℨ. iij. aggregentur ola trita ꝛ cribellata cū aq̄ in qua cinis lignoꝝ vitis extinctu sit ꝛ liniantur cū eis capilli ꝛ teneatur nocte tota: mane aūt lauetur caput ꝛ hoc iteretur ꝛ fient flaui. ¶ Si q̄s magis de albare cupit: tūc hac cōfectione vtatur. ℞. corticū radicum capparis sulfuris: nesrini ꝛ est sambacus siluestris seminis raffani mes ꝛ est robilia enule sicce stercoris yrūdinū an̄. terantur ꝛ aggregentur cū felle vaccino ꝛ aceto vini albi liniatur ex eis caput p̄missa lotiōe cōi ꝛ exiccatiōe ꝛ suffumigatiōe capilloꝝ cū sulfure reiterata ꝛ teneatur sup̄ caput. ¶ Cū ꝟo capilli fcti fuerit albi: tūc ip̄orū assiduet̄ inūctio cū oleo sābacino.

Aqua mellis.

Camomilla.

Litiū indū

Alia l̄ra h̄z neisuz ꝛ exponit̄. i. rosa siluestris alba.

Glosa.

a ¶ Uel sic in forma magis intelligibili. ℞. salis nitri vitrioli ro. an̄. lib. ʃ. cinaprij. ℨ. ij. ꝛ sequere vt dicit magister.

b ¶ Uz ad poros tollēdū ꝛ callos: ad albandū dentes: ꝛ lentigines euellēdas.

Additiones.

¶ Ad capillos colore auri colorandū. ℞. dragāti amili an̄. ℨ. ij. gummi arabi ℨ. iij. sabonis albi. ℨ. ij. alumin̄ fec̄. li. ij. aq̄ clare. q. s. ꝛ omnia ista pistent̄ et misceant̄. ꝛ ponant̄ ad ignē ꝛ aliquantuluz bulliant postea colentur ꝛ vngantur stando aliquantulum in sole.

¶ Ut capilli cane efficiāt̄ plāi. ℞. galeti. ℨ. ij. mellis occie ꝛ ē species terre ana. li. ij. ꝛ fiat aq̄ distillata p̄ elābicū ꝛ sic liniāt̄ capilli cū pectie ad solē post ablutionē cū lissiuio ꝛ desiccationē aliq̄lem.

¶ Ad capillos flauos faciēdū. ℞. myrre rubee: ma. radic celidonie domestice an̄. tere. diligēter ꝛ pone i olla vbi sit ci

minū rasura busci z parū croci decocta z caput vnge: z sic frequēter tota nocte dimitte z in die laua assidue cū lirinio stipitū fabarū z radicū ordei pbatū enī ē.

Cap. 4. De tardāda canitie.

Ex pmis aūt est assidua inunctio capitis cū oleo de oliuis recētib⁹ z non solū hec efficit: sz eorū phibet casus. Girardus dixit q̄ sāguis tauri nigri arid⁹ comest⁹ z inunct⁹ cū oleo onfacino canos capillos denigrat caueat aūt ols q̄ canitiē tardere cupit ab vsu balnei aq̄ dulcis z superfluo coitu z sūmope ēt capilli n̄ tāgant aq̄ rosata z marie cāphorata. Cāphora enī q̄cūq̄ mō approximata canos accelerat.

Sāg. tauri nigri.

Camphora canitiē fac.

Cap. 5. De crispādis capillis.

Ex his q̄ capillos planos incrispāt ē hec. ℞. seminis iusquiami: gallarū: farine fenugreci: psidie: calcis: z litargirij. z ex his post lotionē z exicationē fricent capilli. Applanant aūt capilli. s. crispi si vitrū p optie terat z i lirinio in q̄ fit lotio ponat nā a ppetate applanat. Siliter aūt ꝯfortat capillos z applanat nabach z est agrifoliū qn̄ ex ei⁹ decoctione liniunt capilli. Scisuras aūt z corrosiōes in finibus eorū p optie sanat ordeū si ꝯtiue teneat i lirinio q̄ fit ablutio q̄ ꝯtiue fuim⁹ experti. Idē opat vnguentū de succo lapatij scriptū infra caplo de alopitia.

Vitrū capil. planat.

Agrifoliū.

Ordeum.

Unguētū lapatij.

Cap. 6. De abrasione capillorū z prohibitiōe eorū ortus.

Ut igit cadāt sumat lac recens titimali z liniant i sole: nā cadūt post q̄s orient alij pili subtiliores z rubei q̄ silit liniant z cadēt z h̄ fiat q̄usq̄ penit⁹ null⁹ remāeat q̄ erit in tertia vl q̄rta vnctiōe vl āpli⁹ sz corpis dispōnē. Idē opat lac volubil maioris nā pit⁹ illos abradit. Idē ē z forti⁹ sumat calcis fortis p. j. z intundat p. vj. aq̄ desup z p triduū dimittat postea coler z colature addat sexta ps calcis iterū z sic p tres dies dimittat post sexta ps arsenici citrini triti i pdicta aq̄ mittat z tādiu i sole dimittat donec pēna imissa depilet postea cū lana itincta deducat ad vsū semp tn̄ post depilationem cū aq̄ ordei vl fabarū vl seminū melonū vel oleo rosato inūgat. Ex pprijs ē vt loc⁹ cū gūma edere liniat aut lachrila ei⁹ z post casū cū eiusdē teneat inunctus. Prohibēt aūt gnatiōnē pilorū euulsorū oua formicarū supfricata loco z rubigo ferri cū saluia. Prohibet ēt in pilis palpebrarū ortū fieri pilorū. Aqua v̄o lupinorum grossos capillos subtiliat. Et dixit. Rasis q̄ sanguis cerui capillos subtiliat.

Lac titimali.

Lac volubilis ma.

Gūma eder

Oua formicarū.

Aqua lupinorum.

San. cerui.

Additio.

Ad tollēdū pilos z ne nascat. ℞. oua formicarū: gū: eder auri pigmti. z ter. z icorpa cū aceto i modū vnguēti z frica vbi vis vt ꝫ.

Cap. 7. De multiplicatiōe capillorū.

Ex expertis q̄dē nr̄is multotiēs in multiplicatiōe: ꝯfortatiōe: z decoratiōe capillorū: i hoc vnguētū mirabile. sumantur radices maluauisci: folia trifolij: radices z folia petrosilij ana. ponant i olla noua z subponant i eis mel z acetū an̄. q. s. vt plene coquant q̄bus coctis plene colentur p pannū z in vase vitreo recōdantur. Ex hoc vnguēto vngat caput multotiēs. bonū aūt eēt si caput p̄us raderet mirabilis est effect⁹ ei⁹. Ad h̄ ꝯfert lotio cū aqua decoctionis capillorū veneris fcā. Ex hijs ēt est vt sumat antimonij plūbi vsti an̄. 3. viij. eris vsti: croci: myrrhe: spicenardi: piperis lōgi. an̄. ℈. j. ossiū dactilorū cōbustorū i vase eneo ℥. iiij. terant ola bn̄ z cū lirinio misceantur z fiat vnguētū vsus. vt in alijs. Accelerat aūt pilos i barba marie inūctio de oleo de sticados freq̄ntata. Silr̄ q̄z i barba z supcilijs h̄ facit. ℞. papaueris nigri: foliorū mirti capilli veneris: spice nardi: ciperi: seminis apij: emplica: cipssi. an̄. ℥. j. coquat i trib⁹ libris olei mirtini in duplici vase z sit caldariū ifer⁹ plenū aqua z coquat vsq̄ ad consumptionē aq̄ deīde accipiant cortices pini z laudani. an̄. par. tertiā ter puluerizentur subtilissime z addat i pdicto oleo z ex h̄ fiat inūctio mane z sero. Qd̄ aūt pilos cōfortat: plōgat: z ispissat: z nasci facit est laudanū cū oleo mirtio: sz h̄ nō fac i alopitia vel caluitio cū iaz cutis icipit apparere. Confortat ēt radices capillorū ne cadāt decoctio mirti z succ⁹ ei⁹ cū madesiūt ex eis. Idē opat nasturtiū bibitū z linitum. Fortes aūt efficit z duros z eōs ꝯfortat oleū sisaminū qn̄ i eo decoquit mirt⁹ i duplici vase z inūctio fit ex eo. Idē facit aloe cū vino mirtū. Oleū aūt costinū ꝯseruat iuuētutem in eis qn̄ assiduat inūctio. Ex pprijs aūt ē vt sumat capilli veneris lati sani olei mirtini olei delilio z vini an̄. ptes eq̄les p=

Capillus ve.

Oleū sticados.

Laudanū.

Mirt⁹.

Nasturtiū

Oleū sisaminum.

Aloe.

Oleū costinum.

miſceantur ⁊ epithimetur ex eis caput
[spuma maris.] ¶Item ſpuma maris ⁊ cepe ſi loc⁹ fri-
cetur multiplicabũtur pili in eo. ¶Itē
[Stercus gazel.] dicit Raſis ꝙ ſterc⁹ gazel ſiue dyane cũ
oleo mirtino meliorat ⁊ creſcere facit ca
pillos.

Additiones.

¶Aqua depillatiua. ℞. lixiuij .lib .iiij.
parum bulliat deinde ſuperaddat̃ cal-
cis viue recentis. ℥. iij. auripigmẽti ſub
tiliter triti lib. ſ. floris eris triti. ℥. ij. tũc
ab igne deponantur ⁊ ſeruentur in vi-
treo bene obturato ⁊ predicta ſic dimit-
tantur ⁊ poſtea vtere.
¶Probatũ ⁊ nobile i lõgatiõe capilloꝝ.
Decoq̃t̃ fenugrecũ vł̃ herba ei⁹ ⁊ ẽ meli⁹
in lixiuio ex quo fiat ablutio ⁊ cũ capil-
li fuerint mediocriter ſiccati vngat̃ pe-
cten cum oleo ⁊ pectinetur hec em̃ ab-
lutio ⁊ pectinatio capillos vltra modũ
elongat ⁊ multiplicat ⁊ valet ad ſciſu-
ras ⁊ coroſiones capillorum veraciter.
[Pinguedo serpentis ⁊ talpe.] ¶Ad faciendum naſci pilos. Pingue-
do ſerpentis albi inuenti in vineis: vel
pinguedo talpe multum confert ſi loc⁹
depilatus inũgatur ⁊ bene ſuccedit.

¶Caplm̃. 8. De furfuribus capitis.

[Fel capre et vrsi.]

Quod ergo iuuat caput a fur
furibus eſt fel capre aut vrſi
cum vino mixtum ex quibus
caput inungatur: aut in lixi
[Radix lilij.] uio diſſoluat̃: ex quo caput
lauetur. ¶Idem operatur radix lilij tri
[Uitrum.] ta ⁊ cum melle mixta cum inungitur ca
put ex eis. ¶Similiter ſi vitruȝ teratur
ſubtiliſſime: ⁊ in lixiuio miſceatur cum
vitro ⁊ chimolea ⁊ ex ea caput inungat̃
curat furfures curatione perfecta quod
[Capilli veneris cinis.] confirmat Kirandus. ¶Cinis autem ca
pilli vene. cum liſinio mixtus omneſ au
[Cinis caulium.] fert. ¶Idem autem facit cinis cauliũ ⁊
ipſorum decoctio abluto capite ex ipſa.
[Fenugrecũ] ¶Simili quoq; modo ſi ex decoctione
[Agrifoliuȝ.] fenugreci caput lauetur. ¶Si aũt agri
folium in lixiuio coquatur ⁊ proprie
gummi eius non ſolum furfures: ſȝ om
nes res minute mundantur a cuti.
[Blitis rubea.] ¶Aqua etiam decoctionis ſicle .i. blitiſ
⁊ maxime rubee: ⁊ maxime cum radici-
bus ſimul quod ſepe ſum⁹ experti per-
[Canapis.] optime mundat. ¶Hoc idem facit deco-
[Garab.] ctio foliorum ⁊ radicum canapis. ¶De
coctio garab ⁊ eſt ſpecies ſalicis ablu-
tione facta cum ea decocta eſt circa ipſã
furfuris ablutionem. ¶Idem facit vri- [Urina hoīs]
na hominis. ſed hoc pro ruſticis ſit ad [Amigdale]
iuuamen. ¶Item tollantur amigdale [amare.]
amare ⁊ terantur ⁊ diſſoluantur in vino
⁊ cum ipſo lauetur caput.

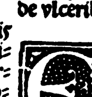
¶Capitulum. 9. De pediculis ⁊ lẽdib⁹.

Ex his eſt tamariſcus coctus [Tamariſc⁹]
in aqua ex qua poſtmodum
corpus vel caput lauetur nã
multum iuuat quod frequẽ-
ter expti ſumus coquantur ra
mi cum radice ⁊ folijs. ¶Idẽ operatur [Alchitram.]
inunctio facta cum alchitrã non ſolum [Alumen.]
illos interficit ſed etiaȝ illos animaliũ
brutorum. ¶Si etiam alumẽ in lixiuio [Aq̃ marina]
vel aqua coquatur illos necat quod et
ſola aqua marina operatur. ¶Et dixit
Raſis quãdo quis ſuffumigatur ex pe [pẽna vpupe]
na vpupe expelluntur ab eo vermes. [Auripigmẽtum.]
¶Idem facit auripigmentum coctũ cũ
oleo ⁊ caput vel corp⁹ ide vngatur. ¶Si [Argẽtũ viuum.]
militer argentum viuum cum oleo ro-
ſato mortificatum inuncto corpore fu- [Lac volubilis ma.]
gat. ¶Idem quoq; lac volubilis maio-
ris modo decenti applicatum. ¶Siſim [Siſimbriũ.]
brium quoq; ſi in aqua coquatur aut
ſicla ⁊ ſi ex hac decoctione fiat lotio fu-
gatur immo ſola lotio mellis fugat.
¶Idem aleum mõtanum coctum biba [Aleum mõtanum.]
tur ⁊ eius decoctio bibatur aut made-
fiat corpus interficiuntur oĩno. ¶Sic ⁊ [Cedria.]
cedria ⁊ eſt olus quod a cedro ſumitur [Gumi edere]
ſm̃ Gal. interficit. ¶Ideȝ quoq; ⁊ gumi
edere operatur que dicitur cuſſus ſcd̃m
Gal. ſed capilos deſtruit. ¶Ex noſtris
auteȝ proprijs eſt hoc. ℞. ſtaſiſagrie. ℥.
ij. vini fiale. iiij. ſpinarum porcinarum
combuſtarũ. ℥. ij. argenti. ℥. ſ. buliant ſi
mul omnia ⁊ vbi neceſſe eſt corpus vn-
diq; madefiat.

¶Tractatus ſecũdus primi ſermonis
De diſpoſitionib⁹ capitis ⁊ cerebri cõ-
tinet capitula. xi.

¶Capitulũ primũ. De alopitia in quo
de vlceribus cutis ⁊ ſafati dicetur.

Et quia alopitia eſt fedi
tas cutis capi-
tis cũ caſu capillorum fedis
etem̃ vulnerib⁹ vulpis ſimi-
latur vnde ⁊ nomẽ ſumpſit.

Alops enim grece idem est quod vulpes. ¶ Notandum autem est quod in curia cuiuslibet infirmitatis adhibenda est dieta competens ¶ Existens igitur alopitia cutis feditas cum casu capillorum indiget virtute dupli ci medicinarum abstersiua feditatis et generatiua capillorum. tales autem erunt quecumque scribentur. ¶ Cum igitur est propter grossos humores succus radicum et herbe rosmarini cum melle mixtus sanat vt testatur Sal. ¶ Si insuper vngatur caput oleo decoctionis abrotani sanatur et pili nascuntur Similiter si decoquatur in oleo de raphano vel decherua. ¶ Limatura quoque auri cum aliis que conferunt alopitie confert valde. ¶ Si ferrum quoque super cottem fricetur et colligatur quod ex vtrisque aggregatur et liniatur caput, sanat et capillos nasci facit sicut et erugo ferri cum illinita etiam si alopitia antiqua fuerit. ¶ Idem facit cinis ranarum cum pice preparatus. Et dixit Kirandus quod rane sint parue. Et dixit Rasis quod locus fricetur cum ipsis donec rubefiat postea inungatur cum medicina. ¶ Cepe quoque fricatum confert et citius facit oriri pilos quam spuma maris et videtur quod sit melius misceri vtraque simul. ¶ Quod autem appropriate illam delet est succus denisir. i. auene capiti illinitus. ¶ Et dixit Kirandus quod adeps vulpis perfecte sanat alopitiam et strictius copuletur inspissat eam alopitiam. ¶ Et dixit Rasis quod cinis stercorum caprarum mixtus cum aceto et oximelle confricatus alopitiam sanat. Idem dixit de vngulis caprarum vstis et cum aceto mixtis. ¶ Si caput vngatur oleo: farina lolii: et raffano mixtis pillorum generatio in alopitia fiet. ¶ Ut etiam accelereretur ortus pilorum in ea fricetur cum gumi ruthe siluestris. nam valde nasci facit et raro inuenitur sibi par secundum Auicennam. ¶ Cum vlcera sunt in cute. sumatur altea et teratur et cum vrina misseatur et emplastretur caput et confert valde. ¶ Hoc idem facit radix lilii tritus cum melle mixta capiti emplastrata namque milla tollit. ¶ Et dixit Rasis quod caput canis combustum a fronte superius et tritum et super infusum oleo rosa. et iunctum vlcera capitis exicat. ¶ Ad saphati no quod maxime pueris accidit confert vt locus cum aliquo psilotro depiletur deinde folia attriplicis supponantur ipsa. n. sola multotiens sanat exiccando humiditatem. ¶ Aut caput hoc vnguento vngatur. Recipe ceruse litargirii. ana ℥. v. lisiuii de cinere vitis. ℥. iii. olei rosati. ℥. i. cere. ℥. i. liquefiat cera cum oleo rosa. et terantur cetere medicine et conficiantur omnia cum vitel lis duorum ouorum a feris. ¶ Ex expertis est hec. Recipe gallarum. ℥. ii. ignorum armel alia litera habet hermel. ℥. ii. baurach. aur. i. sulfuris citrini aur. ii. arsenici rubei aristologie ambo. ana. aur. i. salis: ac frustum veteris furni testudis amigdalarum amararum excorticatarum: coloquintide: eris vsti: merdarum citrinarum: merda fengi: radicum capparis: foliorum fici siccorum: radicum canne sicce: zinziar: aluminis iameni sief: memithe: olibani: olei ana. aur. i. terantur medicine et cribellentur et conficiantur cum aceto vini donec fiat vnguentum et ponatur in sole donec misceatur deinde cum eo caput iungatur. est. n. vtile hoc vnguentum non solum ad saphati: sed ad omnia vlcera capitis: et tineam: et alopitiam: et lendines: et pediculos et scabiem vlcerosam: et consimiles egritudines et antiquas sanat. ¶ Unguentum etiam vtilissimum in alopitia. Recipe succi lapatii maioris olei communis ana. cietum vnum bulliant inicem tribus vel quatuor vicibus siue bullitionibus postea. Recipe cere virgis. ℥. iii. thuris masculi. ℥. i. terantur optime et per se cum cera liquefacta misceatur demum simul omnia misceantur et coletur per pannum et nocte vna ad serenum ponatur ex quo sero et mane caput prerasum subtiliter iungatur et semper tertia vel quarta die cum lixiuio debili lauetur: hoc etiam vnguentum fisuras capillorum curat capite et capillis inunctus.

¶ Cap. 2. De soda.

Ex his sic pludatis est vinum melliciodos quod maximum presidium scribitur in hoc casu cuius receptio secundum Dyas. est. Recipe vini veteris et austeri vrceos quinque mellis vrceum vnum salis cietum vnum ponatur in vase magno et bulliant et quamdiu bullierit adde sal minutum cocture et cum infrigidatum fuerit recondere in vase minoris terre. ¶ Si ex oleo quoque anetino fiat iunctio sine dubio tollit dolorem. ¶ Radix quoque rodie et est radix similis costo quod fricata manibus longius quam rosa iactat odorem cum oleo nardino maximum est remedium. ¶ Psillium etiam confractum in aqua et fronti applicatum confestim sedat et si cum aceto coquatur admixto sibi post oleo rosa. et temporibus illinitum vel emplastratum exiccat. ¶ Sed silere non potero hoc est remedium sede quod a causa calida est. ¶ Camomilla etenim et eius oleum conferunt curando humores sine attractione per resolutionem et hec operatio est sibi magis propria quam altera medicina. et nos semper probauimus in dolore capitis quod est in febre euaporationem ex decoctione camomille factam esse perutilem sicut

Rosmarinus. Oleo abrotani. Limatura auri. Ferrum. Cinis ranarum. Cepe. Ars deseruit Auic. 2. can. Adeps vulpis. Cinis stercoris capre. Ungula. capre. Gumi rute. siluestris par non habet ad pilorum ortum. Altea. Radix lilii. caput canis combustum. Expertum. Uinum mellitidos. Oleum anetinum. Radix rodie. Hoc Dyas. cap. proprio. Psilium. camamilla.

sicut ⁊ in eo q̄ ab aeris frigiditate contingit. ¶ Idē facit aloes si cū oleo rosa dissoluat̄ ⁊ cū modico aceti ⁊ ide caput liniat̄. ¶ Sodā autē si sit antiqua tollit caput purgiū factū ex vno grano mumie dissoluto in succo maiorane ⁊ p̄cipue si causa sit frigidū sicut etiā ex mumia: castoreo musco cāphora añ. gra. j. fiat caput purgiū sedat̄ dolor. ¶ Similiter folia trifolij timporib⁹ ēplastrata illū tollūt. ¶ Antiquū tollit scamonea si cū aceto ⁊ oleo rosa. mixta capiti liniatur ¶ Sz circa hec ꝓpriū experimentū habem⁹ de scamonea ꝙ postea dicet̄. ¶ Sedat autē sodā factā statim ꝓpter dissolutionē neruorū caput purgiū factū ex dissolutione margaritaꝝ. ¶ Uehementer etiā eā sedant folia mirti viridia ī vino cocta ⁊ capiti ēplastra si sit dolor cū febre. Est aūt ex exptis nostris. ¶ Eādem tollit opiū cū oleo rosa. ⁊ myrrha mixtū ⁊ distillatū in aure. ¶ Dolorē autē q̄ ꝯtinet totū caput q̄ gallea vel ouū dicit̄ curat sterc⁹ colūbarū in domib⁹ nutritarū si cū semine eruce tribuat̄ in potu ¶ Si aūt sit dolor ꝓpter eleuationē vapoꝝ ad caput a stomacho illum tollit vsus coriādri in cibis naꝫ ꝓhibet illos ascendere. ¶ Dolorē calidū sedat solatrū ēplastratū capiti. ¶ Elacteriū quoqꝫ immissū narib⁹ sanat Gal. testante ⁊ galia sedat illū. ¶ Et amech dixit q̄ pēne vpupe apponunt̄ sup caput sedāt sodā. ¶ Et Kirand⁹ dixit ꝙ si accipiat̄ cornu dextrū arietis ⁊ fiat pecten ⁊ pectinet̄ habēs emigraneā in dextera capitis sanat̄: silr̄ sinistrū sinistro. ¶ Et dixit ꝙ si mēbrū vulpis in capite ligaueris cephaleā: emigraneā: ⁊ scotomiā curabit. ¶ Et ex ꝓprijs est vt ex succo yreos fiat caput purgiū. Idē yreos capiti emplastret̄ sicut elacteriū siue succ⁹ cucumeris asinini dictū est plurimas superfluitates cerebri educere p nares. ¶ Ex exptis etiā est. ℞. scamonee: myrrhe: croci: costi ana. ℥. j. cū succo agreste ⁊ pauco opio fiant trocisci cum vino stiptico pōderis aur̄. j. liniat̄ sup frōtē timporaꝫ ꝓprie cū vitello oui ⁊ paꝝ aceti fortis. ¶ Expti aūt sum⁹ iuuamētū caput purgij facti ex succo folioꝝ ⁊ sumitatū cussꝰ ꝑparato sicut dictū est supra. ¶ Ex exptis sublimib⁹ cū q̄b⁹ corp⁹ purgat̄ ī hoc casu est. ℞. aloes. ℥. j. coloq̄ntide ī terioꝝ. ʒ. viij. radicū vtriusqꝫ serpētarie sicce: yreos: turbit: agarici: serapini: mirabolanoꝝ citrinoꝝ: chebuloꝝ: ⁊ idorū. añ. ʒ. j. s. cinamomi masticis ellebori nigri eufoꝛbij: assaru: cassie lignee: salis indi: croci: castorei: apij: cheisim: seminis mezereon: sticados. añ. ʒ. j. s̄qlle assate. ʒ. ij. s. scamonee. ʒ. ij. fiat trituratio bona ⁊ īuoluat̄ puluis in succo cucumeris asinini quātitate qua bñ inuoluatur predicto succo ⁊ oleo pauco nucū: deinde exiccet̄ ⁊ inuoluat̄ in mellis dispumati quātitate qua totū fiat sicut pasta ⁊ ꝓponet̄ post sex mēses: alia lra̅ hꝫ puus. ⁊ sic sibi des fm̄ quātitatē virtutis a. ℈. ij. vsqꝫ ad. ʒ. j. s. ¶ Hac aūt tyriaca vtimur qua dolorē cronicū tollimus. ℞. succi absinthij marubij sticados masticis reubar. camedreos camepitheos. añ. ʒ. xij. ysopi aur̄. vj. agarici ad pondus oīm pulueriʒent̄ ⁊ reficiantur cū melle ⁊ det̄ fm̄ virtutē a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. ʒ. v. cū aq̄ calida decoctōis sticados

Mumia. — Trifolium. — Scamonea. — Margarite. — Folia mirti. — Stercus columbarum. — Coriandrū. — Solatrum. — Elacterium. — Galia. — pēna vpupe. — Cornu dex. arietis. — Mēbrū vulpis. — succ⁹ yreos. — Cussus. — Electuariū de sēpētaria solutiuum. — Tiriace descriptio.

¶ Cap. tertium. De frenesi.

Confirmata aūt frenesis nō curat̄: tñ curat̄ nō confirmata: ⁊ hoc difficultas. ¶ Cōferunt aūt maxime ī ei⁹ curatiōne flōre diuertētes ⁊ remātes ⁊ repercutientes medicīe ad caput q̄ note sūt ⁊ sōnifere. de q̄b⁹ multo copia īfra dicemus cap̄lo de vigilia supposito alio gn̄e regiminis. ¶ Et ī oī curatione cuiusl3 frenesis ꝯpetit aptio venarū. ¶ Uerū secretū Gal. scribim⁹ exptum a nobis cui nō est par. ℞. psilij īfusi ī aq̄ cucūeris idi: deīde extrahat̄ ⁊ coaguletur cū rob vue leni deinde sumat̄ draganti albi: gumi arabici seis citroli cucurbite ⁊ cucumeris mūdatoꝝ amili sandaloꝝ seminis portulace seminis malua uisci oīꝫ añ. partē. j. terant̄ ꝯtritione bona deinde misceat̄ cū coagulato predicto ⁊ dent̄ de eo oī mane. ʒ. iij. ⁊ similit̄ apud somnū ⁊ dieta ꝯuenīens sēp fiat. ¶ Quecunqꝫ ad sodā cal. cōferunt dicta supra hic cōiter possent adduci.

Gal. secretū cui nō ē par.

¶ Additio.

¶ Ad somnū ꝓuocandū. Capite abraso illud punge leuiter cū spuma q̄ supnatat sero lactis q̄n bulit stati dormiet hoc feci cuidā qui vigilauerat quatuor dieb⁹ continue ⁊ statim dormiuit.

¶ Cap. iiij. de epilepsia: īcubo: apoplexia: ⁊ similibus.

Et q2 īcub⁹ est sic q̄dā epilepsia diminuta ⁊ via ad ipam ⁊ al's malas cerebri passiōes est. n. sicut epilepsia ī vigilia sic hec epilepsia est ī sōno: ⁊ ō

vtrics sit cura cōis. ¶ Ex approbatis est herba betonice qñ cū aqua bibit. ¶ Est maximū psidiū ei gargarisma qd ex caricis factū est. ¶ Optimū est fum⁹ sinapis narib⁹ attractus et maximū est presidiū. ¶ Folia quoqꝫ trifolij et semen cū aqua bibitū singulare ꝯfert auxilium. ¶ Conferūt aūt iuuamento magno tā epilepsie q̄ꝫ incubo fruct⁹ peonie cū geleniabin aut vino sumpt⁹ sint ex eo grana nigrana. xv. et vl'r ꝯcordati sunt oēs veteres in peonia q̄ ipsa totaliter subiecte plus oī alio ꝯfert. Ita ēt q̄ ad collū suspensa: et hoc sp maxime est in epilepsia puerorū ꝓbatū sicut ad incubuꝫ dicta gña dam⁹ cū melle ros. collato et vino. ¶ Ad epilepsiā autē puerorū proprie flos viole dat⁹ cū aqua et bibitus appropietate ꝯfert. ¶ Simili q̄ꝫ modo assa mixta cū serapino et bibita cum vino et aqua multū ꝯfert. nā scriptum est serapinū esse ad epilepsiā vnā de meliorib⁹ medicinis. ¶ Supra aūt oēm medicinā comēdatū est granū armel qd cuꝫ vino mixtū et ꝓpinatū i potu multū cōfert. Quidā aūt dicūt illud esse rutā siluestrē. ¶ Antimoniū aūt cōfert appropietate epilepsie. ¶ Ex secretis autem Gal. fuit et alij i hoc ꝯcordati sūt q̄ si sumāt ossa hoīs mortui ꝯburant et fiat cinis et ꝓpinetur i potu q̄ appropietate epileptico ꝯfert et ego i hoc mirabilē inueni veritatē: sanaui. n. et ꝓseruaui amicū purgatiōe fctā sola exhibitiōe hui⁹ cineris a parismo epilesie q̄ eā tm̄ icurrerat vt plurib⁹ dieb⁹ illā hēret ꝯtinue. tollebā aūt ossa capitꝫ hoīs et dabā cuꝫ vino subtili ꝑmixta. ¶ Sāguis agni scꝫ Gal. io. de simplici medicina non curat epilepsiā: sꝫ Aui. et kirād⁹ dicūt q̄ sic eo q̄ hoc facit a forma q̄plia et nō a ꝯplone vt voluit Gal. ¶ Galbanū aūt suo odoratu facit epilepticū reuiuiscere sicut. et odoramētū gallie viuificat eos. ¶ Ex experimētis q̄ꝫ nr̄is et vsitatis post corporis mōdificationē ē vt cū hijs pastillis sumat piretrū cū mastice et cera q̄ntū sufficit ad icorpādū ista duo et fiāt pastilli q̄ masticēt ipi. n. cū ꝟtute flegma deponūt et cerebrū mirabilr mūdificāt. ¶ Ad idē aūt vsi sum⁹ mūdificatiōe corpis facta. s. cū ellectuario fctō seu scripto. s. c. de soda circa finē et est penultimū: et ēt vtile est illud q̄ scribit. f. c. de surditate ¶ Vtebamur q̄ꝫ tyriaca scripta. s. e. c. i fi. nos illā dabam⁹ cū decoctiōe piretri ¶ Et q̄ appoplesia cōicat i cura cū epilepsia sicut ēt pl'm cā ei⁹ sic cura ei⁹ applicet cū ꝓdicta: ꝓcolandata sr̄r cetera ꝓdicta sunt gallie odoramētū. ¶ De brionia autē dt dra. q̄ ex ea bibat. ʒ. i. āt. ʒ. ij. ad pl⁹ ꝓstolat epilepsia toto anno. hec q̄dē appropietate ꝯferūt appoplesie sicut et cura subeth ex his adiuuatur similibus.

Betonica.

Fum⁹ sinapis.

Trifolium.

Peonia.

Flos violarum

Assa.

Serapinū.

Armel et q̄d sit.

Antimoniū

Ossa hoīs mortui.

Sā. agni.

Galbanum odoratū epilenticū reuiuiscit.

Gallia non sꝫ viuificat

Gallia.

Brionia.

¶ Additiones.

¶ Nota si quis portauerit secū crisma nunq̄ꝫ patietur epilepsiam.

¶ Exptū q̄ꝫ habui a fratrib⁹ scti Francisci de obseruātia de sctō Mauricio in casu q̄ caro lupi ꝯbusta puluerizata et data i epulis cōfert idē de pulmone lupi. Et si det pulmo lupi lot⁹ cū bono vino nigro: et coct⁹ cū bōis spēb⁹ aromaticis liberat ab epilepsia et exptū est i vna iuuene de cōzano nobili q̄ curata et nupta inde filios habuit. ¶ Exptum et ꝓbatū ad epilepsiā q̄ deum testor et mlti curati sunt ifātes. ℞. oppoponacis: castorei: san. dra. antimonij añ. tere. et q̄cūq̄ꝫ mō dare poterꝫ patiēti tribue videbꝫ mirabile. ¶ Itē exptum secundina asine bñ lota in vino nigro qñ stati nat⁹ est asinus et i furno exiccata et puluerizata data i ieiunio cum modico vini albi ille spasm⁹ cerebri ad man⁹ paulatim reducit deinde ad digitos tādē euanescit et resoluitur et est a religiosis sumptum.

Secundina asini.

¶ Cap. v. De prohibitione somniorum et timoris in somno.

Quia vero q̄dā molestāt in sōnijs imagināt supflua et hec dictis egritudinibus cōicat. Nā fm Auic. 6. de naturalibus epileptici et appoplectici et subetici easdē imaginatiōes vidēt in egritudinib⁹ q̄s i sōno tpe sanitatis iō nō frustra dōꝫ ē aliq̄d post hec dico. autē ꝓcedētia ꝯducire. ¶ Vex has visiones hñtes debiliorib⁹ egēt auxilijs q̄ꝫ ꝓdctī ꝑticlarit aūt hec ꝯferūt. ¶ Semē lactuce bibitū supflua sōnia ꝓhibet. ¶ Et dixit Amech q̄ posuerit portulacā sup lectulū suū non videbit somnū penitus ¶ Et dixit Rasis q̄ ocul⁹ vrsi dexter desiccat⁹ et suspēsus sup puerū remouet ab eo timorē i somno. Idē dixit de oculo dextro lupi. ¶ Et dixit Auicē. margarita suspēsat collo tiorē tollit. Et albert⁹ dixit si tollat herba serpētaria trita cum herba trifolij gñat serpentes. Si igit de eorum puluere sub capite ponatur de certo nō somniabit.

Semē lactuce.

Portulaca.

Oculus dex tervrsi et lupi

Margarita

Serpētaria

¶ Cap. 6. De litargia.

Litargia quoq; cõicat cum pdictis in cã vt plurimũ: nõ multa pdicta hic aducant & maxime euacuationes et mũdificatiões cõueniẽtes. ¶ Scriptũ est specialiter ad litargiam mortalem q saturegia cũ aceto frequẽter infusa capiti litargiam exiccat. Et de anacardis dictũ est q appropietate cõferunt: quare condita anacardina confectio vtilis est cuius doctrinã infra scribemus cap. de egritudinib⁹ mot⁹.

Saturegia

Anacardi.

¶ Capitulum. 7. De vigilia.

Omnes fere doctores conueniũt in hoc q3 quasi oia frigida somnũ puocant: s3 inter alia laudarũt lactucã: papauer: mãdragorã: semina cõia frigida: opiũ & silia. ¶ Et ex cõpositis qdẽ est hoc q somnum puocat alienationẽ tollit & febrẽ & sitim. ℞. seminis lactuce portulace: papaueris: seminis cucurbite: & citruli excorticati ana. ʒ. v. succi liquiritie: dragaganti: amili: opij: ana. ʒ. j. ſ. terantur oia subtilissime & fiãt trocisci cũ mucilagine: psilij. Dosis a. ʒ. ij. vsq; ad. ʒ. iiij. cũ aqua frigida aut cũ aq̃ citruli vel lactuce vel similiu3 sicut vocat necessitas. ¶ Embroca materialis q̃ ẽt aufert dolorem capitis calidũ. ℞. foliorũ apij capitũ papauerũ foliorũ mẽte seminis lactuce iusqami añ. ptes equales coquant i aqua q̃ sufficit vsq; ad ꝯsumptionẽ tertie partis & fiat capiti embroca: & si emplastrũ fiet opatio fortior & pfectior. ¶ Oleũ ẽt mirabile quo fit inunctio. ℞. opij. ʒ. x. seminis lactuce. ʒ. viij. iusquiami mãdragore añ. ʒ. v. corticũ papaueris. ʒ. xij. terant grosse & sup eis pĩjce aquã expssionis mãdragore aut decoctõis ei⁹ li. ſ. aq̃ decoctõis capitũ papaueris lib. ſ. olei sisamini lib. ſ. coquant in duplici vase vsq; ad decoctionẽ succorũ & ex hoc frons & sinciput liniant. ẽt põt narib⁹ sugi & est mirabile. ¶ Et ego multotiẽs su3 exptus vt tollat succus lactuce papaueris solatri aq̃ ros. añ. par. ſ. aceti par. ſ. opij par. iiij. isundant i spõgia & apud nasu3 teneat ifirmi. ¶ Qñ si cã vigilie sit materia frigida ꝯfert tũc suffumigiũ h. ℞. cãomille florũ aneti añ. ℥. ij. melliloti. ℥. ſ. corticũ mãdragore: cassie squinãti añ. ʒ. iij. corticũ papaueris. ℥. ſ. ligni aloes boni. ʒ. ſ. ſ. terant grosse & fiat sic in alio suffumigio dixim⁹. ¶ Caput purgiũ i casu eodẽ. ℞. olei anetini: olei de croco: olei camomille añ. fiat caput purgiũ & si necessitas viget fiat additio ex modico croco & opio cũ eis. opz n. qñq; tm̃ somnũ iducere vt possit incidi mẽbrũ absq; dolore. ¶ Et simplicia q̃dez laudata sunt loliũ: iusqam⁹: lignũ aloes: cortices mãdragore: opiũ & silia. ¶ Et ego qdẽ laudo aquã hanc qua frequẽter su3 vsus. ℞. mirrhe: vinee: iusqami nigri: corticũ mandragore: lolij añ. ℳ. j. opij. ʒ. ij. nucis mus. aloes: gallie musc. añ. ʒ. j. coquant oia i aqua donec inspissent & cũ vino misceant & bibant. ¶ Electuariũ ppria idustria factũ. fortissimũ. ℞. corticũ radicu3 mãdragore. ℳ. j. seminis iusqami nigri. ℥. j. papaueris albi: nigri: & rubei añ. ℥. j. teratur grosse & coquant oia in duab⁹ lib. aque donec redeãt ad lib. ſ. & collent & manibus exprimant tũc. ℞. zuchari albi lib. ſ. ſ. dissoluant cu3 pdicta decoctõe & bulliant vsq; ad zuchari pfectã decoctionẽ postea addat puluerẽ hạꝝ specierũ nucis muscate: gallie musci ligni aloes añ. ʒ. ij. corticũ mãdragore: seminis iusquiami: papaueris albi & rubei añ. ʒ. iij. opij ʒ. ij. terant subtiliter & cum zucharo misceantur & fiat confectio.

Saturegia

Sommifera

Trocisci.

Embroca.

Oleũ mirabile.

Expertum.

Suffumigium.

Caput purgium.

Aq̃ sonifera.

Electuariũ

¶ Additio.

¶ Pillule ad som. puocãdũ. ℞. amili. ʒ. ſ. croci. ʒ. iij. opij. ʒ. ij. tẽpera cũ aqua ros. & fac pillulas. Itẽ. ℞. opij. ʒ. ſ. croci ponderis vni⁹ denarij & sit optie incorporent mediãte aceto deĩde bñ misceat cũ. ℥. ſ. populeon est enĩ puocatiuũ forte somni in feb. itensa si fiat inunctio temporũ. Item pillule alie fortes q̃ sic fiũt. ℞. opij: croci: cassie lignee añ. partes equales detur sola pro vice.

¶ Caplm. 8. De melancolia & timore.

Et ex hijs qdẽ ẽ sisaminum vsus. n. ei⁹ i cibo multũ ꝓdest. ¶ Timori q̃ ex ipa accidit ꝓpetate ꝯferũt margarite. ¶ Lingua aũt bouis. i. buglosa multũ ẽt ꝯfert. ¶ Qñ aũt dr cẽ cura ei⁹ ẽ vsus lactẽ ꝯtinu⁹ qñ associetate ꝯtigit multa. ¶ Aurũ ẽt fm oẽm modũ ꝯfert. ¶ Et ex exptis tã auctorũ q̃ ẽt nr̃is est ellectuariũ hmõi. ℞. sete tincte ex cremesi & grana sup cui⁹ tincturam nõ multũ pterierit circa li. ſ. submergatur in succo pomorũ dulciũ & aqua ros.

Sisaminũ.

Margarite

Buglosa.

Lac.

Aurum.

Ellectuariũ

añ.li.ʃ.ʒ.⁊ dimittatur diē vna deinde fac bullire modicū donec rubeat aqua de= inde extrahe statī cōprimēdo eā ⁊ po= ne in ea zuchari tabarzet.ʒ.ʒ. ⁊ li.ʃ. ⁊ co= quatur donec habeat spissitudinē mellis tūc aufer ab igne ⁊ pone in eo calido ambre crude minutim incise.ʒ.x. ⁊ dimitte in eo li quefieri deinde proijce sup ipsum puluerem harū rerū. ℞.ligni aloes crudi ⁊ darse= ni añ.ʒ.vj.lapidis lazuli pparati:mar garitarū albaꝝ añ.ʒ.ij.auri boni:mu sci boni añ.ʒ.ʃ.pijce oia sit dosis ē aur. ʒ. Nos fiduciā in isto habem⁹ ⁊ marie pparātes infirmū h nectare qd putile in uenim⁹ qd ē. ℞.epithimi recētis foliculo rū:sene:floꝝ boraginis: añ.li.ʃ.cinamo mi.ʒ.ij.ʃ.cassie:spice:macis:cardamo= mi añ.ʒ.ʃ.zinziberis:gariofilorū:semi nis anisi añ.ʒ.ʃ.fiat nectar cū vino sub tili.dosis in mane ē ciat⁹ vn⁹. Est aūt h nectar tāte virtutis vt cū ipso solo iam sa nauim⁹ quartanā. Cōfert et ad idem quū ē mirachia sirup⁹ nr hmōi. ℞.ca pilli ve.ligne bonine:passulaꝝ añ.M. ʃ.xiloaloes:spice:masticis añ.ʒ.ij. epi thimi:polipodij:floꝝ boraginis añ.ʒ. ʃ.fiat sirupus cui addatur succi pomorū redolētiū.ʒ.ʃ.ʒ.zuchari li.ij.⁊ in fine aro matizetur cū ābra. Ad idē est confectio hmōi pter h aliō multa innamita hz. ℞ rosā.rubeaꝝ.ʒ.vj.ciperi.ʒ.v.gariofiloꝝ masticis:spice:assari oīm añ.ʒ.ij.ma= cis:cardamomi:nucis muscate añ.ʒ.ʃ. terantur ⁊ misceantur post. ℞.li.ʃ.emblicoꝝ coquatur cū li.viij.aq donec ps tertia re= maneat postea coletur ⁊ pijciatur sup eā mellis li.ʃ. ⁊ coquatur vsq ad mellis spis situdinē.postea addatur puluis pdict⁹ ⁊ misceatur cū spatula salicis vel citri ⁊ aro matizetur cū.ʒ.ʃ.musci. Adhuc ē h ex secretis galeni. ℞.seminis anisi charabe corali cōbusti: xiloaloes puri:seminis coriādri sicci:margaritaꝝ tritaꝝ: vt al chool:folioꝝ rosā.spadij masticis oīm añ.aur.iij.mirabolanoꝝ indoꝝ: cheb. citrinorū mūdatoꝝ a suis nucleis añ. aur.x.turbit albi aur.xij. agarici aur. viij.zedoarie:doronici añ.aur.ij. zucha= ri tabarzet ad pondus oīm terantur oia ⁊ fiat puluis.dosis multis dieb⁹ cū aq frigida vsq ad.ʒ.v. Itē ad educēdum melācoliā. ℞.aloes.ʒ.vij. masticis.ʒ. iiij.agarici: carthami: poli podij:epi= thimi añ.ʒ.ij.folij . cassie lignee: spice añ.ʒ.ʃ.terantur ⁊ cribellentur ⁊ pficiantur cū melle dispumato.dosis aur.ʃ.cū vino

Species ē cinamomi.

Nectar exptū ad quartanam.

Sirupus

Confectio.

si nō ipedit febris. Itē pfectio hec pro pria ad timorē. ℞.triū piperū seminis peonie:galange:zinziberis:spice inde et romāe:seminis leuistici:carpobalsami xilobalsami:gariofiloꝝ:assari: cimini: cinamomi:ozimi maioꝛis ⁊ minoꝛis:cor= ticum citri siccoꝝ:añ.ʒ.ʃ.been al.⁊ rub. zedoarie:doronici:ameos:radicū liqri tie.margeritarum tritarū.vt alchool: charabe coraloꝝ:lapidis lazuli.ablu= ti:sandarace:croci:nucis muscate: lace aristolo.seminis portulace: seminis apij:coriandri:sete crude incise añ.ʒ.ʃ. macis:fausel ⁊ est auelana inda:galie: añ.quartā ptē.ʒ.ʃ.musci.ʒ.ij. terantur ⁊ cribellentur ⁊ liniantur cum.ʒ.ij. olei de amigdalis ⁊ conficiatur cum melle dispumato dosis oī die est.ʒ.iij.

Capitulū.9. De debilitate cerebri.

T dixit Rasis auctoritate Gal. qd cerebrū galinarum multū vꝫ ꝯ tremorē cerebri ⁊ sepū ipsaꝝ addit in sensum. Et dixit Auicē. xiloaloes valde pfert cerebro ⁊ confortat sensus. Et ex secretis qdē ē h ⁊ ex expimētis. ℞.salis gēme salis masse:salis nitri cō busti:spume maris:baurach albi oīm añ par.ʃ.ellebori albi par.ʒ.pdisi stafi= sagrie:sinapis:tartari cōbusti añ.par. ʃ.sulfuris rosā.sumach:gallarū:alchā= ne:squināti:prassij:gūmi arabici:oliba ni:gariofiloꝝ:xilobalsmi:lilij: arsenici. aluminis folij:spice:nucis muscate añ par.ʒ.terantur ⁊ cribellentur ⁊ soluantur in aq saponis aut in aceto vini ātiq ⁊ pficiantur oia in mortario sit fortiter agitādo ⁊ sic acetū bulliēs qn soluitur cū sapone ⁊ fiāt trocisci.ʒ.v.vnusquisq ⁊ exicetur in vmbra cū ergo trahuntur ad vsum vn⁹ ex eis ⁊ sol uatur cum aqua calida ⁊ abluatur ex eo ca put: ⁊ caueatur ex ne eo cadat aliqd in ocu lum.⁊ sit natura lenis hec etiā psumit vapores ad cerebrum ascendentes ⁊ im pugnat catarro.

Cerebrum galline.

Xiloaloes.

Sal. masse ⁊ cōe idē.

Alis aserme tis ⁊ ē spēs lilij siluestris.

Capitulū.10. De palisi spasmo ⁊ similib⁹.

Uia sicut cerebro accidunt egritudies nocētes pncipa lis cogitatiue virtuti de qb⁹ dictū ē supra. Ita et ei ptin gūt egritudies nocētes mo tiue virtuti sic psalm⁹:palesis:mollifica tio tortura ⁊ hmōi idō de oib⁹ his dicet. Et de anacardis aūt dictū est qd cum

Anacardi.

Lac paucedani et quid est.

sua calefactione appropietate sensus acuūt & laxationi neruoꝝ ꝯferunt. ¶ Ad omnes egritudines neruoꝝ ꝯfert multū lac paucedani & est feniculus porcinus siue agrestis bibitū siue semen eiꝰ vel suffumigatio ex eis. vel ēt inunctio facta cū lacrima eiꝰ & aceto similr̄ & succus eius cū oleo ros. & aceto mirtꝰ maximū est ꝑsidiū. ¶ Ad inflamandū subito corpus & febrē inducendū sumat̄ ex assa fetida ad quātitatē fabe mane & sero. ¶ Quod etiā subito totū corpus calefacit est vsus piperis & peretri: sed de pipere qđ dē scriptū est q ei ē est par sicut in gūma rute siluestris in calefaciendo nō est par. ¶ Ad idē oēs quasi ꝯcordati sunt nigellā esse vltimū farmacū. ¶ A neruis āt & capite educit materias appropietate mirabili q̄ cū in eo agaricꝰ ¶ Idē facit cepe appropietate q̄ est in ipso solo simplici odoratu. ¶ hoc idem facit sternutatoriū factū ex ciclamine mixto cū melle. ¶ Similiter q̄ operat̄ gargarisma factū ex cortice radicū capparis cocto in aceto & melle ant si cortex ēt masticet̄. ¶ Et si ex radice & semine sumat̄ vsq ad. ʒ. ij. cū vino mirifice sanant. ¶ Ad paralesiꝫ multū ꝯfert euforbiū cū aliquo oleoꝝ inunctū. ¶ Infantes aūt ꝯtritos saluberrime sanat semē spine albe potui datū. ¶ Oleū ēt de maiorana scribit̄ esse medicamē eius: sicut & in tremore oleū de cinamomo est mirabile. ¶ De iunipero scriptū est q nihil eo melius reperit̄. ¶ Ad oēs aūt frigidas egritudines neruoꝝ dicit Aui. q sirupus de sticadda est magis iuuatiuus q̄re opꝫ assidue vti eo q̄ hꝫ debiles neruos & q̄ ex frigiditate in ipsis patit̄ ¶ Ad torturā aūt spāliter accipiat̄ nigella & infundat̄ p nocte in aceto & mane terat̄ & fiat caput purgiū & teneat̄ ēt proxima sic infirmo vt per nares illam sentiat. ¶ Ad idē facit caput purgiū cū roba multū ꝯfert. ¶ Patiēs aūt torturā in domo moret̄ tenebrosa. ¶ Omnibus aūt egritudinibꝰ ꝑdictis & spasmo cōfert serapinū & scriptū est de ipso q est vna ex melioribꝰ rebus. ¶ Ex expertis aūt ꝓpriꝰ ad paralesim est assumpto radicis vitis albe a. ʒ. i. vsq ad. ij. ad plus cū ydromelle. ¶ Ad paralesiꝫ q̄ est in vtroq latere cū nocumēto sensus radix rubee ꝯtrita in potu propinet̄. ¶ Ad idē aūt est mūdificatio corpis facta cū ꝯfectione serpētarie scripta supra cap. de soda. circa finē. ¶ Et superius ꝑmisimus scribere anacardinā perutilē in hoc casu qua ēt ꝯtinue vtimur q̄ est. ℞. zinziberis: peretri: nisi gelle: costi: piperis: macropiperis: acori ana. ʒ. &. folioꝝ mirrhe rubee: asse: gētiane: aristolo: bacharuꝫ lauri: castoree: asse: sinapis ana. ʒ. v. mellis: anachardi. ʒ. v. & tertiā inuoluātur oīa cū oleo nucū & ꝯficiant̄ cū melle dosis ꝯ granū lauri. ¶ Experientiā etiaꝫ habemꝰ q aq̄ rosmarini sublimata ꝫ omnem moduꝫ administrationis multum confert.

Febrē faciētia.

Purgantia cap. & neruos.

Agaricus.

Cepe odor.

Ciclamen.

Gargarisma.

Euforbiuꝫ.

Semē spine albe.

Oleū de maiorana.

Iuniperus

Sirupus de sticados.

Nigella ad torturā.

Arrob & est mustuꝫ coctū ad spissitudinem.

Serapinū.

Radix vitis albe.

Radix rubea.

Anachardine ꝺscriptꝰ.

Aqua rosmarini.

¶ Capitulum. 11. De reumate & caterro.

De qđ catarrus dr̄. ad epi.

Omnis q̄dē fluxꝰ a quacūq parteꝫ ad quācūq ꝑtē fluat pōt dici catarrꝰ appellatiōe cōi lꝫ sm loquētes catarrus ꝓprie sit q̄ a capite defluit ad ꝑtes inferiores & maxime ad pulmonē & pectꝰ. Fluxus vo q̄ est ad nares dr̄ ꝓprie coriza sicut q̄ ad fauces dr̄ branchus. ¶ Ex his eīn q̄ ꝯferūt si catarrus & reuma eēt antiquus est vt liniant̄ nares ex mirrha cū pēna. ¶ Fumus quoq storacis liq̄de est multū vtilis: lꝫ in coriza sit vtilimus ꝫ Auicē. ¶ Storax āt sicca facit ad descēsū catarri appropietate autē desiccat catarrū. ¶ Sādaraca etiā est vehemēs. ¶ Ad idē est gargarisma factū cū succo folioꝝ ebuli sm dictū Auic. ¶ Loch hmōi est iuuatiuū bonū. ℞. capita papaueris ꝯtra vis & coquātur cū aqua pluuiali vsq ad ꝯsumptionē medietatꝫ aq̄ & ꝯsumptioni administret̄ mellis q sufficit & coquat̄ iteꝝ vsq ad inspissationē & aq̄ ꝯsūptionē & fiat loch. ¶ Bolū āt armenū affert iuuamētū maximū si det̄ nō febriēti cū vino parū liphato febricitāti vero cū vino multū lmphato. ¶ Cū aūt catarrus est cuꝫ grauedine: thoracis: radix draguntee: maximū ꝯfert iuuamētū & effectū: & tumorē thoracis curat nō amplius reuersuꝝ & maxime si assa vel cocta fuerit accepta. ¶ Idē facit puluis eius radicis cum melle mixtus. ¶ Fumus q̄ꝫ aspalti multum est vtilis. ¶ Ad reuma quoq & squinantiā aristolo. ro. exhibeatur. ¶ Ad omne etiam reuma est perutilis fumus nigelle torrefacte & retente i pāno lineo. ¶ Similiter autē ad omne reuma vtilis est theil est autem theil gramen. ¶ Quod antem corizā certissime

Loch.

Bolus ar.

Radix draguntee.

Fumus aspalti.

Fumꝰ nigelle torrefacte

Gramen.

Anellane asse

maturat sunt anelane asse cum pauco pipere. hoc autem experti sumus optimum nam cibantes infirmum de sero cum eis tantum semel inuenimus sanatum sine alio auxilio. ¶ Ex propriis autem nostris est ad corrizam suffumigatio facta cum lino quod etiam valet ad prefocationem matricis. ¶ Ad idem vtimur solo odoratu storacis que multum confert ¶ Eandem quoque sanat flos edere coctus cum oleo vel rodano. ¶ Ad exsiccandum autem catarrum cum. ʒ. j. manoe dissolute cum vino facimus caput purgium quod etiam valet ad cerebri ventositates. ¶ Utimur etiam linimentis dictis supra capitulo de debilitate cerebri.

Suffumigium ex lino ad matricis prefocationem.

Storax.

Flos edere.

¶ Ad sedendum catarrum calidum acutum siccum. Sumatur sebestem et conquatur et fiat loch cum zucaro leni enim pectus et tollit ardorem eius et catarrum ¶ Nos autem mendose coacti per vnam noctem curare occultauimus dantes in hora somni vsque ad. ij. vel. iij. ex pillulis huiusmodi. ℞. storacis: myrrhe: opij: ana. cum melle dispumato fiant pillule sicut pip. ¶ In catarro ex flegmate salso inueni perutile suffumigium factum ex ambra: et etiam eius retentio in naribus. ¶ Et ad hoc proprie valet immediate receptio pillularum predictarum. ¶ Gargarisma etiam tale operamur. ℞. foliorum plantaginis: et oliuarum endiuie: radicum liquiritie: ana. coquantur in aqua decoctione perfecta et fiat gargarisma.

Loch de sebesten ad catarrum cali.

Pillule.

Suffumigium ex ambra ad catarrum flegmaticum salsum.

Gargarisma.

Additiones.

¶ In resoluendo catarrum recepta potest esse talis experta: vt dicit magister. ℞. laudani purissimi quartum. j. masticis. ʒ. vj. milij. ʒ. ij. pulverizanda pulverizentur prius et conquassanda conquassentur cum pistello calido omnia malassando cum oleo camomillino et fiat emplastrum ad quantitatem medij palmi in longitudine et in latitudine. 6. digitorum et extendatur super alutam et ponatur in parte anteriori capitis super comissuram.

Emplastrum

¶ Contra frigidum reuma vel ad alias passiones fri. capitis dentur tres pillule ex pul. cassie lig. et laudano confecte mire cerebrum confortant.

¶ Medicamen valens ad fluxum hu. cali. a capite ad pec. et membra subiecta stringendum. ℞. seminis papaue. al. coriandri draganti infusi: amili: succi liquiritie ana. ʒ. ij. conficiantur cum sirup. mirtino et fi.

pillule et teneantur in faucibus hincinde et potissimum quando dormiet: quia tunc magis reumatizat. Et si materia est fri. ℞. masticis: thuris: mirrhe: nucis cipressi: storacis: calamite: liquiritie munde: vuarum pas. iniubarum ana. ʒ. j. conficiantur cum ydromelle et fiant pillule et teneantur in ore vt supra.

¶ Tractatus tertius primi sermonis De dispositionibus palpebrarum et oculorum. continet capitula. xiij.

¶ Capitulum primum. De recuperatione pilorum pealpbrarum.

Dicemus igitur tam de dispositionibus coopertorij quam oculi. A coopertorio tanquam ab extra magis existenti initium facientes et primo de recuperatione pilorum in palpebris circa quod multa de his que dicta sunt. 5. capi. de pilis requirantur. ¶ Ex ex plaudatis primo est lapis lazuli quoniam in hoc habet proprietatem. Et ipsum etiam azul bonos efficit illos et prolongat appropriate tate quam habet et in hoc est vltimum. ¶ Fumus quoque eleuatus a ligno pini multum confert et experti sumus de maiori pino. ¶ Cum autem rubedo et durities existunt in palpebris ad pilos ipsorum restaurandos bene facit fumus. medicinarum calidarum sicut storacis: spice: picis. et alchitram. ¶ Ex compositis autem est hoc. ℞. antimonij. ʒ. vj. nuclei dactilorum combusti. ʒ. ij. fellis muli. ʒ. s. terantur et cribellentur et administretur. ¶ Et dixit Rasis quod splen. asini assus et tritus in modum collirij et liquefactus cum sepo vaci et oleo donec fiat in spissitudinem mellis si ex eo supponatur cilio depilato nascuntur pilli. Idem ante videtur de palpebra.

Lapis lazuli.

zuli.

Fumus ligni pini.

Alia litera habet antimonij. ʒ. vj. nuclei dactilorum combusti. ʒ. j mellij solis. ʒ. s.

Splen asini.

¶ Capitulum. 2. de prohibitione generationis pilorum palpebrarum et rectificatione orbiculi nascentium.

Dicimus autem quod iniunctio facta cum sanguine boue vel cum san. ranarum viridium prohibet ortum pilorum euulsorum ¶ Idem facit sanguis serpentis iunctus. ¶ Sumatur etiam cinis schiliim paruarum antiquarum et misceatur cum alchitram et locus iungatur et dentur carnes aduri et non testa. ¶ Oua autem formicarum et rubigo ferri phibet pillos generari appropriatate. ¶ Et kirandus dixit quod hoc facit sanguis vespertilionis inunctus. Et etiam fel mergi cum cedria inunctus. ¶ Et quando orbiculiter

San. ranarum et serpentis.

Oua formicarum.

Rubigo ferri.

San. vespertilionis.

Fel mergi.

A

nascit pil⁹ ponat cū stillo mussilago li-
matiarū nā ꝯglutinat ⁊ rectificat ortuꝫ
ei⁹. ¶ Idē q̄ꝫ opat albumē oui ⁊ marie
mixtū cū alibaho pigui ⁊ hoc ꝯfirmat
Gal. ¶ Quecūq̄ aūt dicta sūt de pill' pal
pebrarū ad pilos supciliorū adaptēt ad
ducant aūt h̄ ea q̄ adducta sunt supra
ca. de prohibitione pilorum.

¶ Glosa.

a ¶ Accipit mucilago limatiarū sic per
fora carnes ipsarū cū cultello acuto: q
cū hoc facies exire ab eis humiditateꝫ
multū viscosū q̄ est vtilis ad euelleñ. pi
los palpebrarū ⁊ vtere in emplastris q̄
ponunt in fronte ad ꝓhibendū humo-
res ad oculos puenientes.

¶ Additio.

¶ Euellat pil⁹ addit⁹ aut iuersus i pal
pebra deide inungat loc⁹ cū sang. rane
aut pediculi aut catuli canis aut fiat
cū ouis formicarū ꝯtritis aut rubigine
ferri ⁊ saliua aut cū isto. ℞. spume ma
ris salis ar. vngule asine adu∫te misceā
tur ista cum aceto forti ⁊ mucilagine:
feminis lini ⁊ locus illiniatur.

¶ Caplm. 3. De asperitatib⁹ palpebra
rum scabie ⁊ ordeolo.

Commune q̄dē est in asperi
tatib⁹ palpebrarū i curia ipa
rū vt fricent cum testa sepie — Testa sepie
quo∫q̄ sanguis egrediat: naꝫ
postea alie medicine effica-
ci⁹ operant. ¶ Et explaudatis auxilijs — Lapis ematitis.
est lapis ematitis terat aūt subtilissi-
me h̄ vult Gale. de oi lapide cū ad visū
deducit. misceat aūt cū melle ⁊ lacte mu
lieris ⁊ fiat iunctio. Gal. dixit ꝙ eo solo
vti possum⁹ asperis factis palpebris et
siquid ē fluxiões sint facte poēm remis
sionē facies vel magis p decoctiõē fe-
nugreci. Si vero sine flegmone p aquā
vitellū oui erudū cū lana ipositū pal-
pebris iflatis flegmonātib⁹ est vltimū. — Radix al. bech.
¶ Et radix ēt albech: ats altee illos re-
soluit. ¶ Zinziar q̄ꝫ ⁊ ē flos eris sine viri — Flos eris.
de eris dissolutū cū aqua mellis aspe-
ritates aufert: sꝫ tūc spōgia cū aqua ca
lida supponat oculo. ¶ Idē operat et
squama eius similiter ꝑparata. ¶ Gal.
dixit ꝙ cōgrue p ipm ꝯficientes colli-
ria. f. p florē eris mūdificam⁹ ⁊ ꝯsumi-
mus magnas asperitates palpebrarū — Sinapis.
¶ Sinapis trita. ⁊ mixta cū melle ⁊ aq̄
illas sanat. ¶ Si vo vlceratio sit scabio
sa i palbebris eplastrū sup oculo fiat
ex camomilla decocta. ¶ Ordeolū vo ꝙ — Ad ordeolū

est apostema simile ordeo q̄ꝺ fit i pal
pebra optime sanat serapinū cuꝫ aceto — Serapinū.
dissolutū ⁊ inunctū. ¶ Et dixit kirādus — Formice.
cōes formice decapitate ⁊ atrite ⁊ i pal
pebris posse ordeos sanāt. Silr. ēt ⁊ cā
pestres q̄ frumētū cōedūt celerit sanāt.

¶ Ca plm. 4. de liuorib⁹ circa oculos fa
ctis ꝑpt ꝑcussionē vel aliā causam.

Aloes mixtū cū melle ⁊ supli — Aloes.
nitū tollit liuores. ¶ Idē ope — Assa.
rat assa mixta cū oleo ⁊ sup — Ciminum.
posita. ¶ Ciminū q̄ꝫ coctū cū
melle ⁊ passulis tollit optime
illas masticātes mescēdo. ¶ Maiorana — Maiorana
cū melle trita ⁊ supemplastrata sanat.
¶ Ameos mixtū cū melle ⁊ passul' sanat — Ameos.
¶ Rafan⁹ simul' mixt⁹ ⁊ supposit⁹ idē fa — Rafanus.
cit. ¶ Pulegiū coctū cū ruta ⁊ supēpla — Pulegium.
stratū sanat. ¶ Aleū eodē mō supēpla- — Aleum.
stratū ei sanat. Idē facit si cū melle mi
sceat. ¶ Liuorē ēt si sit in oculis ꝑpter
sanguinē curat ysopus i aq̄ coctus ⁊ su — ysopus.
perēplastrat⁹. ¶ Sanguinē ēt q̄ est sub
oculis mortuū tollit auripigmentum. — Auripigmentum.
¶ Akitrā aūt solū limtum tollit illos. — Alchitram.
¶ Caseus recēs assat⁹ supposit⁹ sanat — Caseus recens.
¶ ysopus cocta ⁊ supēplastrata sanat. — ysopus.
¶ Sal. q̄ꝫ vst⁹ ⁊ suplinit⁹ cū melle liuo- — Sal vsus.
res tollit ⁊ vtr remouet nigridinē san-
guinis in quacūq̄ pte sit corpis. Auic.
testāte. ¶ Acetū q̄ꝫ mixtū cū melle ideꝫ — Acetum.
opat tñ ei⁹ supflu⁹ vsus visū debilitat.

¶ Capitulū. 5. De confortando visum
noctilope.

Intēdentes de dispōnib⁹ vir⁹
tractare ⁊ oculi primo q̄deꝫ
bonificātia visū dicem⁹ post
ea de egritudinib⁹ q̄ fiunt in
ocul' sequētes Gale. pceptuꝫ — Gal. cap.
ꝙ semp inchoandū est ab eo ꝙ melius
est. ¶ Et succus q̄dē acori ⁊ est gladio- — Acorus.
lus imissus oculis oculū clarificat siue
visuꝫ ⁊ abstergit omne q̄ꝺ corā pupil-
lis aggregat ⁊ tollit obscuritatē visus
⁊ visuꝫ acuit. ¶ Succ⁹ cucumeris maio
ris coactus cū melle i vase eneo ⁊ coliri
zat⁹ i hoc valde ꝯfert. Ad acuendū aūt — Sucus cucumeris maioris.
visuꝫ succus feniculi siue herbe siue se-
minis siue radicis est magni iuuamen
ti. ¶ Idē opat si quotidie sumat betoni — Succus feniculi.
ce. ʒ. al. ʒ. i. cū aqua tepida ieiuno sto-
macho. ¶ Gariofili ⁊ cinamomū valde — Betonica.
conferunt: ⁊ hoc appropietate agūt: si — Gario.
cut ⁊ marchasita abstergēdo: ⁊ h̄ hꝫ ꝓ- — Ciamomū.
prietate. ¶ Ruta comesta acuit visum ⁊ — marchasita
magis operat succus eius mixtus cuꝫ — Ruta.

Solatrum.
Solatrum mortale faba iuersa a nõnullis dicitur.

succo feniculi colirio inde facto. ¶Confortat aũt visum coliriũ factum ex succo cuiuslibet solatri p̄tereꝗ̄ solatri mortalis que cõmuniter vocatur faba iuersa. ¶Cum autẽ est obtuscatio visus propter sanguinẽ congelatum in oculo ex sale mele ⁊ oleo fiat emplastruꝫ aut ex cinere alei mixto cũ melle: meliꝰ oĩ alio est succus salis vt testat̃ Sale. imo obfuscationes q̃ fiũt corã pupilla abstergit optime humiditas q̃ egredit̃ a salice cũ incidit̃ ⁊ in hoc est gũmi eius conferẽs valde.

Succus salicis ⁊ gũmi eius.

¶Et dixit Raſ. ꝙ collyriuꝫ factũ ex sepo caprarũ silvestriũ cõfert patiẽtibꝰ tellã oculoꝝ. ¶Et idẽ facit fel caprarũ domesticarũ.

Sepũ caprarum silvestrium.
Fel caprarũ domesticarum.
Fel tauri et vacce nigre.

¶Deinceps autẽ experta nostra ponãt̃ ⁊ caliginẽ ⁊ debilitatẽ visus iuuat si oculus colirizatur ex felle taurino. Raſ. dixit ex felle vacce nigre quare hoc puto melius. ¶Aut si ex puluere facto ex quodã duro simili amilo ꝙ inuenit̃ in christi fellis ipsum naribus insufflet̃. Nã idem operat̃ loco cuius hoc modo in vsum ponimꝰ duplũ fellis. Iuuamꝰ aũt caliginẽ q̃ puenit ex supflua humiditate cũ collirio ex oleo antiquo ⁊ melle facto. ¶Sanauimus aũt debilitatẽ autẽ debilitatẽ visꝰ factã ex disgregatiõe solũ ex collirio huiusmodi.

Colliriũ bonum.

℞. humiditatẽ epatis yrci assati in furno demũ. ℞. puluerẽ subtilissimi. piperis lõgi. succi rosmarini ericcati aã. partẽ tertiã: acatie: sief memithe. aã. partẽ quartã informet̃ sief. dissoluat̃ sup cotte aut ligno olibani cuꝫ aqua rosa. ⁊ lacte aut succo extremitatũ vitis clarificate put meliꝰ poterit fieri ⁊ colirizet̃. ¶Exacuit autẽ visuꝫ hoc. ℞. gario fillate betonice feniculi herbe adil. oĩum. aã. zuccari q̃tũ sufficit ſm quãtitatẽ vini citonioꝝ qd̃ dꝫ misceri.

Adil. i. eufragia.

¶Ad idẽ. ℞. feniculi: rute: domestice: et agrestis: eufragie berbene: celidõie: capilli vene. endiuie aã. M. j. aque rosate vrine pueri virginis vini albi clari et aroma. q̃tũ sufficit terant̃ terẽda ⁊ misceant̃ cũ alijs ⁊ ponant̃ in elambico ⁊ ⁊ sublimetur inde aqua q̃ sic distillata seu sublimata.. ℞. aloes succotrini tutie corticũ bugir. aã. ʒ. ij. sit aũt represſa tutia nouẽ vicibꝰ fiat puluis q̃ misceat̃ cuꝫ predicta aqua: postea teneat̃ ad solẽ p nouẽ dies ⁊ p nouẽ noctes ad serenũ ⁊ postea in colirijs vsui reseruetur. ¶Coliriũ ad idẽ. ℞. tutie preparata ꝑtes. ij. aloes succotrini boni sarcocolle aã. par. cul. porose par. quartã cãphore par. vj. aque rosa. quadruplum omnium misceantur ⁊ agitentur et teneantur in sole ⁊ vsui reseruent̃. ¶Ad idem multum valet aqua nostra experta que infra dicetur quando de restauratione lachrymaruꝫ dicetur.

¶Glosa.

a ¶Eufragia herba cali. ⁊ sic. ⁊ hꝫ proprietatem ꝙ q̃n pul. eius cũ ru. ouoruꝫ recipitur vel vino facit oculum iuuenescere ⁊ pdest visui debili ⁊ fidedigni fecerũt in seipsis: q2 vix videre poterant. postea peruenerunt vt minimas literas legerent ⁊ vinũ ipsiꝰ sine dubio nõ habet par in visuꝫ confortando.

¶Capitulum sextũ. De phibitiõe fluxus materierum ad oculos.

Caro melonis.

Ex his est caro melonis fronti emplastrata materias eis defluentes repercutit. ¶Si aũt sumat̃ succi radicũ g̃minis vini ⁊ mellis. aã. par. j. mirrhe. par. ſ. piperꝫ ⁊ olibani. aã. par. iij. ⁊ coquat̃ ⁊ teneat̃ in vase eneo multum cõfert. ¶Cõfert et si colirizet̃. pot etiã ipꝫ gramẽ decoqui cũ melle ⁊ vtriusq̄ sint partes equales ⁊ misceat̃ cum p̄dictis ⁊ fiat coliriũ vel emplastretur. ¶Cõfert et hoc ad oẽs cãs oculi. ¶Oẽm et fluxũ humoꝝ phibẽt mucilagines limatiaꝝ mixte cũ aloe myrrha vel olibano vel cũ oĩbus vel pluribus ex his vel sole tempoꝛibꝰ applicate.

Mucilago limatiarum

¶Panis quoq̄ cũ pauca raufedine masticatus sistit ⁊ maxime hoc in corpoꝛibꝰ mollibus opat̃. ¶His autẽ p̄dictis nr̃a experimẽta admiscemus cõia stiptica: sicut acatia bolũ ⁊ silia: ⁊ nõ minus. immo magis inuenimus iuuatiua. ¶Kiranus dixit. ℞. succi coꝛciꝫ ole ⁊ litij indici. aã. ʒ. vj. mirrhe croci thuris opij. aã. ʒ. iiij. acatie nigre. ʒ. xij. aq̃. pluuialis vł vini ꝙ est meliꝰ. ʒ. v. terãt̃ terẽda deinde misceantur ⁊ teneat̃ in vase vitreo. hoc enim ad oẽ reuma ⁊ oẽm oculoꝝ passionẽ et hebetudinẽ visus est preciosum.

¶Additiones.

¶Aqua pro oculis ſm magistrũ Angelum. ℞. aque celidonie aque roſ. aque feni. aque aufragie: aã. ℥. iiij. dẽt pa. rubedinẽ siue grauedinem non multũ fortẽ ⁊ hoc cũ dolore vel sine ⁊ quibus non possunt lucem videre.

¶ Mastix & olibanū buliāt in vino al. et aliquātulū stip: & in olla bene coop ta & cū argilla vel pasta bene sigillata ne fum⁹ euaporet facta vehemēti deco ctiōe discoperiat olla & pa. īclinato ca pite vndiq₃ copto fumū recipiat ipi et vino lauent oculi & tota facies irorēt h eadē valēt ꝯ dolorē oculoꝝ ex fri. cā fa ctū pbaui ī. d. Aloysiā cui lachrimabāt valde oculi & maximū honorē adept⁹ fui.

¶ Aqua ad strigēdū lachrimas & leua mē sang. ℞. cāphore: tutie: añ. ℨ. ij. alu minis: zucharini: cupurose: aloes: epa tici añ. ℨ. j. pulueriʒēt hec & ponant in duob⁹ ciatis vini boni albi & clari dein de pone ī oculis: s₃ pri⁹ pone ad serenū per dies tres.

¶ Capitulū. 7. de dolore oculorū.

Ex hijs q̄ ꝯferūt in magno & pulsatiuo dolore multū est coriādrū imissuʒ cū lacte q₃ ẜm Serap. facit ppt multaʒ virtutē q̄ sibi ī repcutiendo adest. ¶ Multū ēt ad idē v₃ absinthiuʒ coctuʒ cū passis & supemplatū & hoc se pe pbauim⁹. Et ēt euaporatio facta cū decoctiōe ei⁹ soli⁹ cū vino. ¶ Emplastra tio ēt est vtilis qñ cū solo vino coquit. ¶ Lachrim⁹ ēt mādragore mixtus cum alijs medicinis ad hoc ꝯuenientib⁹ se dat dolorē supfluū. Qd idē operat em plm factū ex folijs eius testante Aui. ¶ Pulmo leporis supposit⁹ & ligatus mirifice illū tollit. Et dixit kirand⁹ q̄ et timores oculoꝝ tollit minutiʒ incisus. ¶ Caro vero peponis alligata frōti mi tigat miro mō. ¶ Folia q₃ betonice tri ta & empl'ata sup frontem mirabilit sa nāt: imo & oībus vitijs oculoꝝ posita sunt ꝯferētia. ¶ Cū aūt dolor est a pcus sione vitellū oui cum attramēto & oleo ros. est optimū. ¶ Et hoc quidē nos ex periētes iam pauco tpe magnū dolorē a pcussiōe sanauim⁹ si miscētes vitellū. ¶ Ad idē v₃ qd īfra scribit cap. de cura. albuginis de testiculis gruis auctori tate Rasis: & ēt valet ad plagā ipsorū. ¶ Si aūt pupilla pcussa fuerit: aqua & fruct⁹ salicis supponant & sanāt. ¶ Ex perti quoq₃ sumus succū coriandri mi xtum cū lacte mulieris aut ipsi⁹ aquā simil'r pparatā colirizatā oculorū do lorē vehemētē pulsatiuū sedare.

Coriādrū.

Absinthiū.

Lachrimus mādragore

Pulmo leporis.

Caro peponis.

Folia betonice.

Testes gruis.

Succus coriandri.

¶ Capl'm octauū. De optalmia & lippi tudinibus oculorum.

Ad oēs tumores & vulnera cō fert acatia qñ cū alijs medi cinis miscet oculi sic ēt cir ca oēs egritudines tutia cō fert. ¶ Pulegium desicca tum et puluerizatum & oculis coliri zatū & maxie mōtanū nimiū ꝯfert. Et h experti sum⁹ frequēter. ¶ Resoluit autē obtalmia si sp decoctionē sticados ara bi. ocul⁹ vaporet q̄ est vtile & experimē to didicimus. ¶ Et dixit Rasis q̄ vrina pueri virginis si calida & cuʒ bōbase et more emplastri supponat oculo quuʒ patit qsi apostema aut rubiginē minu gat. ¶ Et ex exptis nostris est vt foliuʒ coquat cū vino & cū eo calido apostema liniat. ¶ Molificam⁹ aūt apostemata calida oculi taliter. ℞. succi mellilotī & rob. añ. coquant adinuicē & oculus fo mētet. Qd si sedationē maiorē volum⁹ addim⁹ vitellū oui. Et sic adhuc adim⁹ semē papa. Qd si magis ad mollifica tionē intēdim⁹: fenugrecū & semen lini & puluerē molēdini. hoc quidē v₃ in apo stematib⁹ testiculoꝝ l₃ in illis fortiori bus egeam⁹. ꝓsupponim⁹ aūt non tm̄ in cura apostematū: sed in omni egritu dine cōueniēs regimē p dietam. & vices purgationes: vel euōnes corporis per medicinas. hic autē sit canon cōis ī cu ra cuiuslibꝫ egritudinis tā pterite q̄ fu ture. Et q̄ lipitudines in obtalmia se quunt iō in cap. eodē de ipsis dicam⁹. ¶ Plus aūt alijs medicis lipitudinē ex pellit sarcocolla nutrita & maxime nu xta cū amilo & zucharo albo sic & idē fi at alchool. Nutrim⁹ aūt ipaʒ sic opan tes ponētes ipam in lacte asine & quin q₃ diebus dimittentes ipam ibidē qua cunq₃ die lac permutētes: aut ētiā albu mine oui simil'r pparantes terim⁹ aūt ipsam sarcocollam prius.

Acatia.

Pulegium.

Sticados ar.

Urina pueri virginis.

Folium.

Can. cōis.

Sarcocolla & modus ei nutriēdi.

¶ Capl'm. 9. de cura vlcerꝫ & vesice ocli.

Sanat āt oia vlcera & vesicas pōphilix ẜ₃ Gale. l. 9. ¶ Ex p prijs aūt est quū est vlcera tio ī cornea vt sumat gūmi ruthe agrestꝫ ꝯficiat cū mel lē & colirizet ocul⁹. abstergit eīn & exic cat & phibet supfluitates ad ip₃. ¶ Idē opat lac lectuce agrestis & abstergit. Et lac domestice ē ei ppīquū. Dictū est. ẜ. quō camomilla decocta & oculo īmpla strata sanat scabiē oculi vlcerosam.

Pōphilix & est fuligo tectis adhesa vbi metalla fundunt.

Guma rutheagrestꝫ.

Lac lactuce agrestis.

Camomilla sca. ocu. vlcerosam sanat.

¶ Capitulum. 10. De cura albuginis & aliarum macularũ oculi & egressu oculi & tortura.

CUm albugo est vestigiũ vlceris post cõsolidationẽ decet post curã vlcerũ de ipsi⁹ cura dicere. ¶ Quod ergo abstergit oẽs maculas & cicatrices que fiunt in oculis etiã a pcussionibus: & eas q̃ remanserunt post consolidationẽ vlcerũ cornee: est vt admisceatur a kitrã i colirijs cõuenientib⁹. ¶ Ad hoc idẽ facit zuniar: sed lachrimas puocat. ¶ Gal. dixit in. 7. q flores iesemini subtiliãt oẽs cicatrices ocłoꝝ. ¶ Et kirãdus dixit q sol⁹ succ⁹ brãsce vsine albuginẽ tollit. ¶ Hoc idẽ facit lac endiuie. ¶ Et pprietas acori abstergit & eã subtiliat. ¶ Idẽ facit sterc⁹ yrũdinũ & est mirabile. Et sterc⁹ stellionis & lacerti et cocodrili. ¶ Et Ras. dicit q lubrici inuẽti in corpore hois siccati & cõtriti: i oculo positi tollũt albuginẽ. ¶ Et dixit si menstruũ mulieris anteq̃ virũ cognoscat misceat cũ spermate viri & iponat: albuginẽ tollit. ¶ Et dixit q sterc⁹ primum pueri cũ statim est nat⁹ siccũ & insufflatũ idẽ facit. ¶ Et dixit etiã stercus pueri siccũ cõtritũ & cũ salgẽma mixtũ & cum musco insufflatum oculos bestie sanat de albugine: & idẽ ẽt sine illis per se solũ operat. ¶ Ad idẽ ẽt operat cinis ois ostrachi cũ carne sua vsta ablut⁹ & eũ illã delet. Et idẽ de grossitudine palpebrarũ. ¶ Vestigia quoq̃ oculoꝝ itaq̃ ẽt animaliũ. Flos papaue. cãpestris abstergit vestigia q̃ existũt sub lacrimali ¶ Rafani aqua imissa delet & visum cõfortat. ¶ Citrinitatẽ & hictericã ipsoꝝ tollit acetositas citri si ex ipsa ocul⁹ colirizatus sit. ¶ Pãnũ aũt tollit si piper longũ assature epatis cap misceatur et fiat coliriũ immo talis assatura comesta & inclinatio super vaporẽ eius confert. ¶ Egredit quoq̃ pupilla: & etiam oculus & tũc fiat emplastrũ cũ farina fabarũ: rosis: thure: & albumine oui. ¶ Ad idẽ aũt & ex proprijs est fomentũ factũ ex succo folioꝝ oliue & pcipue siluestris aut cũ aqua decoctõis ipsoꝝ. ¶ Et qꝛ cõtingit ocłos q̃nq̃ eẽ tortos maxime ẽt i ifantib⁹ addim⁹ q i casib⁹ hmõi fiat alchool cũ antimonio & roba. ¶ Ex pprijs ad vestigia vlceꝝ q̃ post cõsolidationẽ remanẽt est vt succ⁹ foliorũ dragontee depuretur & ex eo oculus colirizetur.

¶ Aditio.

¶ Experimẽtũ visonis ad extrahẽdum san. & maclas & pãnũ de oclo. Accipe p siccanã & disiũgas mẽbrati p nodulos suos & per noctẽ in albo vino dimittas & vinũ de nodulis exprimas in oculo super parte pa. donec sanetur.

Alkitrã. zuniar. Flos iesemi suc. brã. vi. Lac endiuie Acorus. Sterc⁹ yrũdi. & stellióis Lubrici inuẽti i corpe hóis. Mestruum mulieris & spma viri. Sterc⁹ pueri nouiter nati. Cinis ostrachorum. Flos papa cãpestris. Aqua rafani. Acetositas citri ad citrinitatẽ oculi Epar cap assum cũ pipe Cõferentia ad ocłi & pupille egressũ Succus folioꝝ oliue siluestris. Ad ocłi torturam. Ad vestigia vlcerum. Succ⁹ fol. dragontee.

¶ Capłm. 11. De pruritu ocłi & lachris.

PRuritũ igr ocłi q̃ fit a flegmate salso sedat succ⁹ cepe mixt⁹ cũ tutia & iposit⁹ i quo mirifice pdest acatia mixta cũ medicis ocłi. ¶ Multũ autẽ pdest corrosionib⁹ lachrialib⁹ fum⁹ eleuat⁹ a ligno pini. ¶ Pruritũ ẽt tollit aloes cũ vino mixtũ sm quosdã: exicat ei oẽs hũiditatẽ ei⁹. ¶ Contingit autẽ q̃nq̃ fieri tales aspitates: & prurit⁹ cũ apate calido: & tũc q̃dã pceptũ est vt fricet sup cotte lapis ematitis cũ albumimine oui & ipõat. ¶ Si aũt prurit⁹ & asperitas sint sine apate. fricet cũ aqua tẽpate quãtitatis & si isirm⁹ bñ tollerat sp ponat spissi⁹: i fine aũt sic spissũ põat vt possit stillo colligi. ¶ Lachrimaꝝ aũt fluxui eadẽ pferũt sꝫ hec puluis corali rubei fortiter opat & strigit. ¶ Nos aũt mirabilẽ expiẽtiã i h hẽm⁹ casu cũ aq̃ cũ q̃ paucis imissõib⁹ more colirij & lachrimas strigim⁹ & rubores abstulim⁹ & pruritũ & fuit mirabilis effect⁹ eius. ¶ Sumat. n. herba q̃ dr pes colũbin⁹ cõtũdat ipsi⁹ tres mãipuli desup pijciatur pulueris tutie. ʒ. ij. salis cõis albi triti puluerizati. ʒ. j. vini boni clari due fiale cõquassent & vsui reseruet hoc virtute sua iter secreta nr̃a seruam⁹. ¶ Cõfert ẽt i hoc casu vrina pueri sicut de ea scriptũ est supra cap. de obtalmia. ¶ Experti aũt sum⁹ subito fore iuuatiua in pruritu & lachrimis & i lippitudine eius potatiõnẽ factã ex sticados de coctiõe quã in nobis & alijs expti sum⁹. ¶ Expti quoq̃ sum⁹ q ablutio ifusionis aloes in vino. aut aqua ros. aut succo feniculi pparati abstergit oculos: visũ addit: & stringit lachrimas.

¶ Ca. 12. De descensu aque ad oculum.

OIa q̃ dicta sũt de descẽsu reumatis ad ocłos sũt cõia i h casu iuuatiua tñ vt moris ẽ nũc expõem⁹ laudata ab autorib⁹ deide ppria. ¶ Cũ igr aqua descẽdit ad ocłos & maxime ppt grossos & viscosos humores serapinũ ẽ vna ex melioib⁹ medicinis. ¶ Ad hoc idẽ confert coliriũ factũ ex succo ciclaminis dissoluto cũ melle q etiã visum acuit. Idẽ etiã operat sternutatoriũ cũ eo factũ. ¶ Cõfert aũt coliriũ factum ex

Succ⁹ cepe Fumus ligni pini. Aloes. Lap ematitis. Ad fluxũ lachrimarum puluis corali ru. Aqua mirabilis. Vrina pueri Sticados. Aloes. Serapinũ. Ciclamidis

Succ9 rosmarini. Succus hireos.

succo rosmarini dissoluto cum melle. ¶ Idē etiam operatur caput purgium factū ex succo hireos vel eius oleo cū nigella: sed hoc maxime cōfert in pun. egritudinis. ¶ Valet etiam succus cepe qd̄ comeditur cū melle mixtus et colirizatus.

Succ9 cepe. Cere. yrundinis. Cerebrū vespertiliōis. Fel scorpionis marini et testudinis. Caput purgiū nr̄m expertum. De duro in kisti fellis thauri invento.

¶ Si quoq3 fiat alchool ex cerebro yrundinis et melle et hoc in pu. egritudinis multum confert: et hoc expert9 sum. ¶ Idem operatur cerebrū vespertilionis et similiter preparatum. ¶ In hoc etiam casu fel scorpionis marini aut testudinis marine est magne virtutis colirizatus. ¶ Ex nostris autem experimentis est caput purgiū factum ex felle thauri et succo sicle aut solus pulvis cuiusdam duri inventi in kisti fellis thaurinarib9 insufflatus. ¶ Hoc q3 caput purgium facimus. ℞. succi bliti: succi radicum acori: succi ruthe olum depuratorum añ. et ex eis fiat caput purgium. ¶ Sacellationib9 quoq3 talibus usi sumus ad oculum.

Sacculus. Colirium nostrum.

℞. spice: aloes: macis: croci: ciperi: piperis: nucis muscate: añ. fiat pulvis grossus et saccul9 impleatur quo oculus sacelletur. ¶ Colirium nostrū. ℞. succi radicū acori: succi radicum rosmarini omnium depuratorum añ. aggregentur cum tanto melle dispumato quātū ipsa sunt et fiat colirium. ¶ Qd̄ si caliditas aliqua apparet in oculo addebamus albumen ovi cum succo pomi et aqua rosa.

Secretum Sal.

¶ Secreto vtiq3 Sale. vtebamur hmōi. ℞. epithimi auř. x. seminis prasij: sticados: myrrhe: ellebori nigri: camedreos: macropiperis: omnium añ. ʒ. iij. squille assalle assate: euforbij: aloes: croci: gentiāe: petrosilij: armōiaci: oppoponacis oliu3 añ. auř. s. polij: cimini: aī cinamomi: myrrhe: spice: foliorum squinanti: calamenti fluvialis: aristolo. lon. omnium añ. auř. ij. terantur terenda et cribellentur et gume in vino boni odoris dissolvant' et cōficiant' cū melle dispumato q̄ sufficit et recodat' i vase vitreo et sumat' ātiq̄ti. dosis hui9 medicīe ē auř. iiij. et plus et min9 s'm quantitatē virtutis.

¶ Additio.

¶ Aqua ad catarctas. ℞. aque p oculis descripte supra ca. 6. ℥. ij. in ea decoquant' gar. sarcocolle ruthe añ. ʒ. j. piperis. ℈. j. felis bon3. ʒ. j. s. serapini. ℈. s. et bulliāt sil' et colet' mā ex sero ocul' iponat'

¶ Capitulu. 3. De fistula lachrimali.

Et dixerunt quidā3 veteres q̄ solatru3 illas fistulas sanat et non dubitamus quin velit q̄ post expssionē ipsarum succus solatri clarificatus immittatur. ¶ Ad qd̄ ɔfert lac lactuce silvestris imisse. ¶ Nos precipimus masticare folia malvavisci cum sale et superponi et multū contulerunt. ¶ Expertus quoq3 fui in cōite goutie q̄ patiebat' hanc egritudinē et cum hac cura preservatus est lōgo tempore. et preservatur quilibet vtens ac si sanus sic cōputat' q̄ sanus sit. pmatur sanies cu3 digito quousq3 tota sanies videat' egressa deinde in lachrimali tres vel q̄ttuor gutte infrascripti medicaminis imponantur: spaciū vero parvū iter guttā et guttam ponentes et infirmus post immissionem iaceat per duas vel tres horas et continetur hoc per vnam ebdomadam: exiccabitur. n. fistula vt sana videatur. et multis mensibus sic manebit. ¶ Modus aūt medicine. ℞. aloes: thuris sarcocolle: san. draconis. balaustie: ātimōij: aluminis zucharini oliu3 añ. partes eq̄les ziniar q̄stū est quarta pars vnius fiat ex eis tritis et cribellatis sief quum necesse fuerit dissolvatur ex eis in aqua et vsui apteturvt dictum est. ¶ Infra etiā aliqua vtilia invenientur vbi sermo fiet de fistulis.

Solatrum. Lac lactuce silvestris. Folia malvavisci cum sale.

¶ Tractatus quartus primi sermōis est. De dipositionibus narium et continet capitula. iiij.

¶ Capitlm primum. De fetore et vlceribus narium.

Creavit igitur de9 o. sanitive virtuti vel potentie sicut ceteris potentijs sensitivis organum pprium. s. capita mamillaria cerebri que supra foramina nariū sūt debite collocata vt olfabilis q̄litas sit attracta cū aere inspirato ad ea veniēs percipiatur per illa. ¶ Et sciēdū q̄dez est q̄ colirium factum ex succo radicū hireos fetorem narium tollit. ¶ Confert autem vt patiens os plenu3 aq̄ teneat ne aliquid medicaminis ad ipsum trāseat et tunc naribus insuffletur ziniar cu3 sale armoniaco alumine et aceto q̄ etiam idem sanat vlcera mali moris in ipsis.

Succ9 radicis hireos.

Cañ. cōis et est ab Avi. q̄nta tertij. ca. 3.

Aloes.

ipſis.¶Cōfert aūt fetori nariū ⁊ oī pu
tredini q̄ in illis exiſtit ciperū inſuffla=
tū.¶Aloes q̄ȝ pulverizatū ⁊ naribꝰ in=
ſufflatū vlcera nariū ſanat ⁊ ꝯfert etiā
ꝯcuſſioni nariū.¶Cancerosa aūt vulne
ra ⁊ corroſiua nariȝ ꝓhibet succꝰ vue
ſerpētarie imiſſus naribus cū lana vel
ſpōgia.Idē aūt opaṫ ⁊ eiꝰ ſemē.¶Gale.
dixit ꝙ vrina aſinoꝝ eſt ex melioribꝰ la
uatiuis ⁊ infuſionibꝰ ad fetorē nariuȝ.
¶Nos aūt experti ſumꝰ ꝙ ſi tollaṫ succꝰ
folioꝝ ⁊ extremitatū edere arboree fa
cientis nigrū aꝉ magnū ſemē ⁊ trahaṫ in
nares ꝯfert in vlceribꝰ veteratis in eo ⁊
ſiṁr in auriū vlceribꝰ.¶Multa autē ad
iſtud capl̄m poterūt trahi de his q̄ dicē
tur in cap.de vlceribꝰ vel tractatu.¶Ex
ſucco q̄ȝ cucumeris aſinini cū pauco la
cte proprie caput purgiuȝ facimus nā
plurimas ſuperfluitates educit ex cere
bro ⁊ fetori etiam confert.

Succꝰ vue ſerpētarie ⁊ ſemen.
Uria aſinorum.
Succꝰ foliorū edere arboree.

¶Capl̄m.2.De obſtructiōibus nariū ⁊ polipo ⁊ recuperatione.

Obſtruunṫ ſepe na
res aliq̄bꝰ aut cū excreſcen=
tia carnis cuiuſdā ſupaddi
te ꝑter naturā aut ſine.bre
uiter dicēdū eſt de vtriſq;.¶Et creditū ȝ
ꝙ succus dragontee imiſſus naribꝰ ma
xime ꝯfert obſtructioni ⁊ polipo.¶Oꝫ
aūt fortiṫ apit nares opilatas ex viſco
ſis ⁊ groſſis humoribꝰ eſt ozimū gario
filatū qđ opaṫ ſolo olfatu ⁊ ēt in cibis
frequēter datū.¶Idem opaṫ lac pauce
dani ⁊ eſt feniculus agreſtis attractꝰ ꝑ
nares.Idē facit decoctio radicū eiꝰ attra
cta ꝑ nares vꝉ ſuffumigatio eiꝰ recepta.
¶Semē vitice eſt ex fortiṫ apiētibꝰ pre
coquimꝰ aūt ipſuȝ in aq̄ ⁊ decoctionē
calidā attrahi iubemꝰ ꝑ nares.¶Idē fa
cit ⁊ ſiṁr ꝑparatum abrotanū.¶Cudex
aꝉ caudax aūt ⁊ eſt radix ellebori vel cō
diſi appropetate illas tollit ſeu apit.⁊
vētoſitates nariū reſoluit.¶Oē aūt fel
inſufflatū naribꝰ aperit illas.¶Si aūt
nux cipſſi fortiter teraṫ cū ficubꝰ ⁊ cum
licinio naribꝰ imittaṫ ſanat carnē ſup
additā q̄ eſt polipus:Aui.teſtāte.¶Et
nos ēt experti ſumꝰ piretrū:vehemēter
colatoriū ⁊ nares aperit ſicut ⁊ ſuccus
ciclaminis imiſſus.Siṁr aūt nigella ⁊
ſinapis vehemēter aperiūt.¶Scriptū
eſt de lactuca ꝙ ipſa ē medicamē opil=
lationis facte in naribꝰ.¶Euaporatio

Succꝰ dragontee.
Ozimuȝ gariofilatuȝ.
Lac paucedani.
Semē vitice.
Abrotanū.
Cudex.
Fel.
Nux cipſſi.
Piretrum.
Succꝰ ciclaminis.
Nigella
Sinapis.
Lactuca.
Euapora=

facta cū aceto caꝉo fortiṫ aperit.¶Si=
miliṫ opaṫ euaporatio decoctōis ſtica
dos.¶Experti ſumꝰ ꝙ multū ꝯfert po=
lipo pulvis ſemis dragōtee naribꝰ īſuf
flatꝰ.¶Et qm̄ olfatꝰ diminutio maxie
accidit ab obſtructiōe colatoriū ꝓpter=
ea q̄cūq; dicta ſūt ad colatoriū aperire
ēt olfatui ꝓſūt.¶Sȝ ex ſimplicibꝰ mul
tūṫ laudata rutha ⁊ olfata ⁊ caput pur
gio attracta.¶Et ſiṁr ſerapinū ⁊ nigel=
la ⁊ maxie quū ē ī aceto īfuſa ⁊ trita ⁊ ī
ſufflata naribꝰ ⁊ ꝓprie cū oꝉo antiquo
mixta ⁊ īpoſita eſt.n.mirabilis verū tū
cū imittiṫ patiēs teneat os ſuū plenuȝ
aq̄ ⁊ illā ſugat ſuperiꝰ q̄ꝫ plus poteſt.
¶Mordicationes vo q̄ ab hmōi caput
purgijs fiūt tollit attractio olei roſ.ꝑ
nares ⁊ ēt decotio ſulfuriſ ſiṁr attracta.

tio aceti ⁊ ſticados.
Semen dragonthee.
Rutha.
Serap.
Nigella.
Caſ. preno tatus.

¶Capl̄m.3.De fluxu ſang.narium.

Ixerunt antiqui
ꝙ ciminuȝ tritū cum aceto
ſtatiȝ frāgit ſine ſolo olfa=
tu trahaṫ odor ipſiꝰ ſiue cū
licinio naribꝰ imittaṫ.¶Dixeꝛt q̄q; ꝙ
ſuccꝰ herbe liſimachiō ⁊ ē herba hńs fo
lia ſiṁa ſalici frōti illinitꝰ ſtatiȝ ſtrigīt
¶Succꝰ aūt cuiuſlȝ vitice trite imo fo
lia trita.ſiſtūt ſanguinē nariuȝ.Puto
aūt frōti applicata ⁊ h̄ maxie appꝛope
tate q̄ꝫ a ꝯpōne cōi.Naȝ teſtaṫ Dyaſ.
ꝙ folia vitice naribꝰ imiſſa ſanguineȝ
fluere faciūt.¶Olibanū ī h̄ cāu multuȝ
ꝯfert.¶De rutha dcm̄ ē ꝙ ſi teraṫ cum
aceto ⁊ itromittaṫ ipa vꝉ ſuccꝰ eiꝰ ſta=
tiȝ fluxꝰ ſang.abſcidiṫ.¶Inſuffleṫ ſter
cus aſini vel caꝑ vſtū ⁊ ſiſtit.¶Et dixit
Ra.ꝙ stercꝰ eq̄ odoratū idēȝ facit ⁊ ſiṁr
vſtū ⁊ īſufflatū cū aceto.¶De ſanguie
aūt colūbi dcm̄ ē ꝙ hūc fluxū abſcidit.
¶Obſtracha ſi teranṫ cū carne ſua ⁊ ap
plicenṫ fluxū ſiſtūt.¶Expti q̄dē ſumuſ
ꝙ pulvis īdici naribꝰ īſufflatꝰ fluxum
ſan.ſiſtit:imo ēt a q̄cunq; pte corporis
fluat talis pꝉuis loco ſup ponaṫ.¶Su
maṫ ēt cinis cornu cer.vꝉ bovisꝰ ⁊ cū re
aliq̄ ſumaṫ ī potu ⁊ cū aceto.frōti ēpleṫ
aut naribꝰ attrahaṫ ſan.ſiſtit.Et idem
de cinere roſ.ꝓbauimꝰ.¶Uȝ ēt ēplȝ ex
ſecretiſ Gal.ſcriptū īfra cap.de fluxu vē.
circa fi.¶Exptū q̄ȝ ē ſi tollaṫ succꝰ arno
gloſe ⁊ cū eo pili leporis ⁊ fuligo more
ēpiaſtri miſceaṫ ⁊ frōti ⁊ tiporibꝰ appli
ceṫ ſepius īnouādo ꝙ hūc fluxum ſan.

Ciminum.
Liſimachion ſiccꝰ.
Succꝰ vitice.
Olibanuȝ.
Rutha.
Stercꝰ aſini ⁊ capre vſta.
Stercꝰ eq̄.
San. colūbi.
Obſtracha
Indicum.
Cinis cornu cerui vel bovis.
Cinis roſarum.
Succꝰ arnogloſe.

Succ⁹ rosmarini. Succus hireos. Succ⁹ cepe. Cere. yrundinis. Cerebrū vespertiliōis. Fel scorpionis marini ꝛ testudinis. Caput purgiū nr̄m expertum. De duro in kisti fellis thauri inuento.

succo rosmarini dissoluto cum melle. ¶ Idē etiam operatur caput purgium factuꝫ ex succo hireos vel eius oleo cū nigella: sed hoc maxime cōfert in prin. egritudinis. ¶ Ualet etiam succus cepe qđ comeditur cū melle mixtus ꝛ colirizatus. ¶ Si quoqꝫ fiat alchool ex cerebro yrundinis ꝛ melle ꝛ hoc in pri. egritudinis multum confert: ꝛ hoc expert⁹ sum. ¶ Idem operatur cerebrū vespertilionis ꝛ similiter preparatum. ¶ In hoc etiam casu fel scorpionis marini aut testudinis marine est magne virtutis colirizatus. ¶ Ex nostris autem experimentis est caput purgiū factuꝫ ex felle thauri ꝛ succo sicle aut solus pulnis cuiusdam duri inuenti in kisti fellis thauri naribꝰ insufflatus. ¶ hoc ꝗꝫ caput purgium facimus. ℞. succi blitꝫ: succi radicum acori: succi ruthe olium depuratoꝝ añ. ꝛ ex eis fiat caput purgium. ¶ Sacellationibꝰ quoqꝫ talibus vsi sumus ad oculum. ℞. spice: aloes: macis: croci: ciperi: piperis: nucis muscate: añ. fiat puluis grossus ꝛ saccul⁹ impleatur quo oculus sacelletur. ¶ Colliriū nostrū. ℞. succi radicū acori: succi radicum rosmarini omniuꝫ depuratorum añ. aggregentur cum tanto melle dispumato quātū ipsa sunt ꝛ fiat collirium. ¶ Qđ si caliditas aliqua apparet in oculo addebamus albumen oui cuꝫ succo pomi ꝛ aqua rosa. ¶ Secreto vtiqꝫ Sale. vtebamur hmōi. ℞. epithimi auř. x. seminis prasiꝫ: sticados: myrrhe: ellebori nigri: camedreos: macropiperis: omnium añ. ʒ. iiꝫ. squille assalle assate: euforbiꝫ: aloes: croci: gentiāe: petrosiliꝫ: armōiaci: oppoponacis oliuꝫ añ. auř. ſ. poliꝫ: cimini: ar cinamomi: myrrhe: spice: foliorum squinanti: calamenti fluuialis: aristolo. lon. omnium añ. auř. iꝫ. terantur terenda ꝛ cribellentur ꝛ gume in vino boni odoris dissoluanť ꝛ ꝯficianť cū melle dispumato ꝙ sufficit ꝛ recodať ī vase vitreo ꝛ sumať ītiqti. dosis hui⁹ medicīe ē auř. iiꝫ. ꝛ plus ꝛ min⁹ ſm quantitatē virtutis.

Sacculus. Coliriū nostrum. Secretum Sal.

¶ Additio.

¶ Aqua ad catarctas. ℞. aque ꝓ oculis descripte supra ca. 6. ʒ. iꝫ. in ea decoquanť gař. sarcocolle ruthe añ. ʒ. ſ. pipis. ℈. ſ. felis bonꝫ. ʒ. ſ. ſ. serapini. ℈. ſ. ꝛ bulliāt sil̄ ꝛ coleť mā ꝛ sero ocul' iponať

¶ Capl̄m. 3. De fistula lachrimali.

Ut dixerunt quidaꝫ veteres ꝙ solatruꝫ illas fistulas sanat ꝛ non dubitamus quin vclit ꝙ post exp̄ssionē ipsarum succus solatri clarificatus imittatur. ¶ Ad qđ ꝯfert lac lactuce siluestris imisse. ¶ Nos precipimus masticare folia maluauisci cum sale et superponi ꝛ multū contulerunt. ¶ Expertus quoqꝫ fui in cōite goutie ꝙ patiebať hanc egritudinē ꝛ cum hac cura preseruatus est lōgo tempore. ꝛ preseruatur quilibet vtens ac si sanus sic cōputať ꝙ sanus sit. ꝓmatur sanies cuꝫ digito quosqꝫ tota sanies videať egressa deinde in lachrimali tres vel q̄ttuor gutte infrascripti medicaminis imponantur: spaciū vero paruū iter guttā ꝛ guttam ponentes ꝛ infirmus post immissionem iaceat per duas vel tres horas ꝛ continetur hoc per vnam ebdomadam: exiccabitur. n. fistula vt sana videatur. ꝛ multis mensibus sic manebit. ¶ Modus aūt medicine. ℞. aloes: thuris sarcocolle: san. draconis. balaustie: ātimōiꝫ: aluminis zucharini oliuꝫ añ. partes eq̄les ziniar q̄tū est quarta pars vnius fiat ex eis tritis ꝛ cribellatis sieť quum necesse fuerit dissoluatur ex eis in aqua ꝛ vsui apteturvt dictum est. ¶ Infra etiā aliqua vtilia inuenietur vbi sermo fiet de fistulis.

Solatrum. Lac lactuce siluestris. Folia maluauisci cuꝫ sale.

¶ Tractatus quartus primi sermōis est. De dipositionibus narium ꝛ continet capitula. iiiꝫ.

¶ Capl̄m primum. De fetore ꝛ vlceribus narium.

Reauit igitur de⁹ o fatiue virtuti vel potentie sicut ceteris potentiꝫs sensitiuis organum ꝓprium. ſ. capita mamillaria cerebri que supra foramina nariū sūt debite collocata vt olfabilis q̄litas sit attracta cū aere inspirato ad ea veniēs percipiatur per illa. ¶ Et sciēdū q̄deꝫ est ꝙ colirium factum ex succo radicū hireos fetorem narium tollit. ¶ Confert autem vt patiens os plenuꝫ aq̄ teneat ne aliquid medicaminis ad ipsum trāseat ꝛ tunc naribus insuffletur ziniar cuꝫ sale armoniaco alumine ꝛ aceto ꝙ etiam idem sanat vlcera mali moris in ipsis.

Succ⁹ radicis hireos. Cañ. cōis ꝛ est ab Auic. q̄nta tertiꝫ. ca. 3.

ipsis. ¶ Cōfert autẽ fetori nariū ⁊ oī putredini q̃ in illis existit ciperū insufflatū. ¶ Aloes q̃ꝫ puluerizatū ⁊ narib⁹ insufflatū vlcera nariū sanat ⁊ ꝯfert etiā ꝯcussioni nariū. ¶ Cancerosa aūt vulnera ⁊ corrosiua nariuꝫ ꝓhibet succ⁹ vue serpētarie imissus naribus cū lana vel spōgia. Idē aūt opaᷓ ⁊ ei⁹ semē. ¶ Sale. dixit ꝙ vrina asinoꝝ est ex melioꝛib⁹ lauatiuis ⁊ infusionib⁹ ad fetorē nariuꝫ. ¶ Nos aūt expti sum⁹ ꝙ si tollaᷓ succ⁹ folioꝝ ⁊ extremitatū edere arboree faciētis nigrū alᷓ magnū semē ⁊ trahaᷓ in nares ꝯfert in vlcerib⁹ veteratis in eo ⁊ silr in auriū vlcerib⁹. ¶ Multa autē ad istud caplm poterūt trahi de his q̃ dicētur in cap. de vlcerib⁹ vel tractatu. ¶ Ex succo q̃ꝫ cucumeris asinini cū pauco lacte proprie caput purgiuꝫ facimus nā plurimas superfluitates educit ex cerebro ⁊ fetori etiam confert.

Aloes. Succ⁹ vue serpētarie ⁊ semen. Uria asinorum. Succ⁹ foliorũ edere arboree.

¶ Caplm. 2. De obstructiōibus nariū ⁊ polipo ⁊ recuperatione.

Obstruunᷓ sepe nares aliq̄b⁹ aut cū excrescentia carnis cuiusdā supaddite ꝓter naturā aut sine. breuiter dicēdū est de vtrisq̃. ¶ Et creditū ꝙ succus dragontee imissus narib⁹ maxime ꝯfert obstructioni ⁊ polipo. ¶ Oꝫ aūt fortiᷓ apit nares opilatas ex viscosis ⁊ grossis humoꝛib⁹ est ozimū gariofilatū qḋ opaᷓ solo olfatu ⁊ ēt in cibis frequēter datū. ¶ Idem opaᷓ lac paucedani ⁊ est feniculus agrestis attract⁹ ꝑ nares. Idē faᷓ decoctio radicū ei⁹ attracta ꝑ nares vl̄ suffumigatio ei⁹ recepta. ¶ Semē vitice est ex fortiᷓ apiētib⁹ precoquim⁹ aūt ipsuꝫ in aq̄ ⁊ decoctionē calidā attrahi iubem⁹ ꝑ nares. ¶ Idē facit ⁊ silr ꝑparatum abrotanū. ¶ Cudex aᷓ caudax aūt ⁊ est radix ellebori vel cōdisi appropetate illas tollit seu apit. ⁊ vētositates nariū resoluit. ¶ Oē aūt fel insufflatū narib⁹ aperit illas. ¶ Si aūt nux cipssi fortiter teraᷓ cū ficub⁹ ⁊ cum licinio narib⁹ imittaᷓ sanat carnē sup additā q̃ est polipus: Aui. testāte. ¶ Et nos ēt experti sum⁹ piretrū: vehemēter colatoriū ⁊ nares aperit sicut ⁊ succus ciclaminis imissus. Silr aūt nigella ⁊ sinapis vehemēter aperiūt. ¶ Scriptū est de lactuca ꝙ ipsa ē medicamē opilationis facte in narib⁹. ¶ Euaporatio facta cū aceto calᷓo fortiᷓ aperit. ¶ Similiᷓ opaᷓ euaporatio decoctōis sticados. ¶ Experti sum⁹ ꝙ multū ꝯfert polipo puluis semis dragōtee narib⁹ īsufflat⁹. ¶ Et qm̄ olfat⁹ diminutio maxie accidit ab obstructiōe colatoꝛiū ꝓpterea q̃cūq̃ dicta sūt ad colatoꝛiū aperire ēt olfatui ꝓsūt. ¶ Sꝫ ex simplicib⁹ multūᷓ laudata rutha ⁊ olfata ⁊ caput purgio attracta. ¶ Et silr serapinū ⁊ nigella ⁊ maxie quū ē ī aceto īfusa ⁊ trita ⁊ īsufflata narib⁹ ⁊ ꝓpue cū oľo antiquo mixta ⁊ īposita est. n. mirabilis verūtñ cū imittiᷓ patiēs teneat os suū plenuꝫ aq̄ ⁊ illā sugat superi⁹ q̄ plus potest. ¶ Mordicationes vo q̃ ab hmōi caput purgijs fiūt tollit attractio olei roſ. ꝑ nares ⁊ ēt decotio sulfuris silr attracta.

Ozimuꝫ gariofilatuꝫ. Lac paucedani. Semē vitice. Abrotanū. Cudex. Fel. Nux cipssi. Piretrum. Succ⁹ ciclaminis. Nigella Sinapis. Lactuca. Euaporatio aceti ⁊ sticados. Semen dragonthee. Rutha. Serap. Nigella. Cañ. prenotatus.

¶ Caplm. 3. De fluxu sang. narium.

Dixerunt antiqui ꝙ ciminuꝫ trituꝫ cum aceto statiꝫ frāgit siue solo olfatu trahaᷓ odoꝛ ipsi⁹ siue cū licinio narib⁹ imittaᷓ. ¶ Dixerūt q̃ꝫ ꝙ succ⁹ herbe lisimachiō ⁊ ē herba hñs folia silia salici frōti illinit⁹ statiꝫ strīgit. ¶ Succ⁹ aūt cuius lꝫ vitice trite imo folia trita. sistūt sanguinē nariuꝫ. Puto aūt frōti applicata ⁊ hꝫ maxie appropetate q̄ a ꝯplone cōi. Naꝫ testaᷓ Dyas. ꝙ folia vitice narib⁹ imissa sanguineꝫ fluere faciūt. ¶ Olibanū ī hꝫ cāu multuꝫ ꝯfert. ¶ De rutha dcm̄ ē ꝙ si teraᷓ cum aceto ⁊ itromittaᷓ ipa vl̄ succ⁹ ei⁹ statiꝫ flux⁹ sang. abscidiᷓ. ¶ Insuffleᷓ stercus asini vel caꝑ vstū ⁊ sistit. ¶ Et dixit Ra. ꝙ sterc⁹ eq̄ odoꝛatū ideꝫ facit ⁊ silr vstū ⁊ īsufflatū cū aceto. ¶ De sanguie aūt colūbi dcm̄ ē ꝙ hūc fluxū abscidit. ¶ Obstracha si teranᷓ cū carne sua ⁊ applicenᷓ fluxū sistūt. ¶ Expti q̃dē sumus ꝙ puluis īdici narib⁹ īsufflat⁹ fluxum san. sistit: imo ēt a q̄cunq̃ pte corpoꝛis fluat talis pluis loco sup ponaᷓ. ¶ Sumaᷓ ēt cinis coꝛnu cer. vl̄ bouis ⁊ cū reliq̄ sumaᷓ ī potu ⁊ cū aceto. frōti ēpleᷓ aut narib⁹ attrahaᷓ san. sistit. Et idem de cinere roſ. ꝓbauim⁹. ¶ Uꝫ ēt ēplꝫ ex secretᷓ Gal. scriptū īfra cap. de fluxu vē. circa fi. ¶ Exptū q̃ꝫ ē si tollaᷓ succ⁹ arnoglose ⁊ cū eo pili lepoꝛis ⁊ fuligo moꝛe ēpiastri misceaᷓ ⁊ frōti ⁊ tipoꝛib⁹ applicenᷓ sepius inouādo ꝙ hūc fluxum san.

Ciminum. Lisimachion succ⁹. Succ⁹ vitice. Olibanuꝫ. Rutha. Sterc⁹ asini ⁊ capre vsta. Sterc⁹ eq̄. San. colūbi. Obstracha. Indicum. Cinis cornu cerui vel bouis. Cinis rosarum. Succ⁹ arnoglose.

mirabilr strigit. ¶ Lignū q̄qz cāpane si teneaṫ in manu patientis sistiṫ subito sanguis hoc fuit expertum.

¶ Additio.

¶ Exptū ad fluxū san. na. R̄. stercoris asini q̄d vis ⁊ pone sup tegulā cal. ⁊ recipiat pa. fumū p nasū sanabiṫ idubie.

¶ Capl̄m. 4. De sternutatione.

Sternutatione puocantia in cā cali.

Rosa.

Et dixerūt antiq̄ q̄ oīa fere acuta per os assumpta sternutationē icitāt cepe: aleuz: porrū: sinapis: ⁊ ēt vinū forte ⁊ siīa. ¶ Et ex odoratīs q̄dē ē rosa: ⁊ dicit Auic. ꝓpterea q̄ grossuz vaporē retiet. Et folia mirti cū aceto: ⁊ succ⁹ vitis olfat⁹ ⁊ agresta ⁊ camphora qñ cū oleo onfacino narib⁹ isuflaṫ ⁊ opio: ⁊ nenufar odoratuz: ⁊ solatrū ⁊ vapor aceti narib⁹ attract⁹ ⁊ succus memithe q̄ oīa meo iudicio sicut dixi de rosa stenutationē ꝓmouent. ¶ Ob h̄ eñ tacere nō possuz q̄ i cā cali. ista valent.

Sternutatione puocantia in cā frigida.

¶ Sternutationē in cā frigida mouent hec mezereon: ellebor⁹: piper: oleā der: oē fel: castoreū: panis porcin⁹: cucumer asinin⁹: zinziber: piretrū: sansucc⁹ i. maiorana: nigella: ifusa in aceto: pulpa colo q̄ntide: gallia: sinapis: ⁊ siīa.

Ingeniū delitiosuz ad sternutationē sedādā.

¶ Sedaṫ aūt sternutatio cū patientis animus subito destruiṫ aliq̄ acc̄ite animi subito aduenie̅te vt gaudio: ira: ⁊ solicitudine vt sepe ꝓbaui: timore ⁊ siīb⁹. ¶ Et dixit Mesue qñ sternutatio ē frigida odorationes calide ⁊ iniunctiones oleoꝝ calidoꝝ ad caput ꝯferūt: ⁊ similiter odoratiōes simpliciū calidorū vt gallie: camomille ⁊ siīuz. ¶ Et iterū dixit olea cal'a sine mordicatiōe ponūtur in aures ⁊ sternutationē sedāt. ¶ Et iterū dixit qñ cā sternutatiōis ē cal'a olea frigida narib⁹ attracta aut capiti ifusa aut narib⁹ missa sicut est oleū rosā. ⁊ olm̄ mirtū de salicib⁹ ⁊ olm̄ de cucurbita ⁊ siīa illā tollunt. ¶ Et dixit Isaach succ⁹ basilici illā appropriate sedat.

Succus basilici.

¶ Tractat⁹ q̄nt⁹. De dispōnib⁹ auriū ⁊ est q̄nt⁹ ꝓmi sīmonis ⁊ ꝯtinet capl̄a. vj.

¶ Capl̄m primū. De dolore auris.

Oleū coctū in radice affodi.

Cañ. ⁊ est Aui. quarta terti. c. 5.

Adeps pul. vulpis.

Dixerūt veteres q̄ olm̄ coctū in cōcaua radice affodiloꝝ ⁊ tepidū auri imissuz ē singulare remediuz dolori auris. ¶ Sit āt canon cōis i omni egritudīe auriū q̄ remedia nō sint calida nimis nec nimis frigida: s; sint tepida: q: auris hec nō sustiet. loq̄r āt de hie q̄ itra aurē mittiṫ. ¶ Adeps āt collect⁹ ex pulmōe vulpis ⁊ imissus mirifice sanat. ¶ Et Rasis dixit siīr de sepo vulpis recēti ⁊ ēt si fuerit salsuz ē ad h̄ magni iuuamēti.

Sepū vulpis.

Cura doloris a casu ⁊ ꝑcussione.

Pul. anisi.

Ciniꝫ porri.

¶ Cōtingit aūt q̄nq̄ ꝓpṫ casuz ⁊ ꝑcussionē factā i aure dolorē accidere in q̄ laudat⁹ ē puluis anium triti dissoluti cū oleo rosā. ⁊ itromissi in q̄ casu cinis porri siīr ꝑparat⁹ aut cū aceto itromissus auri laudaṫ. ¶ Si aūt succ⁹ ruthe tollaṫ ⁊ calefiat in cortice granati ⁊ auri itromittaṫ dolorē aufert.

Succus ruthe calefact⁹ in cortice granati.

Nitrum.

Myrrha dissoluta i vrina thauri vel cap̄.

Uria capre.

Oleuz de cinamomo.

Sal

¶ Nitrū dissolutū in aq̄ vel vino i aurē missum dolorē sedat ⁊ vētositatē resoluit. ¶ Dissoluaṫ myrrha in vrina thauri vl' capre ⁊ ex hac subtilr̄ distilleṫ in aurē. ¶ Sola ēt vrina capre cōfert imposita. ¶ Ad idē oleū de cinamomo. ¶ Sal q̄q̄ ꝯfert dolori auris: si ēt cum aceto more emplastri sup ponaṫ auri.

Succ⁹ prassij.

Salbanuz.

¶ Antiquos aūt dolores tollit succ⁹ prassij imissus mūdificat eā ⁊ apit meat⁹ audit⁹ Sal. hoc testante. ¶ Salbanū aūt cū oleo de lilio sedat dolorē frigidū sine ipedimētor resoluit apostemata auriū.

Bace lauri.

¶ Bace aūt lauri ⁊ oleū ipsoꝝ dolorē auriū tollunt ⁊ ꝯfortāt auditū: ⁊ ꝯferūt tinuitui. ¶ In oī aūt dolore auris sinapis tanq̄ iuuatiua istilleṫ.

Sinapis.

Oleū de ꝑsicis.

¶ Quacūq̄ cā: siue calida: siue frigida sit dolor oleū de persicis ꝯfert. ¶ Gale. dixit in tra. 7. de simplici medicina: q̄ succ⁹ seminis canapis itromissus auri dolorē sedat q̄ fit ab obturatiōe ei⁹.

Succus seminis.

Canapis.

¶ Insup buliaṫ succ⁹ foliorū salicis cū oleo rosā. i cortice granati ⁊ distilleṫ in aurē q̄ idem facit decoactio ipsoꝝ recentiū. ¶ Ex exptis autē sepi⁹ ē vt tollaṫ cinis ⁊ ligeṫ in petia calid⁹ auri valde supponaṫ.

Cinis calidus.

Oleuz scorpionum.

Laudanū.

¶ Cōfert aūt cuz cā est frigida oleuz de scorpionib⁹ factum sm̄ artē ⁊ curat ēt opilationē que fit in aure. ¶ Siīr tollimus laudanū ⁊ dissoluimus in hidromelle ⁊ distillamus in aurē. Cum dolor a frigida cā fuerit. Si ṽo a cā cali. ēēt ipsum cū oleo rosa. dissoluimus ⁊ tepiduz instillamus.

Succ⁹ ederę.

¶ Ad idē tollimus succū extremitatuz funis pauperuz q̄ est edera ⁊ dr̄ cussus: ⁊ olei de hyreos. añ. miscemus ⁊ auri imittimus: confert ēt māchis que confluūt ad ipsum. ¶ Ad dolorem auriuz qui fit per casum vel ꝑcussionē tollaṫ sal ⁊ misceaṫ cū furfur ⁊ melle ⁊ sup emplastreṫ.

¶ Capl̄m. 2. De humiditatib⁹ auriū sanie ⁊ vlceribus ⁊ exitu sanguinis.

Flos edere. Dicem⁹ q ex laudatis ad remedia aurium est flos edere q dicit cussus: si eni coquatur cum oleo dulci aut rodomo aliis rodino et auribus imittatur illa sistit. Oleum canapis. Oleu canapis tepidu auri immissuz appropietate exiccat sicut & nitru dissolutu i aqua vel vino immissuz aurib⁹: vt supius dictu est. Nitrum. Si vero sanguis fluat puluis calcati q immissus sanat. Pul. calcati. Si etia flux⁹ saniei sit antiquus terat cacatura ferri prius cobusta: & cu aceto comisceat & impoatur. Squama debet frigi i sartagine & extingui qn quies i aceto semp inouado acetu & toties frigi & sic ppa ratur. Sal. dixit tract. 9. de simplici medicina hunc sermone loques d scoria & est cacatura ferri. Ea vero q est ferri maxime & subtilissima faciens eam in aceto acerrima ac demum faciens coques ad aures sanie manates diutius vtor medicina exiccatiua vt mirati fuerut qui viderut ea cofisci desiderat ante experietia aures posse pati hmoi medicinam. Cacatura fer. Ad sanie aut auris maxime cu vlcera sunt recetia distillet i aure fel. tauri cu lacte caprino vel lacte mulieris nam curat ide. Fel thauri & hircinum. Ide facit fel hircinu & similit preparatu. Ad hoc aute caplm addatur vinu mirtinu scriptu infra capi. de decoratione tracta. secudo capi. primo. Vinu mirtinum. Qd aut valde cofere est vt p aliquos dies intromittat liciniu vnctu ex melle & inuolutu in puluere aristo. ro. na abstergit sordes & cofortat auditu & phibet sordes q generant in aure. Vlcera aute auriu & sordes delet succus alchechingi auri immissus sicut & succ⁹ cussus. i. volubilis maioris de quo dictuz est supra: & hoc est ex nostris expertis. Succ⁹ alkekingi & cus. Ad tales aut sorditties radis vitis albe & nigre ferentis vinu est ex suma medicinaz. Radix vitis alb. & nigre. Ad ide est radix herbe ytcine & similit radix serpetarie. Radix herbe hircine & serpetarie. Sanat aut vlcera & saniem & delet dolore mirrha qn cum sief memithe: opio: & castoreo administrat. Mirrha. Calcantu in hoc casu est ex summa medicinaz fm Auic. na mudificat aures: & vermes iterficit. Calcatu aures mudifi. cat & vermes occidit. Nihil aut i hoc casu e magis vltimu q succ⁹ folioz salicis. Succ⁹ fol. salicis. Sal. dixit. 8. [illegible]m. medicina q succ⁹ cetunodie iuuat vlcera aurium & si pus sufficiens in eis fuerit exiccat illud. Succus cetunodie.

Addition.

Medicamen cotra superfluas humi. aurium. R. scoriaz ferri & abluat cum aceto deinde desiccetur postea fortit coterat & ita fiat nouies: deinde bulliat in aceto donec ad spissitudinem mellis deuenerit & vna gutta auribus istilletur aut in licinio intromittatur.

Caplm. 3. De vermibus aurium.

Si igitur auri patieti vmes insint succus folioum ebuli immittat illos interficit. Succus fol. ebuli. Puluis quoq calcanti immissus ide operat. Pul. calcanti. Idem et oleum de amigdalis amaris facit. Oleu amigda. ama. Ide vrina hominis si prius in cortice granati calefacta intromittat. Urina hois i cortice granati calefacta. Idez operat vrina tauri cuz myrrha amixta & imposita. Uria thau. Extrahit aut eos vrina hois ieiuni in aure posita stati eos educit. Urina hois ieiuni. Ad hoc aut est oleum de scorpionib⁹ ex melioribus medicinis & sublimioribus. Oleum scorpionum. Succus aut rute calefactus in cortice granati & auri instillatus mudificat eam: & sedat dolores. & tinituz & sonitu & vermes interficit. hoc testante Aui. Et dicit q succus centunodie operat imissus & alia que dicta sunt in fine precedetis capli. Succus rute in cortice granati calefactus. Succus cetunodie. Hoc ide testatus est Sal. de calamento & maxime montano q succus eius impositus illos iterfecit sicut & succ⁹ folioz capparis etia immissus. Calametuz montanu. Succ⁹ capparis. In hoc aute casu distillatio facta i aure ex decoctione ellebori albi cocti in vino est experta. Elleborus albus. Exptu quoq est vt patientis auris assungia impleatur porcina & patiens in sole iaceat sup aure patiente & panis caput cooperiat ibi diu moretur cuq surget ex asiungia eleuanabuntur vermes & egressi inueniet & adherebunt assungie. Assungia porcina.

Caplm. 4. De surditate & de debilitate auditus.

Ex laudatis apud famosos est vt ponat in aure elleborus niger & dimittat in aure trib⁹ dieb⁹. nam tollit surditate & reddit auditu: & hoc sumus experti verum opoztet fm exigentia vt corpus ante mudet. Elleborus niger. Succus cepe distillatus in aure debile auditu adiuuat. Succ⁹ cepe. Ad hoc ide valet nitru si sit dissolutu in aqua vel vino & auri etia imissu. Nitrum. Antiqua surditate delet flos eris alb⁹ si terat & distillet in aure. Flos eris. Radix vitis albe & nigre feretis vinu est in hoc casu medicia suma medicinaz. Radix vitis albe & nigre. Eua poratio aceti calidi aliter calefacti & meli⁹ ofert & audituz acuit: sonitum resoluit. Acetu calidu. Ex

perti sumus succum radicum dragonte immissum in aurem conferre: et hoc quando passio est a causa que causa opillat. ¶Et dixit Mesue quod pulpe colloquintide aut succo cucumeris asinini aut radicum eius inest proprietas mirabilis in hoc casu quando in aliquo ex his aut eis immisceatur sicut est oleum costinum aut nardinum et proprie oleum balsami. ¶Et preter purgationes communes in hoc casu collaudata est purgatio hec tamen mirabilis. Rx. salis armoniaci: piperis ana. ʒ. ii. euforbii. ʒ. s. detur ex hac a. ʒ. iii. usque ad. viii. secundum quod virtus tolleret cum hidromelle aut ono sorbili quod etiam mirabiliter vertigini et epilepsie valet et mulieribus menstrua potenter educit. ¶Rirandus autem dixit quod fel leporis cum adipe vulpis surditatem tollit et sanat. ¶Et Rasis dixit quod cerebrum leonis albonis cum oleo liquefactum et in aurem instillatum auditum surdo renocat.

Succus radicis dragontee. Pulpa colloquintide Succus cucu. asini. Purgatinum mirabile. Fel leporis Cerebrum leonis.

¶Cap. 5. De sonitu et sibillo.

Tuba et sonitus ab eisdem fiunt causis quibus et surditas vt in pluribus quia a repletione grossa et viscosi humoris et coartatione ventositatis. Differunt autem in hoc quia maior coartatio facit sibilitudinem: et minor tubam et sonitum quare que supradicta sunt possunt hic convenienter adduci. ¶Et ideo per veteres est narratum quod succus foliorum ebuli immissus tollit sibillum et tinnitum licet hoc sit ex nostris expertis. ¶Idem facit succus sambuci distillatus in aurem: hi aurem succi vermes interimunt. ¶Idem operatur alkitram dissolutum in aqua decoctionis ysopi: et auri instilatum quod si cum his misceatur acetum vermes necat et hoc est nostrum exptum. Operatur idem oleum de hireos imissum auribus cum aceto et prohibet fluxum materierum ad aures. ¶Nihil autem est quod sic ventositates dissolvat quam sunt causa eius sicut modicum castorei dissolutum in oleo nardino et intromissum. sit autem castoreum quantum lens vna. ¶Idem operatur oleum de amigdalis amaris et omnes eius proprietates sunt circa aures. ¶Confert autem valde in re soluenda ventositate: succus raphani et eius oleum vt dicit Auicen. ¶Si coquatur elleborus niger cum aceto et instiletur in aurem acetum: sibilum tollit: et vigorat auditum. ¶Experti quoque sumus quod si due vel tres gutte fellis tauri instillentur in aurem tinnitui et sibilo conferunt.

Secus fol. ebulli. Succus sambuci. Alkitram. oleum hireos Castoreum Oleum amig. ama. Succus et oleum raphani. Elleb. niger Fel thauri.

¶Cap. 6. de apostematibus et attritionibus aurium.

Contingit quandoque aures apostemari et propter persecutiones attritiones pati de quibus omnibus nunc simul narrabimus. ¶Soluunt autem a prava difficilis resolutionis que fiunt propter casum vel percussionem mucilaginosa limatie quando cum suo cortice teruntur et superponuntur: non exiccant ea: quamuis sit in eis humiditas grossa et viscosa: sed ibi dimittuntur donec per se cadant. Utile est autem et ipsas miscere et bene terere cum aloe: myrrha: et olibano donec fiat sicut mel aut cum omnibus vel pluribus vel cum aliquo ex eis et applicare loco. ¶Idem operatur et mucilago limatiarum et sola applicata et cum predictis modo simili preparata. ¶Et dixit Rasis quod apostemati tarde venienti in radice auris confert emplastrum factum ex stercore ouis cum sepo aut anseris vel galline mixto. ¶Et dixit etiam quod apostemati post aurem confert sanguis mustelle inunctus et similiter cinis eius combuste mixtus cum cera liquefacta et oleo de lilio. ¶Et dixit quod omnis cinis testudinis confert apostematibus peruenientibus in parte aurium et maxime quando sumitur cum aqua mellis et intelligit per testudinem limatias. ¶Confert autem ad predicta apostemate et bene si coquatur granatum dulce sicut in vino deinde totum simul teratur et ex eo super loco fiat emplastrum. ¶Si autem apostema sit post aures et proprie in corporalibus molibus sicut sunt infantes et mulieres solum butirum illa sanat: appositum et proprie butirum antiquum crudum. ¶Multa autem infra dicentur de apostematibus que huic capitulo erunt vtilia sicut de attritionibus dicetur. ¶Attritiones autem sanat emplastrum factum ex bulbis albis lumbricis et sauich aut cum sulfure mixto cum melle vel vino. ¶Sumatur etiam olibanum et misceatur cum pice vel oleo vel lacte vel vino de vnis passis ad attritiones valde confert. ¶Sulfur quoque vinum cum melle et aceto emplastratum confert. ¶Ex propriis est myrrha cum memithe opio et castoreo emplastrata concussioni auris Auicen. testante.

Mucilago limatie. Stercus ouis Sang. et cinis mustelle. Cinis testudinis. Granatum dul. Butirum. Bulbus. Sulfur.

¶Tractatus. 6. primi sermonis. De di-

spositionibus labiorum: dentium: gingiuarum: oris: lingue: vue: ꝛ cãne pulmonis ꝛ continet capitula.ix.

¶Cap.primũ.De pustulis labiorum ꝛ eorum scisuris.

Cere.ãseris domestice.

DIcit Kirãdus ꝙ cerebrũ anseris domestice cũ medulla ceruina inunctũ labijs: eorum scisuris cõuenit. ¶Ad pustulas autem labiorum tali vtebatur vnguento. ℞. ciperi aluminis galle: myrrhe: arsenici: plumbi vsti: oĩm añ. cum modico oleo ros. ꝛ cera fiat vnguentũ ꝛ loco applicetur. ¶Ego vero de hoc vnguento mirabilem vidi effectum pluries vt vnica impositione per vnã noctem difficiles scisuras labiorum sanauerim ꝛ vnquã egui pluries ꝙ cterna impositõe ipsi⁹ ꝛ est hoc. ℞. litargirũ: argenti: myrrhe: zinziberis: añ. puluerizentur subtiliter ꝛ cum cera virginea: melle: ꝛ oleo communi ꝙ sufficit fiat vnguentũ. Cuȝ autem imponim⁹ prius saliua locus infirmus bñ madefiat postea cũ petitia applicetur vnguentum ꝙ totã scissurã intus ꝛ extra cõtineat. Experti etiã sum⁹ ꝙ in nocte vna magnas ragadias papillarum mamillarũ simili mõ apposi tum sanaui cũ eodẽ vnguento. Experti etiã sumus in ragadijs magnũ solum sine saliua fricantes ꝛ nõ soluȝ illas citissime sanat: sed man⁹ etiam decorat. Et in ragadijs virge ꝛ ani ꝛ aliarũ partium corporis intendim⁹ experiri. Suscipe igitur mi dñe hoc inter maiora secreta. nunꝙ ei defeci in ei⁹ opere sepe istõ ꝓbantes. ¶Et dixit ꝙ radix portulace sicca contrita mixta cũ melle ꝛ superposita more vnguenti illas sanat.

Unguentũ.

Unguentũ. expertum ꝛ optimum.

Radix portulace.

¶Cap.2.De dolore dẽtium.

DIcim⁹ ꝙ dolor dẽtiũ qñꝗ ẽ cũ corrosione ipsorũ: ꝛ qñꝗ sine: ꝛ qñꝗ cũ vermib⁹ ꝛ ꝗliter cunꝗ accidat sil'de oĩ i eodẽ dicat capĩo. ¶Preseruat autẽ ꝑpetuo a dolore dẽtiũ ꝛ nõ sinit eos corrodi limatura cornu cerui qñ cũ aqua in olla cruda coqr ꝛ ex ea fit sepe colutio. ¶Et succ⁹ q̃dẽ affodillorũ imissus in aurẽ ꝓuã dentis dolẽtis dolorẽ sedat ꝛ ꝓprie dẽtis molaris. ¶Si vero dens sit corrupt⁹ ponat in loco corrupture illud ꝙ inuenit intra galliã aut gummi oliue siluestris ꝛ sedabit dolorẽ. ¶Idẽ facit lac siue succ⁹ paucedani.i. feniculi agrestis in loco corrosionis positum: nã statim tollit dolorẽ. Idẽ aũt facit etiã ipsius radix. ¶Colutio autẽ facta ex aceto decoctiõis radicũ capparis ꝛ ꝓprie recentiũ aut idẽ cortex masticatus ꝛ similiter semen. dolorẽ tollit ꝛ hoc experti sum⁹ cũ dens est san⁹ non corrosus coquẽtes in aceto ꝛ in aqua. ¶Idem ꝛ similiter ꝑ omnia faciunt cortices radicuȝ mori ꝙ idẽ facit radix arnoglose ꝛ eodẽ modo ꝑparata sicut dictum est de cortice radicum capparis. ¶Aspaltum autem dẽti impositũ dolorem eius tollit. ¶Cornu q̃ȝ cerui.i. aceto decoctũ ꝛ ori retentuȝ dolorẽ tollit ꝛ hoc operat in dẽtib⁹ corrosis ꝛ i molaribus. ¶Colutio q̃ȝ facta ex aceto decoctionis radicũ titimalli: illud tollit. ¶Et dixit Gale. ꝙ currat talis colutio dolorẽ factum ꝑꝑ corrosionẽ ꝛ nos exp ti sumus. Et si gutta vna lactis titimalli ponat in loco corrosionis statim dolorẽ tollit. sȝ obtineat bñ ibi cuȝ cera vl' alio simili. nã si egrederetur ꝛ caderet super gingiuã vel linguã vlceraret illã. ¶Si q̃ȝ alkitrã in loco corosionis ponat dẽtem frãgit ꝛ dolorẽ sedat. ¶Colutio facta ex decoctione piretri in aceto vel vino dolorẽ frigidum tollit vt vult Gal. ¶Mesue dicit ꝙ acetum decoctionis spoliũ serpẽtis est mirabile appropꝛietate q̃ est in eo. ¶Ualde autẽ cõfert ad dolorẽ dẽtum radix acori. ¶Si xo vermes ibi fuerint suffumiget descum semine porri al'kiritã: nã interficiunt ꝛ educunt. Iuuamẽtũ sandarace quuȝ est xmis est magnum ꝛ vehemens i sedando dolorẽ neꝗ aliud d par ei inueniet ꝛ confirmat gingiuã. Imponit autem sup dentẽ puluis ei⁹ aut ipsã soluim⁹ in aceto ꝛ aq̃ ꝛ collutionẽ iubem⁹ fieri ꝛ hoc esse vtile expimento didicimus. ¶Succus autẽ cussus nigri calefact⁹ i cortice granati ꝛ instillat⁹ in aurẽ ꝓuie partis dolentis dentis sanat dolorẽ ꝛ hoc sepe expti sum⁹. Et ẽt ex folijs eius cõtusis ꝛ oleo ros. silr ꝑparatis. ¶Caput purgium factum ex succo cucurbite dolorẽ tollit. ¶Dolorẽ aũt tollit molarium colutio facta ex decoctione spine iudaice. ¶Eidẽ autẽ dolori molariũ ꝯfert appropꝛietate zuchar ꝛ dr capistrũ auri ꝛ etiã borax: immo etiã ꝛ ad eoruȝ pulsationẽ: corrosionẽ ex vermib⁹ cre-

Limatura cornu cerui

Succ⁹ affodillorum.

Inuẽtũ intra galliam

Gumi oliue siluestris.

Succ⁹ paucedani.

Radix capparis.

Radix mori ꝛ arnaglose

Aspaltum. cornu cerui

Radix titimalli.

Nota.

Alkitrã.

Piretrum.

Spoliũ serpentis.

Radix acori semẽ porri.

Sãdaraca ꝛ ei par nõ existit Aui. testante.

Cussus.

succ⁹ cucurbite.

Spia iudaica.

Capistrum auri.

Aleū z ifra.
Aqua sina pis.
Radix celi donie.
Solatrum.

dita est hec ꝓprietatē mirabilē. ¶ Aleū q₃ assatū eidē ꝯfert suppositū. ¶ Oēm ēt dolorē tollit colutio fctā ex aq̄ sinapis. ¶ Dolorē q₃ dentiū tollit radix celidonie masticata. ¶ Decoctio solatri ē in h' casu expta cū aceto. ¶ Et dixit Sale. q' si terat aleuz z ponat in palma in pte domestica z ꝓpue in māu q̄ ē i pte seu ex latere dentis dolētis dolor sedabit. ¶ Et Rasis dicit q' q̄ habuent dolorez dentiū z posuerit in parte vbi dolor fuerit ex dentib' lepoꝝ aufertur dolor. ¶ Et dixit dens hois mortui suspensus collo ei' q̄ patit dolorē: tollit. ¶ Ex expertis aūt est cortex pinee maioris in aceto coct' z ex eo os coluat aut cortex ipe in aceto ifusus in ore teneat. Idē autē facit z frustū ligni ei' silit administratuz. ¶ Si aūt ex decoctiōe radicis spargi os coluat sedat dolor. ¶ Ad dolorez ēt molariū ꝯfert aq̄ ifusionis cicerū qn̄ in ore tenet. ¶ Ad oēm ēt dolorē dentiū ēt si dentes sint putrefacti. tollat herba q̄ vulgarit dr morella z ē h'ba ortulana q̄ p cubitū crescit folia eius petrosilio ass' piretro silia: s₃ magna z in vno q₃ folio parua folia silia petrosilio al' piretro suū odorē h₃ valde aromaticū z acutū z est amarū saporē habēs z florē h₃ similē camomille. frigat̄ & sicut ē i oleo demū ponat in sacculo sic calidissima z loco applicet q' experti sum' sepissime.

Dens lepo ris.
Dens hois mortui.
Cortex pinee maio.
Radix spergi.
Aq̄ cicerū.
Herba morella z ab aliq̄b' dicit vulgo crispolla z sic firmit tenetur.

¶ Trocisci de scamonea dicti supra circa finē capli de soda liniti sup dentē in hoc casu sunt experti sepissime. ¶ Et q' cōgelatio est dolor dentiū stupefactus: iō optie cadit in h' caplo ei' cura z q̄ q̄dez hec opant est portulaca masticata q̄ a ꝓprietate z nō a cōplexiōe h' h₃. ¶ Amigdale q₃ amare masticate: z cera: z caseus: z mastix: z nux z auelane: z silia z cū sale fricata ꝯgelationē tollunt dentiū. ¶ Et q' tales dentes corruptos quicq₃ sunt cā doloris: frequēter eradicare opz: iō scribem' aliq̄ q̄ decēter illos eradicant. Et dentiū q̄dē cōmotoꝝ z q̄rum ēt eradicationē volumus: corpus rane z pinguedo ipsius marie facit eradicationē facilē vult aūt Auicen. q' sit rana petrosa nō domestica illa q̄ i hoc casu est vtilis. ¶ Tollant ēt folia silue striū oliuarū z bulliāt in aq̄ agreste donec fiat sic mel z liniat dens corrosus: nā cadet p seipsuz. ¶ Et experti sum' hoc idē de amurca olei qn̄ ipsa decocta a silli mit z cū aq̄ agreste tādiu bulliat dōec fiat sicut mel ex q̄ dens corrupt' liniat.

Tro. de scamo.
¶ De cōgelatiōe dētiū
Portulaca.
Amigdale a.
Cera.
Caseus.
Mastix.
Nux.
Auelana.
Sal.
¶ Eradicātia dentes.
Corp' z pinguedo rane
Oliue silue stres.
Amurca olei.

¶ Additio.

¶ Ad dentiū dolorē exptuz mirabile remouēs in media hora. R. seminis apij gra. ij. opij: iusquiami an̄ gra. iiij. cuz sirupo de papa. vel vino fiat pillula vna quā teneat itra dētes dolēs tpe: z statiz cessabit dolor' mirabilr z firmit.

¶ Cap. 3. De ꝯfirmādo dētes cōmotos z abstergēdo z eoꝝ ortū facilitādo.

Ommotos q̄dē dentes maxime iuuare z corroborare: os z corroboratos abstergere z ortū facilitare ipsorum. ¶ Et pmum q̄dē pficit radix cameleōte nigre qn̄ cuz tali q̄titate sui ex pipere z cera miscet z denti supponitur calefacit q₃ dentē: z dolorez aufert. ¶ Colutio autē fctā cuz aceto sq̄llitico z marie q' factuz ē ex sq̄lla sicca. dētes n. cōmotos corroborat: z oris. odorem bonuz fac. Cōburat ēt alumē: z cuz aceto z melle misceat: z dētes cōmoti fricētur. ¶ Acetū q₃ decoctionis piretri si ex eo fiat colutio z teneat in ore dētes cōmotos strigit. ¶ Dētes ēt cōmotos: balaustia fortes efficit. ¶ Silr ēt dētes cōmotos ēt si sint molares atramētuz rubeuz ꝯfirmat. ¶ Coluit ēt os ex myrrha vino z olo z confirmat dētes cōmotos valde z phibet corrosionē eoꝝ z strigit eos z remouet humiditatē eoꝝ. ¶ Nos ēt cuz cinere calcanei vacce aut cornu capre dentes motos fricātes ꝯfirmamus. Expti q₃ sum' vt tollant gallaꝝ partes ij. myrrhe pars. j. corticuz granatorum hircos an̄. pars media bulliāt in aceto ex q̄ os z gingiua lesa fricet. Q' autez dentes valde strigit ē lapis cornell' rube' habēs itra se lineas albas qn̄ ex eo pulueriʒato fit dentifricuz. ¶ Q' idez faciunt margarite cōuenienter fricate. ¶ Idē q₃ facit sal vstus qn̄ ex eo dentes fricant marie autē mixt' cū testa ostrachi adusti z pcipue cuz obstracho purpureo adusto. ¶ Cornu q₃ capre vl' cerui vstuz fortit dentes abstergit. ¶ Silr q₃q₃ m̄ valet pumex vstus z fricat' abstergit. ¶ Facilitat autē ortuz dētiuz in ifantib' appropietate q̄ ē i eo: cerebruz lepoꝝ coctuz z supfricatuz z sine dolore fac eos nasci. ¶ Butirū cū melle mixtuz z fricatuz ē optimuz: aufert q₃ dolorē z mordicationē quā tunc habēt ifantes. ¶ Et dixit Kirād' q' cerebruz gallie

Radix cameleonte nigre.
Acetuz sq̄llitucum.
Alumen.
Piretrum.
Balaustia.
Attramētū rub.
Myrrha.
Cinis calcanei vacce cornu capre.
Lapis cornellus.
Margargarite.
Sal vstus.
Cornu capre. z cerui.
Pumex.
¶ Facilitāda ortū dentium.
Cere. lepoꝝ
Butirum.
Cere. galline.

Dens caninus leonis. Dens pulli equi.

fricatum dentes nasci facit sine dolore. ¶ Et dixit Ras. dens caninus leoninus collo pueri suspendatur antequam dentes ei nascantur securum eum reddit a dolore dentium in natiuitate eorum. ¶ Et dixit iterum dentes pulli equi vnius anni super puerum suspensi cum egrediuntur dentes eius faciunt egressum absque dolore. ¶ Et idem dixit de oculo cancri super puero suspenso.

Oculus cancri

¶ Capitulum. 4. De omni dispositione gingiuarum et prohibitione saliue puerorum.

Possunt ad hoc capitulum adduci quando sermonem facimus de gingiua laxa omnia que dicta sunt supra de confirmatione dentium motorum sicut et hec etiam ibi possunt adaptari. ¶ Dico quod illud quod ab omni querela gingiuas tuetur est assiduatio colutionis facte cum vino decoctionis pruni silnestris: nam vehementer prodest. ¶ Colutio quoque facta cum vitriolo prohibet omnem defluxum humorum ad fauces. ¶ Saliua autem puerorum prohibetur si mus assetur et exiccetur et detur sibi ad esum. ¶ Ad idem rob lentisci valde confert. ¶ Dicunt autem quidam quod sansucus idem operatur et affert iuuamentum. ¶ Ad gingiuam autem ad quam fluunt multe humiditates et inde laxatur multum prodest anthera puluerizata et supposita. ¶ Colutio quoque facta ex aceto squillitico maxime facto cum squilla non sicca sanat laxam gingiuam. ¶ Idem autem operatur colutio facta cum mastice. ¶ Easdem autem quibus multa fluit saliua abstergunt omnia aluminia et maxime alumen iamenum. ¶ Quod autem est summum in confortando gingiuas, est puluis corali confricatus. ¶ Laxa etiam gingiua confricetur cum cinere teste ostrachorum cum sale. ¶ Utimur autem in hoc casu ex propriis cinere calcanei vace aut cornu capre confricato super gingiuam: et dolorem etiam dentium mitigat: vt dixit Rasis. ¶ Ad gingiuam autem sanguinolentam bona est balaustia et colutio facta cum oleo de oliuis siluestribus confirmant etiam hec dentes motos. ¶ Nihil est quod ita sanguinem a gingiua et omnibus partibus corporis restrigat sicut facit terra sigillata. ¶ Decoctio autem abrotani sanguinem gingiue strigit. ¶ Cortex radicum vitis siluestris cum melle mixtus sanguinolentam gingiuam sanat. ¶ Apostematibus gingiuarum multum prodest alumen. ¶ Et dolorem etiam gingiuarum inflatarum tollit cinis cornu capre vel cerui quando tantum comburitur donec albescat.

Prunum siluestre. Uitriolum. Mus assus. Rob lentisci. Sansucus. ¶ Ad gingiuas laxas. Anthera. Acetum squilliticum. Mastix.

Alumen et infra. Corallus. Ostrachorum teste. Cinis calcanei vace et cornu cap. Balaustia ad gingiuam sanguinosam. Oleum oliuarum siluestrium. Terra sigillata. Abrotanum. Cortex radi. vitis siluestris. Cinis cor. cerui et capre.

¶ Succus etiam rubi et foliorum eius sanat dolorem eius. ¶ Ulcera quoque gingiuarum et alcola sanat licium et similiter cicer impatoris et tribuli marini. ¶ Quod autem est in predicta intentione mirabile, nam sanguinem sistit: et omnem putredinem et omnia vlcera etiam totius corporis et herpestiomenum est hoc medicamen. Rx. vtriusque arsenici et rubei: et citrini: calcis gallarum: aluminis omnium ana partes equales et ex his puluerizatis et cum aceto mixtis fiant parui trocisci. Cum autem necesse est sumatur ex eis. ℈. 5. et confricentur cum eo gingiue et sic maneat parum donec purgetur deinde oleum ros. in ore teneatur.

Succus rubi. ¶ Ad alcola. Litium. Tribuli marini.

¶ Capitulum. 5. De vlceribus oris.

Ad omnes causas oris succus seminis rubi maturi vtiliter adhibetur. Ulcerationes autem oris mire iuuat aloes quando cum vino vel melle miscetur. ¶ Colutio autem facta cum alumine est optima. ¶ Etiam valet colutio facta ex salmura piscium maxime anguille et piscium paruulorum. ¶ Ulcera autem oris et cancrum maxime iuuat colutio facta ex vino et coctionis betonice. ¶ Et dixit. Kirandus quod cinis yrundinis cum melle inunctus vlcera que sunt in lingua et gutture et omnia depascentia et cancrenas perfecte sanat. ¶ Et dixit quod cancrum lingue immo linguam marcidam vidit curari solo succo foliorum vitis albe cum melle. Et dixit quod lumbrici terre cum melle triti cancrenas sanant. ¶ Ad vlcera autem difficilia radix ciperi mirabilis est et optima. ¶ Piretrum autem ad ipsa. ¶ Camphora quoque vehementer confert. ¶ Ad idem autem confert basilicum ponticum de quo dictum est supra. ¶ Cubebe valde conferunt ad putridas vlcerationes. ¶ Hoc idem operatur rubi canis masticatus et est rubeus eius fructus. ¶ Masticatio autem altee et sunt radices maluauisci etiam sanat. ¶ Et alcanna masticata idem facit. ¶ Idem autem facit puluis coriandri sicci superaspersus aut colutio facta ex ipso humido.
¶ Infantium proprie alcola, lingua bouis remouet et tollit inflationes oris eorum. est autem lingua bouis buglosa. ¶ Fraudulenta autem vlcera puerorum fel testudinis sanat. ¶ Eadem autem mala stafisagria cum melle sanat. ¶ Ad puerorum autem alcola galle cum aceto coquantur et fiat colutio. ¶ Rob quoque lentisci valde confert fluxui oris et ad vlcera oris. ¶ Tutia secundum Gal. in vlceribus oris est medicina perutilis siue per se ipsam ponatur siue cum melle

Succus seminis rubi. Aloes. Alumen. Salmura piscium. Betonica ad cancrum. Cinis yrundinis. Succus fol. vitis al. Lumbrici terreni. Radix ciperi ad vlcera. piretrum. Camphora. Basili. pontici. Cubebe. Rubus canis. Altea. Alcanna. Coriandrum siccum. ¶ Ad alcola infantium. Lingua bouis. Fel testudinis. Stafisagria. Galle. Rob lentisci. Tutia.

Lac calibeatum. dispumato. ¶ Gal. aūt vult φ lac decoctū cū lateribus aut ferro ignito φ melius est: vltimū sit nō solū ad vlcerationes oris: sȝ ēt ad flegmonces.

Butirum. ¶ Solum aūt butirū appositum sufficit ad sanationē pfectā ēt fȝ Gal. i corporib⁹ mollibus sicut sunt corpa pueroꝝ ꝛ mulieꝝ ꝛ ad oēs flegmōes ꝛ passiōes eoꝝ postea dicenꝭ multa devlcerib⁹ q̄ ꝯueniūt h̄.

¶ Capl'm. 6. De dispōnib⁹ ligue ꝛ rāula.

Prius dicemus q̄ ad grauedinē ꝛ mollificationem lingue ꝯferunt: radix ciperi multū ꝯfert.

Radix cipi. Acorus. ¶ Huic et est acorus ē medicina ꝯueniēs fm oēm modū administratiōis ei⁹.

Anacardia. ¶ Et similiter anacardina ꝯfectio scripta supra cap. de paralesi linita sup linguā ꝛ intra assumpta: ꝛ ēt ad caput posteri⁹ more emplastri supposita.

Pillule. ¶ Experti sumus i hoc pillulas hmōi. ℞. oppoponacis nucis mus. asse dulcis oium añ. partē vnā terank donec fiat sicut pasta ꝛ informenꝭ pillule sicut citer ꝛ ponanꝭ sub lingua vna post aliā ꝛ suganꝭ ꝛ assiduet gargarisma cū sinapi ꝛ balneatio cū aq̄ salsa. ¶ Trahanꝭ multa ad h̄ capl'm q̄ dicta sunt supra cap. de paralesi.

Ad ragadias ligue. ¶ Ragadias lingue sanamus expientia ꝓpria sic fiat decoctio ordei passularū psiliȷ ꝛ liqritie donec ad inspissationē deueniant ꝛ ex hac plīo fiat frequens ablutio post hoc teneaꝭ in ore mucilago psiliȷ cū aq̄ ros. ꝑmixta ꝛ albumie oui ꝛ oleo ros. ꝯtinuato aūt hoc plurib⁹ dieb⁹ ponaꝭ h̄ medicamē sup linguā. ℞. mucilaginis psiliȷ mucilaginis dragagāti gūmi arabi. añ. ptes equales sirū. violati ptes. ij. tamarindoꝝ ptes. iij. se. portu. asse ptē. j. spodiȷ ptis vni⁹ tertiā cāphore vni⁹ octauā teranꝭ cōtritiōe vltima quousq; bn̄ adinuicem misceanꝭ ꝛ ministrenꝭ.

Ad asperdinē ligue. Menta. ¶ Asperdines autē lingue sanat mēta fricata aut adeps galine.

Ad dolorē ligue pētaphilon. Caules. ¶ Et ei⁹ dolorē tollit decoctio radicū pentaphilon. ¶ Caules ꝟo linguā desiccāt.

Ad ranulam. ¶ Ranulā aūt lingue q̄ est nodus sub ligua nat⁹ sanat attramētū si mixtū cuȝ hermodactilis applicet. In ipsi⁹ aūt principio cū sale armoniaco ꝛ gallis fricet qd̄ est ēt vtile. Si aūt inueterata sit ranula tūc ex medicamīe qd̄ supradixim⁹ in fine capl'i de dispōnib⁹ gingiuaꝝ curet ꝛ ꝯfert eis. ¶ Fraudulētis vlceribus ꝛ curet eodē mō q̄ ibidem deinde est.

¶ Capitulum. 7. De fetore oris.

Ipsum aūt tollit ꝛ putredinē aufert colutio facta cū aceto squillitico ꝛ ꝓpue facto ex sq̄lla non sicca.

Alumen iamenum. Apiū domesticum. Myrrha. Xiloaloes. Sahane et qd sit. ¶ Idē aūt pōt ꝛ alumen iamenū in colutionib⁹ mixtū. ¶ Apiū aūt domesticū efficit valde oris bonū odorē masticatuȝ ꝛ deglutitū. ¶ Myrrha q̄ȝ in ore retenta fetorē oris aufert ꝛ bonū oris efficit odorē. ¶ Idem aūt facit ꝛ xiloaloes masticatū. ¶ Sahane remouet fetoreȝ q̄ fit a corruptiōe aliq̄ existēte in stō ꝛ abstergit humiditatē stomaci ꝛ exiccat eaȝ. Est aūt sahane salsamētū factū ex piscib⁹ salitis ꝛ nucib⁹ ꝛ oleo ꝛ aliq̄b⁹ spēbus.

Aurum. Expertum. Folium. ¶ De auro aūt scriptū est φ retentio ei⁹ in ore fetorē remouet. ¶ Nos aūt experti sum⁹ φ vinū decoctiōis absinthiȷ cū corticib⁹ citri fetorē remouet q̄ est ꝑpter reȝ putridā existentē in stō. ¶ Et de folio silr scim⁹ φ ipsuȝ sub lingua retentū bonū efficit oris odorem. Pānos ēt a corruptiōe ꝓseruat sicut et absinthiū.

Ad fetorez comestibilium. Rutha. Coriādruȝ. Faba. Lens. zedoaria. ¶ Fetorē aūt oris q̄ cōtingit ex vsu aleoꝝ ꝛ ceparū aufert rutha masticata ꝛ postea deglutita postea parū aceti sumaꝭ. ¶ Silr ēt coriandrū masticatū deglutitū siue sit siccū siue humiduȝ: masticeꝭ aūt fortiter. ¶ Idē autem pstt faber lentes assate. ¶ Similiter zedoaria masticata ꝛ deglutita.

¶ Additio.

¶ Fiant etiam pillule ex puluere cassie lignee ꝛ storace calamita ꝛ bona est q̄ manibus malaxari potest.

¶ Capl'm. 8. De dispositionibus vue.

De vua pauca dicemus. asserimus aūt pīo φ

Suchaa. Sal armoniacum. Granato. Dyamoron. suchaa fm oēm dispositiōnē eius ꝛ in radice ꝛ in folijs ꝛ in fructu cōfert dolori ei⁹ sicut casum el⁹ sanat acetū. ¶ Sal aūt armoniacuȝ vuam cadētē restrigit. ¶ Sed ex laudatis in casu ei⁹ maxime est vt tereanꝭ duo granata sicut sunt cum totalitate sue substantie ꝛ ex succo fiat gargarisma. ¶ Idē facit gargarizatio diamorō

Puluis. a quacunq͡ cā fiat. ¶ Puluis ēt exptus. ℞.balaustie.ʒ.ij.aluminis iameni.ʒ.j. croci ꝛ cāphore añ.ʒ.j.tertiam ꝛ fiat ex eis puluis subtilissimus ꝛ applicet̄ cū paruo cocleari ꝛ hoc fiat post gargarismū ex aceto ꝛ diamorō facto. *Pul.alius.* ¶ Ali⁹ in cā cali. est hic. ℞.cinamomi.zinziberis:piretri:balaustiaꝝ:corticū granatoꝝ:folioꝝ ros.semiñ cauliū vt alius puluis ꝛ similiter post gargarizationem applicetur.

¶ Capitulum. 9. De clarificanda voce ꝛ asperitate cāne pulmonis.

Squilla.

Ox igitur clarificatur statī si squilla bulliatur cū multa aq̄ mellis. vel aūt ſm Aui. prius gargarizari postea parū deglutiri: ꝛ tūc statī vocē clarificat. *Alleum.* ¶ De alleo aūt scriptum est q̄litercūq͡ comestū siue crudū siue coctū vocē clarificat: tñ Auicē. vult q̄ coctū sit melius. *Loch.* ¶ Loch aūt factum ex auripigmento ꝛ melle vocē clarificat. *Cuedebe.* ¶ Idē facit cubeba in ore retēta. *Caules.* ¶ Caules ēt vocē clarificāt ꝛ si virides degluttiant̄. *Storax.* ¶ Et scitū q̄dē est q̄ storax vocem clarificat cum leuitate venīēti arterie. *Cicer.* ¶ Cicer q̄q͡ comestum vocē clarificat. *San.eritij.* ¶ Et dixit Ras. q̄ sanguis eritij mixt⁹ ꝛ gargarizat⁹ cū aq̄ cal. remouet grossitiē vocis ꝛ raucedinē. *Myrra.* ¶ Tollit autē exasperationē cāne ꝛ vocē clarificat myrrha si sub lingua teneat̄ ꝛ ei⁹ aq̄ degluttiat̄. *Pētaphilō.* ¶ Idē operat̄ gargarisma factum ex decoctiōe pētaphilon. *Anguilla.* ¶ Anguilla ēt siue recēs siue salita comesta tollit exasperationē cāne. *Sinapis.* Antiquā aūt asperitatē ex canna pulmonis tollit sinapis si terat̄ ꝛ cū aq̄ mellis bibat̄. *Semē altee.* ¶ Semen aūt altee. ꝓprietatē hꝫ in aspitate canne tollenda. *Sinphitū.* ¶ Galenus dixit in octauo de simplici q̄ sinphitū masticatum sanat asperitatē hmōi. ¶ Est aūt simphitum consolida: ꝛ ita tūc patet. *Ouum.* ¶ Dixit ēt q̄ ouū sorbile: est illud q̄d solum calidū est in aqua sanat asperitates gutturis q̄ fiunt ꝓpter clamorē vel ꝓpter humoris acrorem non solū intus sumptum sed ēt extra cataplasmatū: nā ꝓpter suauitatē substantie sue mitigat ꝛ sanat illas partes. Et ſm hanc etiā rōnem ꝛ asperitates stomaci ventris intestinorum kistis ꝛ vesice idem ouū sorbile sanat. ¶ Et kirandus dixit q̄ ouū crudū hoc facit: nā arteriā attenuat et clarificat siue splendificat. ¶ Cum aūt vox deficit ex catarro tali vtebantur sirupo. *Siru. ad vocis defectū ex catarro.* ℞.capillinencris endiuie:sparagi:brusci:passularū: liquiritie munde epithimi:amigdalarum añ.M.j.seminis anisi:feniculi: ysopi sicce.añ.ʒ.ij. medulle dactilorum pinguiū seminis malue añ.ʒ.j. als.ʒ.iij. coquant̄ omnia in lib.ij.aque vsq͡ ad lib.j. ꝛ cū zucchari ꝛ mellis dispumati quātitate q̄ sufficit fiat sirupus.

¶ Tractat⁹. 7. pmi sermōis. De dispositionib⁹ gule ꝛ ꝯtinet duo capitula.

¶ Cap. 1. De sq̄nātia ꝛ apatib⁹ gutturꝭ

Et de squinantia puerorū q̄dē dcm̄ est q̄ flos viole cū aq̄ cal'a bibitus a proprietate ꝯfert. *Flos viole.* ¶ Si vero elacteriū dissoluat̄ cū mele vel oleo vel felle thauri ꝛ emplastret̄ maxie iuuat. *Electariū.* ¶ Decoctio ficuū siccaꝝ gargarizata ē valde vul̄ medicīa. *Decoctio ficuum.* ¶ Et silr succ⁹ ebuli gargarizat⁹. *Ebulus.* ¶ Si q͡s sterc⁹ ifantꝭ sumatur q̄ p tres dies panem nō comederit dēcoratū aut carnes galinaꝝ elixataꝝ ꝛ exiccet̄ illud sterc⁹ ꝛ misceat̄ cū melle ꝛ liniat̄ cū eo guttur ꝛ palatū aut solū cū digito applicet̄ palato ꝯfert i h̄ casu magnoꝛ mirabili iuuamēto: ita q̄ ēt a flobotomia excusat: ꝛ i h̄ breuit̄ sic laudātes ꝯcordes sūt Gal. Auic. ꝛ Serap. *Sterc⁹ ifantis.* ¶ Idē aūt opat̄ sterc⁹ canis comedēntis ossa applicatū palato. *Sterc⁹ canis.* Gal. aūt vult q̄ dēat misceri cū alijs medicinis ꝯuenientib⁹ ad hec. ꝛ h̄ dicit i. 10. lib. de simplici medicia. ¶ Ad sq̄nātiā autē ꝛ sfocationē: folia mori sunt vtilima ꝛ estimo q̄ sit succ⁹ eoꝝ gargarizat⁹. *Folia mori.* ¶ Cōfert aūt cinis hirundinū si cū ipso tāgat̄ palatū. *Cinis yrundinum.* ¶ Circa apostema gutturis ꝛ vue scribit Auicē. auctē Gale. iuuamētum mirabile ꝛ ē h̄ Intigant̄ pluria fila ex sanguine muris ꝛ cū eis vipera strāguleť ꝛ postea iuoluat̄ vnū eoꝝ i circuitu colli patiētꝭ ꝛ fiet p ipm mirabile iuuamētū. *Filū tictū i san. muris.* ¶ Et kirādus dixit q̄ si p os muris acū cū filo misseris ꝛ p ei⁹ foramē filū traxerꝭ sanitatē collo dabit. ¶ Et dixit q̄ sterc⁹ aq̄le femīe cū melle mixtū squināticos curat pfecte. *Sterc⁹ aq̄le femine.* ¶ Et dixit q̄d tres nidi yrundinū cū aq̄ soluti ꝛ *Nid⁹ yrundinum.*

collo emplastrati infantium tumores z squinantiã pfecte sanant. ¶ Confert autẽ squinantie z ganombus si ex sale naptico cũ melle liniatur palatũ. ¶ Ad aꝑata aũt fctã i vtraqꝫ pte radicis lingue i musculis. s. q̃ eã monent fiat linitio cũ aloe vino z melle. ¶ Apostemata autẽ facta in canna pulmonis: bdeliũ dissolutũ cũ saliua hois ieiuni mirifice dissoluit. ¶ Ex expertis autẽ et proprie ad aꝑa gutturis calin z suffocationis est vt sumat̃ aq̃ solatri z in ea cas. fistula dissoluat̃ z gargarizet̃. ¶ Jtẽ dissoluat̃ cas. fistula in aqua coriãdri humidi postea misce totum cum mucilagine psilij z fiat gargarisma. ¶ Emplastro hoc vtimur applicato ad gulã. ℞. stercoris canis comedentis ossa: mellis: cineris ordei omniũ. aã. coceariũ vnum sal modicũ fiat ẽpl̃z ẽ aũt coclear. ʒ. i. s.

Sal naptic⁹
Bdeliũ cum saliua hois ieiuni.
Cas. cũ aq̃ solatri.
Emplastrũ.
Quid coclear.

¶ Cap. 2. De sanguisugis z adherentibus gule.

Et sueco quidẽ salicis inest ꝓprietas in extrahẽdo eas. ¶ Et dixit Ras. si cũ lingua sicca caprioli siue dyane ꝑ fistulã suffumiget̃ guttur cadit sanguisuga. ¶ Acetũ q̃z calin demũ extrahit eas. ¶ Jdẽ aũt operat̃ assa in aceto dissoluta z gargarisma ex ipa factum vbicũqꝫ adheserit sanguisuga et non solũ in gula. ¶ Aleũ applicatum sine comestũ expellit. ¶ Educit aũt illas z interficit medulla citri qñ cũ aceto decoquitur z ex illa in bona quãtitate sumitur. ¶ Generalis cura adherentie ossis spine z boli: gutturi ẽ vomit⁹. ¶ Sꝫ ex ꝓprijs ad spinã ẽ vt deglutiat̃ frustũ carnis bouine pelicose cocte. nõ ſſflue sed prius cũ filo forti z longo liget̃ demũ cum filio subito extrahat̃ sursum adherebit eñ spina vel os z egredietur hoc voluit Gal. ¶ Jdẽ aũt facit bol⁹ spõgie sicc̃ deglutit⁹ z tract⁹ aut etiã ficus sicce z pingues. ¶ Ex expertis ẽ vt tollatur candela cerea equalis grossitiei et sufficientis longitudinis z calefiat in aqua calida vsqꝫ ad sufficientẽ mollificationẽ cere z in gula leuiter ꝓmat̃ z demũ extrahat̃ impingit. z hoc etiã bolũ detentũ in ore. ¶ Sꝫ ex ꝓprijs ad bolũ detẽtũ i ore est vt percussiones post percussiones fiãt super collo z iniectiones alicuius impingentis bolum leuis duri instrumenti sicut cornu aut ligni sic eñ bolus inferius impingetur.

Succus salicis.
Lingua caprioli z dyane.
Acetum.
Assa.
Aleum.
Medula citri.
Cura generalis est vomitus.
¶ Ad spinã z os gutturis ingenia
¶ Ad bolũ i ore infixum

¶ Tractat⁹. 8. primi sermonis. De dispositionibus pectoris z mẽbroꝝ q̃ sũt in eo z continet octo capitula.

¶ Ca. 1. De egritudinib⁹ pectoris i vñi.

Ex hijs q̃ circa vitia toracis oĩa laudata sunt est cassia lignea. fer. x. n. q̄ sic vltima. ¶ Eiusdẽ autẽ passiones radix siseleos trita mirifice sanat seu curat. ¶ Dragontea ẽ scriptũ q̄ radix ei⁹ maximũ pstat effectũ: z tumorẽ toracis nõ reuersurũ curat: maxime si cocta vel assa fuerit accepta. Jdẽ facit puluis eius cum melle mixtus. ¶ Ad oẽs egritudines pectoris z pulmonis q̃ fiunt ab humorib⁹ grossis z viscosis multũ confert lac paucedani cũ vino bibitũ z per nares z p suffumigiũ attractũ. Jdẽ põt radix eius z est feniculus agrestis siue porcinus. ¶ Ad antiquas autẽ egritudines radix raffani siluestris vel plãta coquatur cũ Rist. i. z est li. i. s. ordei vsqꝫ ad dissolutionem z detur in potu: nã i hoc habet maximã efficatiã.

Cas. lignea.
Radix siseleos.
Dragõtea.
Lac paucedani.
Radix raffani siluestris.
Quid Rist.

¶ Cap. 2. De dolore laterum.

Um igr̃ sine febre est dolor: sumat̃ cinis tirsoꝝ cauliũ z misceat̃ cũ q̃rta parte assungie porcine veteris z loc⁹ iungat̃. nã dyaforesim facit z dolorẽ mitigat. z i hoc oẽs ꝯueniũt q̄ z nos frequẽter expti sum⁹ ponẽtes assungiã nõ salitã z ꝓtulit nõ solũ i hoc casu: sed ẽt i oĩ dolore. ¶ Sinsitũ aũt z ẽ ꝯsolida cũ oximelle bibitũ saluberrimũ est i dolore lateꝝ. ¶ Si ẽt bibat̃. ʒ. i. gẽtiane cũ aq̃ ꝯfert. ¶ Antiquũ aũt dolorẽ tollit inunctio facta cũ tapsia. ¶ Sterc⁹ autem apri siccũ z bibitũ cũ aq̃ z vino dolorẽ laterũ rusticoꝝ tollit. Jdeꝫ aũt operat̃ cũ aceto dissolutum z superpositũ loco ¶ Opponacũ autẽ ꝯfert ẽt si sit i vtroqꝫ latere: cã doloris frigida existẽte. ¶ Cõfert autẽ calamentũ assumptũ cum i sicub⁹ dolori laterũ z ꝓpue q̄ est mõtanũ. ¶ Emplm̃ fctm̃ ex farina ordei meliloto z cortice papaueris illum tollit. ¶ Cõfert dolori vtriusqꝫ lateris si bibat̃ põd⁹ aur. i. affodilloꝝ cũ vino. ¶ Scordeõ z est aleũ siluestre sanat dolores ex obstructiõe z frigiditate fctõs. ¶ Cũ aũt pp casũ vl̃ ꝑcussionẽ pect⁹ vel latera dolẽt: bibat̃ mumie kirat. i. cũ duob⁹ danich boliarmeni z danich. i. croci. ¶ Ẽ aũt danich põd⁹. viij. g̃noꝝ ordei. ¶ Ego q̃

Cinis tirsorũ cauliuꝫ.
Consolida.
Tapsia et a nõnullis ꝓ rubeat tiaorũ habetur.
Sterc⁹ apri.
Oppoponacum.
Calamẽtuꝫ
Affodili.
Scordeon.
¶ A cãu z ꝑcussione.
Mumia.
Quid danich.
Agaricus.

dẽ exptus sui exhibitionẽ solius agari
ci qñ masticatur ex eo a.ʒ.ij.s.ꝛ post ipm
bibit modicũ vini subtilis cũ aqua su
bito dolorẽ tollit. ¶ Itẽ expertus sum ꝛ
maxime in dolorib⁹ calidis ꝙ rasa ꝛ aq̃
eius mira sedatione illos sedat. ¶ Ra
dicẽ aũt vitis albe teneram in oleo de
coquimus vsq₃ ad dissolutionẽ ꝛ lateri
bus infictis cũ illo dolor sedatur. ¶ Ex ti
riacha quoq₃ scripta supra caplo de so
da.i. sine dam⁹ cũ decoctiõe camomille.

Rosa. Radix vitis albe. Tiriacha.

¶ Caplm. tertiũ De tussi.

Ixerũt antiqui ꝙ farina fru
mẽti mũdi cocta cũ vino ma
ximũ est p̃sidiũ. ¶ Et si adda
tur butirũ ꝛ menta aspredi
nes pectoris tollit. ¶ Scor
deon ꝛ est aleũ siluestre maximũ est pre
sidiũ. ¶ Cũ aũt est tussis cum catarro
radix dragontee maximũ est presidiũ
ꝛ tumorẽ thoracis curat non reuersuꝝ
si assa vel cocta fuerit accepta. Idẽ au
tẽ facit ꝛ puluis radicis eius cũ melle
mixt⁹. ¶ Ad idẽ aũt multũ facit electua
riũ factũ solum ex melle ꝛ bacis lauri.
¶ Tussiꝫ aũt antiquã sanat loco factũ
ex capitib⁹ papaueris. ¶ Et scriptuꝫ est
supra cap. de catarro ꝛ in hoc est valde
bonũ loch factũ ex sola colofonia ꝛ est
pix greca frãgibilis est magni iuuamẽ
ti. ¶ Aleũ etiã qualitercunq₃ comestũ mul
tũ ꝯfert ẽt storax liq̃da p suffumigiũ sũ
pta. ¶ Antiq̃ ẽt tussi succ⁹ auripigmen
ti cõfert mixtus cũ resina pini ꝛ attra
ctus p eos p canulã. ¶ Tussim aũt pue
rorũ qua ꝯtingit eos vomere: fruct⁹ nil
assumpt⁹ ꝯfert. Est aũt nil indicũ quo
panni tinguntur. ¶ Et dixit amech ꝙ si la
pis spõgie suspẽsus in collo pueri tus
sientis p̃stat magnũ p̃sidium. ¶ Cõfert
aũt tussi serapinũ multũ: ꝛ mundificat
pectus a grossis ꝛ viscosis humoribus
in eo. ¶ Simult ꝯuenit raffan⁹ decoctus
scꝫ cũ humor grossus in pectore gene
ratur ꝛ tussim sedat antiquaꝫ. ¶ Aui. aũt
dixit ꝙ gummi tenub: ꝛ ẽ pix siluestris
est i hoc casu magni iuuamẽti. Opinor
aũt ꝙ sit colofonia de qua dictũ est .s.
¶ Ex exptis est vsus aristologie ipsa ei
sm oẽm modũ administratiõis ꝯfert ꝛ
ꝓprie rotũda: ita ꝙ ẽt suffumigatio at
tracta p embotũ multũ cõfert. ¶ Loch
nostrũ sedans tussiꝫ ꝛ mũdificãs pect⁹
a materieb⁹ fridis que generantur in ipo
ex semine lini ꝛ ꝓprie asso cũ melle fiat
loch multũ ꝯuenit. ¶ Loch valẽs ad tus

Farina frumenti. Scordeon. Dragontee radix ad tussim catarralem. Electuariũ Ad tussi antiquam. Loch capitũ papa. Loch ex colofonia. Aleum. Storax liquida. Succ⁹ auripigmenti. ¶ Ad tussiꝫ puerorum. Fruct⁹ nil ꝛ quid sit. Lap̃ spõgie Serapinuꝫ Raffanus. Gũi tenub ꝛ q̃d sit. Aristologia.

sim puerorũ. ℞. amigdalas ꝛ coque cũ
zucharo l aqua feniculi sublimati vsq₃
ad spissitudinẽ ꝛ detur: educit aũt ta
les materias grossas ꝛ putridas que in
pectore continentur. ꝛ tussim sedat. ¶ No
strũ bonum ꝛ expertũ electuariũ q̃d est
℞. seminis lini assi: passularũ enuclea
tarũ añ. ʒ. iiij. amigdalaꝝ dul. ꝛ amara
rũ granoꝝ pini añ. ʒ. ij. auelanaꝝ assa
tarũ hireos: glutinis: albotiꝫ añ. aur.
ij. thuris: masticis: mirrhe: croci añ. aur.
s. terãtur ꝛ fiãt trocisci cũ lacte asine post
ea exiccẽtur postea terãtur ꝛ cũ melle fiat ele
ctuariũ. dosis. ʒ. s. i. mane cũ modico vi
ni subtil ꝛ i sero cũ infirm⁹ vadit dormi
tũ aliquid sub lingua teneatur. ¶ In pre
senti vtimur aũt sirupo huiusmodi ape
riente materias ale vias. ℞. ficuũ pin
guiũ. xx. numero iniubarũ. lx. numero
capilliue. nec ex primo collecti nec exic
cati. M. ij. passulaꝝ. enucleataꝝ. M. s.
coquantur omnia in lib. iij. aque vsq₃ ad
medietatẽ ꝛ cum zucha. ꝛ penidijs añ.
ʒ. vj. fiat sirupus. dosis eius sit. ʒ. ij. cũ
aqua decoctiõis spargi. ¶ Si autẽ cum
tussi flux⁹ adsit vtebamur puluere hu
iusmodi. ℞. gumi arabici spodij boliar
mirtili oium añ. fiat puluis detur autẽ
sm diuersitateꝫ exigentie diuersimode
vsq₃ ad. ʒ. iij. de eo omni die. ¶ Confert
autẽ ꝛ est secretũ vsitatuꝫ a nobis scri
ptum. J. caplo de opilatione splenis.

Electuariũ nostrum. Sirupus. Ad tussim ꝛ fluxum.

¶ Capitulum. 4. De asmate ꝛ disnia.

Smatis autẽ ꝛ disnie q̃ est
difficultas anhelitus conse
quenter curam dicim⁹ scien
tes ꝙ fere omnia que dicta
sunt supra capitu. de catar
ro. ꝛ tussi conferunt etiam in hoc casu
¶ Scriptum est de radice centaureema
ioris ꝙ si ex ipsa bibantur. ʒ. ij. a nõ fe
briente cuꝫ vino: ꝛ a febricitate cũ aqua
est singulare presidiuꝫ. ¶ Omnino pro
dest asmati ꝛ vicijs toracis os sepie si
tritum aqua bibatur. ¶ Est etiam hoc
iusculum singulare presidium asmati.
Sumatur capo vnus ꝛ euisceretur et
auferantur intranea deinde ponantur
in cotilis. xx. aque. Et est cotila pon
dus. 14. vnciarum et coquatur donec
redeat ad cotilas. vj. ꝛ bibatur: ꝛ pos
sunt addi cum iusculo medi. ad hoc
conueniẽtes. ¶ Cõfert eidẽ oxtomie ele
ctuarium factuꝫ ex bacis lauri ꝛ melle.

Cẽtaurea maioris. Os sepie. Quid cotila. Bace lauri

¶ Difficile autē asa iuuat semen abrotani coctū in aqua vel infusuz & bibitū ¶ Cōfert aūt loch. factū ex auripigmēto cū melle.

Semē abrotani.

Bolusarme & non.

¶ Ad difficile autē asma detur ex boloarme. nō febrienti cum vino sublime subtilis moderate limphato. Febrienti vero cum vino valde limphato & qui hac medicina non sanat nulla alia sanabitur in qua oēs nobiles medicine concordant. ¶ Et nos quidē plures experiētes tam in viris ꝙ in mulieribus senib⁹ & quā iuuenib⁹ mirabilez inuenimus effectū & nō falacem quare confidas in ipso: neq3 hoc a cōplone cōmuni hz cū bolusarmen⁹ sit frig. & sic. & potius ꝯstrictiuus ꝙ dilatatiuus: sed hoc hz approprietate mirabili & diuina que existit i eo.

Squilla.

¶ Asmati aūt & ozegmoni & tussi ātique valde ꝯfert squilla & proprie eius acetum.

Aristologia.

¶ Aristologia sm oēm modum administrationis ei⁹ confert ita ꝙ suffumigium eius attractum per embotum.

Colo quintida.

¶ Confert autem vehementi asmati & dilatat anhelitum euaporatio facta cum coloquintida.

Calamētuz monta.

¶ Assumptio calamenti montani & maxime cum ficubus confert & est forte in extractione humorum viscosorum.

¶ Nunc vero experta nostra dicent. ¶ Et ex hijs q̄ conferūt asmati & tussi est hoc. Sumat ex cōdisi & est radix ellebori albi & semine apij & conficiant cū melle.

Loch bonū

¶ Ad idem autē est vt sumatur magna quantitas lacce & cum ficubus & semine apij & passulis enucleatis & capilli vene. & semine malue fiat loch. cuz melle & ꝓpinetur. & si ex pulmōe vulpis aliquid addatur erit melius.

Purgatiuū

¶ Purgationem quoq3 corporis premittamus semper cum pillulis hmōi. ℞. agarici. ʒ. vj. hireos prassij aā. ʒ. ij. turbit hierepigre aā. ʒ. viij. coloq̄ntid sarcocolle aā. ʒ. iiij cōficiant pillule cū rob. dosis bz q̄ntitatem virtutis a. ʒ. j. vsq3 ad. ij. Aut ēt cū pillulis de sarcocolla purgabamus q̄ infra scribent caplo de dolore iuncturarū in vlt.

Vnguentū.

¶ Vnguēto vtebamur hmōi ℞. pinguedinis galline butiri. vacini: pinguedinis anatis: olei de lilio: olei d amigdalis dulcibus oium aā. cuz cera q̄ sufficit fiat vnguentū.

Sir. ad asma caterrale.

¶ Sirupus noster in asmate cotrali. ℞. capilliuene. iuiubarū passular: radicū spargi: & feniculi aā. M. s. dactilor piguiū ficuū aā. numero. v. seminis malue: radicū lilij: seminis apij aā. ʒ. ij. coquāt in aque fontiū. lib. ij. vsq3 ad cōsumptionē medietatis postea colet & collature addat mellis & zuchari aā. ℥. iiij. fiat sir⁹. dosis mane. ℥. ij. cū decoctōe malue cāpestris & enule.

Caput pur.

Saccul⁹ capitis.

¶ Caput purgiū nrum ad idē. ℞. radicū lilij blutis aā. coquāt i aq̄ q̄ sufficit vsq3 ad medietatē & attrahat p nares. ¶ Sacellatio sup caput ad idem ℞. camomille thuris meliloti: spice ro. aā. ex his ꝯtritis fiāt sacellū.

Loch.

¶ Loch ad idē. ℞. dactilor piguiū passular enucleatar aā. M. j. fenugreci: semis anisi aā. ℥. s. coquant i duab⁹ lib. aq̄ vsq3 ad ꝯsumptionē medietatis & cū mellis dispumati & zucha. aā. ℥. iiij. coquant donec ad spissitudinē mell' reducat.

Tyriacha.

¶ Damus aūt in asmate ex tyriacha scripta supra cap. de soda cū bono vino. ¶ Secretū Gal. q̄ vtimur. ℞. ysopi: sicce: ozimi: capilliue. prassij. liqri. decorticate oium aā. ʒ. vj. coquant i aq̄ que sufficit vsq3 ad medietatē: deīde coletur & ifundatur super ipsa cococlear vnuz mellis & sumatur in potu omni mane.

¶ Cap. v. de pleuresi & peripleumōia.

Quod aūt i pipleumōia maximū efficit effectū ē ysop⁹ sicca cocta cum caricis melle & myrrha & bibita.

Butirum.

¶ Cōcordati sunt oēs veteres in vtraq3 passiōe ꝙ butirū mixtū cū melle ꝯfert iuuamēto magno & si sumptuz est magis meturatiuū māe q̄ ꝯtinēt i pectore & pulmōe ꝙ excreatiuū. Si v° butiro & melli addāt amigdale amare. ē forte in excreandis māebus eisdem debilius tm in maturādo.

Grana pini maio.

Alkitrā.

Trifolium

¶ Qd aūt pect⁹ & pulmonē mūdificat a māeb⁹ grossis viscosis & saniosis ꝯtētis i eis sunt grana pinee maio. i psa ei ib valde ꝯferūt. Et vlt' oīa grana pini. Et silr cortex & lignū ei⁹ ¶ Scriptū āt ē ꝙ si bibat alkitrā vsq3 ad. ℥. j. s. sanat ea & ꝯfert tussi antiqui. ¶ Folia aūt & semen trifolij cū aq̄ bibita vt supra dictū est cap. de asmate etiā multū ꝯferūt q̄si oia q̄ dicta sunt. s. ca. d tussi & asmate ꝯferūt i h casu: q' tā pauca scripta sunt in loco isto siue capitulo quibus sum contentus.

¶ Caplm. vj. de sputo san. & congelatione eius in pectore.

Oportet sāguinē emanētē ex ptib⁹ pectoris & pulmōis cuz sputo: restringere nā pducet ad vlceratōē & ptisiz q̄nq3 & sāguinē detētū i pectore: opz

prouocare p sputũ ⁊ de hijs nũc dicẽdũ est. ¶ Et dixerũt veteres q̃ succus portulace mirifice stringit: im o portulaca fm oẽm modũ administrationis eius in hoc hʒ ꝓprietatẽ. ¶ Fructus aũt siue flos rubi puluerizatus. ad hoc est vltimum remediũ. ¶ Radix autẽ centaree maio. est singulare ꝑsidiũ qñ de ea bibunt. ʒ. ij. cũ vino a non febriente ⁊ a febriente cum aqua. ¶ Coclearia duo cornu cerui cõbusti maximũ sunt ꝑsidiuʒ. ¶ Ad idem aũt corallus mirifice subuenit. Preparet aũt hoc modo. ℞. coralli rubei adusti ⁊ abluti. ʒ. ſ. gumi ara. triti dauic. ſ. ⁊ misceat cũ albumine oui ⁊ bibatur cum aqua frigida. ¶ Cõfert autem amilum in hoc casu bibitum. ¶ Semen plantaginis cum vino bibitũ mirifice prodest: ⁊ similiter plantago ipa cum vino vel aceto decocta vel propinata. ¶ In hͣ casu gũi ligni amigdalarum saluberrimum creditur. ¶ Thus etiam bibitum est singulare presidium ¶ Si autem betonica cuʒ melle misceatur more electuarij ⁊ sumat maxime cõuenit. ¶ Semina quoq; porri tertia cuʒ mirrha ꝓsũt mirifice. ¶ Idẽ ⁊. ʒ. ij. eiusdem seminis cuʒ granis mirti ⁊ nos dedimus ex eis partes equales cũ aqua arnoglose vel portulace. ¶ Gumi psici in hoc casu miro modo conuenit. ¶ Ferula in hoc casu maximum ꝑstat auxilium. ¶ Stercus insuper apri siccũ ⁊ tritum est singulare presidium cũ aqua vel vino bibitum ⁊ sicut litium cum aqua sumptum. est etiã singulare presidium. Dedimus ipsum quando cuʒ tussi erat sputum san. ¶ Cortex autem glandis medius vel cortex arboris medius qui. s. est inter lignum ⁊ corticem exteriorem maximum prestat auxiliuʒ ⁊ mirifice stringit. ¶ Confert autẽ ⁊ virga pastoris bibita ⁊ maxime succ⁹ ei⁹. ¶ Confricatio lapidis ematitis super cotte bibita cõfert iuuamẽto magno. ⁊ si sit sputũ antiquum. ¶ Ad idẽ cũ exasperatiõe vene coquat lib. ſ. sanguinis edi cũ tantũdem aceti fortis ⁊ bulliant tribus bullitionibus aut plus parum deinde fiant tres partes ⁊ in tribus diebus qualibet die in ieiuno sumat pars vna. ¶ Scriptũ est autẽ ⁊ de butiro q̃ ipsum mixtum cum melle cõfert. ¶ karabe autẽ ꝯfert valde. ¶ Sanguinẽ aũt coagulatum in pectore omne coagulũ sumptũ discoagulat sed precipue leporinum. ¶ Ad idẽ autẽ põt butirum: cuʒ bibitur: nam liquefacit ⁊ extrahit etiaʒ sanguinem. ¶ Experientia aũt dedicimus solum melicratũ potui sumptuʒ coagulatũ sanguinẽ in pectore educere per sputũ. Sed de talibus adhuc multa dicentur vbi de soluta continuitate tractabitur. ¶ Nunc vero ponemus experientias nostras sputi sanguinis restrictiuas. Et trocisci de karabe in hoc casu sunt vltimi ⁊ sunt hmõi. ℞. karabe auř. vſ. cornu cerui adusti: coralli adusti: dragã ti: acatie: hipoquistidos: balaustie: masticis: lacce: papaueris nigri assi: añ. auř. ij. thuris: croci: ciperi añ. auř. ſ. ſ. fiant trocisci cum mucilagine psilij ⁊ sit dlibet. ʒ. ſ. nõ solum hũc sanguinem stringuũt: sed etiã a quacũq; parte corporis fluat. ¶ Sumat etiaʒ floris squinanti auř. ſ. ⁊ cum kist ordei ⁊ est lib. ſ. ſ. offerat. Item sumatur pulueř sandarace. ʒ. ſ. ⁊ cũ aqua arnoglosse ꝑpinetur in potu. ¶ Similiter autẽ damus in potu nucẽ cipressi recentem quãtum est possibile aut ex fumitatib⁹ eius cum vino. ¶ Suffumigium quoq; ex sandaraca factuʒ non solum sanguinem fluentem per sputũ sed vndecũq; fluat sistit. ¶ Sumatur quoq; coriãdri torrefacti ⁊ cõtriti optime a. ʒ. ij. vsq; ad iij. ⁊ cum aqua plantaginis vel succo eius detur in potu sistit enim sanguinẽ vndecunq; fluat ab intra. ¶ Hoc etiã secreto Sal. vsi sumus in sputo sanguinis ⁊ saniei. ℞. succi p'assij. ℥. vj. vini albi boni. ℥. ſ. coquant in olla donec due partes siue due tertie consumant post ea addat mellis. ℥. ſ. buliant lento igne vsq; ad spissitudinem mellis postea superadde puluerẽ harum specierum. ℞. myrrhe: piperis electi: thuris: omnium añ. ʒ. ſ. misceantur ⁊ ponantur in vase vitreo dosis coclear. ſ. da ad bibendũ in ieiunio lãbendo. ¶ Ad sputuʒ aũt sanguinis ⁊ fluxum ventris simul hoc secreto vtebamur. ℞. karabe marini adusti abluti: coralli adusti: acatie ablute: gumi arabi: spodij: ros. rub. oium añ. ʒ. x. apij. ʒ. ſ. masticis. ʒ. ſ. terant ⁊ crebellent ⁊ cum mucilagine granorũ citoniorum fiant trocisci. dosis. ʒ. ſ. cuius dosis sit trociscus vnus cũ aqua frigida apud somnum ⁊ si aliquibus diebus manserint sic facti erunt meliores i opere. ¶ Ad idem est emplastrũ ex secretis Sal. qd̃. ĩ. ponit caplo de fluxu vẽtris.

Margin notes (left): Portulaca. / Rubus. / Cẽtau. ma. / Cornu cerui / Corallus ⁊ modus preparandi. / Amilum. / Semen plã ta. / Gumi amig dalarũ. / Thus. / Betonica. / Semĩa porri. / Gumi psici / Ferula. / Sterc⁹ apri / Litium. / Cortex glãdis. / Virga pastoralis. / Lap. ematitis. / Butirũ ⁊ infra. / karabe. / Sã. discoagulantia. coagulum.

Margin notes (right): Melicratũ. / Tro. de karabe descriptio. / Flos squinanti. / Sãdaraca. / Nux cip'ssi. / Suffumigiũ ex sandaraca. / Coriandrũ torrefactuʒ. / Secretum Sal. / Trocisci ad sputũ san. ⁊ fluxum vẽ.

¶ Additiones.

¶ Deum testor q multos curaui hoc modo. R. draganti gumi ara. san. dra. boliar. amili. spodij añ. ℈. iij. ematitis succi plan. papa. mumie. acatie: hipoquistidos añ. ʒ. iij. sirupi ros. q sufficit & fiat electuarium.

¶ Ad sang. collectũ in pec. ex vulnere vl ruptura vene. R. camedros optime pistetur & ĩfundat in aqua scabiose & optimo vino postea extrahatur succus et detur calidus ad bibẽdũ mirabilit curat & est secretum magistri hestoris de manfredis.

¶ Cap. 7. De ptisi.

Ptisis ꝓprie q̃ est copis ꝯsũptio cadens ex vlcere pulmonis fm q voluerunt veteres non sanat: viuunt p menses & annos fm q debitũ est regimen in dieta. Attamẽ ad eos quali tercunq sublenatũ. q̃dã scripserũt precipua preter cõia tradita in curis ipsorum & conuenerũt in hoc q betonica mixta cum melle more electuarij sumpta subueniat marie. Idẽ aũt operat electuariũ factũ ex bacis lauri cum melle. Eisdẽ aũt & oĩbus habentib⁹ saniẽ in pectore: auripigmentũ datũ cũ aqua mellis asserũt conferre mirifice. Kirãdus dixit q cor & pulmo anseris silnestris ptisicos sanat. Et dixit q esus spiniti. i. papagalli ptisicos sanat. Et dixit Ras. q sepũ caprarũ montanarũ cũ pulueribus datũ confert pulmoni vl cerato. Concordati aũt sunt oẽs in boloar. q ipsum sumptũ in potu est exiccãs vlcera pulmonis ipsorũ ita q nõ tussiũt: dũmõ nõ errẽt in dieta aut aer ad corruptionẽ ꝑmuttetur iuuãt iuuamento magno. Et nos exꝑti sumus i vlcerib⁹ que fiunt in pectore & pulmone hmõi loch. R. grana pinee maioris recentia tere & cũ rob & melle dispumato q̃ quousq ad mellis substantiã reducãt & ꝓpinet ex eo dissoluto cũ aq̃ calida vsq ad. ʒ. iij. ãt lãbat admodũ loch.

¶ Cap. 8. De dispositionibus cordis.

Cor nõ patit egritudĩes magna tpe lõgo & ꝓcipue continuitatis dissolutionẽ: s nũc dicem⁹ de hijs q̃ sibi sunt ꝓpria sicut ẽ tremor: tristitia sincopis. Et oẽs quidẽ asserũt q hoi dispositione cordis cõferat aurũ. Ad cardiacã aũt & est tremor e⁹ dicũt margaritas appropriẽtate ꝯferre sic̃ et muscũ dicunt ad idẽ cõferre & cor etiam cõfortare & sanare. Cũ vero frig⁹ est in cã tremoris calciamentũ hirci multũ cõfert calamentũ mõtanũ. Et ad rasi. dixit q cor symie assum desiccatum potatũ ad pondus. ʒ. s. cũ mellicrato antiquo corroborat cor & auget acuitatẽ & audatiã & remouet pusillanimitatẽ & pulsum cordis: & acuit intellectũ: & confert contra morbũ caducũ. Tremorẽ ãt caliñ remouet acetositas citri: & etiã coriandri. Et nos quidẽ sum⁹ experti si tollat puluis corralli rubei & croci et cum vino subtili bibatur statim tollit. Ad sincopim aũt ei⁹ si a caliditate cõtingat cucumer magn⁹ odoret: nã appropriẽtate confer. Eius quoq debilitati q̃ dormire non ꝑmittit melissa i ieiunio comesta appropriẽtate cõfert. Cor aũt letificat & tristitiã remouet appropriẽtate ligua bouis & est buglosa. Ad ãgustiã autẽ a caliditate ipi⁹ poma odorifera comesta sũt magni iuuamenti & cor ꝯfortant. Ex exꝑtis nostris ad pulsũ cordis sincopim & tristitiã sine cause est electuariũ narratum supra capitulo de melencolia quod dr electuariũ de lapidib⁹ preciosis. Ad releuationẽ autẽ virtutis vtimur hoc secreto Sale. R. costi: folij: calami aromatici: gario filiorũ electorũ ĩoĩm añ. ʒ. s. galle: acatie: foliorũ ros. spodij: fausel: thuris masculi añ. ʒ. 5. terant & cribellẽtur & conficiant cum rob citoniorũ est enim optima medicina. dosis autẽ sit quãtitas nucis. Ad cordis quoq tremorem & confert etiã melãcolie magno iuuamento hmõi vtimur qđ ex secretis est Sal. R. thuris: ros. xilobalsami: gario filiorum: spodij: sandalorũ rub. karabe marini: sandarace: alumis: iameni oĩm: añ. ʒ. s. terant & cribellentur cũ aqua ros. aut aqua maloꝝ & ponatur sup cor & stomachũ. Possunt etiã trahi ad istud capitulum multa ex his que dicta sunt capitulo de melancolia.

¶ Tractatus. 9. primi sermonis. De dispositionibus mãmillarum & continet capitula tria.

¶ Cap. primũ. De prohibitione excrescentie mãmillarum.

Betonica. Auripigmentũ ad saniẽ pecto. Cor & pul. anseris sil. Caro papagalli. Sepũ caprarum montanarum. Bolus ar. Loch nrm.

Aurum. Margarite. Muscus. Calamentũ hirci. Cor symie ad epi. Acetositas citri. Coriandrũ. corall⁹ rub. Cucumer magnus. Melissa. Buglosa. Poma odorifera. Electuariũ. Epithima.

Testes ouo perdicis.

Dixit Kirand⁹ q̄ teste ouorū pdicis cū trite cera citrina valde cōmixte ⁊ liñcte mamillas laxas ⁊ cadentes erigūt. ¶ Et dixit Ras. q̄ si ex p̄rio sanguine mēstruo virgis vngātur capita mamillaꝝ alicui⁹ virgis non crescūt. ¶ Et ex his q̄ puulas i puellis faciūt ⁊ eaꝝ augmētū phibēt est cicuta ipsa qñ tota cū folijs ⁊ semine terif ⁊ ex ea ēplastratio assiduaf. ¶ Idē q₃ facit fricatura ferri sup cotte qñ cū ipsa cōtinuaf inūctio. ¶ Unguētū āt vespertiliōis sup ipsis vsitatū opaf ad idē. Et de sanguine ei⁹ dictū ē illō idē accidere. Que cūq₃ igf phibent testes augeri phibēt etiā mamillas de quib⁹ infra dicetur.

sā. mēstru⁹ p̄rim⁹ virgis — Cicuta. — Fricatura ferri. — Unguentū vespertilionis ⁊ sang.

¶ Cap. 2. De multiplicatione lactis et eius abscisione.

Ex his q̄ mamillas mulieris iplēt lacte ē lactuca ipa. n. in hoc vehementer opaf. ¶ De succo aūt bachaꝝ brionie. i. vitis albe si cū frumēto bibaf coctoꝝ h̄ experti sum⁹ facit lac exuberare. Idē aūt ē brionia ⁊ vitis alba. ¶ Aqua q₃ ordei i qua coctū ē semē feniculi facit abundare lac. ¶ Et albert⁹ dixit q̄ si cristall⁹ cū melle potef dat lac mulieri: ⁊ certe veꝝ est. ¶ Exuberare faciūt ⁊ facilitāt lac folia ⁊ semē altee. i. maluauisci qñ bibunf etiā anisuȝ multū auget lac. ¶ Nos aūt hec simplicia posuim⁹ ⁊ ⁊ inuenim⁹ mirabile sicut lactucas coctas in aqua ordei in potu ⁊ miro mō lac excreuit q̄to magis si alia consimilia misceanf. Mamillas q₃ blādis manib⁹ fricare lactis efficit multitudinē. ¶ Et dixit Kirādus q̄ lubrici terre cū vino bibiti lac in nutricib⁹ educunt. ¶ Et dixit Ras. si des i potu oī die ex semine psillij trito. ʒ. i. s. cū vino fiat lac multū. ¶ Ex expertis nostris puocantib⁹ lac ⁊ roborātis corp⁹ lactātis est vnguis pedis anterioris vacce cū vrif ⁊ cinis ei⁹ dāf in potu ⁊ hoc affirmat Ras. ¶ Ericcam⁹ aūt lac faciēdo multiplicare mentā in esu. ¶ Et silr cū fomētatione hmōi Coquanf caules in aqua ⁊ sup eis calidis suffumigenf mamille aut etiā eedē eisdē emplastref. ¶ Circa hoc mlta scripserūt autores ⁊ simplicia ⁊ cōposita. Nos autē vt p̄missum est solū prelaudata simplicia ⁊ experta nostra in his ⁊ alijs scribimus. ¶ Additio. ¶ Si capita tm̄ mamillaꝝ liniātur ex succo plantaginis fit siccatio subito lactis ⁊ hoc habeas p magno secreto.

Lactuca et ī fra. — Succ⁹ brionie. — Aqua or. cū se. fenuculi. — Cristallus. — Folia et semen altee. — Lubrici terrestres. — Semē psillij cinis vnguis pedis anterioris vacce. — Ericcantia lac. — Menta. — Fomentum

¶ Cap. 3. De apostemate mamillaruȝ coagulatione lactis in eis ⁊ doloribus ⁊ ragadijs papillarum.

Simul aūt dicem⁹ de apostematib⁹ mamillaꝝ ⁊ coagulatione lactis i eis: sepi⁹ etē a lacte coaglato apostemāf mamille. Ad flegmonē igif mamillaꝝ ⁊ tumores maximū est psidiū lēticula i aqua marina decocta emplastrata ⁊ pprie si flegmon veniat ex contritione lactis in eis q̄ sum⁹ experti. ¶ Ad calida aūt apostemata mamillaꝝ ⁊ maxime si lac coagulatū est i eis: valde iuuatiuū est ēplastrū factū ex farina fabaꝝ ⁊ sanic. ordei. i. succo. dixit autē Gal. hūc sermonē i sermone de fabis ēt ad epata testiculoꝝ ⁊ mamillarū ē bonū cataplasma. ¶ Amāt. n. hee partes moderate infrigidari cū flegmonant ⁊ maxime qñ ex lacte in eis caseato mamilla flegmonat ⁊. n. lac extinguif ab hmōi caliditate alr cataplasmate ⁊ i eodē recto cāu ꝯuēit mēta ēplata ⁊ sedat ēt apata eaꝝ. ¶ Apostemata āt mamillaꝝ curat curatōe pfecta sudor exercitati cū puluere exercitiū mixt⁹. Gal. aūt dixit hūc sermonē de tipo. i. sudore in. 10. de sipli⁹ medi. ¶ Optia vō sanatio flegmonis vbeꝝ ē ⁊. n. igneitatē eoꝝ extinguit ⁊ iflatiōes repcutit ⁊ diaforat: ꝯponif. n. ex puluere ⁊ oleo hūano tipo. i. sudore hois. puluis āt ēplastica ifrigidātia ⁊ repcussiua. Oleū āt mollificatiuū sudor āt ⁊ tip⁹ diaforetic⁹. ¶ Aui. āt dixit q̄ d₃ admisceri cū oleo de alcāna ⁊ si sit ibi lactꝭ coagulatio cū oleo rosaceo misceaf. ¶ Et kirād⁹ dixit q̄ si sterc⁹ capre cū veteri vino coq̄f ⁊ sr̄poaf tūorib⁹ vbeꝝ pfecte sanat: ⁊ silr geitaliū ⁊ articloꝝ. ¶ Et iteꝝ dixit q̄ sterc⁹ muris cū aq̄ dissolutū ⁊ iūctū dolorē: duritiē: ⁊ tūorē vbeꝝ pfecte dissoluit. ¶ Et dixit Ras. si fenugrecū ꝯq̄ssatū i aq̄ ⁊ more ēpli sup pōaf mamill: lac nō coaglaf. ¶ Ad mamilas iflatas ⁊ dolorē vitellū oui crudū cū lana ipositū ē vltiȝ. ¶ Ad dolores āt ipaꝝ thu⁹ cū oleo ros. ⁊ chimolea ē singulr psidiū. ¶ Ad apostēata q₃: ex radice affodilloꝝ cū fece vini fiat ēplm. ¶ Ad duritiē āt herb⁹ ppc vz ⁊ ē ordeū sic cortice s₃ serap. ¶ Easdē āt duritiesz camepitheos emplastrata diaforat. ¶ Coagulationē aūt lactis mirabiliter dissoluit coagulum leporis dissolutū cum aceto ⁊ suppositū. ¶ Si quoq₃ tria gra

Sudor pul. pul. hois exercitati. — Sterc⁹ cap. — Steri⁹ muris. — ¶ Ad inflationes. Uitellū oui crudum. — ¶ Ad dolores. — ¶ Ad duritiem. Herbus. — Camepitheos. — Dissolutētia lac.

na cere in modum fabe deglutiātur lac coagulatū dixit dyas. q dissoluit. ¶Ad flegmones vlcerosas mamillarū optima medicina est vnguentuz ex fricatura plumbi cum oleo. ¶Ad idem est emplastrum factum ex foliis canabit z est caulis imperialis. ¶Ex nostris autem ad constrictionez lactis z sanguinis in mamilla est vt tollatur rutha z sulfur z coquantur simul cum modico aceti z fiat amplastrum. ¶Ad apa autem calidum mamille vz sulfur aut furfur infusum in vino z emplastratū. ¶Ad apostemata autem dura mamillarum sumatur fecis vini pars. j. salis pars tertia terantur adinuicē z fiat emplastrū. ¶Quecunqz autē conferunt ad apostemata testiculorum de quibus infra dicitur: hic conueniunt. ¶Et qz ad ragadias que fiūt in papillis expertissimaz habemus experientiā de nostro vnguēto scripto supra capitulo de scissura labiorum. z infra de ragadijs multa dicētur: ideo propter breuitatem tacemus multa de hijs. Dixit Rasis q ad scissuras vlcerum mulierum: z ventris: z femoris comburatur tarcuta marina et misceatur cum albumine oui z lacte asine z inungantur loca.

Canabit.

¶Ad ragadias.

¶Glosa.

a ¶Nota q si calefactio fiat a frigido resoluatur cum calidis. sicut sunt succus apij: blete: rute: fenugrecū: anisuz: ciminum siseleos abrotanum: z succus feniculi. Accipe ergo vnum istoruz aut plura z cum farina lupinorum: myrrha: z croco z vino al. fiat emplastrum z super mamillam apponatur vel imponantur pāni intincti in predictis succis z tepidi superponantur. Si autem caseatio fiat a calido tunc. ℞. succi caulium: succi maurelle: succi coriādri: succi portulace aā. tunc ista cum oleo rosa. z aceto forti z farina ordei misceant z fiat emplastrum: z possumus modicam quantitatez myrrhe z croci vt melius valeat penetrare addere z sup ponatur actu cal. ¶Illud autem quod in vtraqz causa resoluit caseationem dolorem z tumorem mamillarum supposito bono regimine sunt acetum vinuz album z aqua calefiant igit z pbijciātur super mamillaz z fiat completa eorum resolutio.

¶Additiones.

¶Ad duritiem nodos z glandulā mamillarum. ℞. dragaganti gumi arabi. vitella ouorum oleum viola. z misceātur z fiat emplm: si fortius operari volueris liqfiat cera z pix in olo ro. z addatur modicum fellis z stercous colūbini z fecis vini atiqui z fiat emplm est n. optimum.

¶Ad fistulas mamillarum lauet quotidie cum vino puro z cali. vbi bullierit myrrha: postea siccetur deinde. ℞. sarco. z aloe pulverizentur z misceant cuz melle z inuoluatur tenta z in fistula intromittatur est de secretis ꝫ fistulam.

¶Serap. recitat de maiorana: z ꝓpter hanc causam ponentes ventosas administrant succum eius vnguen. locū ventosatum ne cicatrices appareant: z sic ad propositum possimus adaptare.

¶Tractatus. 10. De dispositionibꝰ stomachi continet capitula sex.

¶Caplm. 1. prohemiale.

Verum quia semper aliquid superfluuz reperit in cibo cuius presentia non est idonea mēbris dotauit natura singula membra expulsiua virtute que qd superfluuz est ab eis expellat: quo circa ordinatum est membruz quodlibet virtute quadruplici. s. attractiua: retentiua: digestiua: z expulsiua: nutritiua: cōmunia inter cetera membra sunt stomachus z epar.

¶Caplm. 2. De debilitate stomachi z eius confortatiōe ructis: acidis: z siti.

Ponemus stomachos debiles habentes qui magis in actu digestiue virtutis leduntur q alicuius alterius q licet a pluribus causis possit accidere. frigiditas tn magis est cā siue sit sola siue cum materia flegmatica contenta in stomacho: ponemus taz in causa calida q frinda remedia necessaria. ¶Et vinum quidē pastinacha ponitur in hoc singulare presidium quādo homo vtitur illo z fit hoc mō. Tollantur radices pastinace in vno j nudio musti z ponātur ex eis. ℳ. j. z dimittatur per tres menses postea colet z vsui reseruetur.

Vinum pastinacha et modꝰ fiēdi.

¶Succus gentiane cum aqua bibitus stomaticis maxime prodest. ¶Cassia lignea vero stomachū debilē confortādo fortificat. ¶Pulegium confer debilitate stomaci et maxime montanum. ¶Cōfert ad malitiam stomaci valde betonica quando masticatur. et deglutitur et postea parum vini calidi deglutiatur vel bibatur. ¶Semen autem graminis omnino convenit stomacho. ¶Confortat autē a proprietate enula: maxime autem vinum factum cum ea. ¶Ad idē scriptū est q smeraldus confert super ligatus stomacho etiā portatus in digito: hoc sibi a proprietate inest. ¶Defectioni autē stomaci mirifice prodest pulvis radicis vitis silvestris et similiter flores eius verum hoc est quando a causa calida stomachus deficit. ¶Debilitati stomaci et eius mollificationi convenit vinū vel aqua in quibus ferrum extinguitur. Avicen. dixit q cortices albani confortant stomachum et stringunt eum: et sunt magis calefaciēs et magis iuvans eum in digestione et cortices magis colligunt stomachum mollificatū. ¶Ex expertis nostris. Rx. nucis cipressi partem. j. partem. s. olei dulcis quantum ad intentionem sufficit fiat emplastrum. ¶Succus autem cuscute trite in vino positus facit stomachum fortem. ¶De mellissa autem scriptum est in stomacho frigido et humido. Mellisa in ieiunio comesta confert et facit digeri grossum cibum et aperit opilationes cerebri et proprietas eius est conferre debilitati cordis que non sinit dormire nos damus illā siccam cum melle: et est ultimum. ¶Calere autem facit stomachum fortiter et confortat inunctio facta cum oleo decoctionis abrotani. ¶Corroborat et matorias etiam corruptas etiam expellit ab eo lignum aloes quando ex eo sumitur. ʒ. j. s. ¶Quod autem abstergit stomachū per secessum e flegmate quod in eo est sunt capparēs saliti non abluti ante cibum sumpti: saliti autem et abluti ante cibum assumpti digestionē confortāt et appetitum relevant. ¶In quo eodem casu saturegia proprietatem habet et digestionem confortat. ¶Zinziber autem conditum et proprie cum melle appropriatate consumit superfluitates que sunt in eo maxime que generate sunt propter fructus humidos: sicut sunt melones et similia. ¶Ad appetitum cōfortādum et ad debilitatem stomaci removēdam est calamentum. ¶Quod autem corruptionem digestionis et eius malitiā removet et flegma grossum quod est in eo et in intestinis deponit est vinū squilliticum quod sic fit. Rx. squille incise et mundate cum cultello ligneo manas quattuor et ponantur in ansora plena vino et dimittantur sex mensibus postea coletur vinum in et dimittatur in vase. squilla enim multum confert ad digestionem confortandam. ¶Quod autem multum digestionem confortat est sirupus de camepitheos sumpt⁹ in ieiuno et quando erit antiquior tanto erit melior. Si autem bibatur decem diebus quacunq die ciatus unus ex succo absinthij appetitus provocatur et in hoc est mirabilis. Est autem ciatus. ʒ. j. s. ¶Appetitum pregnantiū corruptum sedat et stomachum sanat et confortat decoctio citri. ¶Et experti sumus q talem appetitum falsum sanat succus foliorū vitis domestice aut capuolorum eius cum vino stiptico preparatus in potu. ¶Eundem appetitum pregnantium sanat acetosa quando in vino pontico coquitur et potui datur. ¶Confortat autem digestionem: et digerit cibum: et sedat inflāmationem: et est bona stomacho radix siseleos in cibo vel potu sumpta. ¶Sirupus etiam de citonijs stomachū valde calidum confortat. ¶Ex proprijs autem laudatis in mundando stomachū et corpus stomachum confortat hoc est ut sumatur citonium et euellatur totum quod est in medio ubi sunt semina et impleatur scamonea et involuat postea et coquatur in furno: et postea abiecta scamonea comedatur pomum. ¶Vinū nobilissimum quo vos uti consulo stomachum cōfortat: sensus exacuit: bonū colorē facit: et bonū oris odorē: et cōfert tremori cordis. Rx. mirabolanorū oliū ana. ʒ. j. pistent bene. deinde. Rx. quattuor fialas vini rubei boni stiptici ponātur in eo et ferveant fervore magno. deinde Rx. cinnamomi masticis ana. ʒ. j. galange. ʒ. s. macis. ʒ. j. s. pistentur optime et addantur et dimittantur per dies octo. Dosis est. ʒ. v. usq ad. ʒ. ix. secundum q virt⁹ exigit. ¶O venerāde domine huic vino nostro exp̄to te ad hereas cū indiges solutivo ubi necessitas alia immeret faciet et enim reviviscere sensus tuos.

Succus gētiane.
Cassia lignea.
Pulegiū.
Betonica.
Semen graminis.
enula.
Smeraldus.
Vitis silvestris.
Vinū et aq calibeatis.
Cortex olibani.
Succ⁹ cuscute.
Mellissa.
Oleū abrotani.
Lignum aloes.
Capparēs saliti.
Saturegia.
Zinziber cōditum.

Calamētū
Vinū squilliticū et modus fiendi.
Siru. camepitheos.
Succus absinthij.
Quid ciet⁹.
Decoctio citri.
Succ⁹ fol. vitis domestice.
Acetosa.
Radix siseleos.
Sir. citōiorum.
Vinū artificiale solutivum.

Cōfectio. ¶ Confectionē et q̄ nunc vtimur itanq̄ vtilem in bonificādo stomachum frigidū scribā ꝛ est. ℞. triū piperū añ. auē. v. ʒiʒibe. asse anisi añ. auē. ij. spice ameos amomi añ. auē. j. cassie lignee seminis apij siseleos assari e nule sicce. añ. auē. s. ꝛ conficiant cum melle dispumato. Electuariū de sco. ferri. ¶ Electuariū insuper de scorijs ferri vsitatum est ex eis que stomachum vehemēter confortant: ꝛ bonū colorē corporis ꝛ faciei reddit. ¶ Hoc aūt nostro experimēto stomachuꝫ vigoramus. ℞. cuscute: seminis apij: ꝛ feniculi: cinamomi: piperis albi ꝛ longi olum añ. ʒ. zuccari quantum omnia fiat puluis. Dosis est a. ʒ. j. vsq; ad. ʒ. iij. cum aqua calida. ¶ Quod autem accetositatem stomachi ꝛ puncturas tollit que causantur a frigido est electuarium huiusmodi quod assumpsimus multotiens ex secretis Sal. Elꝫ ex secretis Sal. ℞. mirabolanoꝝ nigroꝝ belliricoꝝ kebulorū ꝛ emblicoꝝ nutritorum in lacte añ. aur. x. terant ꝛ cribellentur ꝛ liniantur cum oleo de amigdalis dulcibus. deinde sumat masticis ʒinʒiberis cinamomi: capparis: assari: croci. añ. aur. iiij. costi dulcis: piperis: macropiperis: setaragi indi: corticū cassie lignee: olum añ. auē. iij. nucis muscate: macis: cardamomi: xiloaloes indi: cubebe: calami aromatici oluꝫ ana. auē. ij. terantur ꝛ cribellent ꝛ liniantur cuꝫ oleo balsami ꝛ cōficiant cū melle. Dosis est aureus vnus. Loco auteꝫ olei de balsamo vtimur oleo anetino. Emblici aūt sic nutriunt in lacte fundat: super emblicos lac dulce ꝛ mutet mane ꝛ sero ꝛ hoc fiat per triduū postea siccetur in vento ꝛ vmbra ꝛ vsui reseruent. ¶ Nos autem nostro experimento didicimus in hoc casu mirabiliter mologatas als melegetas sumptas iuuare. Melegeta. ¶ Eandeꝫ autē acetositatē ꝛ ructus acidos sanat nostrū experimentū Sal. Electuariū nostrum. ℞. oluꝫ piperum añ. ℥. iij. xiloaloes. ℥. j. spice amomi añ. ʒ. iiij. ʒʒ. seminis apij. siseleos ro. cassie fistule mūde: enule: assari oluꝫ añ. ʒ. j. terant ꝛ cribellent ꝛ ꝯficiant cū melle dispumato. dosis est sicut castanea. ¶ Ad ideꝫ aūt cum decoctione absinthij spicā ꝓpinamus in potu. Spica. ¶ Cōsequenter grana pinee maioris retenta cum succo portulace aut aqua decoctionis eius ꝛ propinentur. Grana pineema. ¶ Usnen etiam sumptum cum vino vel aqua de Usneb. coctionis masticis corruptas ructuationes tollit. ¶ Et quia stomachus nō minus a causa calida quam frigida debilitatur bonum est ponere que illum corrigant. Valētia in cā calida. ¶ Portulaca enim cuꝫ aceto comeda mire sanat ardoreꝫ stomachi. Portulaca. ¶ Si autem ardor ꝛ sitis essent ꝓpter flegma salsuꝫ qđ est in stomacho: aleū comestū appropriatate tollit. Aleum. ¶ Ad sitim aūt colericā: ꝓfert vehementer mucilago psilij cū oleo ros. sumpta. Mucilago psilij. ¶ Endiuia quoq; ꝛ maxime siluestris est de melioribus medicinis ad stomachi caliditatem. Endiuia siluestris. ¶ Emplastrum quoq; factuꝫ ex folijs ꝛ capitib9 vitis ꝛ maxime siluestris cū sauich ꝛ est succ9 ordei multum confert. Emplastrū. ¶ Sirupus noster ad ideꝫ qui est ex secretis Sale. Sirupus noster. ℞. succi basilici succi granatorum dulcium ꝛ acetosoꝝ aque cucumeris sarracenici: tamarindorum: aque cassie fistule: aque citrulli aque malorum citoniorū omnium añ. lib. j. rob vue vere dulcis lib. viij. coq̄ntur vsq; ad spissitudinem preseruanteꝫ a malitia: ꝛ potest addi zuccharuꝫ ꝛ fit sirupus dosis cū aqua frigida coclear vnum hic sirupus non solum inflāmationi calide stomachi confert: sed etiaꝫ nausee: ꝛ malitie digestionis: ꝛ vere siti. ¶ Eandem autem caliditatem ꝛ sitiꝫ extinguunt vehementer trocisci hmōi. Trocisci. ℞. seminis citrulli: seminis portulace: liquirie munde: omnium añ. ℥. viij. dragaganti. ʒ. iij. terantur ꝛ conficiant cuꝫ melle psilij ꝛ fiant trocisci. ʒ. j. ꝛ administrentur. ¶ Ad hoc ideꝫ sunt trocisci nostri extinctiui ardoris vrine de quibus infra dicetur capitulo de ardore vrine. ¶ Apoꝫima autem istud est de mundificantibus stomachuꝫ valde in quo est fiducia magna. Apoꝫima. ℞. mirabo. nigroꝝ bellericorum ꝛ emblicorum: radicum apij feniculi: squinanti: cimarum squinanti: capitis lilij omniuꝫ añ. ʒ. x. spice: masticis: calami aromatici omnium añ. ʒ. iij. suchaa bedegua ramborum añ. ʒ. v. coloquintide interioris. ʒ. ij. coquātur omnia in. v. lib. a que donec a lib. j. deueniat postea proijciatur super eo aloes succotrensis. ℥. j. ꝛ ponatur in sole. dosis est ab. ℥. j. vsq; ad. ʒ. ij. sm q virtus tollerat.

Capitulum .3.
De vomitu.

Omitus sicut et alie dispositiones stomachi preter naturam corrigendus est: nisi creticus existat et motu nature factus: tunc enim esset prohibitio eius nociua nisi superflueret. Et vomitum quidem flegmaticum sedat appropietate menta sola silvestris bibita aut cum aqua sisimbrij. Cuscute cum aceto bibita illum sedat. Experimento quoque scitum est quod sal vstus in sacculo positus et superpositus illum sanat. Puluis autem mororum siccorum quando sunt viridia statim stringit. Mollificatum autem stomachum multitudine vomitus tamarindi stringunt et coadunant. Ad vomitum autem sang. sumantur. ʒ. iiij. serpilli cum aceto. Contingit quandoque oportere prouocare vomitum quod facimus prouocando vomitum flegmaticum dantes ex radice betonice cum bidromelle. Et deinceps experta nostra scribamus. Illud autem cum quo nauseam tollimus: et vomitum: et appetitum prouocamus est hoc. ℞. lupinorum dulcoratorum et cum aceto propinentur quod si calefactionis ad sit necessitas: addimus modicum vini: si autem retentionis et stipticitatis necessitas modicum vini granatorum aut citoniorum admiscemus. Utile autem est hoc in emplastris apponere non minus quam intra. Ad vomitum autem cum significationibus frigidis tollatur cardamomum maius cum capitibus suis et bibatur cum vino decoctionis mastici ligni aloes et succo mente si sit cum signo caliditatis sumatur cum vino granatorum. Si autem dispositio sit media ad succum granatorum addatur modicum succi mente. Ad nauseam quoque sumatur florum squinanti et piperis an. fiat puluis de quo detur aur. j. vsque ad aur. ij. cum vino aromatico. Ex his autem expertis que nos Gal. docuit est hoc non solum vomitui valet: sed etiam debilitati stomachi et solutioni ven. ℞. granatorum acetosorum citoniorum amborum an. xx. numero pirorum zuzule alias iuinbe ambotum an. numero. c. sumach aur. lx. granorum mirti aur. cc. terantur omnia et ponantur in vase vitreo et super ponatur aque lib. xxx. et decoquatur decoctione [illegible] et exprimatur fex ab eis post [illegible] clarum est mellis lib. ij. bulliant [illegible] ad spissitudinem mellis et reconditur. dosis est coclear. j. cum aqua frigida. Vomitum quoque infantium et flegmaticum precipue cito sanamus cum huiusmodi puluere. ℞. ruthe sicce partem. j. olibani partem. s. misceatur et detur ex eo secundum quod necessitas prouocat quandoque cum sirupo ros. quandoque cum aqua quandoque cum vino mixto. Sirupus quem pater composuit religioso nostro cuius etas erat fere. 40. annorum cui acciderat vomitus sanguinis in quantitate magna fere lib. xv. ex ipsius aqueitate et multitudine circa totum. ℞. radicum quinque: fucham: bedeguar: camepitheos: capilliue. scolopen. an. M. s. succi eupatorij: reubarbari an. ʒ. ij. al. ʒ. j. cassie: spice: spodij: cuscute: masticis: corticum thuris: an. ʒ. j. s. passularum non enucleatarum. ℥. j. ros. ℥. s. squinanti. ʒ. iij. fiat sirupus cum zucharo et aromatizetur cum ambra. ʒ. s. iuuatiuus est ergo per ipsum. Confert etiam secretum Gal. quod infra scribitur cap. de fluxu ventris.

¶Abscindens vo. flegmatitum. Menta silvestris. Cuscute. Sal vstus. Pul. mororum. Tamaridij. Prouo. vomitum. Radix betonice. Cardamomum. Sedantia nauseam. ¶Ad vomitum infantium. Siru.

¶Capitulum. 4. De singultu.

Auca dicemus de singultu per inanitionem. non enim recipit curam nisi [illegible]. Ad eundem autem qui de repletione: communiter omnia dicta et dicenda calefacientia stomachum sunt iuuatiua. Cum ergo est cum dolore stomachi singultus: detur succus aneti in potu secundum quod infra scribetur capitulo de dolore stomachi. nam anetum appropietate tollit ipsum. Ciminum etiam cum aceto bibitum confert: etiam si torsiones adsint. Aufert autem singultum serpillum cum vino bibitum. Adhdem autem si bibatur sisimbrium cum vino et proprie semen eius. Eundem autem et si sit flegmaticus tollit semen ruthe quando de eo in potu sumitur a. ʒ. j. vsque ad. ʒ. ij. Experti sumus quod ipsum tollit fortes imaginationes subito impressas et etiam retentiones anhelitus vsque ad suffocationem.

Succus aneti. Ciminum. Serpillum. Sisimbrium. Semen ruthe.

¶ Additio.

¶ Aloe per se datum optimū est remedium in singultu de repletione: plate arius ꝛ experto credite.

¶ Capitulum.5. De dolore stomachi.

Quanuis omnis dolor virtutē prosternat et aufferendum se indicet. dolor enim stomachi est ex maxime deficientibus virtutem tam propter sensibilitatem sui quam habet ꝑpter duos neruos grossos descendentes ad os eius a cerebro ꝙ̄ propter continuitatem quam habet cum corde vnde citam sincopim paratus est accidere ꝗre de ipso tractandum est. ¶ Et scriptum quidem est ꝛ nos experti sumus quod succus aneti in aqua coctus ꝛ bibitus vsq̄ ad ciatos tres miro modo releuat dolorem stomachi qui est cum nausea ꝛ singultu. ¶ Corallus autem bibitus cum aqua pluuiali iuuat ꝛ est expertum in causa calida. ¶ Sumitates quoq̄ palme nouelle eꝫ primo nascit̄ sumpte in potu appropriatate tollunt licet ī causa calida magis. ¶ Dolorē aūt oīs stomachi tollit semē nasturtij si cū lacte caprino bibatur. ¶ Tollatur quoq̄ iterior pellicula stomachi galine siccetur ꝛ detur in potu: stomachi dolorē aufert. ¶ Idem autem potest oīs pellicula interior stomachi.cuiuslibet auis sed in hoc casu excellentiam habet hec ¶ De lacte autem mulieris scriptuꝫ est quod illum tollit. Omne autem aliud lac inflat stomachum. verum si modicum salis misceatur cum eo confert. ¶ Absinthium cum oleo roſ. vel cū rosis illum tollit. Et nos ipsi experti sumus bullientes ipsum cum rosis in vino stiptico: ꝛ fomentantes ipsum: aut si solum ipsum bullimus: ꝛ postea ſm exigentiam plus vel minus admiscemus olei roſ. ꝛ fomētamus. Aut buccellam panis assi in vino infundimus ꝛ stomacho applicamus ꝛ per optimū inuenimus etiam in antiquis doloribus. ¶ Ius autem gallorum in hoc casu multum conuenit. ¶ Idem ꝛ andacocha et oleum eius. Est autem andachocha trifolium. ¶ Dolorem ꝛ mordicationem sedat semen peonie: et confortat stomachum et prohibet materias effundi ad ipsum quando cum sirupis datur stipticis. Nos autem damus ex granis ei⁹. xv. nigra aut radice eius quantum est auellana vna ꝛ idē operatur. ¶ Contingit autem ꝙ quandoq̄ dolor fit propter percussionem et casum: ꝛ tūc sumatur mumie gra. j. cū duobus dauich boli arme. ꝛ dauich. j. croci. Est autem dauich pondus. 8. granorum ordei. ¶ Dolorem autē stomachi sedat aqua que inuenitur in ostrachis crudis bibita cum aperiuntur. ¶ Et licet quedaꝫ experta sint tacta nūc seriatim alia dicemus. ¶ Ad dolorē autem ventosum. ℞. extremitatū absinthij partē. j. siseleos spice celtice: ā te. partē. 5. terantur ꝛ coquantur in aqua et propinentur in potu. ¶ Ad dolorem qui est cum acetosa eructuatione. masticet infirmus agaricum a. ʒ. ʃ. vsq̄ ad. ʒ. ij. et postea deglutiat ꝛ post ipsuꝫ bibat modicū vini permixti aut cum iulep vt exigit dispositio. ¶ Ad idem puluis florūꝫ vitis siluestris facientes vuas propinetur in cibo pro condimēto hoc habet verum in causa calida. ¶ Materias autē effundi ad stomachum que sunt causa doloris ꝓhibet nux cipressi recēs quantum potest esse aut sumitates eius recentes propinate in potu cū vino. ¶ Si autē propter apostema dolor esset tūc premissa euacuatiōe per flobothomiā ꝛ alijs necessarijs. Cauda cabalina emplastrata ꝛ bibita multum prodest in quo casu mastix etiam prodest. Et secretum Sal. scriptuꝫ infra capitulo de opilatione splenis est vtile.

Succ⁹ aneti

Corallus.

Palma nouella.

Semen nasturtij.

Pellicula interior stomachi galine.

Lac mulie bre.

Lac omne stōm inflat muliebri excepto nisi sal ei admisceatur.

Absinthiū.

Ius galloꝝ

Andacocha

Semen peonie.

¶ A casu ꝛ ꝑcussione.

Quid dauich.

Aqua ostrachorum crudorum.

¶ A ventositate.

Flos vitis siluestris.

Nux cipssi.

¶ Ab apāte

Cauda cabalina.

Mastix.

¶ Cap.6. De congelatione lactis vel sanguinis in stomacho.

Coagulationem ergo lactis in stomacho dissoluit assa mixta cum serapino quando cum aqua ꝛ vino mixtis sumuntur. ¶ Sanguinem congelatum dissoluit succus foliorum ebuli bibitus. Eundem autem sanguinem congelatum dissoluit lixiuiuꝫ huiusmodi quando ex eo bibitur. ʒ. ʃ. s. cū pauco oleo. ℞. extremitatum ficus domestice vel siluestris ꝛ per prius comburatur et tollatur cinis ꝛ infundatur in aqua aliquibus oris postea coletur et in colatura ponatur alius cinis et fiat vt prius et hoc pluries fiat et in fi-

Assa cum serapino.

Succus folio. ebuli.

Lixiuium.

ne administretur. huic autem lixiuio est propinquum lixiuium factum ex ci-
Coagulum leporis.
nere quercus quãdo similiter fit. ¶ Coagulum autem leporis est bezaar in coagulatione lactis in stomacho: ⁊ similiter omne coagulum: sed leporinum
Coagulum gui catuli.
fortius: ⁊ hoc placuit Gal. Et hoc idem confert ad sang. congelatum. ¶ Et dixit Ras. quod coagulũ paruuli catuli cum vino bibitum dissoluit coagulata solutione leui ⁊ aleuiat ipsa hora qua potatur. Lac insuper ⁊ sanguinẽ coagulatum in stomaco dissoluit cinis
Cinis ysopi humi.
ysopi humide in potu sumptꝰ. Est autem ysopus humida humiditas q̃dam
Lac siccus.
que a pilis ⁊ lana que est circa pudibũda arietum assumitur. Et mirum est de lacte siccus optime liquefacit sanguinem ⁊ lac ⁊ coagulata ⁊ que ex eis liq̃facta sunt coagulat ⁊ hoc testatur Auicen. ¶ Nos autem experti sumus ⁊ i rege rasie facimus acetum. nam illud datum parum bibere aut cum modica aqua valde statim vomere facit lac coagulatum in stomacho.

¶ Additio.

¶ Quidam passus est fluxum san. na. ex quo ad eius stomachum fluxit san. multitudo ⁊ coagulatus in stomacho accidit ven. inflatio quare dedi mel cuʒ succo apij ⁊ euomuit san. coagulatum ⁊ liber factus est.

¶ Tractatus .xi. primi sermonis. De dispositionibus epatis ⁊ continet capitula quinqʒ.

¶ Capitulum primum. De epaticis et epatis debilitate.

Epar creauit deus tãq̃ anchoram in corpore: alligate enim omnes vene ad ipsum sine ponderositate trahantur et sic aperte permanent ad transitum nutrimenti per eos: ipsum autem est ex nutritiuis membris cõmunibꝰ vt minera naturalis virtutis quod enim in stomacho est digestum statiʒ vadens ad epar ibi statim perfectam secundam digestionem recipit ⁊ mutationem in quatuor humores quare de ipõ merito post tractatum de stomacho est dicendũ. ¶ Dicemus igitur nunc de habentibus epar debile quos vocamus epaticos. ¶ Et epaticis quidem maxime prodest succus gentiane quando cum aqua bibitur.
Succus gẽtiane.
¶ Ad idem autem est maximũ presidium camomilla cum aqua calida
Camomilla.
etiam si febres existãt. ¶ Ad omnes epatis iniurias mala maciana maxime pos
Malua maciana.
sunt subuenire: sicut ad omnes eiꝰ egritudines confert multum epar lupi et lignum album multum confert ei in omni eius dispositione.
Epar lupi.
Lignum album.
¶ Ad epaticos autem est singulare remedium vinum de pastinaca ⁊ eiꝰ vsus cuius doctrina posita est supra ca. 2. trac. de dispositione stomachi.
Vinũ de pastinaca.
Gal. autem dicit in libro suo de nutrimentis quod vsus pistachiorũ epar bonificat.
Pistachia.

¶ Capitulum. 2. De oppillationibus epatis.

STrictura viarum que est in epate maxima causa est vt frequenter opillationes cadant in ipso quorum curaʒ nunc dicemus. ¶ Et ad opilationes epatis centaurea minor est ex
Centaurea minor.
nobilioribus medicinis ⁊ non soluʒ in opillationibꝰ sed in hicteritia. Et dixit Gal. in. 7. ꝙ centaurea mi. est optimuʒ farmacũ emplastrata. ¶ Ad idem autẽ
Tarasacon.
valde cõfert tarasacon ⁊ est endiuia siluestris siue sit interius comesta siue exterius emplastrata seu applicata. ¶ De cubebis autẽ scriptũ est ꝙ fortiter opilationes aperiunt. ¶ Et in apertione earum rubea tinctorum proprietatẽ habet.
Cubebe.
Rubea tinctorum.
¶ Aperiunt autẽ vias cibi ficus sicce quãdo mane stomaco ieiuno comeduntur cũ nucibus ꝙ melius est aut cũ
Ficus sicce.
amigdalis ⁊ in hoc casu sunt mirabilis iuuamẽti. Et Gal. dixit in. 2. tra. de nutrimentis. ꝙ idẽ operatur si cuʒ pipere aut calamento sumantur. Et nos quidem cũ pipere damus: nã cum predicta vtilitate quã faciunt: abstergũt stomachũ ⁊ ipsum cõfortant. ⁊ hoc pro stomaco nostro laudo. ¶ Aduertendũ tamen ꝙ ola que dicuntur de hicteritia in hoc casu conueniunt ⁊ econtra: sed hec magis appropriatate hic: illa vero ibi q̃re alternatim permutare licebit auxilia.
Semen cuscute.
¶ Experti quidem sumus ꝙ semen cuscute est ex melioribus medicis ⁊ fortioribus rebus in aperiendo venas paruas ⁊ magnas precipue quando cum bono
Tyriaca.
suc. administratur. ¶ Utimur auteʒ in hoc casu tyriaca nostra scripta supra

ca. de soda. dando eam cum decoctione absinthij et maxime circa finem egritudinis. ¶ Et expertis paternis est ut tollatur farina lenticule excorticate usque ad coclear unum et cum aq. feni. ℥. ij. et urine infantis non polluti. ℥. j. misceatur et quolibet mane bibatur. Est. n. potens non solum in hoc casu: sed etiam in apertione opilationum splenis et omnium nutritivorum.

Expertum paternum.

¶ Capitulum. 3. De hicteritia et inflatione epatis.

Icteritia est fedus color totius qui ut plurimum sequitur opilationem epatis quecunque sit illa et tunc est hicteritia citrina quandoque vero opilationem splenis: et tunc fit nigra. Gratia igitur brevitatis de utraque dicemus. Et quia quecunque opilationi conferunt conveniunt in casu ideo et predicta de cura opilationis possunt adduci proprie hicteritie que nunc scribemus. ¶ Et ex his que illam tollunt est succus pentaphilon. est enim maximum presidium quando ex eo tolluntur tres ciati. Est autem ciatus. ℥. j. s. ¶ Electuarium autem cum lacte naribus immissum est presidium singulare. ¶ Semen quoque rosmarini cum pipere et vino datum est singulare remedium. ¶ Confert autem in hoc casu decoctio foliorum raffani. ¶ Confectio de amigdalis in hoc casu est vehemens medicamen que est. ℞. amigdalarum amararum. ℥. ij. gentiane. ℥. iiij. anisi. ℥. ij. absinthij pontici. ℥. j. simul terantur et cribellentur: et ex hoc pulvere detur coclear unum cum aqua. his autem qui timent amaritudinem detur cum mulsa. i. aqua mellis. ¶ Mirifice etiam facit ad hicteritiam iecur eritij siccum quando propinatur in potu. ¶ Scriptum est quod camepitheos confert super omnia medicamina et maxime recens: et hoc quando flores eius bibuntur septem diebus cum vino et etiam eius decoctio bibita septem diebus sanat illam. ¶ Idem autem facit comedreos. ¶ Ad hicteritiam quoque decoctio stipitum affodillorum est maxima medicina cum in potu sumitur. ¶ Nigram autem hicteritiam sanat litium bibitum de foris spleni illinitum. De ramis arboris cius est scriptum quod conferunt ultime in hicteritia omni. ¶ Aqua autem decoctionis cuscute bibita est mirabilis. ¶ Eandem autem curant vene rubee tinctorum sumpte et maxime cum aniso in vino al. hoc autem secundum quosdam est rubea tinctorum. quidam autem dicunt quod sunt radices grane. ¶ Confert autem ad utranque hicteritiam valde decoctio calamenti bibita et balneum etiam decoctionis eius. ¶ Ad idem autem bibantur tres aur. solum duchor marien et est panis porcinus cum vino aut melli crato permixto aqua et sanant. sed patiens pannis cooperiatur et sudet multum et sudabit sudore colerico. ¶ Dicit autem Gal. 7. de simplici medicia. oportet autem puto bibitam esse aquam eius usque ad ℥. iij. et reliqua que dicta sunt subdit: et dixit Mesue. ℥. iiij. eius bulliant dissolute cum zucharo usque ad tertiam partem et bibantur mane et fiat sicut dictum est et est medicina experta quam nos etiam experti sumus datur etiam cum mellicrato. ¶ Bibantur autem lumbrici terrestres cum vino et hictriticiam sanant. ¶ Rasis dixit quod si bibantur ex felle leonis dawich nonem curat hicteritiam prima vice. ¶ Et dixit stercus ovis bibitum ad pondus. ℥. ij. cum oximelle curat hicteritiam. ¶ Et experti sumus quod si detur in potu ex stercore ovis cum oximelle et aqua decoctionis spargi aut camepitheos quod confert valde. ¶ Hoc quoque utimur Gal. secreto. ℞. euforbij: epithimi: aloes: sulfuris: seminis apij: olium ana. partem unam terantur et dentur ex eis. ℥. ij. cum aqua casei. est enim ultimum in auferendo hicteritiam totius corporis quando non est a causa calida. ¶ Et similiter utimur secreto ipsius scripto cap. de morphea et albaras. ¶ Cum autem epar inflammari incipit tunc ex prelaudatis est aqua granatorum acetosorum proprie quando causa inflationis est vinum habet. n. proprietatem in hoc. ¶ Ad caliditatem quoque eius endivia est ex melioribus medicinis: et similiter eius epithima quod fit ex aqua eius cum cerusa et aceto. dicit enim Avicen. quod est mirabile epithima infrigendo illud cuius infrigidatio queritur.

Electuarium.
Succus pentaphilon.
Quid ciatus.
Electuarium.
Semen rosmarini.
Folia raffani.
Descriptio confectionis de amigdalis.
Iecur eritij
Camepitheos.
Camedros
Affodilli.
¶ Ad nigram hicteritiam.
Litium.
Cuscute.
Vene. rub. ti.
Calamentum
Panis por.
Lumbrici terreni.
Fel leonis.
Stercus ovis
Secretum Ga.
Ad epatis inflationem.
Aqua granatorum acetosorum.
Endivia.

¶ Capitulum. 4. De hydropisi.

Hydropis prelaudata remedia ponuntur et licet eius tres sint species: attamen que est ex laudata in uno ponemus capitulo. ¶ Et dixerunt quidam

Radix ebuli. antiqui q radix ebuli in vino cocta et bibita eximium est remedium. ¶ Carnes eritij. nes quoq; eritij trite et cum oximelle bibite est singulare remediu. ¶ Succus Umblic⁹ ve. foliorum et radicum vmbilici veneris est singulare presidium et maximuz. ¶ Polium autem dixerunt esse presidiuz maximum. ¶ Cauda equina. Cauda autem equina bibita et emplastrata multuz confert. Decoctio Maiorana. quoq; maiorane maxime cuz passio est in prin. prodest multum. ¶ Et dixit Ricardus q si de sanguine coturnicis San. coturnicis. bibant duo coclearia hydropicos pfecte sanat. ¶ Urina quoq; capriarum et pro Urina capre. prie montanarum cum spica bibita olmane aut cum pipere aut cinamomo vsq; ad qntitatem. ℥.i.s. curat hydropē expellens humiditatem eorum per fluxum ven. et renes q expertus suz et pauperculos multos sanaui: sed in plurib⁹ ipsam dabam cum spica. ¶ Et de sterco Sterc⁹ cap et bouis. re ipsius capre idem asseritur similiter propinato q si ventres cum eodez stercore emplentur aut stercore bouino in sole attenuat ven. et aquam resoluit et confert iuuamento magno. Et Ras. auctoritate Gal. addit huic emplo acetu. Et iterum dixit Ras. q vrina ouis ru Urina ouis rubee et nigre. bee aut nigre posita at potata multuz confert hydropisi carnose. ¶ Et idem dixit de stercore ei⁹ cu melle bibito. ¶ Dicunt quoq; q sanguis porcin⁹ aut hyr Sa. porcin⁹ et hyrcin⁹. cinus cum melle mixtus et sumptus curat hydropisim. ¶ Uinuz de opponaco Uinu oppoponacis. qd scriptum est infra cap. de opillationibus splenis confert. ¶ Tarasacon .i. Tarasaco. endiuia silvestris multum cofert. ¶ Si Unguentu. superponatur quoq; vnguentum factu ex obstrachis et maxime siluestrib⁹ tritis cum conchilijs suis et dimittat donec attenuet et cadat per se iuuat multum. ¶ Membra autem eorum frigore Betonica. puluerata betonica trita et imposita mire sanat. ¶ Ponem⁹ nunc laudata p ipsos ¶ Educetia aqua citrinam. in eductione aque ipsorum: demuz circa hydropez nostra ponemus experta. ¶ Dixerunt autez q in eductione aque Radix hyreos. hydropicorum radix hyreos proprietatem habet. ¶ Remeisir autez et dicitur q Remeisir. est species oppoponacis no habet par in soluendo. ¶ Purgatio aute facta cu cucumere asinino mirabiliter pfert du Cucumer asininus. cendo aquam sine nocumento quando datur in potu de radice ei⁹ aur. .i.s. aut quando decoquitur media libra eius cum duobus kist vini et datur in potu ex illo omni die a tribus 'anulasat vsq; ad quinq;. Idem autem facit si bibatur cum aqua mellis confert vehementer sine lesione stomachi. ¶ Qui autem dixit ex hijs que faciunt solutione que et sit bona est vt succo eius duplum salis admisceatur deinde fiant pillule sicut orobus et bibant in aqua. ¶ Et vn Unguentuz arthamite. guentum etiam infra scriptum arthanite cap. de prouocatione fluxus ven. est vtile in hoc casu inunctum vt infra ibidem dicetur. ¶ Ex nostris autem expertis in eductione aque hydropicoruz sunt huiusmodi pillule mirabiles Pillule. et preciose. ℞. foliorum mezereon partes .x. carnis citoniorum elixato iuin in aceto zuchari tabarzet et vini an. partes .lxx. tereniabin partes. 40. aq costi infusionis agarici partes. 30. olei almezereon partes. xij. dissoluatur zucharum et tereniabin in aqua costi predicta et misceatur cum carne citoniorum decoquatur cum facilitate vsq; ad mellis spissitudinem et inuoluatur puluis foliorum et almezereon cum oleo iam dicto et conficiantur omnia. ¶ Ego mirabilem in hoc casu experientiam habui est vt tollatur buffo siluestris qui Buffo siluestris. in nemoribus inuenitur et scindatur totus per ventrem et super renes ligetur educit enim mirabiliter aquositatem per vias vrine et cu volumus amplius ipsum educere renouam⁹ et hoc multotiens sum expertus. ¶ Tollatur etiam ex radice vitis siluestris ferentis vuam et coquatur decoctione perfecta in aqua et sumatur ex ea cum vino confecto cum aqua marina in potu. ¶ Ad idem autem est vt tollatur succus vsnee a duabus partibus lib. vsq; ad vna Succ⁹ vsnee et sit ex eo quod nascitur in sterquilinijs addatur sibi aliquantulum pulueris fumiterre aut aqua decoctionis eius et modicum zuchari rubei et propinetur. Solus etiam succus sumptus a quarta parte lib. .j. vsq; ad tres partes idem operatur et facit detumescere ventrem proprie ascitem sumatur etiam florum squinanti et piperis ana. terantur subtilissime cum aliquo aperitiuo calido aut cum vino subtili detur. ab aur. .j. vsq; ad aur. .ij. Emplm etiam ex Emplastru exiccatiuu. iccans ventrem in hydropicis. ℞. stercoris bouini qntitatem quamvis et cu aceto boni vini et aq cucurbite diu i mortario misceant et vetri applicet. ¶ Pul

Puluis.

nis pro condimendo in hydropicis et pproprie hyposarcha. Rx. anisi feniculi cuscute squinanti. an. partē. j. cinamomi partes. ij. fiat puluis: potest autē addi piper et spica. ¶ Pillulis etiam his vtebamur que sunt ex secretis Gal. Rx.

Pillule.

spice inde et romane amborum an. ʒ. iiij. agarici: aristologie: amomi: croci: eris: vsti: epithimi: masticis: hypericon: costi: camedreos omnium an. ʒ. iij. kerse. id est cinamomi squinātī titimali olim an. ʒ. ij. aloes. ʒ. viij. terantur et cribellentur et conficiantur cum aqua et fiāt pillule dosis. ʒ. ij. cum vino permixto. Est etiam vtile secretum nostrum Gal. scriptum capitulo de oppilationibus splenis in fine.

¶ Additiones.

¶ Platearius narrat quod quedam vetula corit in olla succum plan. ad medie. et dedit hydropico de cā cali. ad bibēdū quotidie: et sic curatus fuit.

¶ In hydropisi hyposarcha curauit innumerabiles purgando cum electuario facto in hunc modū: accipiatur succi fructus cucumeris asinini tpe dierum canicularium et ad solē siccetur semp prohijciēdo aquā que supernatat donec siccetur: et tunc. Rx. eiusdem succi sicci. ℥. j. bdelij. ʒ. j. masticis. ʒ. s. salisgēme. ℈. ij. incorporentur simul et cum volueris dare forma pillulam vnam ad modū ciceris vel faber da i sero eunti dormitū vnā solā et videbis mirabiliter operari. Genti.

¶ Capitulum. 5. De dolore epatis.

Epar quidem dolore potest a causa intrinseca et extrinseca extrinseca vt per cussio et casus intrinseca vt ventositas et apostema vel huiusmodi.

¶ A casu et pcussione.

¶ Cum ergo dolor est propter percussionem vel casum: tunc sumatur mumie gra. j. ecū danic. ij. boliarme. et danic. j. croci cum aqua solatri vel cassiefistu. detur in potu. nā appropietate confert.

Betonica. Cerotum. Oleū laurinum. Gentiana. Cortex grani lauri.

¶ Ad dolores intraneos: betonica bibita cum aqua cōfert. ¶ Cerotū etiā factū ex absinthio cū oleo de alchāna cōfert. ¶ Oleū laurinū qn ex eo cū vino odorifero bibitur vsqz ad. ʒ. ij. confert. ¶ Idē autē et gentiana facit qn de ipsa bibitur vsqz ad. ʒ. ij. ¶ Idē etiā facit cortex grani lauri quando cum vino odorifero bibitur vsqz ad aur. j. ¶ Et dixit Ras. auctoritate Gal. quod epar lupi exiccatū et tritum nimis si ex eo bibatur cochlear. j. cū vino dulci valet dolori epatis: cuiuscūqz fuerit male complexiōis: quia in eo est proprietas conueniens ei epati lupino.

Epar lupi.

¶ Si autē apostema adsit cauda equina emplastrata et bibita multum pdest in quo casu etiam mastix multum prodest. ¶ Ad apostemata autem dura epatis ficus sicce cum subtiliatiuis multū conferunt. ¶ Ex expertis autem nostris ad frigida apostemata epatis est flos squinanti tritus cum ptisana si cum vino detur in potu.

¶ Ab apāte Cauda equina. Mastix. Ficus sicce. Flos squinanti.

¶ Si autem dolor simpliciter sit a causa frigida detur in potu a. ʒ. j. vsqz ad. ʒ. ij. epatis leonis vt et vult Rasis cum vino. nam prima vice aufert dolorem.

Epar leōis.

¶ Ad dolorē quoqz epatis antiquum et hypocundriorum sumatur absinthium et ferueat cum vino post ea illi vino addatur oleum de alchanna vel oleum nucum et ex eo postea fiat fomentum cum oleo de fisticis siue de nucleis fisticorum vel etiam potetur: et loco eius ponitur oleum nucum cum oleo de spica et tūc tollitur dolor epatis qui est propter grossam humiditatē.

Trocisci.

¶ Trocisci vltimi cum quibus iam pluries ex assumptione vnius: dolorem sedaui. Rx. reubarbari boni. ʒ. x. seminis apij: absinthij: assari. an. ʒ. s. amigdala. ama. ʒ. ij. s. fiant trocisci quorum quilibet sit aur. j. dabam autem vnum ex eis mane et sero ante auroram cum decoctione rerum aliquarum ex his ex quibus sunt confecti.

¶ Additio.

¶ Unguentum quo vtebatur Gale. pro puero suo mēsium. xvij. ad duritiā epatis cum hic tertia. Rx. olei ros. ℥. j. s. succi extremitatum absin. olei nardini et masticini an. ℥. s. pul. extremitatū: squinanti: spodij cassie lignee: caude caballine. an. ʒ. ij. cere quantum sufficit: et fiat vnguentum quo vnguatur epar cum manu prius balneata in aceto et ad stomachum cum manu vncta in oleo masticino et curatus fuit puer.

¶ Tractatus. 12. primi sermonis. de dispositionibus splenis et continet duo capitula.

¶ Capitulum. 1. de opilationibus et duritiebus splenis.

Galienus dixit q fa cta generatione humorum in epate creatum est splen. vt humorem melancolicum superfluentem attraheret ad seipsum propter multas vtilitates totius corporis et membrorum aliquorum: et quia sui grossitie penetrare non posset ad splenem admiscet ipsum natura cum subtili sanguine qui sua subtilitate ipsum penetrabilem facit: ex quo postea splen nutritur quare in decoctione ipsius remanet molle sicut epar quod ex grossiori nutritur sanguine sui decoctione remanet durum. aperte ergo post tractatum de epate ponatur tractatus de oppillationibus splenis et duritiebus ipsius consequenter de eius doloribus.

¶ Et ad opillationem et duritiem splenis confert confectio de amigdalis supradicta ca. de hic teritia. ¶ Et in hoc casu est vehemens si ex radice celidonie bibatur .ʒ. s. cum aceto sentitur presidium singulare. ¶ Et Rasis dixit q calcaneus vacce combustus calefactus cum melle bibitus splenem inflatum curat. ¶ Item dixit si splen exterius inungatur stercore eius combusto attenuatur eius magnitudo. ¶ Obolus insuper vnus radicis brionie si quolibet die bibatur triginta diebus continuis splenem siccat. Est autem obolus pondus trium kirat. ¶ Armoniacum quoque bibitum cum aceto splenem dissoluit: sit autem dosis eius vsque ad .ʒ. ij. Idem autem operatur et de foris emplastratum. ¶ Cortices radicum capparis plus valent omni alia medicina emplastrati exterius cum farina ordei vel aliquo simili aut assumpti interius triti et siccati cum aceto et melle vel cocti in aqua quando ex eis sumuntur .ʒ. ij. vsque ad .30. dies tunc enim fortiter splenem attenuant. ¶ Radix etiam centauree minoris vel ipsa herba siue extra posita fuerit siue intus mirifice confert et hoc confirmauit Gale. in .7. ¶ Assarum in hoc multum confert. ¶ Agnus castus emplastratus multum iuuat. ¶ Vinum autem oppoponacis valde confert quod sic fit. ℞. oppoponacis aur. x. ponatur in duobus vrceolis musti et dimittatur per duos menses: postea cum clarificatum est vinum tollatur et vsui reseruetur. ¶ Polium cum aceto ad idem et postemata splenis est epithima conueniens. ¶ Radix quoque acori multum attenuat splenem. ¶ Aristologia rotunda cum aceto superposita confert valde. ¶ Si autem fiat oximel cum aceto et decoctione scolopendrie et bibatur quadraginta diebus confert magnifice et delet splenem. ¶ Rami quoque lilij si cum aceto coquantur et bibantur vltime confrunt. ¶ Ficus autem sicce si cum subtiliatiuis data fuerint conferunt valde apostematibus duris splenis. ¶ Et kirandus dixit et perfecte multi prudentes concordant q si tollatur splen capre in nomine patientis et supponatur spleni patientis et tantum vna die si infassiatus et postea sublatus et infirmus suspendat ipsum ad fumum vel ad solem vel ad ventum inquantum splen capre desiccabitur intantum et splen patientis minuetur.

¶ Iterum dixit in splen canis spleni splenetici super ponatur sanabitur. ¶ Et dixit etiam q splen vulpis gestatus spleneticos perfecte sanat. Et similiter epar eius siccum et tritum cum melle bibitum. ¶ Radix quoque ebuli cocta in aqua vsque ad consumptionem duarum partium et bibita spleneticum perfecte sanat et mire q experti sumus. ¶ Fructus alus succus etiam ciclaminis bibitus cum duobus ciatis vini albi pluribus diebus sanat spleneticum mouens vrinam cum ventre subducens sicut dicit Gal. tractatu .7. ¶ Adest autem tempus ponendi nostra experimenta et est ex primis vnguentum hoc. ℞. succi ciclaminis mucilaginis que egreditur ex radice filicis ana. lib. s. succi extremitatum tamarisci .℥. ij. olei hyrini. lib. ij. ysopi humide .℥. iij. aceti .℥. ij. bdelij: armo. ana .℥. s. et cere citrine .℥. vj. bulliant succi et acetum cum oleis in duplici vase vsque ad consumptionem aceti et succorum et postea addantur reliqua et fiat vnguentum. hoc enim vnguentum resoluit apostemata dura splenis et scrofulas. ¶ Oleum etiam nostrum quo splen vngitur cum dolore eius et duricie. ℞. radicum rusthe: radicum capparis ana. cum oleo et in modico aceti buliant in cepe albo concauo: tollantur insuper folia edere que dicitur cussus siue funis pauperum et coquantur in aceto et supponantur aut cruda terantur et misceantur cum aceto et supponantur et remouent dolorem splenis. ¶ Ad idem autem et adiuuat etiam hydropicos. ℞. absinthij siccum: nitrum et farinam lolij omnia

Confectio de amigdalis.
Radix celidonie.
Calcaneus vacce.
Brionia.
Quid obolus.
Armoniacum.
Cortex radicum cap.
Centaurea minor.
Assarum.
Agnus cast.
Vinum oppoponacis et modus fiendi.
Polium.
Radix acori
Aristo. ro
Oximel.
Lilium.
Ficus sicce
Remedium supstitiosum
Splen cap.
Splen canis et vulpis.
Epar vulpis.
Radix ebuli
Unguentum nostrum expertum.
Oleum nostrum.

simul trita aggregentur et addito aceto modico fiat emplastrum. Emplastrum quoque fiat ex succo extremitatum vitis albe perfectarum aut ex puluere eius cum medula ficuum et supponatur. Idem autem facit puluis eius cum aceto permixtus et bibitus et cum oximelle facto ex puluere illo dato. Item R. folia cussus id est volubilis maioris coquantur in aceto et superponantur: hoc enim emplastrum opillationes aperit et aperta resoluit. Puluis quoque rubee tintorum sumptus cum siruppo acetoso et aqua scolopendrie iuuat. Trocisci iuuatiui valde sumpti cum decoctione alicuius vel aliquorum predictorum. R. corticum ra. capparorum infusorum in aceto et extorticatorum. ʒ. viij. seminis agni casti: aristologie lon. scolopen. omnium ana. ʒ. iij. opoponacis. ʒ. iiij. radicum liquiritie. ʒ. viij. terantur et conficiantur cum aceto et fiant trocisci aur. ʃ. Secretum Salle. expertum. R. spice inde: costi: corticum cassie lignee omnium ana. ʒ. ij. feniculi. ʒ. iij. piperis: seminis apij. trifolij: hireos: xilobalsami: omnium ana. ʒ. iiij. radicum capparis. ʒ. v. passularum enucleatarum. ʒ. x. terantur et conficiantur cum melle dispumato et sumantur ex eo omni die. ʒ. iij. cum decoctione capparis et calamenti in sechenia bim pauci aceti et confert hoc apostematibus epatis: et doloribus stomaci: renom: tussi et aque citrine.

Aliud.

Aliud.

Pul. rub. tintorum.

Trocisci.

Electuarium.

Additio.

In pueris habentibus duritiem splenis apostemasam: vel non potest fieri tale iuleb et etiam valet vermibus. R. corticum radi. capparorum. ℥. ʃ. camepiteos camedreos scolo. polij foliorum cum sumitatibus tam ari sci seminis potula ana. ℥. ʃ. hireos pas. lupulorum: centauree minoris: calamenti: liquiritie: rase et contuse: radi. acori: agari. nasturtij: nigelle: seminis apij: feniculi ana. ʒ. ij. hec omnia spargantur aceto squillitico et sic dimittantur per diem et noctem vel per noctem vnam et fiat tunc fortis decoctio in aqua sufficienti vsque ad medietatis consumptionem et coletur que clarificetur et dulcoret exhibendo. ℥. iij. zuchari vel oximellis squilliti ci pro lib. decoctionis et ita vtitur exhibendo potum copiosum.

Iuleb.

Capitulum. 2. de dolore splenis.

Quoniam dolor splenis communiter prouenit ab opillationibus et ventositate que fiunt in eo quibus conferunt omnia que dicta sunt supra ideo pauca scribemus. Propria tamen ad dolorem splenis sunt vt sumatur gramen decoctum et teratur cum flore eris et ponatur in panno lineo et superponatur: nam statim infirmus sentiet beneficium. Conferunt autem folia betonice et eum tollit: radix hyreos bibita cum aceto. Idem autem facit gentiana quando ex ea bibuntur. ʒ. ij. Si autem dolor sit propter percussionem bibatur mumie kirat. ʃ. cum aqua zuchari et tollit dolorem. Et kiranidus dixit quod folia salicis trita cum sale et superposita spleni: illico tollit dolorem.

Gramen.

Betonice.

Radix hyreos.

Gentiana.

A causa percussione.

Mumia.

Folia salicis.

Tractatus. 13. primi sermonis. De dispositionibus renum et continet capitula tria.

Capitulum primum. De doloribus renum et vlceribus eorum.

Creauit altissimus renes iuxta epar vt superfluitatem aquosam a qua cibus iuuatur in transitu suo a stomacho ad epar per vias strictas ipsius ad se attrahant quod faciunt per venas quasdam que emulgentes dicuntur alligatas ad connexum ipsius epatis iuxta venam concauam magnam ascendentem ad corde quorum nocumento nunc dicemus. Et primo de dolore eorum. Et dixerunt antiqui omne tepidum assumptum mirifice sanare dolorem renum quod vtile sumus experti. Radix peonie femine in vino elixa et bibita valde confert et de semine idem experti sumus. Daucus cum vino tollit omnem dolorem qui non est cum vlcere. Et quod reubarbarum dolori renum est maximum

presidium. Iecur quoq; hyrci siccum in sole et comestum mirifice ipsum tollit. Idem autem carnes eius siccate cū secaniabin sumpte. Est autem secaniabin sirupus fact⁹ ex aceto et aqua. Cū autem dolor est ex obstructione superfluitatū radix meu trita et abluta pus et cruda cum aqua bibita ipsum tollit. In hoc autem casu meos penitus valet ita quod succus eius et semen bibita diebus. x. continue illud sanant. Dosis ʒ. iij. cum vino. Ad idem decoctio semperuiue cum ipsa semperuiua sumpta. Ego iam pluries ipsam cum aliquibus supradictis miscui. ipsa enim est fortiter frigida et inueni operationem mirabilem in dolore renum. Si autem dolor esset a causa simpliciter calida non dubito ipsam maximum afferre presidium: sicut etiam lamina plumbea apposita super renes que fortiter ipsos infrigidat. Nouit enim tale facere cum infrigidare vult renes qui nouit virtutes eorum in hoc tangunt capitulo. plurium autem proprietas est in aufferendo dolorem renū casuadar et est galenga. Experti autem sumus in dolore renum facto ex ventositate et materia flegmatica radicem spargi qū illam coquentes in aqua propinamus in potu. In hoc etiam casu confert tyriaca nostra scripta capitulo de soda in fine. quādo ex ea assumitur cū aqua decoctionis camomille. Confert etiaʒ dolori renum secretum Sale. scriptum supra capitulo de opilationibus splenis in fine. Et dixit Kirandus q; stercus leporis tritum cum pipere et bibitum nefreticos sanat. Idem dixit qđ interior pelicula stomachi que dicitur cornea in vino mixta et siccata et trita cū sale potataq; cum vino vel cum condito: nefreticos perfecte sanat. Et iteruʒ dixit q; oua gallinarum imperia si cuʒ vino elixentur et essentur nefreticos et colicos mirifice sanant. Ego sanaui iuuenem cui frequenter accidebat dolor renum cum sensibili frigore et intollerabili circa locum in quo iam fuerat vulnerat⁹ cū sola vnctione facta duob⁹ dieb⁹ ptinuis cū oleo de cinamomo et oleo communi cum cera mixtis vnguento facto. Recepta oleo de cinnamomo. ℞. cinnamomi boni lib. j. terant grosse et ponant in lib. j. olei sisamini et lib. ß. boni vini ponatur ad solem per dies. xv. demum in duplici vase buliant tribus vel quatuor horis tunc colla oleum a cinnamomo et extrahe compumendo et adde iterum de alio cinnamomo. et iterum bullias vt primo: et hoc fiat bis vel ter et potest addi predicte compositioni ex folijs lauri cordumeni et ipse inde et calami aromatici sexta pars vni⁹ et fieri vt predictum est. Si dolor esset cum vlceribus tunc intentio est ad vlcera. Et vnguētum quidem factum ex radice ancole siue calcatrepe cum cera et oleo est valde vtile. Et elixatura quoq; graminis bibita optime confert: et vrinam prouocat: et lapidem extrahit. Ad idem autem appropriamus grana brionie maioris sola cū rob aut cuʒ semine cucumeris pmixta. Si ardor in vrina adesset: vtimur etiā ī hoc casu: et etiam in vlceribus vesice trociscis expertis alkekengi quoruʒ receptio erit in cap. de vlceribus vesice.

Margin notes: Iecur ericij et carnes. Quid secha niabin. Ab obstructione etc. Meu. Ameos. Sēperuiua. A cā calida. Lamie plūbea. Galenga. A cā frig. et vento. Radix spgi. Tyriaca. Sterc⁹ leporis. Oua galline imperia. Descrip. olii de cinnamomo. Ab vlceribus. Gramen. Grana brionie ma. Ad ardorem vrine.

Capitulum. x. De lapide renum.

Serapio dixit maior causarum et magis vincens in generatione lapidis est grossitudo materie et vrine. Caliditas autem sufficit vt sit tēperata in generatione lapidis. Et propter primum dicemus que sunt q̄ euacuant lapillos et sabulum et vrinā grossam ex renibus. Et ex mora huius generatio lapidis non fiat in eis deinde autem dicemus communi a generationi lapidis in renibus et vesica. Ultimo autem ponam propriam curam lapidis renum. Euacuant auteʒ arenam a renibus ficcus sicce quando frequentatur vsus eorum et proprie lac ficus cum aqua casei quando lac ficuʒ distillatur in lacte et agitatur lac parumper cum ligno ficcus. Experti autem sum⁹ qđ succus paritarie terrestris cum vino albo bibitus in ieiunio mirifice renes a lapillis mundificat. Pillule. ℞. eruce silluestris: milijsolis: anisi ameos: carui ante. ʒ. j. seminum cōmunium mundatorum. ʒ. iij. cassie lignee: castorei ā te ʒ. j. spice pōd. deñ. j. cinamomi: cubebe:

Margin notes: Eductio arenaʒ ex renibus. Ficcus sicce et lac. Succ⁹ paritarie terrestris. Pillule.

capparorum ante.ʒ.ſ.ſeminis armel ⁊ eſt cicuta.ʒ.ſ.ciperi.ʒ.i.ſerapini:bdelij oppoponacis ante.ʒ.ſ.reub.ʒ.ij.agarici.ʒ.i.ſ.maſticis.ʒ.ſ.gūme diſſoluātur cum vino ⁊ reliqua ex eis conficiantur ⁊ fiant pillule. ¶ Si autem volumus ꝙ ſoluant ventrem addatur aloes ſucco trini ad pondus omnium. Doſis a.ʒ.ſ. vſqꝫ ad.ʒ.ij. ¶ Scripſerunt autem communiter circa lapides renum ⁊ veſice ꝙ

Carui.

ipſos frangi carui quando cum ipſo ſumuntur in potu.ʒ.ij.cum cortice radicum lauri. ¶ Expellit autem ipſum cū

Condiſi.

vrina condiſi cum oppoponaco et cum radice capparis ſumptum. ¶ Ad idem

Vitruꝫ aduſtum.

autem vitrum aduſtum confert valde.

Haſce vł haſcere qđ ſit.

¶ Haſce al' haſer frangit lapidem in renibus ⁊ veſica bibitum cū olibano haſce eſt tribuli marini vel citer imperatoris. ¶ Si autem bibatur an ʒ.ſ. gra-

Granalauri

norum lauri frangit lapidem ⁊ proprie cortex granorum lauri Gal.autem di-

Granū ceraſi.

xit hunc ſermonē in.7.tractatu de ſimplici medicina. Proprietas enim grane vel gūmi ceraſi vera eſt quam ſcribit ꝙ quando cum vino bibitur confert lapideitatē patienti:ineſt enim ei quedam ſuperſtipticitatis virtus. ¶ Nos vero ī

Miliū ſolis

vtroqꝫ experti ſumus quod ſi ex milio ſolis ſumantur.ʒ.ij.cum vino albo in potu frangit lapidem renum proprie.

Lap. iudaycus.

Dixerunt confert proprie lapis iudaicꝰ quum ſuper cotte fricatur ⁊ eius fricatura datur in quantitate den.ij.⁊ ī hoc debet eſſe fortis operationis. Dixit autem Gal.limatura illa lauetur et detur

Sucꝰ fiſtule paſtoris:

cum aqua ſal.⁊ eſt valde fortis ⁊ mirabilis operationis. ¶ Succum etiam fi-

Lacrimꝰ vitis domeſtice.

ſtule paſtoris ipſum frangere dixerunt ¶ Experti autem ſumus quod lacrimꝰ vitis domeſtice qui coagulatur ſuper

Decoctio.

palmites quando diſſoluitur cum vino ⁊ propinatur in potu lapidē renum ſoluit. ¶ Item. ℞.radicum pimpinelle ſpargi: malue campeſtris: ante. M.ſ. bulliant omnia in duabus lib.aque vſqꝫ ad medietatem. Si ergo omni mane ex hac decoctione ciatus vnus bibatur ieiuno calculum ſanat. ¶ Sed pater meus magiſter Bertholomeus in hac egritudine fuit ſollicitus valde ⁊ multa adinuenit vtilia in hoc caſu:quia et putantem preuidebant ⁊ egrotum ſa-

Elm.

nabant conterentia lapidem ⁊ ꝑ vrinaꝫ expellentia ⁊ nos omnia illa ſumus expertiꝗ oīa nunc ſcribemus. ¶ Ex proprijs quidem eſt confectio huiuſmodi ℞.dauci:carpobalſami:ſpice aſſari:petroſilij:aniſi:cimini in aceto infuſi ante.ʒ.iiij.ſanguinis hyrci:lapidis iudaici:cineris nitri:fimi galli ante.ʒ.iij.ſeminis iuſquiami:ſeminis malue:ſucci liquiricie:cineris ſcorpionum:paſſularū enucleatarum.ante.ʒ.i.ſ.milij ſolis:pentafilon:ſeminis vrtice:nucleorū ceraſorum:ſeminis naſturtij:petroſelini alexandrini:tartari albi:cipreſſi:bdelij:ſerapini:balſami.ante.ʒ.ſ.ſeminum cōiū:mondatorum:diagredij.ante.ʒ.ſ.cicadarum ablato capite ⁊ pedibus ⁊ allis.ʒ.ij.pul'.galāge.ʒ.ſ.trium piperum.ʒ.iij.omnia preter balſamum prius trita infundantur in tribus partibus ſucci ſaxifragie ⁊ quarta parte olei nardini ⁊ gumme preter balſamū in modico aceti ſquillitici diſſoluātur deinde omnia adinuicem temperentur ⁊ fiāt trociſci qui deſiccati ſub diuo fuerint conficiantur cum zucharo ꝙ ſufficit diſſoluto in ſucco ſaxifragie clarificato. Doſis eſt a.ʒ.ij.vſqꝫ ad.ʒ.iij.cum vino ſubtili in mane ⁊ ꝓcipue poſt balneum:frāgit enim lapidē hoc electuarium ⁊ per vias vrine educit. ¶ Ad hāc

Puluis nr.

autem intentionem valet puluis nr̄ huiuſmodi. ℞.cineris leporis:cineris corticum anellanarum:gummi amigdalarum ante partem.ſ.cineris ſcorpionum pars.ſ.ſ.ſeminis malue ⁊ apij iuſquiami ante partem tertiam:ſanguinis hyrci facti ſcḋm artem par.ij.omnia cum oleo balſami liniantur ⁊ fiat ex eis puluis ſubtiliſſimus ⁊ ſumatur ex eo a.ʒ.ſ.vſqꝫ ad.ʒ.ij.mane cum vino albo

Elm noſtrū

ſubtili. ¶ Ad idem electuarium noſtrū ℞.hyreos:camedreos:ſeminis feniculi:apij:aniſi:meu:aſſari:gentiane:ſucci ſticados:ſucci marubij:ante.ʒ.ſ.ʒinʒi.carui:florum camomille.cinamomi dauci:ſpice:ante.ʒ.ij.mellis quod ſufficit fiat electuariū ⁊ ſumatur cū aq̄ decoctionis aſſari:ſquināti:feniculi:aniſi:⁊ coſti:⁊ cū ipm volumꝰ habere ſolutiuū addimus agarici ⁊ reubarbari.anā.ʒ.ſ.

Tyriaca.

¶ Cōfert et ī hoc caſu tyriaca ſcripta.ʒ.c.de ſoda ī fi.ſūpta cū decoctiōe radicū lilij celeſtis. Et ſilr̄ electuariū qđ infra ſcribetur capitulo de colica qđ in vtroqꝫ caſu eſt vtile. Et qꝛ doctrina ſanguinis

Modꝰ ꝑparādi ſan.hirci.

hyrci eſt vtilis ad ꝑmiſſa iō hic ſcribatur vbicūqꝫ enim fit ſermo de ipſo ſꝑ debet eſſe paratus: ſcḋm artem fit ergo ſic.q̄ꝫ

vna incipit denigrari sumatur olla noua figuli et ferueat aqua in ea donec tota terreitas obijciatur inde deinde colletur hyrcus super eam et tollatur non primus nec vltimus sanguis qui egreditur: sed medius sinatur ergo coagulari per se in olla postea frustatim incidatur in ea minutim et cooperiatur olla cum panno raro et dimittatur in radijs solis et lune donec bene siccetur et caue ne aliqua humectatio aduciat sibi errore. Debet autem esse hyrcus iuuenis vt sit circa quattuor annos. Et dixit Serap. quod si detur ex isto sanguine solo cũ vino dulci coclear. i. ante horam quietis doloris mirabuntur effectum eius in fractione lapidis verũ propter orribilitatem saporis eius possumus sibi admiscere aromatica sicut foliũ indũ: amomum: et spicam.

Additio.

Ad calculum frangendum in renibus et vesica. Puluis factus de secũdina mulieris si sumatur in potu frangit adeo calculos quod nunquam remanet vestigium.

Capitulum. 3. De diabete.

Expertissimum est Gal. secretuz quo nos vsi sumus et est ℞. spodij: xilobalsami: costi sandalorum: seminis portulace: draganti: gummi: amili: terabit et est radix rubee: berberis: seminis endiuie: boliarme. omnium aã. ʒ. iiij. zuchari. ℥. j. terantur et cribellentur et conficiantur cuz gelen iabim et est mel rosatum collatuz et reponatur et sumatur ex eo omni mane. ℥. j. et dorsum cum tyriaca et aqua rosata emplastret. Laudat Gal. aquam ordei in potu et rob fructuũ. Dico breuiter circa hãc egritudinem quod cum causa eius sit propriissima superfluitas caliditatis et siccitatis in renibus qua fit attractio potus tanta vt virtus attractiua renum nequeat releuare vnde ex hoc corpus ad ethicaz disponitur quod voluerunt auctores medicine quod quecunque frigida cõstringunt vrinam: conferunt in hoc casu taz intus sumpta quam extra de quibus sermo copiosus infra habetur. Et laudauerunt ex simplicibus vitis extremitates et citonia et mala granata et extremitates salicis et portulacam et virgaz pastoris et semperuiuaz et hijs similia. Trocisci qui iuuamento magno conferunt in diabete. ℞. acatie. ʒ. ij. ros. rubearum siccarum. ʒ. iij. balaustiarum. ʒ. iiij. gummi. ʒ. ij. draganti. ʒ. j. terãtur et cribellentur et conficiantur cum mucilagine psilij et dentur cum aqua frigida. Emplastrum ad idem. ℞. farine ordei infundatur in oleo ros. quantum sufficit et modico aceti possunt autẽ addi semina portulace et rasura cucurbite et solatrum et alia similia semina frigida. frigidum tantum apponatur et non calidum. verum non dubito quod vnguentum nostruz conueniat quod infra scribetur cap. de retẽtione menstruorum. Trocisci. Emplastrũ

Tractatus. 14. primi sermonis. De dispositionibus vesice et continet quattuor capitula.

Capitulum. 1. De prouocatione vrine.

Creauit animali fundanti vrinã sapientia prima sacculũ qui vocatur vesica et collecta ibi voluntate postea animalis fundat. nisi enim sic colligeretur in sacculo semper in perplexione cõtinua et angustia continue effusionis vrina animal esset quẽ non fuit necessarius egestioni: suppleuit enim natura sacculum per multitudinem reuolutionum intestinorũ. Dicemus ergo nunc de dispositionibus sacculi propter hoc scientes quod quecunque sibi conferunt siue in doloribus siue in vlceribus siue i lapide siue in quocunque alio conferunt etiam poris vritidibus quare sermonem eorum dicemus quãdo de dicto sacculo fiet sermo: incipiemus autẽ a dispositionibus vrine propter quam creatus est sacculus deinũ dicemus de alijs. Et primum quidem de hijs que vrinam prouocant quando preter naturã detinetur in sacculo vnũ commune preceptum preponentes quod si vrina a multitudine sua detinetur i vesica. tutius est illam per extrinseca prouocare sicut per balneum vnctiones et huiusmodi quam per prouocãtia intra data. fertur enim illa tunc non parum nocere. Aliter autẽ ad prouocantia trãseundum quorum copiam non scribemus. Et scriptum est de gladiolo quod Cau. De diureticis. Gladiolus.

maxime in strangurium opitulatur. Oportet autem ipsum coquentes dare in potu decoctionem et coquatur usque ad consumptionem duarum partium aque et per triduum sumatur. ¶In hoc autem *Centinodia.* casu radix centinodie cum aqua bibita maximum prestat effectum. ¶Flos autem *Ciminum silvestre.* cimini silvestris vel carviali bibitus cum decoctione apii est singulare presidium. *Squilla.* ¶Squilla autem et eius acetum urinam fortiter provocat. *Rubee tinctorum radix.* ¶Quod urinam fortiter provocat ita quod etiam sanguinem nisi caute detur est radix rubee tinctorum. *Milium solis* ¶Milium autem solis bibitum est mirabile in hoc casu. *Semen graminis.* ¶Semen autem graminis datum in potu fortiter urinam provocat. *Radix meu* ¶Infantium autem urinam provocat radix meu quando trita pectini eorum superponitur. *Semen hircos.* ¶Si autem semen hircos sumatur ad pondus den. iij. in omnibus provocat urinam fortiter. *Semen dauci.* ¶Scriptum est etiam in hoc casu quod semen dauci est fortius omni medicina. *Ciperus.* ¶Ciperi autem proprietatem habent in confortando vesicam debilem frigidam et provocat in ea urinam quando distillando egreditur. *Radix lappe.* ¶Elixatura autem radicum lappe in vino cocte bibita provocat urinam multam fetidam: et ex hoc aufert fetorem totius corporis. *Myrtus.* ¶Folia autem myrti et fructus: et semen silvestris que facit cububas quasdam silvestres et multum oritur inter frumenta maxime in partibus lumbardie multum confert. *Apium.* ¶Semen omnis apii et maxime hyposelini coctum in aceto et aqua bibitum urinam provocat. *Serpillum* ¶Semen autem serpilli et maxime silvestris ad distillationem urine confert in provocando urinam. *Trifolium.* ¶Semen et folia trifolii cum aqua bibita sunt singulare remedium cuius doctrina est posita supra capitulo de dispositionibus stomachi capitulo primo. *Abrotanum.* ¶Semen quoque abrotani cum condito est singulare presidium. *Cameleonta alba.* ¶Elixatura cameleontis albe in vino bibita maxime prodest. *Provo. san. coagulatum.* ¶Et quia quandoque contingit non solum urinam: sed etiam sanguinem congelatum provocare per urinam: ideo de illo hic dicamus. *Coagulatum omne.* ¶Et in hoc omne coagulum dissolvit illud et precipue coagulum leporinum. *Cinis ysopi humi.* Idem autem operatur cinis ysopi humidi. ¶Idem etiam et pulegium matricale fortiter enim provocat urinam et eliquat. ¶Et dixerunt quidam quod sit cotilla fetida Avic. autem vocat eam vehen: sed certificatum est quod *Pulegium matricale.* sit illa que matricalis vocatur communiter. debet autem dari cum aqua mellis. Nos autem experti sumus hoc suffragium in provocatione urine et est vehemens in hoc. ℞. spinas maxillarum *Pulvis maxillarum lucii* luciorum salsorum fiat ex eis pulvis adustus vel non adustus et detur in potu cum vino subtili. ¶Item ad idem. ℞. opoponacis corticum et radicum capparorum condisi omnium ana. fiat pulvis sicut alchool et subtilissimus et detur cum aqua cicerum. ¶Expertus quoque sum in egro et proprie in infantibus ut tollatur *Paritaria.* paritaria et frigatur in oleo et deinde pectini superemplastretur. potens enim est multum in provocatione urine. *Filipendula* ¶Urinam autem provocat filipendule radix cuius experientiam habemus quando cum vino coquitur et illud vinum in potu propinatur. ¶Experti autem sumus in infantibus ut tollatur cucurbita *Cucurbita.* que est antiqua in retinendo oleum et calefiat aqua ferventi ita quod aqua non ponatur in ea calida per os ipsius infantis ponat virgam calorem retineat In provectis videmus hoc conferre et dolorem illarum partium mitigat. *Cantarides.* ¶Tollatur etiam cantaridarum combustarum cum vino a. ℈. s. usque ad ℈. ij. s. et faciunt etiam non combuste. verum usus earum sit ultimus et cum alia remedia non possunt: provocant enim ulcerationem vesice. Ego autem parum dedi: quia unam solam sine capite alis et pedibus et sufficit verum illam miscui cum decoctione aliorum provocantium.

¶Capitulum .2. De retentione urine et mictu sanguinis et ardore.

ET scriptum est quod pulvis radicis silvestris vitis cum duobus ciatis vini sumere facit. *Vitis silvestris.* ¶Dias. autem dicit hoc idem de vite simili dicta hypoquistidos urinam vehementissime stringit. *Corall' rubeus.* ¶Ad idem corallus rubeus bibetur cum aqua confert iuvamento magno manifesto. *Enulla.* ¶Usus autem enule multum confert. ¶Ad distillationem autem et insensi-

Vinum ferratum. bilitatem egressus vrine vinum in quo multotiens ferrum extinguitur ardens illam retinet. Litargirium illam fortiter retinet. sed oportet vt detur cum cautela: quia est venenum. ¶ Ad puerum autem qui mingit in lecto confert valde caro erinacij terreni adeo quod assiduatio comestionis facit fortassis: vt vrina cum difficultate egrediatur sicut dicit Auicen. Quandoque vrina egreditur spissa et aspera: et tunc radix papaueris aggrestis in aqua cocta vsque ad consumptionem medietatis et bibita: prodest. ¶ Experti autem sumus quod si tollantur cipressi nuces aut sumitates eius aut grana mirti ante. terantur et misceantur cum rob et detur in potu dismiam sanant et conferunt opem vesice ad quam superfluitates currunt. Et scriptum est quod sola folia cum vino bibita idem faciunt. ¶ Et dixit Rasis quod si tollis cristam galli et siccas eam et misceas in lecto eius qui mingit in lecto ipso nesciente: curabit. ¶ Si autem sanguis egrediatur cum mictu ypoquistidos vehementissime constringit ¶ Eundem autem sanguinem stringit mumia quando ex ea bibit vsque ad grana tria cum vino. ¶ Si vero ardor sit cum vrina: decoctio radicum altee confert. ¶ Ego sanaui virum patientem ardorem intollerabilem vrine et impotentiam retentionis vrine ita quod bene. 60. vicibus mingebat in nocte cum trociscis inuentis industria propria ex assumptione duorum ex eis duobus diebus et sunt ℞. seminum citruli et cucurbite excorticate ante. ʒ. iiij. seminis lactuce seminis portulace ante. ʒ. ij. succi liquiritie. ʒ. j. rosa. ʒ. s. glandium. ʒ. j. mirtilorum lentium excorticatarum ante. ℈. j. terantur cum succo portulace aut mucilagine psilij fiant trocisci: sit quoque trocisci quilibet. ʒ. j. et dosis. j. verum in magnis corporibus augetur dosis sicut in minoribus minoratur. ¶ Experti autem sumus ad ardorem maxime quando est propter acumen colere. Quod si patiens continue vtatur sebesten sanabitur. ¶ Ad idem autem est si sumatur granorum pinee maioris seminum communium mundatorum ante. coquatur cum rob quantitate que sufficit et sumatur ex eo a. ʒ. iiij. vsque ad. ʒ. v. dissoluto cum aqua zucchari. Et hos etiam trociscos inueni mirabiles. ℞. seminum citruli et cucurbite ante. partes equales seminis lactuce seminis portulace ante. cuiuslibet partem mediam succi liquiritie pini quartam partem illius terantur omnia et cum succo portulace aut mucilagine psilij fiant trocisci quorum quilibet sit. ʒ. j. et detur mane cum aqua mellis aut zucchari aut decoctione seminis lactuce secundum quod dispositio magis indicat. Sunt et hij trocisci vehementer extinctiui sitis.

Caro erinacij terreni.

papa. agre.

Nuces cipressi.

Myrtus.

Crista galli

Hypoquistidos.

Mumia.

Trocisci.

Sebesten.

Trocisci alij.

Additiones.

¶ Ad stranguriam ex humiditate et mingentibus in lecto ad paralesim vesice. ℞. terram illam inuentam sub mola fabri desiccetur et puluerizetur et cum d. glandium offerat est enim expertum.

¶ Mictui sanguinis a renibus quidam exhibuit troc. alchechingi cum aqua plan. in mane videlicet. ʒ. ij. s. cum vno troc. et liberatus est.

¶ Pul. se lactucarum et portu. cum zucharo est medicina experta maxime cuidam Bonon. cui omni anno iste contingebat ter vel quater et liberatus est in duobus diebus et eo vtatur in omni cibo et potu in quantitate magna et ipse erat annorum. 50. cal. et sic. complexionis secundum totum: et si contingat excoriatio in capite virge fac stuellum infusum in aqua rosa. in qua liquefiat opium et statim cessabit dolor.

¶ Cap. tertium. De doloribus vesice et vlceribus.

Voluerunt antiqui circa dolores vesice facientes sermonem quando de simplicibus tractabant quod omne repidum sumptum mirifice operatur. ¶ Elixatura peonie semie cocte in vino maximum affert presidium quod experti sumus illam dantes in potu. ¶ In hoc autem casu flos cimini siluestris cum elixatura apij bibitus est singulare presidium. ¶ Si etiam folia lauri coquantur in aqua et ponantur in sacculo et super eis calidis sedeat patiens multum confert et hoc experti sumus. ¶ Tollit eundem radix raffani et et nenufaris supemplata sed fortius eius semen. ¶ Cum autem nulla alia medicina conferat et

Peonia.

Flos cimini silue.

Folia lauri.

Radix raffa

non aliter ꝓsumendū est exhibeat̃ cātaris vna verū apud me est vt nō sit dolor cum vlcere cum proprietas cātaris sit vlcerare vesicam. forte autē magis cōfert cum est a superfluitatibus grossis aut ventositatibus in ea existentibus. ¶ Si autem vlcera sint in vesica: tunc elixatura graminis multum cōfert vrinam etiam prouocat & lapidem extrahit. ¶ Et nos habemꝰ in hoc casu experta cum quibus iam .x. diebus iuuenē vlceratum sanauit ex his est. ℞. granorū alchechingi. ʒ. iij. seminis citruli cucumeris & cucurbite an̄. ʒ. iij. ʒ. boliar. gummi: thuris: sanguinis draco. papaueris albi: amigdalarū amararū: succi liquiritie: draganti: amili: granorū pini an̄. ʒ. vj. seminis apij: karabe: boli: iusquiami: opij an̄. ʒ. ij. fiāt trocisci quorū quilibet sit. ʒ. j. & detur ex his vnus mane cū iulep aut aqua mellis aut lacte ca primo sicut necessitas postulat. ¶ Unguentum ad idem quo vtimur. ℞. litargirij: cerusse: plumbi: terre sigillate: succi liquiritie: corticū thuris: centinodie an̄. partem. j. gallarum: corticum mandragore an̄. partem. j. ʒ. puluerizentur subtilissime & cum albumine oui & lamina plumbea & cum pistello plūbeo diutius agitetur & cum siringa mittat̃ super vesicam & virgam. ¶ Fomentum fiat ex aqua decoctionis ros. corticum papaueris & consolide vtriusq; & renibꝰ cerotum eius continue applicetur.

¶ Ad vesice vlcera: Gramen.

Trocisci.

Bolus idē est q terra sigillata.

Unguentū.

¶ Additiones.

¶ Medicamē bonū simile tro. de alchechingi. ℞. quattuor se. fri. mundatorū se. papa. al. se. malue: se. bombacis: se. portu. se. citoniorū mirtillorū: dragagan ti: gummi ara. pinearum mundatarū iniubarum fisticorum candi penidiarū liquiritie munde: oui mundi: mucilaginis: psilij: amigd. dul. an̄. ʒ. j. boliar. san. dra. spodij: ro. myrrhe: an̄. ʒ. ij. conficiantur cū ydromelle & fiāt tro. & cū vti volueris distēperet̃ vnus cum lacte & exhibeat̃ & si fuerit vlceratio in vesica distēpet vnꝰ cū lacte & ꝓiciat̃ ꝑ sirīgā.

¶ Lac caprinum quomodocunq; sumptum ceteris preualet: & maxime si sumatur cum vsu tro. alchechengi. nam vir quidam nobilis erat annorum. 60. vel circa & solo hoc medicamine liberatus est ab vlceribus colli vesice.

¶ Capitulum. 4. De lapide in vesica.

Frangit omnem lapidem in vesica fractiōe forti nitrum quando tritum bibitur cū vino subtili qđ idem dicunt facere frustum adamantis quando per siringam imittitur. ¶ Cortex autem lape cum vino subtili albo sumptus manifeste frangit ipsū sicut dicit Gal. in. xi. tracta. ¶ Ad idem est secretum Gal. qđ infra scribit̃ vbi ad augendū libidinē sermo erit. ¶ Ras. aūt prelaudans hanc confectionem dicit se fregisse in minori spatio. xl. dierum lapidem magnū in vesica & est. ℞. se raffani: se. macedonici: carpobalsami: corticum radicum oppopona. corticum radicum caparorum: amigdalarū amararum: bacce lauri: squinanti: cipi: spice inde: cassie lignee: satyri: alās sataragi indi: harmel: gentiane: aristolo. rotun: assari: cordumeni: armoniaci: serapini: bdelij: piperis: oliū an̄. partes equales gumme sufficienti: balsamo dissolute malaxentur & ex eis alie spēs conficiant̃ & fiāt pillule. dosis. ʒ. j. in die cū apozimate de seminibꝰ qđ est. ℞. ameos: chcysim: ceruī: origani: nigelle: oliū an̄. M. j. coquant̃ in tribꝰ lib. aq̄ vsq; ad consumptionē medietatis. Quandoq; potest predictis admisceri. vj. pars cineris scorpionū qui fit hoc modo. ℞. scorpiones & pone in olla noua stricto orificio & pone in furno nō minus calido & dimitte per. vj. horas: & tūc adustos. ℞. & tere & vsui reserua: potest autē solus cinis dari & maxime sm̄ doctrinam Sera. scriptā supra ca. de lapide renali.

Nitrum.

Adamas. Lappa.

Setaregi ꝑ tapsia exponitur.

Cinis scorpionū & modus fiēdi.

¶ Additio.

¶ Puluis expertus & optimus. ℞. saxifragie anisi petrosilij piperis apij millij solis se. sparagi an̄. terant̃ & cribra & cū melle misce: & da bibere coclear vnū cum aqua calida.

¶ Tractatus. 15. primi sermōis. De dispositionibus intestinorum & ventris: & continet capl'a quinq;.

¶ Capitulum. 1. De doloribus intestinorum qui dicuntur colici.

Ultitudinem intestinorum creauit altissimus in corpore humano sibi inuicē reuolutorum: vt cum cibus digestus descendit a stō: & q̄ per totum

totum transitum intestinorum a mese raicis exucetur et nihil inde iuuamenti perdatur nec vt pluribus intestinorum sunt alligare miseraice vt ne fex etiam sine mora descendat a stomacho: et sic homo in continua perplexitate egerendi feces esset: quia tardatur fecum descensus ex reuolutionibus multis. Sunt autem intestina multi sensus: quia cum causa dolendi vehementer affuerit eis. vehementer dolent et siquidem in grossis fuerit intestinis et inferioribus vocamus colicum dolorem. Si vero in subtilibus et superioribus illiacam appellamus. ¶ Dicemus autem et de vtroque simul. prius tamen dicentur omnia que doloribus intraneis conueniunt et quare ex defluxu materierum ad intestina dolor quasi semper accidit. Dicamus primo que tales materiei defluxus prohibent. ¶ Concordati sunt quidam quod cortex glandis medius vel etiam arboris coctus secundum necessitatem dico in vino vel aqua et bibitus maximum prestat auxilium. ¶ In quo casu decoctio vngule cabaline cum vino vel aqua bibita fortissimum est presidium. ¶ Aliter remedium dicunt in hoc quod lac asininum est optimum in potu sumptum et quod ouinum caprinum et bubalinum mirifice prodest: et maxime si in eis sint extincti lapides fluuiales siue postea lac bibatur siue per inferius immittatur. ¶ Galle. autem prelaudat extinctionem ferri potius in lacte quam calculi. ¶ Ad omnes autem dolores intrinsecos et ventormenta dixerunt efficacissimum fore corticem arboris pini coctum in vino et bibitum. Et ego dico hic quod non est inutile scire quod dixit Rasis quod stercus hominis calidum et dissolutum cum aceto proiectum in ore bestie statim dolorem sedat. ¶ Dixerunt quoque quod agaricus sumptus in potu cum aqua vel vino vel squiniabim vel melicrato secundum quod expedit conditio confert. ¶ Et quod vtillimum experientia vidi anisum secundum omnes qualitercunque sumptum operatur idem. ¶ Serap. autem dixit neque aliquis contradixit. Camomilla est vna ex fortioribus medicinis conuenientibus in sedando dolores et ex melioribus mollitiuis ex medicinis conuenientibus membris intrinsecis que sunt post mirach. ¶ Confectio autem kirandi scripta supra cap. de fluxu materierum ad oculos in baneo illinita est magnum remedium ad omnes dolores. ¶ Iterum dixit quod stercus leporis cum vino calido sumptum colicos sanat. ¶ Sed omnes pungitiuos dolores tollit decoctio aneti cum baurach sicut et ardores intestinorum tollit et alter decoctio. ¶ Et omnem intraneam pulsationem sedat cum est fortis succus coriandri quando cum lacte bibitur. ¶ Ad omnes autem dolores fri. et ventositates confert enula. ¶ Dolores autem intestinorum colicos tollit confectio de amigdalis scripta supra capitulo de hicteritia. Semper autem sit sermo noster ne cum apostemate sit dolor. ille enim sibi propria indiget euacuatione. ¶ Scriptum est quod cambria et est species caulium in insculis comesta est singulare presidium. ¶ Saluberrime curat dolores calicos ciminum agreste quando cum melle aqua et passis assumitur: et similiter intestinorum inflationes. ¶ Dicunt autem quod in hoc casu porrum datum res mirabiles efficit. ¶ Proprie autem confert semen sileris sumptum. ¶ Et ius galli veteris cum polipodio et aneto confert valde. ¶ Valet etiam hypericon in potu vel cibo sumptum. ¶ Semen quoque apii hyposelini et similiter apium petroselinum coctum cum aceto mixto aqua simul vel diuisim et bibita conferunt: nam proprietas sileris montani est laxare ventrem et sic conferre. ¶ Serpillum est bonum in hoc casu et eius semen et maxime siluestre quando cum vino sumitur. ¶ Rutha autem dicitur quod est ex rebus maxime conferentibus. ¶ Serpillum autem infusum cum aqua mellis aut fenugreci et bibitum et clysterizatum appropriectate confert. ¶ Saturegia etiam appropriectate confert et similiter radix rosmarini sicca et cum vino bibita. ¶ Confert autem multum et betonica superemplastrata. ¶ Cum autem a ventositate est dolor: aleum plus omni alio medicamine resoluit: et in hoc casu ponitur tanquam tyriaca. ¶ Sedat autem omnes tales dolores sedatione forti et mordicationes ventris pinguedo anatis et post hoc pinguedo porci. ¶ In colica autem confert multum caro alaude quando ex ea multum comeditur vel eius ius. et hoc confirmat multum Galle. et dixit Ras. in ea est proprietas soluere ven. et confert colice. ¶ Cum autem punctio est cum ventositate et dolore

Cortex medius glandis.
Vngula cabalina.
Lac asininum.
Cortex pini
Stercus hominis.
Agaricus.
Anisum.
Camomilla.

Stercus leporis.
Anetum.
Succus coriandri.
Enula.
Confectio de amigdalis.
Cambria et quid sit.
Ciminum agre.
Porrum.
Semen sileris
Ius galli veteris.
Hypericon.
Apium.
Serpillum et infra.
Rutha.
Saturegia
Radix rosmarini.
Betonice.
Aleum.
Pinguedo anatis.
Caro alaude

Calcaneus porci. calcane⁹ porci adustus donec albescat tritus & bibitus confert: & hoc cō firmat Gal. xi. terapen. Et ego certe experiētiā inueni mirabilem. ¶ Similiter inflationibus vinum de pastinaca est singulare presidium cuius doctrina est supra tracta. de dispositiōibus stomaci cap. primo. ¶ Confert autem virtuose harmel bibita & linita. Et dicunt quidā q sit species ruthe. quidam autem quod sit cicuta. Ego autem dico quod si sit rutha siluestris quo puto directe cause frigide & ventositati apposita tollit dolorem: cicuta autem mendose & semper stupefaciendo magis. ¶ Ad humidam colicam & ventosā coloquintida valde confert sicut ad dolores pungitiuos ven. ꝯfert decoctio maiorane. ¶ Siseleos etiam & etiam radix eius dolores pungitiuos & ventosos resoluit. ¶ Ad eundem & inflammationes: bibatur piper cum melle & folijs lauri recentibus & radix etiam piperis dolores colicos & vētositates frigidas appropriatate tollit. ¶ Ex nostris autem proprijs que colice conferunt sunt pillule huiusmodi que etiam ventositati conferunt matricis. ℞. castorei: ameos: cimini: nigelle: turbit: myrrhe añ. partē. i. ss. salisgemme: pulpe coloquintide añ. partem mediam: corticū mandragore: seminis iusquiami: apij añ. partem tertiam croci: piperis: añ. partem quartam fiant pillule sicut cicer cum succo ruthe. Dosis secundum fortitudinem virtutis a. ʒ. i. vsq3 ad. ʒ. ij. ¶ Suppositorio vtebamini huiusmodi. ℞. cimini: carmeni in aceto infusi: ameos: siseleos: bacarū lauri: foliorum ruthe siccorum: añ. partē i. piretri partem quartam: pulpe coloquintide: baurach añ. partem tertiā: radicum aristologie: gentiane: añ. partem. s. terantur & fiat puluis: & ex eo cū melle & succo ciclaminis formentur suppositoria sitq3 in quolibet suppositorio. ʒ. i. s. ¶ Vtebamur etiā hoc electuario quod est valde vtile & precipue quādo quis dubitat. vtrū dolor sit vere colicus vel sit lapis. quoniam in vtroq3 confert & est. ℞. turbit: spatane & est palma christi añ. aur. vi. cimini carui añ. aur. i. agarici: radicum lilij celestis: aristolo. añ. aur. vi. origāi: ysopi: añ. aur. i. masticis squinanti. ʒ. viij. conficiantur cum melle. Dosis sit auelanā parua. ¶ Confert etiam inunctio facta cū oleo. Gal. scripto infra cap. vniuersali de doloribus iuncturarum. ¶ Confert etiam tyriaca scripta cap. de soda quādo ex ea accipitur cum aqua decoctionis camomille. ¶ Dictum est autem supra quod rosa & aqua eius & oleum: dolores colicos sedant mira sedatione. ¶ Ego autem experientia propria multos sanaui cum clysteri acuto facto q est. ℞. cētauree minoris: camomille: ruthe: aneti añ. M. i. seminis anisi: feniculi: cimini: carui: ameos bacarum lauri: añ. M. s. coloquintide interioris. ℥. i. salisgēme. ʒ. ij. coque omnia in aqua que sufficit & coletur tunc. ℞. colature lib. i. s. dissolue in ea olei rutacei. ℥. iij. benedicte. ℥. i. & vtere. ¶ Electuarium de bacis lauri quod vehementer est vtile nō solum enim sanat: sed preseruat vtentem quando ex eo quolibet mane accipit a. ʒ. i. vsq3 ad. ʒ. iij. cum modico boni vini calidi. Et ego cum eo solo plures ples preseruaui amicos. ℞. ruthe sicce. ʒ. x. ameos: cimini: nigelle: cheyri: origani: petrosilij: amigdalarum amararum: piperis: calamenti: macropiperis: dauci: acori: añ. ʒ. ij. bacarū lauri: castorei: serapini añ. ʒ. iij. oppoponacis. ʒ. iij. conficiantur cum melle ei. n. non est aliqua confectio par in spargēdo ventositatem.

Vinū de pastinaca. Harmel. Coloquintida. Maiorana. Siseleos. Radix piperis. Pillule do lori ventoso matricis. Suppositorium. Electuariū. Tiriaca. Rosa. Enema acutum. Elm̄ d bacis lauri.

¶ Additiones.

¶ Pillule ex pul. cassie lignee storace cala. valent ad omnem dolorem intestinorum ex frigida causa factum.

¶ Ad omnem ven. dolorem & omnium membrorum multum facit suffumigatio foliorū porri: lauri. salule decoctis in vino forti & deorsum facta & est pluries expertum & optimum.

¶ Capitulum. 2. De lumbricis.

D lumbricos quidem infantium quando sunt maxime cum feb. multū confert oleū vio. quando capitur & vmbilico & renib⁹ inungitur & certe nos multum vtile inuenimus & sumus experti. ¶ Interficit aut vermes & appropriatate expellit a corpore myrrha. ¶ Vermiculos aut paruos q̄ fiunt

A. Myrrha. Nepta.

sui ano vel in alia parte corporis interficit nepta cum lana posita et imposita et similiter aspaltum similiter appositum. Ascarides autem omnes nux indica appropietate expellit. Et Ras. dixit quod cornu cervi adustum si ponetur cum modico melle expellit vermes. Dixit quoque Sal. in tractatu .7. quod costus bibitus cum aqua vel melle lumbricos interficit latos. Clystere factum ex chitram magnos et parvos interficit. Expellit autem omnes lumbricos levi laxatione decoctio sticados cum lentibus propinata in potu: et hoc est ex optimis in hoc casu ut sepissime fui expertus. Et idem sticados emplastratum exterius iterficit plures quam absinthium. Ad ascarides autem polium est valde bonum ut autem interficiantur: cicera fundantur in aceto per noctem in mane autem comedantur in ieiuno et patiens abstineat a cibo et potu per dimidiam diem. Educit autem omnes vermes semen levistici propinatum in potu. Decoctio etiam lupinorum cum semine caulium illos interficit. Et Sal. dixit in .7. quod solum semen caulium et maxime egiptiacorum illos interficit et educit. Decoctio autem corticum et radicum granati et dicuntur cortices buxee secundum quosdam in ieiuno facta et bibita: aut idem etiam cortex cum vino bibitus omnes extrahit lumbricos. Nigella autem comesta interficit et similiter sisamum superemplastretur. Linitio etiam circa ignem cum baurach interficit eos ventris. Nos autem circa vermes experti sumus quod si sumatur calcaneus bovis aut vacce et teratur et detur in potu cum lacte vel vino vel melle ut dixit Ras. interficit illos. Radix etiam nigra filicis data in potu interficit illos et educit. Sed melius educit quando modicum scamonee aut eleboru nigri admiscetur cum ea. Lotio etiam facta ex radice eius rubea longos vermes interficit. Cum vero illos per inferius educere volumus facimus clystere ex aqua decoctionis sebesten. Si vero per superius illos educere volumus illam decoctionem damus in potu. Pulvis et radicum secunde speciei diptami datus in potu in ieiuno cum aliquo liquore et precipue cum aqua cucumeris interficit et educit. Multum est autem de diptamo in sclavonia.

(margin: Nux idica. / Cornu cervi. / Costus. / Sticados. / Polium. / Semen levistici. / Lupini. / Semen caulium. / Nigella. / Calcaneus bovis et vacce. / Radix nigra filicis. / Sebesten.)

Glosa.

a Unguentum fieri potest ex aloe oleo violato et cera et expertum est.

Additiones.

Succus radicis enule cum bono vino datus mirabiliter necat omnes vermes et est experimentum laycorum. Emplastrum optimum ubi fuerit feb. continua cum vermibus sicut sepe contingit. Rx. farine ordei lib. j. succi grassule mioris. ℥. xij. aceti al. ℥. iiij. fiat emplastrum et ponatur super umbilicum. extinguit enim febrem et occidit vermes et est expertum. A nonnullis etiam dicitur lapis buffonis plurimum contra vermes valere. Unguentum familiare. Rx. ligni aloes: croci ana. ʒ. ij. farine lupinorum. ʒ. s. fellis thauri. ℥. s. hierepigre. ℥. viij. olei amigda. amararum vel michaelis scoti. ℥. j. terre sigil. cornu cervi usti sumach ana. ʒ. j. cere. q. s. aceti fortis. ℥. ij. et fiat unguentum.

Capitulum .3. De fluxu ven. et disinteria.

Fluxus ventris est ex hiis que frequenter eveniunt et cuius dispositio semper tractatur ubi de intestinorum dispositionibus fit sermo. In omni quidem fluxu ven. et exitu cuiuscunque humoris prelaudant hypoquistidos tanquam habentem magnam virtutem in eis. Corticem autem medium glandis aut arboris eius etiam corticem medium mirifice dixerunt stringere. Mora celsi acerba et desiccata pulvere facto ex eis et bibita retinentive. fortiretentione et conferunt omni fluxui hu. Et dixit Sal. quod dicunt esse salita et exiccata et tunc conferunt vehementer. Omnem et fluxum si sit virtute catarri sistunt cor

(margin: hypoquistidos. / Cortex glandis medius et infra. / Mora celsi.)

tices mediani rubei castanearum quã do in aqua coquuntur vsq ad consum ptionem duarum partium aque: demũ residuum datur in potu. ¶ Aleũ enim ventrem refrenat & certe expertus sum propter fluxũ factũ propter catarticũ & adiurat⁹ sũ effectũ ei⁹. ¶ Lutũ ãt q̃ dr magra & est lutum quo carpentarij si gnant ligna sua bibitum cum ouis sor bilib⁹ confert valde. ¶ Ualent autẽ ad omnem fluxum pira sicca mirifice quã do in aqua coquuntur & bibunt. ¶ Her ba ambrozina mirabiliter confert & di cunt quidam quod est apium saluati cum. quidam autem artemisiam: & hoc est verius apud me. ¶ Azimi quoq; vua rum & maxime assimire stringũt quod exptι sumus & maxime de azimis vua rum acerbarum. ¶ Sorbe vero pl⁹ om ni fructu stringunt. ¶ Omnes cõcorda ti sunt quod assa abstinent fluxũ. Ego autem dico si fiat a causa frigida si cũ fluxu sanguinis egreditur proprie con fert coagulum equi. ¶ Radix ydre ẽpla strata & bibita sana fluxum. ¶ Et dixit Gal. in. 6. q̃ cauda equina est validũ farma cum bibita cũ vino stiptico nõ febrienti: sed febrienti cum aqua. ¶ Et dixit kirandus quod stercus columbe cum oleo illinitum summe ventrem ob turat. ¶ Et Rasis dixit quod equi ma sculi non castrati dentes positi sub ca pite illius qui in summo egerit prohi bent. ¶ Conscriptis autem omnibus in quibus multum errabit causas nõ no scens scribamus que in disinteria con ferunt siue ipsa cum vlceribus intesti norum existat siue non. ¶ Et circa hoc scriptum est quod succus croci oriẽsis sumptus cum melle vel aniso vel amig dalis cui⁹ dosis sit circa. ʒ. vj. i ptisana vel iure pulli magnum auxilium facit. ¶ Idem etiam facit sucudis si ex eo vsq ad. ʒ. ij. sumatur. Est autem sucudis il lud quod propter grossitiem inferi⁹ re manet quãdo fit tutia que ex subtilio ri fit sic vult Dyasco. ¶ Mirifice autem disinteriam stringit cortex glandis me dius aut etiam cortex medius arboris quando propinatur in potu. ¶ Radix autem celidonie cum aqua bibita ma ximum prestat effectum. ¶ Folia autẽ pruni siluestris decocta & bibita vehe hementius conferunt. ¶ Reubarbarũ in hoc casu est mirabile. Et nos de ipso infra dicemus vbi de ipso experientiaz

Aleum. Lutum magra. Pira sicca. Ambrozina. Azimi vuar. Sorba. Coagulum eque. Radix ydre. Cauda equina. Sterc⁹ colũbe. Dens equi mascu. non castra. Ad disinteriam. Succus croci orien. Sucudis et quid sit. Cortex glãdis. Radix celidonie. Folia pruni silue. Reubar.

magnam habemus. ¶ Item lanceola cum equo pondere sui ex dauco exhibi ta est singulare presidium. ¶ Succus insuper maioris plantaginis per cly stere immissus est optimum. ¶ Cũ au tem vlceratio est in loco decoctio semi nis lini cum oleo per clystere immissa maxime prodest. ¶ Antiquam etiam di sinteriam cum vlcere plantago cocta cum sale & aceto et comesta iuuat ad hoc magis si cum lentibus comedatur ¶ Fabe autem cum cortice suo cocte cũ aqua & aceto comeste in disinteria sunt singulare presidium. ¶ Ad idem autẽ confert succus lentisci. datus enim cũ pusca frigida est singulare presidium. Est pusca & sauic & aqua ordei cocti vs q ad dissolutionem & colati. ¶ Item su mach datum in omnibus cibis confert antique desinterie cum vlcere existenti ¶ Dicũt autem autores plurimi quod terra sigillata data in potu aut per cly stere immissa confert ad vlcera intesti norum antequaz sint putrida iuuamẽ to manifesto. Sed primitus precedant clysteria lauatiua cum melle facta cũ aqua & sale postea cum succo plantagi nis detur etiam in potu cum aqua. ¶ Gal. autem dixit hunc sermonem in 14. tracta. de simplici medicina loquẽs de terra sigillata. Secundum autem eandem potentiam prosunt & emoroisa gijs que ex matrice necnon illi qui flu xus muliebris vocatur qui etiam disin tericis vlcerationibus postq̃ vlcera cũ putrescunt. Nos autem & fadegenicis vocant autem dispositiones nomas: id est pascua ex hoc quod putrefactio de pascitur membra vicina corrumpens ea cum viciato primitus membro in quibus quandocunq vsus sum lennia id est terra sigillata et contulit palam immissa igne lotis vlceribus prout cõ sueuimus facere. Primo quidam meli crato purissimo. secundo quidẽ aqua maris: fuit autem missa super succum arnoglose per aquosum autem extra tum bibita fuit. ¶ Ad fluxum autẽ an tiquum & vlcera: sanguinis hyrci et ca pre & leporis & cerui confert assatus pri mo & datus potui anteq̃ vlcera putre scant. ¶ Hic puluis est perutilis cũ quo etiam fluxum ovaricuz in antiqua eta te sanaui dans illum cum vino et aqua decoctionis pirorum siccorum. R. cine ris limatiarum cõbustarum cum corti

Lanceola et est plan. mi nor siue ma sculus. Succ⁹ plã. clysterizat⁹. Semen lini Plantago. Fabe. Succus lentisci. Sumach. Terra sigil. Sãguis hirci &c. Puluis.

cibus suis partes. iiij. gallarū viridiū partes. ij. Et Aui. dixit cinerem gallarū viridium piperis partem. j. Et Gal. dixit piperis alibi terantur subtilissime et fiat puluis. Confert autem magnifice hic puluis si in pulmento sumatur aut cum vino et aqua. Et Gal. dixit sumatur in pulmentis vel aqua vel vino acerbo. ¶ Et dixit kirandus quod splen cap. comestus assus disintericos sanat ¶ Ad disinteriam et maxime infantium detur psilij torrefacti cum oleo ros. vsqꝫ ad. ʒ. ij. ¶ Aqua quoqꝫ cineris ficus bibita vel clysterizata confer. bibatus autē vsqꝫ ad. ʒ. j. s. Eius autem doctrina scripta est supra capi. de congelatione lactis vel san. in stomacho. ¶ Gal. autem dixit in. 7. quod disinteriam et diariam sanat semen lapatij acuti. ¶ Et dixit quod si cortex pini bibatur: ven. detinet et nos experti sumus quod debet esse cortex pinee maioris. Idem autem facit lignū pinee minoris. ¶ Ouum etiam coctum in aceto confert disinterie. Et dixit Serap. si comedatur. Et Gale. dixit quod prohibet reumata defluere ad ven. et illa desicat. Et dixit etiam si ouum fricetur super prunis vbi non sit fumus et misceatur cum eo aliquid ex stipitis conferentibus disinterie vel colice fit aptissima medicina. Utilia autem ad mixtionem sunt agresta: sumach: mala granata: galle: myrrha: nespila: azimi vuarū: et cinis conchilorum adustorum et similia. ¶ Si autem quod per fluxum egreditur esset purus sanguis sumatur caseus assatus et misceatur cū oleo Ros. et fiat clystere. ¶ Ad idem decoctio radicum masticis et corticum eius et bibita et clysterizata. ¶ Tempus est ad nostra experta descendere. Et ex his est nux cipressi recens quātum possibile est aut recentes sumitates eius quandoqꝫ cum vino bibuntur et sistunt fluxum materierum ad stomachum et vētrē. ¶ Ad eū qui a caliditate attigit. ℞. seminis ozimi gariofilati aur. j. teratur et cū aqua frigida vel vino citoniorum vel granatorum detur in potu. ¶ Stringit autem fluxum ven. fex vini veteris quando exiccatur et temperatur cum aqua myrti et superponitur ventri. Sed si fluxus sit a superioribus ponatur super vmbilicum aut etiā si fuerit ex matrice et sit fex non adusta. ¶ Folia etiam lebleb et est malua cocta cum oleo amigdalino data in cibo conferunt vlceribus intestinorum quia purgant coleram et tuentur eorum substantiam. ¶ Decoctio seminis eupatorij sumpta in potu iuuat. Item sumatur. x. grana ex cera sicut grana milij et bibantur et conferunt. cum litio insuper fiat clystere et confert. ¶ Cū vlcera sunt praua cum decoctione candarusij fiat clystere. ¶ Ad idem decoctio seminis aut radicum altee in vino aut aqua frigida et sumpta in potu aut clysterizata iuuat. ¶ Et scriptum est quod decoctio altee bibita statim iuuat.

¶ Fluxum mirifice stringit clystere factum ex farina fenugreci permixta cum oleo ros. ¶ Ad idem sumatur. x. grana ex cera vel myrrha rubea et sorbeantur cum sorbitione facta ex milio aut rizo aut sauic ordei aut sumatur ex puluere foliorum qui dicitur funis pauperū bis in die quantum duobus vel tribus digitis capi potest. ¶ Electuarium quo vsi sumus in fluxu qui est cum signis caliditatis et proprie facto operatione catarri. ℞. granorum myrti. ʒ. vij. tritorum sicut puluis: ros. spodij sumach sandalorum omnium balaustie gummi ante. ʒ. j. s. granatorum acetosorum assatorum. ʒ. vij. coriandri infusi in acetose et assati. ʒ. iiij. seminis acetose seminis plantaginis: seminis Ros. ante. ʒ. ij. fiat horum contrituratio bona et frigatur cum succo agreste vel succo myrti et aceto et exiccentur deinde inuoluatur cum mina facta ex succo citoniorum et aceto. ¶ Puluis noster in disinteria intestinali et etiam ethica. ℞. boli armeni: terre sigillate: nucis cōbuste omnium ante. ʒ. iij. seminis acetose seminis lactuce: seminis iusquiami: seminis portulace: seminis endiuie: seminis plantaginis: seminis granorū vue: omnuū ante. ʒ. j. torrefiant omnia et fiat puluis subtilissimus quem potest assumere patiens in cibis et sine cibis cū aliquo liquore stiptico. ¶ Si autem sit propter contusionem fluxus: requiratur supra cap. de tussi in fine. ¶ Si vero esset egestio nigra qualis sanguis tūc est sirupus expertus. ℞. totam receptionem sirupi compositi deinde. ℞. Succi endiuie: succi feniculi ante. ʒ. vj. succi apij. ʒ. iij. expatorij. M. s. pas. ʒ. j. succari lib. v. reubarbari. ʒ. j. s. ex omnibus

Splen cap. Psilium. Aqua cineris ficus. Semē lapatij acuti. Cortex pini. Ouū i aceto. Ad sang. fluxum. Caseus assus. Radix masticis. Nux cipssi. Fex vini veteris. Lebleb.

Semē eupatorij. Cādarusiū. Altea. Elec. nostrū. Puluis nr. Siru. nr.

postea fiat vnus sirupus. ¶ Ad hunc etiam fluxum ventris est Sal. secretum supra cap. de vomitu & si sit cum sputo sanguinis circa finem quoniã est optimum in vtroq; casu. ¶ Emplastrũ etiã huiusmodi quod est ex secretis Sal. ℞ myrrhe: thuris: aloes: zafrani omnium ante. ʒ. viij. opij. radicum spice: seminis iusquiami ante. ʒ. iij. sumach: gallarũ. corticum granatorum & sint solũ sumitates eorum omnium ante. ʒ. vj. aluminis luti sigillati attramenti omniũ ante. ij. terantur & cribellentur cũ cribro subtili & conficiantur cum vino passularum bono aut cum aceto vini permixto donec fiat sicut mel. Ad sputum ergo san. liniatur pectus ex eo. & propter fluxum sanguinis narium liniatur caput. breuiter vndecunq; fluit sanguis ibi liniatur & sistit. ¶ Emplastrum aliud ex suis secretis quod linitum super stomachum statim sedat vomitum et fluxum ven. ℞. citoniorum mundatorum decoctorum in aceto lib. j. gallie al' galle: seminis myrti sumach: acatie: fruct⁹ vitis: myrrhe: masticis omnium ante. ʒ. iiij. tortelarum de semi. ʒ. viij. & loco huius ponatur biscoctum siccum terãtur bene & misceantur deinde addatur olei rosacei aceti vini & aque ros. quantum sufficit fiat emplastrum & superponat' stomacho. ¶ Et iam sanaui fluxum diaricum factum in antiqua etate cum febre existente in vnica approximatione seu exhibitione. Electuarij huiusmodi cum aqua decoctionis pirorum siccorũ dans etiam in cibis ex puluere Sale. supraſcripto qui fit ex limacijs adustis. & electuarium tale est. ℞. ligni aloes cinamomi reub. spicenardi: macis: cardamomi ante. conficiantur cum decoctione ros. & nucis cipressi. Ego etiã addo zucharum & fit electuarium. Dos. a. ʒ. j. vsq; ad. ʒ. ij. ¶ Ego autem dico quod precipue cura fluxus disinterici est purgatio communis cũ mirabolanis & reubarbaro torefacto. Et ego iam infinitos sanaui sola purgatiõe facta nec clysteri nec alijs egui. Purgatio mea est. ℞. mirabo. citrinorum. ℥. ij. cheb. emblicorum ante. ℥. j. & omnes sint torefa. spice: macis: masti: squinanti: gariofilorũ ante. ʒ. ij. myrtilorum: seminis lactuce: endiuie: vue: torefactorũ: seminis plãtaginis ante. ʒ. iij. coquantur in aqua amogloſe que sufficit & colent' postea. ℞. colature ab. ℥. vj. vsq; ad. vij. dissoluatur in ea reub. torefacti paruũ a. ʒ. j. s. vsq; ad. iij. secundum dispositionem patientis. ¶ Si vo esset necessitas clysteriorum vtebamur dictis supra. & etiam hijs in ca. seq. ¶ Sirupo etiã meo myrtino post purgationem vtebar qui mirabiliter sistit & est. ℞. myrtilorum. M. j. vtriusq; plantaginis. M. s. seminis cipressi: corticum mediani: glandis arboris & castanearum: azimarum vuarum torefactarum: sumach ante. ʒ. iij. capituni papa. M. ij. citoniorũ: nespilorum: & sorbarum siccarum ãte. v. acatie. ℥. j. coquantur omnia in succo hypoquistidos aut aqua plantagis perfecte. postea colet' & colature addatur zucchari quod sufficit & fiat sirupus Dos. ab. ℥. j. vsq; ad. ℥. ij. cũ aqua pluuiali vel cisterne & potest superponi cũ bibit' modicum pulueris boliarmeni & terre sigillate & est efficatior.

Emplastrũ. | Aliud. | Casi. | euacuatiuũ | Sir. noster myrtinus.

¶ Capitulum quartum. De Tenasmone.

Et quia tenasmon in genere fluxuum reponitur: ideo cõsequenter de ipso est dicendum melius autem medicamen' quod sit ad ipsum est cortex arboris minoris pini emplastratus. ¶ karabe autem proprietatem habet & sanguinem in tenasmone stringit. ¶ Experti autem sumus puluerem ex cortice pini maioris factum quãdo superaspergitur aut licinio intromittitur mixtus cum albu. oui vel cum oleo myrtino. ¶ Ego autem ex pillulis istis cum licinio accepi ex secretis Sal. & mirabilem effectum inueni in tenasmone existẽte cum febre quotidiana. Pillule ℞. apij anisi amborum ante. aure. j. s. seminis iusquiami albi. ʒ. iij. seminis apij. ʒ. viij. terantur & conficiantur cũ vino & fiant pillule sicut cicer & exiccentur. Dosis est grana. v. cum rob myrti & aqua. Ego autem dabam tres ex eis. ¶ Modus vero licinij. ℞. myrrhe thuris masculi zaphrani opij. ante. par. j. terãtur & cribellentur cum vitelo ouorum & fiant suppositoria per que transeat fi-

Cortex pini et infra. karabe. | Pillule. | Licinium.

lum longũ vt cum necesse est trahatur foras filo trito: inunge autem ea quando vis vti cum oleo rosa. et impone apud somnum. ¶ Dixit autem Ras. quod clisteria constrictiua sunt vtilia in hoc casu et vtebatur tali clystere. ℞. pugillum ß. rizi excocticati pugillum. ß. milij medule glandis ros. lentis excorticare ante. pupillum. ß. gallas. iij. funde super omnia aque lib. iij. coquantur donec veniat ad lib. ß. tunc coletur et decolatura sumantur. ℥. vij. et soluatur in ea de trocissis leuibus et fortibus et addatur iterum olei ros. ℥. ß. et vitelus vnus oui assati et clysteriza: quod clystere est etiã vtile in dissinteria et nos vtrobiq; experti simus. ¶ Confectio etiam trociscorũ leuium qui in clysteri ingrediuntur. ℞ Boliarmeni cerusе de plumbo gumi san. draco. acatie ante. partes equales fiant trocisci pondere. ʒ. iij. et ex eis dissoluatur vnus in clysteri. Idem autem trocisci dicuntur fortes quando eis additur charte combuste et opij. ante. ʒ. j. Ego vero adinueni hoc clystere ppria inuentione neq; dubito hanc esse viam in cura tenasmonis vt lauatiua clysteria constrictiua precedant et tot imponantur eis donec vltimum clystere ita egrediatur mundum sicut ponitur et statim post clystere ponatur constrictiuum quod patiens teneat quantum potest et quacunq; die bis imponatur in mane et circa vesperas: sanaui namq; plurimos a tenasmone difficiliore ĩ tribus vel quatuor diebus. ¶ Clystere nostrum lauatiuum. ℞. plantaginis. M. iij. ordei cum cortice suo. M. ij. coquãtur in aqua vel sero caprino et coletur: postea colature lib. ij. dissoluatur in ea zuccari rub. ℥. iij. et fiat sicut iulep: et ex hoc tria vel quatuor clysteria fiant. ¶ Clystere constrictiuum quod sequitur lauatiua. ℞. duo poma granata cũ corticibus suis terantur simul in mortario cupreo postea superinfũde aque Ros. ciatum vnum misce bene et cola postea superpone colature hanc puluerem. ℞. sarcocolle nutrite in lacte mulieris pluribus diebus: et iterum pluribus alijs si possibile nutrire ĩ succo rubi aloes myrrhe sangui. draconis antimonij: terre sigillate: boliarme. ante. fiat puluis subtilissimus et misceatur cum predicta colatura et clysterizetur. Et quandoq; cum vocat necessitas additur modicum opij. ¶ Fomentum nostrum sedans expressionem tenasmonis. ℞. caules coque parum in aqua: postea extrahe ab aqua postea frige eos ĩ oleo rosato super quibus patiẽs sedeat et calorem quam maiorem potest sinat per locum ascendere fumum ¶ Ad idem. ℞. colofonie ponatur super prunas et supersedeat patiens pannis bene circundatis per inferiora vt solũ ad loca fumus feratur. ¶ Balneũ quoq; nostrum preciosum ad idem. ℞. radicem cardorum cum quibus panni parantur. M. vj. corticum granatorum balaustiarum corticum radicum mori: tassi barbassi. ante. M. iij. coquãtur in aqua que sufficiat ad balneum in quo patiens sedeat vsq; ad vmbilicũ et effectum miraberis.

Enema constrictiuum. — Trocisci. — enema lauatiuum. — Enema constrictiuum. — Fomentum nostrum. — Aliud. — Balneũ nostrum.

Additio.

¶ In tenasmone pluribus diebus durante dari possunt constrictiua et specialiter athanasie que constringit et inducit somnum et aufert tortionem et cito curat. et sic potest in quolibet fluxu ventris fieri vt patet.

¶ Capitulum quintum De prouocatione fluxus ventris.

Oportet nos sepius non solum fluxum cohibere et sed etiam ipsum prouocare. Multi namq; naturaliter sunt stiptici et qui quotidiano egent auxilio: et multi p os nõ pñt assumere midicialia q̃ alr mun

d iij

re oportet de quibus nunc intendim⁹. Cum ergo volumus ven. prouocare et proprie in infantibus sciamus oia fella hoc facere quando supponuntur et etiam si cum lana applicentur vmbilico.

Fella.

¶ Et Rasi. dixit q fel thauri mixtuȝ cuȝ melle ꝛ pulpa: colloquintide inunctum fundamento inducit fluxum ventris. ¶ Idem auteȝ operatur cortex medius nucis quādo ab esilibus euacuatur ꝛ impletur butyro ꝛ applicat vmbilico ꝛ dimittitur per quattuor horas.

Cortex medius nucis.

¶ Et Rirandus dixit q renes vulpis comesti ꝛ bibiti ventrem impellunt ꝛ excitāt.

Ren vulpis

¶ Et dixit ius galli veteris soluit ventrem: ꝛ perfecte hoc est verū ꝛ expertum multotiens ꝛ auctores medicine h̄ volunt.

Ius galli.

¶ Et dixit etiaȝ q oua perdicis ven. excitant.

Oua perdicis.

¶ Et dixit q clixatura piscis qui dicitur aranea soluit ven. ꝛ renibus prodest.

Piscis aranea.

¶ Et dixit. q caro eritij marini comesta vē. mollificat.

Caro eritij marini.

¶ Et Rasi. dixit q aqua decoctionis cancrorū vē. cōmouet. ¶ Et dixit q stercus muris cū oleo ꝛ sale superpositum natibus alicuius soluit ventrem.

Sterc⁹ muris.

¶ Ad ideȝ est. ℞. foliorū blitis malue mercurialis oluȝ ań. coquantur decoctione perfecta ꝛ cū adipe castrati vel arietis cōdiantur in fine autem modicū addatur salis. Dosis in aurora mane est lib. ſ.

¶ Puluis autem soluens delicatos cum facilitate. ℞. cinnamomi: ȝinȝibe. ań. parteȝ. j. anisi: spice: ań. partē. ſ. epithimi partes viij. reub. sene ań. partes. iiij. ȝucchari media pars vel tertia vel quātū oia si expedit: doſ. quātum tribus digitis capi pōt mane cum aliquantulo brodij.

Pulu. solu.

¶ Traȝea nostra ad idem. ℞. folliculoꝝ sene viridium abiectis seminibus ꝛ costis. ℥. j. cinnamomi. ʒ. iij. croci. ʒ. j. ȝucchari ad pondus omnium fiat traȝea. doſ. est. ʒ. j. cum aliquantulo brodij ań cibum.

Traȝea nr̄a

Puluerem etiam tartari solum datum cum brodio mane. hoc idem scimus efficere.

Pul. tartari.

¶ Et maximum similiter presidium fit ex caulibus paruȝ coctis oleo conditis.

Caules paruȝ cocti.

¶ Cum autem volumus soluere magis delicatos tunc quando q vtimur triasandali nostro solutiuo quod est. ℞. sandalorum omnium roſ. ȝucchari. ań. ℥. j. reubarb: spodij: succi: liqritie: semin̄ portulace: seminis end. ań. ℥. ſ. camphore. ℈. j. sirupi roſ. q. s. ad conficiendū. Et si ipsum magis volumus soluere admiscemus scamonee ʒ. ſ. ꝛ tota cōfectio est pro tribus potionibus.

Triasandaluȝ solu. nostrum.

¶ Forte auteȝ quis delicatus nihil potest per os assumere. ꝛ tunc hoc vnguento vngimus plantas pedum ꝛ soluit vē. siue palme manus inungant̄ cum populeon ꝛ est. ℞. elebori albi ꝛ nigri: hermodactili: acori: succi: semperviue brionie conficiantur cum assungia porcina veteri ꝛ inūgant̄ loca.

Unguentuȝ sol.

¶ Aliud quod est fortius valde quo venter: sumen ꝛ ilia inungantur ꝛ fortiter soluit. ℞. succi artanite lib. iij. ꝛ est panis porcin⁹: succi cucumeris asinini lib. j. olei hyrini lib. ij. butyri vaccini lib. j. pulpe colloquintide. ℥. iij. polipodij. ℥. vj. euforbij. ℥. ij. ał's. ℥. ſ. terenda terantur et submergantur in succis ꝛ ponantur in vase vitreo stricti orificij ꝛ obturetur ꝛ dimittatur per octo dies: demum totū bulliat bullitione vna ꝛ coletur: tūc pone sup colaturam serapini auſ. v. myrrhe auſ. iij. prius tamen sint dissoluta in aceto vini quantitate sufficienti aggregentur simul omnia ꝛ bulliant semper agitando cum fusto vsq ad succoꝝ fere consumptionem: ꝛ tunc imponantur. ℥. v. cere ꝛ ferueant donec cera liquefiat: tunc. ℞. scamonee: aloes: meȝereō: coloquintide. ań. auſ. v. euforbij. auſ. ij. salis gemme auſ. iij. turbit. auſ. v. piperis longi: ȝinȝib. camomille: cinamomi: omnium ań. auſ. ij. pulverigentur ꝛ misceantur cum predictis in mortario donec totum perficiatur.

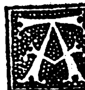
Aliud.

¶ Pomuȝ quod si teneatur in manu et odoretur constipatum ascellare facit. ℞. scamo. aloes: myrre nig. ań. ʒ. j. esule coloquintide. ań. ʒ. j. ſ. pulverizentur ꝛ cribellentur per pannum spissuȝ ꝛ conficiantur cum succo coriandri viridis ꝛ informētur duo poma que patiens in manib⁹ teneat semper adinuicem permutando de manu ad manum vt per motum calefiant ꝛ aer fortiter immutetur: nam sic laxabit fortiter ꝛ non dubito. Si coriandrum deficeret loco eius possum⁹ ponere succum cucumeris asinini aut alterius plante fortiter solutiue. Utile autem erit si aliqua molitiua precedāt talem operationem aut aliqua digestiua quod non solum hic laudo: sed etiā in vnguentis predictis.

Pomum solu.

¶ Tractatus. 16. primi sermonis. De dispositiōibus matricis ꝛ continet sex capitula.

¶ Capitulum .i. De iuuamento impregnationis.

Aristoteles dixit mulier est masculus orbatus. membra enim generationis que sunt in muliere sunt similia hiis que sunt in viris per oppositum tamen situata vt si imaginemur collum matricis esse sicut est virga in masculo. matricem autem imaginemur oseum in quo non sunt testiculi etiam sicut in oseo masculi: immo sunt in angulis matricis situati quare est sicut masculus orbatus: neque enim a natura particulari que propter masculum et perfectum intendit femina per se: et primo non intendatur: sed solum a natura vniuersali intenditur per se: et primo que quia perpetuitatem querit in entibus que per actum generationem et prolem acquirit: mulierem de necessitate intendit: sicut enim etiam factor proprie ad sui esse indiget sic et determinata materia et loco ex qua et in quo fiat impossibile est masculum cum vim actiuã in se habeat et ex sui perfectione vt etiam passiuam habeat quare creata est femella vt in se materiam passiuam ad generationem habeat et locum generationi aptũ vt suscepto principio actiuo a viro in se generatio perficiatur sic etiam in generatione est actiuum principium sperma quod a mare deciditur passiuũ vero mestruum mulieris locus autem generationi aptus est matrix mulieris de cuius dispositionibus est nunc dicendum. Et quoniam matrix locus generationis existit et quandoque a generando aliquo impedimento impeditur. Dicemus primo que sunt que ad generationem iuuant post illud autem de aliis.

Iuuatiua ad generationem.

¶ Et quidam scripserunt quod si suffumigetur mulier sterilis cum stercore bouis magnum beneficium in impregnãdo sibi facit.

Suffumigium ex stercore bouis.

¶ Et dixerunt si vir sumat in potu maiorem testiculum canis generat masculum. Si vero mulier sumat minorem generat mulierem. Est autem testiculus canis planta quedã que vocatur castancola secundum quosdam catalanos et q[illegible]sticulus humidus addat in coytu s[illegible]ptus in potu et testiculus siccus abscindit ipsum. voluerũt autem omnes quod post purgationem mestruorum et etiam post balneum mulier se disponat ad impregnationem cum auxilio medicinarũ que sibi supponũtur ex quibus est hec. ℞. storacis liquide: castorei: galbani: oppoponacis: carpobalsami: seminis ben: costi: spice inde: bdelii an. terantur et misceantur cũ vino et fiat aliquid simile glandi quod subiiciat sibi mulier per quattuor horas ante coytum viri in actu coytus vir sinat prius mulierem humiditatẽ suã effundere. postea autem semen eiiciat econtra si fiat: vix aut vnquam fiet generatio.

Testiculus canis.

¶ Experimentatores autẽ quidam dixerunt quod post perfectam mundificationem mestrui per .vii. dies mulier bene lauet collum matricis deinde subiiciat vnam ex hiis pillulis per diem teneat postea vniatur viro et impregnabitur que sunt. ℞. gentiãe: zafrani: foliorum myrti an. terantur cum pilis arietis et oleo sisamino incorporẽtur et fiãt pillule grosse et subiiciantur.

Pillule.

¶ Et dixerunt quod si coquatur coagulum leporis in lacte caprino et ex illo lacte bibat mulier cum vadit dormitum ad virum que munda mestruis masculum concipit. Si vero immunda femellam concipit.

Coagulũ leporis.

¶ Et dixit kirãdus quod si fel lepor[is] cũ succo malue vel altee in pessario ponatur vel cum oleo conceptionẽ adiuuat.

Pessarium.

¶ Et dixit si sanguinem vespertilionis quis in panno susceperit femina nesciẽte: et posuerit sub capite ei[us] iacuerit cum ea mox concipiet.

San. vespertilionis.

¶ Et dixit quod stercus vulpis cum oleo ros. mixtum et per pessarium impositum conceptionem facit.

Sterc[us] vulpis.

¶ Et dixit quod fel anseris cum succo prassii immissum in pessario conceptionem prebet: iuuamenque intensionem.

Fel anseris.

¶ Et dixit Rasis si volueris generare masculum duos testiculos apri assos comedas et coquas eadẽ die et generabis. Et si vnum testem comedes nascet[ur] puer cum vno teste.

Testes aprĩ.

¶ Et dixit etiam Ras. si mulier que nõ concipit sumat lac equinum ea ignorante et statim coeat vir cum ea concipiet.

Lac equinum.

¶ Iterum dixit quod si duos testiculos vulpis tritos mulier sumat concipit et confirmat quod habemus ab Amech quod statim dicetur.

Testes vulpis.

¶ Experti autem sumus frequenter vt tribus diebus continuis bibat mulier

Seratura eboris.

omni mane ex serratura eboris codear unum magnum cum vino subtili & singulis diebus subiiciat sibi hec. ℞. coaguli leporis stercoris eius mollis mundi añ. misceantur & subiiciat sibi mulier cum lana tribus diebus postea vero facto balneo viro iungatur vt predictum est. ¶ Expertus autem sum & hoc quidē ab Amech sumpsi. ℞. vtriusque testiculi vulpis pondus. ʒ. i. s. fellis galli. ʒ. i. misceantur & subiiciat sibi mulier tribus diebus cum lana & quarta die vadat ad virum. ¶ Semper tamen his diebus dabam serraturam eboris & iubebam fieri balneum quarta die. Et ex expertis paternis est vt sumatur triferez benedicte añ. misceantur bene & ex hoc mulier in mane pluribus diebus sumat in aurora quantum est auelana vna cum optimo vino & aliquantulum bone aque vite deinde pergat ad virum suum & supponat sibi vt supradictum ex cipero: zafrano: acoro & satiregia añ. sicut est dictum supra.

Expertum paternum.

¶ Additiones.

¶ Confectio optima ad impregnationē magistri Raymundi. ℞ roš. rub. masticis: gario. gallie mus. spice: cinnamomi: nucis muscate: cubebarum: macis: galange añ. ʒ. ii. cardamomi: corticū citri: anisi: feniculi: carui: calamenti apii añ. ʒ. i. piperis lon. & albi. añ. ʒ. i. s. musci. ambre añ. ℈. ii. zucchari albi. ℥. iiii. fiat confectio cū lib. ii. mellis puri & vtere.

¶ Alia ad idē. ℞. spice nardi: nucis muscate: gar. galande: cardamomi: piperis lon. roš. storacis: cala. aliptę muscate: anñ. ʒ. i. bistorte ad pon. omnium confice cū melle roš. addendo musci. ℈. s. & fiat electuarium in bona forma.

¶ Capitulū. 2. De prohibitione impregnationis & de expulsione fetus et secundine.

Alkitrā.

Ex prelandatis que īpregnationem prohibēt est alkitrā quando in hora coytus virga inungitur eo: & est ex melioribus & fortioribus medicinis ad prohibeñ. impregnationē adeo q̄ accidit ei qui vtitur eo fit oīno sterilis. ¶ Si autē piper supponatur post coytum cum fortitudine corrūpit semē. ¶ Idem aūt & succus ruthe operatur.

Piper.
Succus ruthe.
Dēs pueri.

¶ Et dixit Amech si tollantur dētes pueri in primis anteq̄ terram tangant cū cadunt & ponantur in lamina argētea & suspendatur super mulierem ꝓhibēt impregnari & parere: & si bibat mulier omni mane quantitatem. ʒ. i. cum vrina mule non concipit. ¶ Et idem si ad quantitatem fabe ex assa infusa i vrina mule assumat. ¶ Et si semen acetose ligetur in panno & suspendatur sup̄ tēps mulieris sinistrum nunq̄ concipiet donec aderit. ¶ Et dicit idem de stercore leporis super mulierem suspenso dum secū habet. ¶ Cedra quoq̄ & est sm̄ Sal. olus quod a cedra sumitur inuncta virge semen corrumpit post etiam fetum interficit Sal. testante. ¶ Dixerunt quidam q̄ radix arthanite & est panis porcinus si suspēdatur collo impregnationem prohibet. ¶ Idem autem & vngula mule si suspendatur in collo. Et experimentatores dixerunt q̄ debet esse prīa vngula que icidit si coligatur anteq̄ terram tangat & collo suspendatur.

Vrina mule.
Sem̄ aceto.
Sterc⁹ leporis & infra.
Cedra.
Radix arthanite.
Vngula mule.
Saltus.

¶ Saltus quoq̄ ad posteriora factus a muliere post coytum & maxime ad declinū sperma virile abiicit. ¶ Si quoq̄ vir ab emissione spermatis non abstineat donec mulier prius emittat generatio interrumpitur. ¶ Facit ergo idem suffumigatio ex nuce cipressi. ¶ Fel etiā vacinum suppositum prohibet. ¶ Et sumitatum vitis succus bibitus. ¶ Et radices narcisci idē operantur. ¶ Et scio mi domine quod fere omnia que menstrua prouocant sunt vtilia in hoc casu ¶ Rutha autem comesta & olera accuta appropietate generationem prohibēt ¶ Et experti quidem sumus q̄ inunctio virge cum succo caulium mire generationem prohibet. ¶ Si etiā mulier post menstruationem suffumiget cum. ʒ. ii. extremitatum & foliorum funis pauperum impregnatio prohibetur. ¶ Solus etiam transit⁹ mulieris super menstrua alterius mulieris impregnationē prohibet. ¶ Et dixit Amech si mingat mulier super vrinam adib. id est lupi non concipiet. ¶ Et dixit kirandus si abscindatur testiculus mustelle in declinatione lune & portetur in corio mule inconceptiuus est & loquit[illegible] sinistro si dimittatur abire vicia [illegible] dixit si cerumen auris mule in eiusdem corio ligatum ad collū suspendat̄ inconceptiuū

Nux cipssi.
Fel vacinū.
Sumitates vitis.
Radix narcisci.
Olera acuta.
Succ⁹ caulium.
Funis pauperum.
Trāsit⁹ sup menstrua alterius &c.
Mict⁹ sup vrinā adib.
Testiculus mustelle.
Cerumē auris mule.

est omnino. ¶ Idem autem facit matrix cocta cum carnibus suis et data latenter comedere. Et similiter illud cerumen cum castoreo bibitum est inconceptivum. ¶ Et dixit Rasis si dexter testiculus leonis exiccatus cum ros. tritis detur in potu sterilitatem inducit. Idem autem facit assum comestum vel crudum.

¶ Et iterum dixit Rasis auctoritate aristotelis si mulier suscipiat in vulvam sudorem mule cum bumbace non concipiet penitus. ¶ Et dixit si duo testiculi gatti contriti sumpti in parte corij mule suspendantur super mulierem non concipiet quamdiu fuerint super eam. ¶ Et dixit si suspendatur super mulierem stercus leporis non concipiet donec super se habuerit. ¶ Et idem dixit de calcaneo mustelle assumpto ipsa vivente donec ibi appensum fuerit. ¶ Nunc autem scribemus que fetum interficiunt et educunt unum scientes quod quecunque educunt mestrua aut humiditates a matrice etiam fetum educunt in quibus infra propior fiet sermo et eadem omnia partum facilitant. Scripserunt autem quod ad expellendum fetum et aquam

non est par semine lini. Dico autem et suppositum et bibitum et in sessione facta in aqua decoctionis eius ut sumus experti. ¶ Expulsione autem forti fetus expellitur si ex condisi fiat nascale appropriatate que est in eo. ¶ Myrrha interficit fetum et expellit suffumigata et bibita. ¶ Cassia etiam lignea cum fortitudine expellit bibita. ¶ Nastale autem vel suffumigium cum diptamo factum fetum mortuum expellit. ¶ Idem autem operatur decoctio foliorum et stipitum salvie quod expertus sum balneo facta quando magis si bibatur. ¶ Si autem potetur usnee usque ad ℥.v. fetus sive vivus sive mortuus expelletur.

¶ Et fortioribus etiam medicinis ad expellendum est ciclamen sive per inferius sive per superius mittatur immo scriptum est quod solus decubitus super ipsum facit aborsum. Est autem ciclamen panis porcinus et succus eius in hoc est fortior. ¶ Si autem premissa flobotomia saphene bibatur ℥.j. castorei cum decoctione mentastri et melle sine nocumento fetum educit et secundinam et mestrua. ¶ Hermesir est species oppoponacis fetum eijcit virtuose neque

Matrix mule.
Testiculus dexter leo.
Sudor mule.
Testes gatti.
Sterc. leporis.
Calcaneus mustelle.
¶ Fetum interimentia.
Semen lini.
Condisi.
Myrrha.
Cassia lignea.
Diptamus.
Salvia.
Usnee.
Ciclamen.
Castoreum.
Hermesir.

in hoc compar habet. ¶ Mortuum autem fetum et secundinam eijcit per traiectorium suffumigatio facta cum laudano. ¶ Educit autem fetum pulegium factum et suffumigatum vel euaporatum vel suppositum: et eius sirupus provocat sanguinem partus. ¶ Et dicunt quidam quod si mulier bibat de lotura manuum alicuius homicide abortit. ¶ Et dixit kirandus si cerebrum anseris domestice cum oleo lileaceo misceatur mortuos fetus educit. ¶ Et rasis dixit quod sudor equi mixtus cum vino potatus a muliere eijcit fetum. ¶ Et iterum dixit stercus columbarum suffumigatum fetum expellit. ¶ Educit fetum vivum vel mortuum narcissus et est lilium album quando ex eo usque ad ℥.iiij. bibitur cum aqua mellis. ¶ Interficit autem fetum vitis albe succi ℥.j. bibiti. et si supponatur facit aborsum. Et sessio in decoctione eius mundificat matricem. Et nos experti sumus encatisma decoctionis eius utile in hoc casu. ¶ Fumus quoque cordumeni fetum interficit. ¶ Suffumigium quoque ex ostraco purpureo extrahit secundinam. ¶ Sed potenter folia et semen policarie tritum cum oleo fetum interficit. ¶ Succus etiam yasionini alios iesemini: bibitus usque ad ℥.ij. Galle. testante fetum interficit. Et experti sumus quod si post mestruationem suffumigetur mulier cum ℥.ij. foliorum et sumitatum funis pauperum et est edera impregnatio prohibetur: ¶ Lactuca autem asini fetum interficit et mortuum educit: et fortiter educit mestrua. Dosis eius ad plus est ℥.iiij. et bibita et supposita. Si autem bibatur cortex granorum lauri usque ad kirat. ix. fetus moritur propter amaritudinem suam additam supra amaritudinem aliorum.

Laudanum.
Pulegium.
Lotura manuum homicidi.
Cerebrum anseris.
Sudor equi.
Stercus columbarum.
Narcissus.
Vitis alba.
Cordumeni.
Ostracha purpu.
Iesemini.
Funis pauperum.
Lactuca asini.
Cortex granorum lauri.

¶ Capitulum tertium De provocatione mestruorum et acceleratione partus et mole.

Diximus supra: et est verum quod quecunque fetum educunt: menstrua provocant et econtra que reperiuntur poterunt ista capitula adinvicem permisceri. verum propter eorum magnitudinem et ut propria scribantur utrobique feci duo capitula. Ca-

dem autem omnia partum facilitant et similiter omnia curaz molam eo quia solum indiget his que aborsum faciūt et partuz accelerant: licet premissis mollificatiuis: ideo quantum ad ipsam ea que hic dicūtur et ea que in predicto capitulo dicta sunt. ¶ Dicimus ergo qđ lapis aquile suppositus appropriate accelerat partum et dolorem minuit. Idem autem facit ligatus in petia et supligatus coxe. ¶ Crocus etiā sumptus in potu usqz ad .ʒ.ij. partum accelerat.

¶ Et nos experti sumus qꝫ si .xx. grana dragontee sumantur in potu cum vino partum accelerat immo et solus odor floris eius aliquantulum subtilitati idem facit. ¶ Si etiam modicum fellis thauri cū aqua coloquintide recentis ppinetur in potu experientia scimus qꝫ partuz accelerat. ¶ Et silr radix ciclaminis si liget super coxa mulieris idē operatur semp tamē magis infra trahatur sm qꝫ fetus descēdit. ¶ Expertus quoqz sum qꝫ si tollatur epar galine et ligetur super coxa mulieris dextra: galina adhuc palpitante fetum accelerat. ¶ Et dixit Amech si spolio serpentis strigatur ancha mulieris illico pit: sed cum parit illico amoueatur. ¶ Et si spuma maris super coxa sinistra mulieris suspendatur accelerat. ¶ Et kirandus dixit si in partu est periculuz teratur semen apertum peonie cum oleo et inungantur lumbi et pecten et absqz dolore pariet. ¶ Et dixit si teneat in manu mulier radiculaz ozimi et pennaz yrundinis illico pariet sine lesione. ¶ Itez dixit si cum fimo vace suffumigetur subascella parturientis partum accelerat et secundinam educit. ¶ Et Rasis dixit si mulier modicum lactis catule bibat cum modico melle et vino equaliter fit partus facilis et ejicitur fetus mortuus. ¶ Et iterum dixit qꝫ testiculus dexter leopardi si a muliere etiam annosa que mestrua perdiderit sumatur illa reuocātur. Et quecūqz etiam dicta sunt supra capitulo de expulsione fetus ad hoc capitulum reducuntur. ¶ Prouocat etiam mestrua et educit secundinam sessio facta in decoctione stipitum et foliorum aliorum qꝫ experti sumus. Idem autem operatur cibus christianorum qui talis est coquantur simul oliua alea et nuces et comedantur in hoc valde operātur. ¶ Si

Lapis aqle A. — Crocus. — Dragōtea. — Fel thauri. — Radix ciclaminis. — Epar galle. — Spoliū serpentis. — Spū i maris. — Seme i peonie. — Radix ozimi. — Fim⁹ vace. — Lac catule. — Testi. dex. leopardi. — Aleum. — Cibus christianorum.

autem lac ficus cum vitello oui supponatur matricem mundificat et mestrua prouocat. ¶ Cassia lignea est in hoc casu idonea quando mestrua detinentur a multitudine et grossitie superfluitatum. ¶ Potenter autez educūt mestruā flores policarie quando triti cum folijs suis et mixti cum oleo dantur in potu. ¶ In hoc casu milium solis est mirabile bibitum. ¶ Idem autem facit decoctio foliorum et stipitum salute bibita. Assa quoqz bibita cum myrrha et pipere illa imperat. ¶ Fortiter autez prouocat illa absinthiuz cum hydromelle suppositum. ¶ Idem autem facit squilla et eius acetum. ¶ Scriptuz est quod oua anseris tepida cum oleo distillata in matricem illa prouocant post quattuor dies. ¶ Educit autez ea appropriate hypericun. ¶ Semen autem leuistici illa prouocat virtuose: sicut etiaz pulegium. ¶ Sucudus etiam si subijciatur illa prouocat. Dixit autez de eo sic Dyasco. quandoqz sublimatur climia et sublimatur in tutia bona et qđ remanet inferius est climia que vocatur sucudus. ¶ Si autē de radice peonie quātum est una amigdala sumatur mundificat superfluitates que i partu sunt educende. Nos autem bene illam conterentes damus cum melicrato in potu. ¶ Experti etiaz sumus qꝫ si mulier pessarizetur ex spica nardi: et etiam ex ea bibat mestrua puocat. ¶ Ois etiā aristologie species prouocat mestrua et fetum eijcit et matricem mundificat.

¶ Ego vero experientia noui quod si sumatur albumen oui et cum modico olei conquassetur et ex eo lana vel stupa intincta super os colli matricis expithimetur: et etiam inter labia aliquid ingrediatur matricem mundificat a superfluitatibus pertus et facillime et saluberrime euacuat. ¶ Secretum quod a Salle. accepimus quod mestrua puocat et ventositates matricis expellit. ℞. cupatorij: spicē: corticum cassie lignee: zafrani: seminis apij montani et domestici: liquiritie: squinanti: seminis boliarmeni loco eius ponimus semē leuestici rubee oliuz aā. ʒ. iiij. rasnedseni. ʒ. iij. masticꝫ lace ñ ablute spodij ros. rub. aristo. olum aā. auř. s. terātur et cribellēt et ɔficiant cū melle dispumato. Dosis ol die a. ʒ. ij. usqz ad. ʒ. iij.

Lac ficus. — Cassia lig. — Flores policarie. — Miliū solis. — Saluia. — Assa. — Absinthiū. — Squilla. — Oua āseris. — hypericon. — Semē leuistici. — Pulegium. — Sucudus. — Peonia. — Spica. — Aristologia. — Secretum Sale.

Aliud.

¶ Secretem autem quod mestrua pro uocat aliud. R. spice inde; et romane: cor ticum cassie lignee: rubee: tintorum: asa fari: anisi omnium ante. quartam. ʒ. vnius. medulle seminis melonis: me dulle seminis cucumeris: granorum ne re. i. spice ro. faseolorum: se. apij: ruthe ciceris nigri: se endiuie: berbene: neridē i. spice ro. costi omnium ante. au. ʃ. i. te rantur et cribellentur et liniantur cum oleo de amigdalis et conficiantur cum melle dispumato et sumantur ex eo om ni die grana. iij. cum aqua decoctionis falseolorum vel cicerum vsque ad. viij. dies.

Tyriaca.

¶ Ualet etiam in hoc casu tyriaca nostra scripta supra capitulo de soda. in fine sumpta cum aqua decoctionis iuniperi et feniculi. ¶ Ad idem est confe ctio scripta supra capitulo de surdita te in fine siue prope finem.

¶ Glosa.

a ¶ hic capitur lapis aquile pro ma gnete licet nō sic: sed est lapis pregnās qui habet facere hoc et conseruare fetū: et hoc diuersis aspectibus superiorum propter sapientiam diuinam.

¶ Additiones.

¶ Ad mestrua prouocanda et matricē mundificandam triferam magnam re solue in oleo muscelino vel communi et bulliat ad ignem in ciclamine et cū bū bice in hoc intincto fiat suppositorum. ¶ Pessarium optimum. R. radicis gē tiane: pulegij regalis ante. ʒ. ij. nigelle ʒ. ʃ. carnium: ficuum. q. s. ad incorporā dum conquassanda conquassentur et cum succo mercurialis fiat massa valet enim multum ad mestrua prouocanda et non inducit ardoram nec excoriatio nem aliquam. Et fortius foret si cū suc co cucu. asinini fieret massa.

¶ Capitulū. 4. De retentione mestruo rum et oris matricis et exuccatione ei⁹.

Sicut oportet multotiēs me strua prouocare: quia ex eo rum retentio ne preter na tu ram egritudines fiunt. Ita oportet restringere quādo preter cursum nature eorū superfluit exitus et os matricis exuccare ab humi ditatibus que superfluunt ad ipsum et illud constringere. ¶ Et os quidem ma tricis stringit euforbium tam fortiter: vt prohibeat fetum egredi.

Euforbium

¶ Ego autē sic multotiens os matricis strinxi cū h medicamie vt corrupta apparuerit vir go quod est. R. Gallarum aluminis: squinanti: foliorum lilij: ciperi: balau stiarum: corticum granatorum: et radi cum mori: corticum medianorū casta nearum et glandium ante. coquantur in aqua et ex ea lauet mulier multotiēs vuluam suā et immitat in ea: et exiccat etiam hec fomentatio humiditates ad matricem defluentes.

Folia porri

¶ Ad humidita tes que faciunt fetū lubricare folia por ri approprietate conferunt. ¶ Si vero sit antiquus fluxus humiditatum ad matricem tunc fiat nascale cum ferru gine ferri: et est in hoc vltima medicina. ¶ Expertus etiam sum quod etiam vi num decoctionis eius illa retinet. ¶ Na scale autem factum cum succo virge pa storis sistit antiquum fluxum et immo deratum humiditatum ad matricem. ¶ humiditates etiam albas que egre diuntur aufert sumach et etiā anisum.

Succus por tulace.

¶ Mestrua autem cum superfluunt suc cus portulace mirifice stringit si pesari zetur non quidē comesta hoc faciat mi rifice enim stringit illa. ¶ Etiam cortex medianus glādis et arboris eius. ¶ Si militer autē omnia alumina mestrua detinent et maxime alumen iamenum.

Alumina.

Spica.

¶ Dixit autē Serap. quod proprietas spice est mestrua detinere quod si sit ve rum dico quod loquitur de spica mon tana.

Uirga pa sto.

¶ Uirga autem pastoris est opti ma in hoc casu.

Oui crudū

¶ Et Kirandus dixit qd ouum crudum si sorbeatur sistit fluxū muliebrem.

Stercus le poris.

¶ Et Raš. dixit quod si mo dicum stercoris leporis ponatur in vul ua mestrua detinet et desiccat matricem de siccatione vehementi.

Fex vini.

¶ Fex autē vi ni non adusta emplastrata pectini et re nibus illa sistit.

Stercus ca prarum.

¶ Sterc⁹ quoque capra rum montanarum siccum et tritum mi xtum cum thure superpositū illa strin git.

Barba hyr cina.

¶ Succus autem barbe hyrcine bi bitus sistit: aut herba ipsa emplastra ta: et in hoc flos eius est adhuc fortior.

Sempuiua

¶ Decoctio quoque semperuiue illam de tinet.

Solatrum.

¶ Solatrum quoque submissum il la abscidit.

ydra.

¶ Similiter radix siluestris ydre bibita et emplastrata illa sanat.

cauda eqna

¶ Et dixit Gal. quod cauda equina bi bita vel emplastrata est validum far macum. bibatur autem cum vino vel aqua.

cornu thau ri.

¶ Experti etiam sumus quod cornu thauri vel bouis cum aqua sumptum

in potu: et cum aceto renibus et pectini emplastratum illa detinet. ¶ Idem autem operatur cinis ossium coxarum eorum et similiter applicatus. ¶ Que cumque mestrua detinent: et fetum in matrice fortificant. ¶ Sed experientia habemus quod in matrice fortificat ipsum et auget mulsa quando pregnans ex ea frequenter comedit. ¶ Ego vero in restrictione menstruorum mirabilem habeo experientiam cum hoc vnguento quod propria industria inueni propter comitissam commatrem nostram. Ipsa enim iam inceperat abortire et sanguis et aqua in magna quantitate egressa fuerant peruncxit ergo se semel ipso et sanata est: et ob hoc vocaui ipsum vnguentum comitisse et postmodum pluries et pluries ex eo sanaui et si ex eo renes inungantur vsque ad dorsum sistit emoroydas quod est. ℞. corticum medianorum castanearum glandium et arboris glandium mytillorum caude cabaline: gallarum: corticum fabarum: ozimorum vel arilorum: vuarum sorbelarum siccarum: nespilorum immaturorum: radicum celidonie: foliorum spini siluestris ante. terantur grosse et coquantur in aqua plantaginis perfecte et colentur. ℞. ergo ceram quantum vis dissolutam cum oleo myrtino et lauetur nonies cum predicta aqua semper innouando aquam quacumque vice postea ℞. corticum predictarum castanearum glandium et arboris gallarum ante. partem. ʃ. cineris ossium cruris bouis: seminis mytillorum azimorum aut arilorum vuarum ante. partem. ʃ. terantur et fiat puluis subtilissimus. ℞. ergo istius pulueris partes. ij. tro. de karabe partem. ʃ. aut partem. ʃ. misceantur et cum predicta cera et oleo myrtino lotis addito eis oleo mastiсino non loto. q. s. fiat vnguentum qui renes et pectus inungangantur Recepta tro. de karabe scripta est supra cap. de sputo sanguinis.

¶ Glosa.

a ¶ Creditur quod velit dicere melissa: quia secundum Auic. medicine conseruantes ebrietatem dicuntur esse cordiales a Serap. reperitur muza: et hoc contingit vicio scriptorum.

¶ Additiones.

¶ Ad mestrua retinenda. ℞. corticis radicis salicis cum quo vegetes ligantur: et coque in vino nigro et fac suffumigium videbis effectum mirabilem et ita de fluxu emoro. dicatur.

¶ Electuarium mirabile expertum in fluxu mestruorum et emo. ℞. mirabo. citri. ℥. ʃ. ʒ. cheb. ℥. ij. indorum. ℥. iij. embelicorum belliricorum ante. ℥. ʃ. ʒ. inuoluantur omnes in butiro vacino et fricentur et per diem et noctem sic dimittantur: deinde. ℞. ciperi: olibani: se. apij: nasturtij: assari: ante. ℥. ʃ. ʒ. masticis sandalorum trium: pul. ros. rub. pulue. myrrhe ante. ℥. ʃ. macis. ℥. ʒ. reubar. electi. ℥. ʃ. ʒ. spice: diacinnamomi ante. ℥. ij. gariofi. galange ante. ℥. ʃ. ʒ. lig. al. ℥. ʃ. calami aromatici gallie mus. ante. ℈. ij. amigd. dulcium et amararum ante. ℥. mellis. q. s. fiat electuarium et quedam domina fuit liberata in tertia vice. Et si velis fortius et melius addatur scorie ferri. ℥. vj. nutrite in aceto omnes supradicte species subtiliter terantur et simul misceantur et infundantur in mina citoniorum quantitate modica vltimo mirab. simul conficiantur cum melle emblicorum et aromatizando cum musco fiat electuarium dos. est a. ℥. ʃ. vsque ad. ℥. ʃ. ʒ. tempore necessitatis.

¶ Ad fluxum mestruorum. ℞. ciatos. vj. vini nigrare. xxvij. numero puluerizatos in vino positos omnia pone ad ignem ad bulliendum donec remanserit ciatus vnus cum dimidio de hoc bibat mulier tribus diebus ante diem per duas horas et liberabitur mulier infallibiliter.

¶ Quedam sunt mulieres consuete facere abortum in septimo mense quibus subueniendum est. cera: thus: oleum et mastix simul misceantur et inungatur mulier ante et retro bis in hebdomada multum enim confortat matricem et cotillidones. Item vtatur confectione diamargariton. Aui. ar. tertij. cap. de regi. vniuersali pregnantium et mirabile reperitur in preseruatione ab abortu.

¶ Pro experto habetur quod si coquatur capil. vene. in bono vino vsque ad consumptionem tertie partis: et sic capiatur tertia pars vnius ciati pro vice: et hoc vsque ad tres dies est enim diuinum remedium sed quando restrictio mestruorum intenditur extrahitur ius prius supra expressio per sfer.

¶ Ad debilitatem renum humido tamen respectum ad menstruorum descensum omnimodum. ℞. oleicito. ℥. ʃ. ʒ. calami aro. nucis cipressi. ana ℥. ʒ. trocis. de terra sigil. ℈. iiij. aceti. ℥. ʃ. cere al. ℥. ij. fiat vnguentum molle et lauetur cum aqua sublimationis plan. decoctionis anthere et sumach.

a mulsa.

Nota

Unguentum comitisse.

¶ Capitulū .5. De dolore matricis apotestate et vlceribus eius.

Dolorē matricis nūc curā dicemus et multum quidem cōfert decoctio vsnee qñ in ipsa sedetur. ¶ Similiter autem fiat sessio in aqua decoctionis aneti: aut radicum paucedani: aut calami aroma. aut costi et confert. ¶ Et scimus experimento q costus bibitus confert. ¶ Coquantur etiam folia lauri et ponantur i sacculo et super eis sedeat mulier ipsis calidis et multum confert q etiam verum sepe probaui. ¶ Encatisma etiā factum ex decoctione foliorū et seminis agni casti confert. ¶ Si etiam sumat .ʒ.j. foliorum betonice et hydromel ɔfert. ¶ Ad idem autem doronici ēt appropriatate cōferunt: et proprie cum est a ventositatibus. ¶ Et hic pōt adduci secretum Gal. scriptū sup cap. de prouocatione mestruorū: et adducant pillule nostre scripte sup .c. de colica. ¶ Suppositorium nostrum ad idem. ℞. radicum aristologie piretri myrrhe añ. ptē j. pulpe coloquintide par. 5. fiant suppositoria cum albumine oui in quorum quolibet .ʒ.5. pulueris imponat. ¶ Ad idem aūt sit a grossis humoribus aristolo. lon. fomentata sum expertus.

¶ Decoctio quoqz acori et radicū aut fructuū iunipi illū tollit. ¶ Inūctio quoqz facta cū oleo de cinnamomo mixto cū cera et oleo cōi. nā aliter supflue exiccaret: illū tollit: eius quoqz descriptio scripta est sup ca. de dolore renū. ¶ Et dixit Ras. q sepū galline recēs valet contra dolores eius et soluit apstemata ei⁹ si in modum empl'i supponat et similiter sepum anserū. ¶ Idē autē operatur oleū de andacocha inunctum. ¶ Innunctio quoqz facta cū felle thauri et melle illum tollit. ¶ Ad eūdē vero immo ad omnes dolores siue ad egritudines matricis radices liliū cocte in oleo ros. et non est ei par et hoc multotiens sum expertus. ¶ Gallia autem sumpta ad omnes dolores frigidos eius confert. ¶ Dolores autem mordicatiuos siue mordificatione eius tollit sessio facta in aqua decoctione seminis lini. ¶ Dolores autē pūgitiuos qui partum sequuntur multotiens tollit statim hic puluis a nobis expert⁹. ℞. ameos seminis apij zinzibe.

Vsnee. Anetum. Costus. Folia lauri. Agn⁹ cast⁹. Betonica. Doronici. Suppo. nostrum. Aristo. lon. Acorus. Oleū d cinnamo. Sepū galline et anser. Oleū de andacoca. Fel thori. Radix liliū. Gallia. Semē lini. Pul ad dolores part⁹.

carui macropiperis omnium añ. ptes equales. zucchari ɋtū omnia terantur et cribellentur. dos. coclear. j. cum vino permixto. ¶ Et dixit Ras. patienti dolorem ex partu super os vulue sumatur pannus menstruate et cōburat et super ponatur: et sic tollatur cineris predicti et seminis cuscute sicci et misceantur cū aqua calida et ponatur sup locū dolētē aufertur dolor. ¶ Quod si dolores sint in muliere pregnante et propue si sint ventosi. ℞. zedoarie: doronici: seminis apij: cinamomi oliū añ. ʒ.ij. ameos cimini: thuris omnium añ. ʒ.5. castorei .ʒ.j. zucchari .ʒ.xl. terātur et detur in principio vt puluis primus. ¶ Ad frigidos autem dolores et frigus matricis ciperum multum confert. ¶ Calefacit aūt valde matricē petroleū quādo ex eo bibitur vsqz ad .ʒ.j. ¶ Expti aūt sumus q sessio in aqua decoctionis visci ɋrcini dolorē tollit. ¶ Si autē apā sit calid in matrice tunc fiat encatissima cum decoctione filiorū et seminis agni casti aut cum decoctione altee. ¶ Sessio autē sola in decoctiōe altee confert sicut experti sumus. confert autem clausure oris matricis. ¶ Experimentum etiam habemus ad apostemata matricis calida hoc. ℞. radicum altee et coquantur in vino aut melicrato aūt in vtroqz. deinde contundantur cum sepo anatis et modica terbentina et fiat nascale.

¶ Quod si apāta dura sint. dixit Galle. q decoctio iesemini vel florum eius fomentata sanat flegmones matricis et maxime sclirotizatos. ¶ Et dixit oleum de lilio est apertissimum ad durities matricis et similiter folia et radix liliū. ¶ Pesarium molificans apāta dura et conferens doloribus in ea factis: et paulatim faciens eos quiescere. ℞. adipis anatis medule cruris: ceruini et vaccini similiter bdeliū molis: croci: vitellum oui assati: fecis olei de seminibus: fecis olei de lilio. añ partes equales dissoluātur in vino aut rob: et fiat ex eis pesariū: et est optimū. ¶ Et dixit Rasis q ex cerebro cerui et vituli fit pesarium molificans apāta dura matricis. ¶ Coquatur etiā virga pastoris cum vino et misceatur cum melle et imponat. nam affert iuuamentum magnū. Si etiā puluis capitum pisciculorum paruorum desiccatorū desup pulverizetur illa sanat.

Pānus mēstruate. Ciperus. Petroleum. Viscus ɋrcinus. ¶ Ad apā matricis. Agn⁹ cast⁹. Altea. Iesemini. Oleū d lilio. Pesarium. Cerebrū cerui et vituli. Virga pastoris. Capita piscium sali.

Capitulum.6. De prefocatione matricis et eius descensu.

Contingit multotiens vt matrix desuper moueatur versus supiora et accidentia suffocationis inducat. et ecōtra ꝯtingit ipam aliqñ itm descēdere: vt etiā extra egrediat. Dicem⁹ ergo nūc de vtroq; in eodē ca. sciētes vniuersalr ꝙ mrix a forma ꝑpria insequit odorifera et aromatica: et fugit fetida: qr cū supius ascēdit fetidos odores naribus applicam⁹: et cū odoriferis inungimus inferi⁹ colū eius. Cū autē descendit ecōtra opamur. Sȝ in hoc casu est ꝑlaudata sessio patiētis i aqua decoctionis pulegij. Cū aūt matrix ꝑfocatur bibitur.ʒ.i. betonice cū hidromelle. Cōfert autē eidē acatia bibita. Si ēt palatū vel guttur inungat cū felle bouis vel testudinis ꝑfocatio tollit. Et dixit Auic. oleū de maiora confert coartationi matricis deducētiſ ad ꝑfocationem. Ego aūt dico ꝙ ex eo dȝ inūgi collum matricis interius. Et dixerūt oēs galia supposita facit matricem descendere: et prouocat menstrua: et mūdificat eam: et preparat eam ad impregnationem. Ex nostris autem exptis ad ꝑfocationē que est cū destructione caloris innati et ad vētositates et dolores propter illud accidētes est vt det agaricus i potu cū vino vel melicrato. Et que qdeȝ epilenticum excitant dicta supra in hoc etiam casu cōueniūt. Ego autē miraȝ experientiam habeo de capillis patientis. si eīn incidant et ignis in eis imittatur et fumus naribus attrahat subito salus accidit ꝙ frequentissime sum exptus. Jnunctionē etiaȝ factā intra collum matricis cum fricatione leui et longa cum oleo muscelino aut oleo de lilio quando aliquid musci est dissolutū in eo inueni perutilem. Si vero cōtingat matricem descendere tunc suffumigatio facta cum stercore bouiſ proprie confert. Ad idem autem multum confert sessio facta in aqua decoctionis seminis myrti aut iuniperi: et confert etiā hoc ad exitum ani. Folia etiam vrtice emplastrata matrici illā reducūt. Fumus quoq; bitumis siue aspalti qdē est matricem egressam reducit et sedat etiam dolorem eius. Ex expertis autē nostris et expertus fui i enira que abortiuum marem peperat et eius matrix egressa fuerat cum doloribus tam intēsis vt prorsus suffocaretur et curaui in instanti oculi et est. Re. aspalti partes.ij. stercoris vacini partez.j. misceant trita prius fiat suffumigatio ex eis.

Pulegium. Acatia. Fel bouis et testudinis. Oleū d maiorana. Agaricus. Capilli patientis. Oleū de lil. Ad descēsū matricis. Stercus bouis. Semē myrti et iunipi. Vrtica. Aspaltum.

Tractatus.17. primi sermonis. De dispositionibus virge et testiculorum et continet sex capitula.

Capitulum primum. De ornatu virge et testiculorum in quo erit sermo de pilis: et prohibitione excrescentie testiculorum: augmentatione virge: et pruritu genitalium.

Creauit sapientia prima in viris instrumenta generacōis actiua sicut virga et testes: per virgam enim tanq; per conductorium sufficiēs apte sperma virile quod principium generationis actiuū existit impellitur ad collum matricis aptum generationi. Testes autem sm medicos perficiunt vltimum dispositionis in spermate que necessaria sibi posse debet generationem efficere. Aristoteles autem dixit nō hoc sed sunt sicut appensorium dilatās materia spermati i hora sui egressus sicut textores faciunt qui tellis suis aligant aliqua ponderosa vt liberius tella dilatetur in transitu spole. Dicamus ergo de eis: et primum aliqua que reducunt ad eorum ornatum. Si igit volumus diu impuberem seruare locum pilorum pectinis fiat super pecten emplastrum ex farina fabarum sic enīȝ dixit Gal. multum permanet absq; pubertate. Eandem autem intentioneȝ perficit rubus siue folia rubi quando pectini fit ex eis emplastrum. Fedūȝ est autem nimis testes superflue a virga descendere. quare ingeniendum est prohibere eorum crescentiam. Et emplastrum quidam factum ex folijs cicute simul cum semine suo quando viridis est cicuta et assiduatum eorum testibus excrescentiam prohibet. Et Galle. dixit et omnes posteri consenserunt ꝙ si ferrum super cotte fricetur et ex illa fricatura assiduet inunctio testibus eorū

Farina fabarum. Rubus. Cicuta. Fricatura ferri.

superflua excrescētia tollitur. ¶ Adducantur autem ad hunc locum quecunque prohibent excrescentiam mamillarum. ¶ Et quia nonnulli volunt suos natos materiale membrum habere magnum et grossum: ideo qualiter fieri possit cum mēbra corporis in excrescentia sint nūc dicemus.

Fricatio mēbri.

¶ Ex hiis quidem que hoc faciūt est fricatio mēbri facta in die multotiens q̄ oēm inunctionem precedat semper. maxime autem est vtile quādo virga fricata in actu fricationis madefit cum aqua calida post fricationem et vngatur cum oleo violato cum cera dissoluto decies fricetur in die cum lacte omnino aut epithimetur cum lumbricis terrestribus exiccatis et tritis cum oleo sambacino aut inuoluatur virga frusto vtris quādo pix est abiecta ab vtro et cum eo calido multotiēs fricet in die et permittatur ibidem donec est calidū: cum autem est frigidum auferat. Aut sumatur sulfuris citrini et piperis ana. partes equales et cum melle puro misceantur et virga epithimetur. Cum autem epithima per vnam horam permanserit aqua calida virga lauetur aut nuclei cocti et cicotrigonizati misceantur cum lacte et virga inde fricetur multotiens in die. Dicunt autem medicinales auctores quod si hoc regimine puer vtatur in naturalem transit magnitudinē virga sua. ¶ Ego hanc operationem nō approbo. nam superflua virge magnitudo semper est ex causis prohibentibus generationem.

¶ Ad genitalium pruritū. Saluia.

¶ Si vero genitalibus pruritus adsit membris lauentur cum aqua decoctionis foliorum et stipitum saluie et sedatur pruritus.

Ebulus.

¶ Sed nos hoc sumus experti vt locus ex succo tepido extremitatum ebuli inungantur et cum per se fuerit exiccatus sumatur oleum ros. quod diu sup lamina plumbea cum pistello plumbeo sit fricatum donec spissitudinem acquisiuerit et ex eo locus vngatur. Ad idē. ℞. cerusse. ℥.vj. sulfuris citrini. ℥.ij. opij. ℥.ß. terant ola cum aceto vini mixto cum aqua et testibus superponantur. Idem autem operatur et hoc. ℞. dragaganti: citrini et litargirij ana. terantur cum aceto et liniantur hec vtraque sicca tollunt scabiem siccam testium. Si vero opium addatur tollit pruritum.

¶ Capitulum secundum. De augenda libidine in coytu et erectione virge et satisfatione eorum qui post coytū egerūt.

Sunt multi qui diligunt posse augere libidinem plerique etiam indigent erectionis auxilio nam cum ad actum peruenerint virgo mollificatur in eis dicemus ergo de eis simul.

Caro stinci

¶ Et libidinem fortiter excitat caro stinci illud quod est iuxta renes ipsorum magis: immo tam fortiter incitat vt auxilio contrario egeat patiens: et hoc est potus decoctionis lentium cum semine lactuce in aqua vel mellicrato.

Lingua auis et quid sit.

¶ Et lingua quidem auis et est semen fraxini libidinem auget et sperma.

Radix testiculi canis.

¶ Radix quoque testiculi canis maior a viro cum lacte bibita libidinem auget et maxime generare facit. Et similiter radix minor a muliere bibita idem facit in ea: sed feminam concipit.

Testiculus vulpis.

¶ Idem autem facit testiculus vulpis humidus si bibatur et proprie cum vino et hoc stat loco stinci dixit Auicen. ¶ Et dixit Amech si vis vt mulier pre delectatione tui coytus virum alium vnquam velit. ℞. fel hirci et fel lupi et exicca vtrunque postea cum vadis ad coitum dissolue ex eis cum oleo calido et vnge virgam. ¶ Et dixit etiam si tollatur de sepo hircorum mediorum inter magnos et paruos et inungatur virga idem accidit mulieri propter superfluā delectationem quam habet et hoc certe experti sumus.

Medula pedis sinistri lupi.

¶ Et dixit etiam si potet mulier de medulla pedis sinistri lupi non diliget alium nisi ipsum.

Cerebrum cornicis.

Et kirandus dixit si vngantur genitalia cum cerebro cornicis et melle p̄ delectatiōe mulier nulli alij adherebit nisi tibi.

Stercus gazel.

¶ Et Rasis dixit illud idem quando virga inungitur cum stercore gazel siue dyane in coytu.

Fel galline.

¶ Et etiam dixit si fel galline quis ponat super virgam suam et statim coeat mulier nō diliget alium.

Fel apri.

¶ Et dixerunt quidam quod fel apri inunctū virge operatur ad idem.

Cubebe.

¶ Et Rasis dixit quod cubebe masticate in ieiuno libidinē augent. ¶ Et dixit iterum tollatur piretri: zinzi. cinamomi ana. puluerizentur et cum aqua in qua dissolutum est modicum gūmi incorporentur parui trocisci qui teneātur in ore donec cū saliua dissoluantur et deglutiantur post eā vir vadat ad coytum augetur enim delectatio eius.

Testis apri.

¶ Et dixit Kirandus quod testiculi apri bibiti venerem incitant.

[illegible]

Oua cornicis et hyrundinis. Et dixit quod oua cornicis infecta testiculis delectionem prestant et bibita amorem inducunt. Et similiter oua hyrundinis. ¶ Et dixit quod fel aurati piscis inunctio membro libidinem et delectationem magnam in coitu prestat. ¶ Et Rasis dixit quod stercus vulpis inunctum virge cum oleo rosa. augmentat coitum. ¶ Et etiam dixit quod qui ligauerit fel vulpis super femur dextrum poterit coire quantum voluerit et non nocebit ei. ¶ Secretum quod a Sal. accepimus quod addidit in coitum et confortat vesicam et curat egritudinem in ea existentem et confert dolori eius et grauedini vtriusque lateris. R. pinearum excorticatarum a corticibus suis. ℥. iij. medule seminis melonis: medule seminis cucumeris: been: rub. et citrini: sisami decorticati: galange secacul: semis absati al alfa ti: puto quod sit lingua auis sepi stinci oiz an. ℥. x. ass. ℥. v. sinapis: semis vrtice semis napi: semis cepe albi: anisi semis papaueris: liquiritie decorticate: semis baucie olim an. ℥. viij. penidiorum ad pondus olim terantur et cribellentur et conficiantur cum melle dispumato. Dos. est mane et sero quantum est vna nux. tunc etiam dieta fiat cum hijs que sperma augent. ¶ Erectionem aut virge facit eruca proprietate sui: magis siluestris hoc facit quam domestica. ¶ Infusio quoque cicerum bibita in ieiuno fortiter virgam erigit. Et nos hoc experti ea tota nocte infundentes in aqua calida dam⁹ bibere. ¶ Semen quoque mugat erectionem virge facit. et libidinem prouocat Inuenio quod mugat est radix granati siluestris per se nascentis et inuenio etiam quod radix vnde fit assa et hoc puto. ¶ Et dixit Ras. in almansore si assa conficiantur cum melle et ex eis sumatur aur. j. per duas horas ante coitum fortiter virgam erigit. ¶ Et dixit iterum sumatur oleum de lilio et ponatur in eo euforbij piperis sinapis nitri omnium an. et ex hoc vnguento virga inungatur et testes et omnes partes anteriores et posteriores et virga erigitur. ¶ Et dixit etiam quod cortex pinee et ciperi et anetum coquantur in vino et licinium infusum in eo in ano teneatur: et erigetur virga. ¶ Et kirandus dixit si quis vngat aures hirci et fricet manibus eas: pre delectatione emittet sperma. Si ergo ex hoc spermate inungatur virga habebit intensionem magnam et ipugnabilem ab aliqua muliere. ¶ Et dixit si extremitas testiculi vulpis suspendatur tensionem magnam facit et similiter trita et in potu lateter data. Idem etiam operantur testiculi si ex eis coclear. j. detur: imo etiam infecti tensionem magnam faciunt. ¶ Et dixit stercus passeris cum vino bibitum erectionem magnam facit: et tota auis assata et comesta facit delectationem veneream. ¶ Et iterum dixit quod stercus fasiani bibitum vel linitum erectionem facit. ¶ Et Ras. dixit si virga lupi incidatur in frustra et asset in furno si masticetur ex ea prs excitat coitum statim. ¶ Et quia multis accidit post coytum inuolutari⁹ exit⁹ egestionis: ideo in hoc capitulo quod est de prouocatione coyt⁹ huic accidenti resistam⁹. Succurratur ergo cum hijs que ven. stringunt de quibus satis dictum est. Et ante coytum feces expellantur si prius supponitoria in hora coyt⁹ subijciantur in ano hmoi. R. acatie ramich et est confectio de qua fit galia: thuris balaustie: gummi arab. an. partes equales terantur et fiant forme similes ossibus dactilorum et subijciantur. In his aut horis olim de neriden i. de spica ro. subijciatur.

Margin notes: Fel aurati piscis. Stercus vulpis. Fel vulpis. Elm Sal. Erigentia virgam. Eruca. Infusio cicerum. Semen mugat et quid sit Assa. Unguentum. Stercus et caro passeris. Stercus fasiani. Virga lupi. Ad exitus fecum inuoluntarium post coytum. Suppositorium.

¶ Glosa.

a ¶ Debet intelligi de cicere albo vt posuit Isaach in dietis particularib⁹ et forte quod nigra sunt validiora et sic credo.

¶ Ca. 3. de diminutione coit⁹ et prohibitione erectionis virge in quo erit cura gomoree.

Uandoque opus nos obsistere coytui et sperma minuere et erectionem virge et prohibere sicut accidit in gomorea vbi inuoluntari⁹ fluxus spermatis accidit ¶ Dico ergo quod si continuetur emplastratio facta cum cicuta trita cum suo semine super testiculos abscinditur omnis polutio et similiter si emplastretur virga prohibetur eius erectio. ¶ Libidinem aut portulaca appropriate abscindit ¶ Gale. aut dixit et in tractatu suo nono de simplici medicina: auctoritate hypo. quod si supligetur renib⁹ lamia plumbea stricte ita quod non moueatur hinc inde abscinditur polutio et libido. ¶ Et dixit rasis si sumatur ex rana exiccata et decolata et potetur ex ea pond⁹ aur. j. in pultib⁹ vel vino prohibet cum ab accessu mulierum longo tempore. ¶ Inuoluntariam aut spermatis distillationem et polutionem tollit semen lactuce cum aqua bibitum. ¶ Idem aut operatur sed forti⁹ operatur semen nimfre et radix ei⁹ bibita et maxime radix alba ¶ Si aut bibatur nenufaris. ℥. j. cum sirupo de papa. et prope radicum ei⁹: pollutio tollitur et appropriate sperma congelat et hoc et asserit Rabi moyses. ¶ In lapide autem

Margin notes: Cicuta. Portulaca. Lamia plumbea. Rana. Semen nimfre Nenufar. Lapis emantites.

ematites et proprietas rectificandi gomo rem. ¶ Et expertis nostris etiam ad exiccandum sperma et erectionem virge tollendam est hoc ℞. coriandri sicci. a. ʒ. iij. vsque ad. iiij. infundantur plurimum in aqua. ʒ. iij. vel. iiij. et addito aliquantulum zucchari propinetur in potu. ¶ Et scriptum quidem est omnia stiptica et acetosa erectionem virge minuunt. Et omnia etiam infrigidantia vt lactuca portulaca nenufar et omnia que ventositatem resoluunt sicut rutha: ciminum: agnus castus: mentastrum ameos et similia. ¶ Medicamen virge quod habet minuere erectionem que habet fieri a causa frigida. ℞. semis agni casti. ʒ. x. foliorum ruthe sicce mentastri: cimini: ciperi balaustie ana. ʒ. ij. fiat puluis de quo sumatur mane et sero. ¶ Aliud quod fit in causa calida. ℞. seminis lactuce: seminis portulace ana. ʒ. x. semis psillij coriandri sicci ana. ʒ. iij. balaustie: nenufaris ana. ʒ. iiij. terantur et sumantur ex eis. ʒ. iiij. mane et sero addita cuilibet dosi quarta. ʒ. s. de camphora. ¶ Secretum Sal. cui non est simile super terram. ℞. sambaci arazichi lib. s. formicarum habentium alas mille fiat vnguentum teneatur in sole duabus ebdemadis et ex eo postea inungatur mirach et duo testiculi et virga. ¶ Et Kirandus dixit siquis. xl. formicas cum succo affodilli decoquerit et in potu alicui det remissus erit omnibus diebus vite sue. ¶ Et Rasis dixit si virga thauri rubei exiccata et trita potetur vsque ad pon. aur. s. cum optimo vino a muliere remouetur ab ea desiderium coytus ¶ Et iterum dixit si ex sinistro testiculo lupi cum oleo trito ponatur in vulua remouetur ab ea desiderium coytus: et hoc etiam dicit Auicen.

Margin notes: Expertum nostrum. / Secretum Sal. / Virga thauri rubei. / Testi. sinister lupi.

¶ Cap. 4. De apostematibus virge et vlceribus eius et dolore pectinis.

Um in virga apostemata fiunt pretermisso communi regimine liniatur cum aloe et vino et multum eis confert. ¶ Si autem vlcera sint in virga et in pectine et maxime si serpunt flos salicis est maxime congruus. ¶ Idem autem facit inunctio facta cum sale mentastro: et melle. ¶ Si etiam in mortario plumbeo teratur fortiter oleum ros. vel myrtinum vel citoniorum cum pistello plumbeo donec ad aliquam spissitudinem veniat et inungatur conferunt valde. ¶ De tutia scriptum est quod in hoc casu sit vna de melioribus medicinis. ¶ Ad eadem autem vlcera et aliarum orum partium genitalium maxime cum sint plena sorditie et humiditate multum teratur anetum et supponatur. Idem autem facit semen eius vstum et suppositum. ¶ Super vlcera que virge cinis cucurbite sicce suppulueri zetur: nam ea mundificat et perfecte consolidat et hoc experimento inueni perutile. lauabam autem cinerem illum cum aqua ros. Si etas puerilis hec querebat. ¶ Gal. autem in. 9. de simplicibus preclaudat maxime ponficem in omnibus vlceribus mali humoris et cancrosis etiam que fiunt in virga vel ano vel alijs partibus vbi exiccatio suauis sine morsicatione queritur. Est autem ponfilix quedam quod constatur ex ere et tutia dissolutis in fornace: vel etiam ex tutia sola. ¶ Aloes autem suppuluerizatum est vtile. ¶ Si vero vlcera sint in meatu virge tunc mumia imponatur. Multa autem sunt scripta super cap. de vlceribus oris. illa autem scribuntur ca. de vlceribus que possunt hic conuenienter adduci. ¶ Dolorem autem ventosum pectinis sedat aristol. ro. fomentata nec desito quod quecunque conferunt in doloribus vesice et matricis etiam in doloribus pectinis conferunt.

Margin notes: Flos salicis / Mentastrum / Tutia. / Anetum. / Cinis cucurbite. / Ponfilix et quid sit. / Aloes. / Mumia. / ¶ Ad pectinis dolorem.

¶ Cap. 5. De apostematibus testiculorum et eorum doloribus.

I apostema calidum in intestinis fiat tunc supponatur emplastrum factum ex farina fabarum cum sanie ordei aut ex ea sola cocta cum vino propter causam scriptam. 3. cap. de apostematibus mamillarum. ¶ Ad idem autem et eundem dolorem confert emplastrum factum ex papauere. ¶ Testium autem duritiem lenit armoniacum dissolutum in aceto. Idem autem operatur in eorum duritiebus emplastrum factum ex semine agni casti et butyro. ¶ Ad dolores autem ipsorum est vtile oleum de andacocha et est trifolium. ¶ Ad idem autem est emplastrum factum de cimino farina fabarum et melle. ¶ Similiter autem si ex felle thauri cum melle fiat inunctio confert et apostematibus et dolori et hoc idem valet in apostematibus que fiunt in oseo. ¶ Si vero in apostemata sunt frigida tunc superponatur emplastrum factum ex mentastro vel calamento montano addito butyro fermento et sale. ¶ Ad quod valet emplastrum factum de rutha et folijs lauri. ¶ Si vero apostemata sint manifeste calida fiat emplastrum cum radice lilij sola cocta in aceto aut cum semine papa. et faria tritici. ¶ Ad apostemata autem testiculorum ex radice affodillorum cum fece vini fiat emplastrum bonum. ¶ Et Rasi. dixit quod caro testudis trita et cum farina ordei et cum puluere molendini curat vlcera intestinorum et per testudinem in-

Margin notes: ¶ Ad duritie testium. / ¶ Ad dolores testium. / Oleum de andacocha.

telligit ostracha vel limatias. ¶ Nos autē ad apostemata frigida testiculoꝝ emplastrū facimus ex radice minore testiculi canis ꝛ est vtile. ¶ Experti sumus ad apāta calida testiculorū vt tollātur coriandri aque mellis ante. misceātur ꝛ superemplastrentur ꝛ si necesse fuerit sit oleum rosꝫ. ¶ Ad idem etiam est hoc ℞. carnē passularū farinā fabarū puluerem cimini misceant̃ ꝛ ī aqua coquātur ꝛ superēplastrent̃ aut cū oleo rosꝫ. misceant̃. hoc autē emplastrū magis ꝯpetit apāti moli quod aūt nūc añ diximus cōpetit magis duro. ꝛ istud etiam cōpetit apostemati in suo processu illō vero magis in principio. ¶ Ad dura autē eorum apāta ꝛ oībus malis exituris est hoc. ℞. cicera alba que assimilant̃ orobo ꝛ contere ꝛ ex earū farina ꝛ melle fiat emplastrū conferunt: hec etiam ad apāta post aures ꝛ ad omnem exiturā malam ꝛ carnosam.

¶ Capitulū. 6. De ramice ꝛ est ruptura in inguine vñ intestina descendunt.

Quoniam in ramice intestina descendunt in oseū ꝛ bursam testiculorū visuꝫ est mihi ꝑtractare de ipsa vbi etiā de dispositionibꝰ testiculoꝝ tractat̃. Dico aūt ꝙ si ruptura sit ī corpore iā duro ꝙ statū etatis trāsiuit credo ꝙ vix imo īpossibile videt̃ mihi per medicinas extrinsecas applicatas vel sumptas intra: posse sanari: sꝫ indiget curatione facta ꝑ incisionem didimi factā cū ferro vel caustica medicina. Sed de hac nō est ad pñs sermo. Si vero corpus sit puerile ꝛ tenerū ꝯsolidari poterit ꝑ emplā. sꝫ etiam difficulter. ¶ Et ex multis laudatis ī ea ꝑ oēs autores est nux cipssi siue intra bibat̃ siue extra applicetur. Et nos q̄dē ipsas virides cum succo suaꝝ extremitatū miscemꝰ ꝛ sup emplastramꝰ loco: reductis priꝰ intestinis ꝑut rō iubet. ¶ Dixerūt aūt ꝙ bdeliū ꝛ maxime siculū cōfert multū in crepatura testiculi. ¶ Scripserunt quoqꝫ sessio in decoctiōe vrine ꝛ sanguis. Semabras est in hoc casu mirabilis iuuamētū. Est aūt stelio. Quidā aūt dicunt ꝙ est piscis marinꝰ. ¶ Et dixerunt ꝙ si aliq̄d de musco ponat̃ in vrina eius vel sanguine ꝛ distillet̃ in virgā infantis sit in ruptura multi iuuamēti. ¶ Et rasis q̄dē laudauit hꝫ emplꝫ. ℞. acatie nucis cipssi sansuci: ruthe sicce granoꝝ lauri gallarū mugat gūmi arabi. oīm ante. ʒ. xx. terantur ꝛ cribellent̃ ꝛ eliquet̃ gluten pisciū cū aceto si corpus sit magnū. Si vero sit infans eliquet̃ cū mucillagene psiliȷ ꝛ fiat emplm̄ sꝫ ꝑ tñ bi bi nuces cipressi precepit vt coquant̃ ī aqua cū illa limphet̃ vinū. ¶ Emplm̄ paternū ad ramicē. ℞. vtriusqꝫ ꝯsolide lanceole plantaginis corigiole teste bonis vel caude equine sanguinarie pentaphilō ante. lib. 5. pul. gallarū arabicarum bo liarmie. san. dra. cubebarō glandiū: corticū medianorū castanearū: virge pastoris: lēticule masticis: myrti: mumie añ. ʒ. iiȷ. sepi hircini olei rosꝫ. añ. li. ȷ. misceant̃ ꝛ fiat vnguentū ad lentū ignem agitando cū spatula ꝛ parū stet supra ignē: sed cū depositū fuerit ab igne sꝫꝑ cū spatula agitet̃ donec sit bene īcorporatū. ¶ Aliud ad idē. ℞. armoniaci: galbani: visci quercini: aloes aristo. lon. ꝛ rotū. boli arme. san. draco. psidie: balaustie añ. q. s. recoris humani lib. ȷ. sepi hircini liq̄facti li. iȷ. pellis arietis recētis decocte in aqua ꝛ aceto fortissimo vsqꝫ ad liquefactionē lib. iȷ. mis. cū lib. ȷ. cere rubee itaqꝫ liquefactis cera: recore: sepo hircino ꝛ gūmis: pl̄ueres misceantur ꝛ fiat emplm̄ ꝛ si sit nimis liquidum addat̃ ex pulueribꝰ semꝑ contundantur ꝛ malaxentur postea extēdat̃ in petia ꝛ superponat̃ loco reductis intestinis priꝰ ꝛ superponat̃ bracale ne intestina descendant ꝛ est efficax.

Nux cipssi.

Bdelium.

Emplꝫ rasꝫ.

Radix ē granati sū.

Emplastrū paternum.

Aliud.

¶ Additio.

¶ Ad crepaturam. ℞. limature ferri pilorū leporis puluerizatoꝝ añ. ℥. 5. nucis cipssi. ʒ. iiȷ. mumie: san. dra. olibani añ. ʒ. ȷ. cū succo mile foliȷ fiant pillule: ꝛ oportet nocte q̄ dant̃ magnetē lauem ꝛ planam loco pa. apponere omni ēplastro remoto hec Sen.

¶ Tra. 18. De dispositionibꝰ ani ꝛ cōtinet quatuor capl̄a.

¶ Capitulum. 1. De prouocatiōe emoroydarum.

In ano natura constituit musculum rotundū qui situatus est in fine recti intestini qui colon dicitur vt hō sua ꝑpria volūtate ꝯstringeret relaxaretqꝫ illū ne ster=

tore descendente fiat inuoluntari⁹ exit⁹ eius: sed ꝓpria voluntate: continuauit aũt illi fines multarũ venarũ que emoroydes appellanẽ vt ipsis aptis corp⁹a multis suꝑfluitatib⁹ multotiẽs emundetur quas q̃nq; clausas aperire oportet. ꝓpterea ꝙ corp⁹ suspectũ esset ad prauas ⁊ multas egritudines sicut dixit summ⁹ ypo. Si cõstringanẽ emoroydes periculũ est ꝙ hõ nõ fiat hydropic⁹ aut ptisic⁹ aut maniac⁹. ¶ Dicam⁹ aũt q̃ sunt aperiẽtia eas q̃n est necessitas. Et Gal. dixit ⁊ ẽt oẽs concordãt q̃ð succ⁹ ciclaminis cũ licinio imposit⁹ aperit emo. violenter. Et Mesue dixit de eo ꝙ est maxime aperiẽtib⁹ oraficia venarũ emoroy. ¶ Succ⁹ autẽ cepe cũ cotto immissus eas appropriętate apit: aut tollaẽ q̃ð ẽ i medio cepe abiectis corticibus ⁊ ex eo fiat suppositoriũ. ¶ Fel aũt bouis imissũ cũ licinio eas apit. ¶ Oleũ ẽt yrinũ illas aperit. ¶ Et radix insuꝑ lilij quocũq; ponaẽ illas apit. ¶ Idẽ aũt opaẽ succ⁹ folioꝝ fic⁹ miss⁹ cũ licinio.

Sermo. 12. partis sexte ser. separatorum.
¶ Aperiẽtia emoroy.
Succus ciclaminis.
Succ⁹ cepe.
Fel bouis.
Oleũ yrinũ.
Radix lilij.
Succ⁹ fol. ficus.

¶ Additiones.

¶ Pillule ꝯ emoroy. iflatas ⁊ cecas. ℞. aloes. ʒ. i. s. sca. ℈. i. eufor. sextã partẽ. ʒ. i. hermoda. ʒ. i. cõfice cũ vino al. da vnã in sero sunt enim bone super omnia.

¶ Apiũ emoroy. coctũ in vino natibus cataplasmeẽ emo. iflatas exiccat: caue tñ ne eis fluẽtib⁹ hoc fiat si sine fluxu cũ tumore dolore extẽsione illaꝝ venulaꝝ fiunt dolorẽ. n. mitiga tumorem soluit Similiter puluis eius exustꝰ melli immixtus superposit⁹ emoroy. exiccat et ob hoc apium emoroy. vocatur.

¶ Cap. 2. De restrictione emoroydarũ ⁊ earum dolore.

Icut contingunt egritudies ex emoroydarũ cõstrictione sic ⁊ ex earũ aptione ⁊ nimio san. exitu egitudies nõ min⁹ ꝯtigũt quare eas ꝯstringere opꝫ ⁊ earũ sedare dolores. ¶ Et lutum quidẽ armenũ impositũ statim sanat. ¶ Idẽ facit terra sigillata dissoluta ⁊ suꝑposita. ¶ Si aũt emoroydes essent intra posite: tunc sumanẽ radices cardoni cũ quib⁹ pãni ꝑparanẽ ⁊ coquantur bñ inspissenẽ postea donec fiãt sicẽ mel ⁊ seruenẽ in vase eneo: ex hoc ergo cero to intromittaẽ cum cocto. ¶ Q̃ð si extra sint posite decoctio sumitatũ rubi cuꝫ folijs multũ est vtilis. ¶ Aloes etiã dissolutũ cũ vino dulci sanat illas ⁊ abscidit sanguinẽ emanantẽ ab illis. ¶ Eas aũt curat sumach tritũ cũ carbonibus querc⁹ ⁊ superpositũ. ¶ Idẽ autẽ facit assa cocta in aceto cũ cortice granati et superlinita. Dico autẽ de assa dulci q̃ vocaẽ altit. hoc idẽ facit radix ei⁹ superposita. ¶ Auripigmentũ vero mixtũ cũ oleo rosa. ⁊ inunctũ multũ confert. ¶ Si aũt cũ melle anacardi emoroydes suffumigenẽ: exiccanẽ. ¶ Cõfert aũt eisdẽ ⁊ etiã moris ani: cinis vinacie supposit⁹ cũ aceto. ¶ Bdeliũ aũt linitũ bibitum ⁊ suffumigatũ cõfert. ¶ Cõfert aũt ⁊ vinũ decoctionis scorie ferri bibitũ ⁊ etiã sessio facta in ea. ¶ Ego aũt dico ꝙ vnguẽtũ comitisse nostrũ q̃ð scriptũ est supra de restrictione mestruoꝝ est in hoc casu mirabile q̃n ex eo spina posterior a renib⁹ infra bñ inungiẽ. ¶ Sed habeo i hoc casu vnã aliã mirabilẽ experientiã qua frequenti⁹ vsus sum. ⁊ est. ¶ Tollatur ãguilla ⁊ euisceretẽ ⁊ abijciaẽ caput ⁊ cauda: ⁊ tollaẽ solũ illud q̃ð ꝯphẽdit intestina ⁊ laueẽ bñ: deinde teraẽ ⁊ ponaẽ in frixorio vitreato ⁊ cõpumaẽ cuꝫ spatula supra ignẽ quod ergo egrediẽ de pinguedine colligaẽ. ¶ Si ergo emoroydes extra sunt ꝑmo q̃dẽ hoc vnguẽto liniaẽ: deinde puluere radicis filipẽdule supaspergaẽ. ¶ Si ṽo sint intus intromittaẽ liciniũ inunctũ ⁊ supaspsũ eidẽ ⁊ mirabilis est effect⁹ serueẽ ergo inter secreta. ¶ Et scitus est ꝙ si tollanẽ scarabei ⁊ necenẽ in oleo per diẽ ⁊ noctẽ deinde vranẽ ⁊ fiat puluis ⁊ ex oleo inunganẽ emoroydes ⁊ puluere superaspergaẽ exiccanẽ ⁊ nõ redeũt. Et si sunt intra imponãẽ vt statim dictũ est. ¶ Et ego experimẽto vidi nullo alio potente pharmaco sola retẽtione lapidis topacij in manu emoroydas retinere. Erat aũt magn⁹ topacus ille. ¶ Cõtingit autẽ emoroydes vehemẽter dolere: ⁊ tunc laudauerũt vt tollaẽ cepe albũ coquaẽ ⁊ misceaẽ bñ cũ multo butyro ⁊ supponatur: experimẽto aũt nõ multũ vtile inueni. ¶ Et dixit Mesue autoritate Democriti ꝙ vtraq; serpẽtaria affert iuuamentũ magnũ in doloribus emoroydaꝝ ⁊ vẽtositatib⁹ eaꝝ fm oẽm administrationis modũ ⁊ supposita ⁊ emplastrata. ¶ Et dicunt q̃dẽ ꝙ inunctio facta cũ vernice qua vtunẽ pictores statĩ tollit. ¶ Et ego quidẽ confido in hoc vnguẽto cuius habeo experientiã. ℞. vitelũ oui ⁊ modicũ pinguedinis galine liq̃facte:

Lutum ar.
Terra sigil.
Radix cardoni.
Rubus.
Aloes.
Sumach.
Assa.
Auripigmentum.
Mel anacardi.
Cinis vinacie.
Bdelium.
Uinũ de scoria ferri.
Anguilla.
Scarabei.
Lapis topacius.
¶ Ad emo. dolorem.
Cepe albũ.
Serpẽtaria
Uernix.
Unguẽtum

olei rosa. parum et similiter parū croci omnia simul iungant in scutella vitrea vel ciato et tenendo totū in aqua frigida: digito bn̄ adinuicē misceātur donec fiat sicut globus: et ex hoc cū penna inungatur. ¶ Expertus etiā fui: tollantur flores cāmomille: folia saluie: folia rosmarini: et quantū hec sunt: tollat floris feni qui inuenitur post esum equorū coquātur in aqua supra quā suffumiget patiens sedat dolorē emanat ab eis vir⁹. ¶ Expertū etiā paternum. ℞. olei ros. olei de salicibus: olei de papa: olei camomillini pinguedinis galine: ceruse: plūbi: tutie ablute: omnium an̄. cum cera alba q̄ sufficit fiat vnguentū ex quo liniant. ¶ Fomentū ad idem. Coquantur radix malue cāpestris et camomilla et folia salicis et folia bismalue et fomentet locus. ¶ Si vero dolor earū esset ꝓpter euulsionē cū ferro qđ sepe fieri contingit: tūc sumat cinis sermentorū aut azimorū vitis domestice et temperentur cum aceto et superponatur loco euulsionis.

Fumigium

Expertū paternum.

Fomentum

Cinis vitis domestice.

¶ Additiones.

¶ Ad cōsumendū ficus et ad desiccādū et restringēdū san. ℞. gallas puluerizatas et fac emplastrū cū oleo oliue et pone super. videbis mirabile et hoc in fluxu emoro. teneas.

¶ Ualet etiā hoc. ℞. aloes: thuris: sandra. boliar. pilorū leporis subtiliter incisorū an̄. ʒ. j. oia pulueriza: deinde accipe telā araneā molēdini et cū albumine oui misceant et loc⁹ liniat vn̄ sang. emanat est eñ expertū et optimū.

¶ Cap. 3. de apostematib⁹ ani et scisur et exitu eius et fistula.

Laudauerūt veteres ad apostemata ani et anū tumētem caricas coctas i vino et ēplastratas et ipsas pistatas dixerunt salutare fomentum. ¶ Inflationē autem colon et longaonis maxime curat ruta cocta in aceto et aq̄ bibita. ¶ Ad hoc etiā magis cōfert si sit ī vino cocta sicut egressum ipsius sanat succus ciclaminis mixt⁹ cū aceto et suppositus qđ idē facit puluis radicis ei⁹ ¶ Ad apa aūt cala galle sole cocte et emplastrate cōferunt iuuamēto magno. verū qñ volum⁹ paucā cōstipationem ab eis: coquant in aqua et qñ maiorē: coquantur in vino et si iterū maiorē: coquant in vino stiptico cōfert: et hoc idē ad apata ficteris: et hoc approbat Gal. ¶ Emplastrū aūt factū ex lente: meliloto: et citonio: et oleo ros. est vtilis. ¶ Et si apa sit calidū misceat aliqđ q̄ sit magis stipticū. ¶ Aloes etiā dissolutum in vino et illinitum est vtile. ¶ Si aūt flegmones ani sint cū vlcere optima medicina est oleum rosa. vel aliquid simile confricatū cū plumbo vt supra de vlceribus virge. ¶ Et in fistula autē ani dixit Gal. q̄ per solam impositionem boliar. sine etiā appositione licinij auferetis sordiciem fistule vidit ipsum sanari. ¶ Expertum aūt a nobis est vt tollat radix vitis albe et coquat pfecte cū rob et emplastretur locus cū ea. Que conferunt autem fistulis humidis de qb⁹ infra dicetur: satis non dubito hic conferre quare ibidem.

Carice.

Rutha.

¶ Ad egressum ani.

Succ⁹ ciclaminis.

Galla.

Aloes.

¶ Ad ani vlcera et fistulas.

Radix vitis albe.

¶ Cap. 4. De vlcerib⁹ et ragadijs ani.

Breuitate quidē gaudens dicem⁹ simul de vlcerib⁹ ani et eius ragadijs. Et ad vlcera ani etiā antiqua terat anetū et superponat. Idē aūt facit et semen ei⁹ combustū et puluerizatū ¶ Cōfert autem et puluis piscicalorum paruorū et maxime capita eorū quando viuunt et teruntur et superponunt. ¶ Serap. autem dixit autoritate beben. De sue tutia est vna ex melior ib⁹ medicinis siue rebus et subdit radix eius est vrina infantis. et intelligo quod est artificiale est gluten auri. Ego autē dico qđ duplex est gluten auri quoddā est gluten fabrorū est dicitur borax: arabice thinchar aliud est gluten artificiale quod fit cum vrina infantis. et de hoc credo esse sermonem suum. ¶ Aloes autem superpuluerizatum multū confert. ¶ Auripigmentū mixtū cū oleo ros. et inunctū multum confert. ¶ Lac quoq̄ ano impositum vlcera iuuat: et dolores sedat et apata confert etiā vlceribus pectinis. ¶ Ad eadem aūt ex felle tauri cū melle fiat inunctio. ¶ Ponsilix etiā est optima medicina vt supra dictum cap. de vlceribus virge. ¶ Ad ragadias ani confert cerotum de radicibus cardorū de quo supra diximus cap. de restrictione menstruorum. ¶ Et Rirandus dixit q̄ cerebrū anseris domestice cū adipe

Anetum.

Piscicult parui.

Tutia.

Gluten auri duplex.

Aloes.

Auripigmentum.

Lac.

Fel tauri.

Ponsilix.

Cerebrū anseris.

eius et decoctione eius mixtū ragadias et emoroydas et omnē eius tumorē curat. ¶ Sanat etiā omnes eas: aloes dissolutum cum vino dulci et illinitum. ¶ Et dixit Kirandus q simus canis cōbustus in testa ficuli et cum oleo rosato mixtus et inunctus scisuras ani sanat. ¶ Dolorem etiam ragadiarum tollit semen agni casti quando in aqua coquitur et supremplastratur. Puluis etiā pisciculorum paruorum adustorum impositus sanat eos: et similiter cinis capitum pisciculorum paruorum salsorum siccorum. ¶ Litium autem optime curat eas. ¶ Folia etiam rosarum sicca et in vino cocta sunt eis vtilia. ¶ Cinis autem cancrorum adustorum superpositus confert. ¶ Verucas autē ani thim° superpositus delet. ¶ Nullatenus autem dubito quin nostrum vnguentum supra positum cap. de scissuris labiorū sit perutile applicatum vt ibidem dicit nam fm Gal. in .9. gaudent enim vtreque eisdem medicinis perutile similiter calide et humide existētes et vt idē in quarto tractatu ex similibus ad similia est procedendum.

Sim° canis. Semē agni casti. Pisciculi salsi. Litium. Rosa. Cancri vsti. Thymus.

¶ Additio.

¶ Quedam domina patiebatur excoriationem ani circa orificium propter abusum veneris cum dolore et punctura et medicus quidam precepit vt pmo lauaretur anus aqua calida. deinde inungeretur oleo ros. post superponeretur pomū decoctū in aqua et bene confusum mixtum cū oleo ro. et hoc facto liberata est.

¶ Tractatus .19. primi sermonis. De dispositionibus iuncturarum et continet quinque capitula.

¶ Capitulum .1. De dolore iuncturarū in vniuersali et de duritiebus earum et dolore mēbrorum neruosorum et dorsi.

Dico quod deus ossa creauit vt sint sustētaculum totius corporis. corp° enim si solutum carniforme fuisset sui superflua molitie non fuisset aptū ad motū quoniā omnis motus in fixo fundat fixum autem preter ossa non fuisset. ibi creauit autē ossa plura et nō vnū: qm etiā corp° fuisset immobile sine duritie continuata quare necessarie fuerunt iuncture in qbus diuersa ossa iungunt vt corpus sicut appetit: partem et non partem mouere possit. decurrunt aūt frequēter ad iuncturas humores superflui propter motum earū attrahentem aut debilitatē etiā quos cetera mēbra mandant qd dolorum maxima sunt causa quorū curam nūc dicemus. Dicemus aūt pmū que circa tales dolores in vniuersali cōueniunt. ¶ Consequenter autem circa dolores proprios descendemus. ¶ Gal. autem laudat in principio doloris iuncturarum quicunque locus sit inunctionem factā ex aliquo oleorum frigidorum contritorum vsque ad spissitudinē i mortario plumbeo cū pistello plumbeo sicut est oleū ros. vel myrtinum vel citoniorum et similium. Manifestum autē est q sermo suus est in causa calida. ¶ Ad dolores autem omnes arteticos dixerunt esse valde bonum oleū de laureola superinunctum. ¶ Et Gal. dixit in .7. quod oleum decoctionis squille scdz omnem modum administrationis confert iuuamento magno in egritudinibus iuncturarum. ¶ Et iterum dixit q euforbium sumptum fm omnem modum administrationis eius est medicina magna doloribus nodorum qui vadunt et veniunt per iuncturas quod experti sumus. ¶ Oleum etiam de andacocha est vehementer laudatum cū dolor a ventositate existit et proprie timore attritionis. Et dixi Aui. etiam quod eo solo sanati sunt multi. ¶ Concordati sunt omnes quod hermodactilus ap propetate q est i ipo cōferat i dolorib° iūcturarum. ¶ Ad oēs aūt frigidos iūcturarum dolores iūctio fcā cū teipsa affert iuuamētū magnū si fiat iūctio vt .i. dicet ca. de podagra. ¶ Ad h aūt al vulpinū cōfert infictū: et ēt decoctio facta ex vulpe si balneū inde fiat. Aui. autē dixit fiat balneū post purgationē corpis ne humores trahāt ad iūcturas et in balneo fiat mora. Et kirādus dixit si vulpis viua et coqt i oleo vetustissio et cū cepis eā dic qm ad hoc te capio. ¶ Cōfert etiā fm ipz sessio facta i iure leporis: nā ei° opatio est ɔtria ɔtuti vulpis. propetatē aūt ɔferēdi hz i olb° eis cinis ossium hois mortui: et gal. dixit q dcē in potu. ¶ Ad oēs aūt eos antiqs qn ad superficiem trahere volumus sinapis mixta cum caricis superponatur. ¶ Dicit autem quod semē raffani est valde bonū et expellit pulsationē que est i eis. ¶ Et

Oleū de laureola. Oleū de squilla. Hermoda. Tapsia. Oleū vulpinum. Cinis ossiū ho. mor. Sinapis. Semē raffani.

Kirandus dixit in hoc casu esse validū remediū confectionē eius scriptam supra cap. de fluxu materierū ad oculos ¶ Et dixit tollat mustella que inuenitur mortua & coquat donec dissoluat et cū cera que sufficit & oleo fiat vnguentum hec est magna medicina ad areticos et omnē passionē neruorum & flegmones pedū & articulorū & oēm reumatismū: sanat etiā scrophulas magnas & vlcera & testiculos. Et iterū q adeps pulorū vulturis cū adipe porcino mixt⁹ iuuat areticos tremulatos & īfrigidatos & podagricos & stomaticos & paliticos ¶ Radix etiā altee cū adipe anseris confert. ¶ Ad oēs aūt dolores mēbrorum neruosorū succus marubij cū melle iunctus est optim⁹. ¶ Cōfert aūt eisdē ois vrina & maxime vrina capraꝝ. ¶ Assa ēt bibita cū aqua granatorū confert sicut infra dicet de attritiōib⁹ lacertorꝝ. ¶ Ad oēs aūt inflationes neruorū & articulorū vitellū oui crudi cū lana impositum est vltimū. ¶ Et silr eodē modo valet ad tumores & oīa loca percussa. ¶ Ad omnē quoq dolorē & tumorē neruorū fiat cataplasma ex secūda specie arthemisie q vocat tegetes & vulgariter matricaria trita cū oleo nā mirifice sanat. ¶ Ad hoc aūt & idē folia plantaginis minoris cū sale sunt optima. ¶ Ad dolores autem oim ossiū & claudorū & assidratorū fiat auxiliū de testudine dictū supra cap. de paralepsi. ¶ Oēs aūt dolores mēbrorū ex frigore: betonica trita & imposita mire sanat. ¶ Dolores aūt omnes neruorū tollit centaurea minor & bibita & emplastrata. ¶ Laxationes aūt oēs membrorū folia vitis nigre cataplasma mire medent. ¶ Sedat autē dolores dorsi factos a ventositate inunctio facta ex adipe asini & maxime siluestris quando cū oleo costino more emplastri supponitur. ¶ Ad eundē aūt confert maiorana qualitercūq administrata. ¶ Dolorē etiā dorsi tollit decoctio spargi bibita. ¶ Dixerūt etiā q roba disrumpit ventositates īpedientes in dorso. ¶ Eūdē aūt tollit cerotū factū cū sucudo: qd aūt sit sucud⁹ dictū est supra capitulo de prouocatione mēstruorū. ¶ Et dixit Rasis q sepū vrsi ꝯfert ventositati flegmatis crudi & dolori dorsi. ¶ Pillule ad idē. ℞. aloes agarici ante. ʒ. j. s. seminis harmel. i. cicute. ʒ. ij. colloquintide. ʒ. ij s. salisindi turbit aā. ʒ. j. cōficiant pillule cum aqua porri. Dosis est a. ʒ. j. vsq ad. ʒ. ij. conferunt etiā in dolore renum ¶ Ad oēs autem iuncturarū durities armoniacū illas approprietate dissoluit. ¶ Confert oleū bibitū cū alijs medicinis & cū alijs medicinis mixtū: & emplastratū cū pice & melle idē facit. ¶ Et dixit Gal. & oēs qui sequuti sunt eū teratur case⁹ vet⁹ cū oleo aut cū aqua decoctionis pedū porcorū salitorū & fiat super duritieb⁹ & nodositatib⁹ emplastrū nā illas rumpit & extrahit ab eis quod est simile gipso sine impedimēto et est valde magni iuuamenti. ¶ Cōfert autē eisdē duritieb⁹ stercꝰ caprarū & proprie mixtū cū aceto aut cū farina ordei & est hoc ex expertis & maxime in corporib⁹ duris. ¶ Ad oīa aūt apata iuncturarū confert emplm & limatijs & proprie podagre. ¶ Ex exptis aūt nostris est granū regū qn teritur & cū iure galli dat confert etiam sic datū colice. ¶ Et iterū pillule de sarcocolla q sunt. ℞. sarcocolle. ʒ. iij. turbit. ʒ. iiij. coloquintide interioris. ʒ. j. s. zinzi. tātūdē salisgēme. ʒ. j. dissoluat sarcocolla in aqua rosā. & cōficiant pillule. Dosis est. a. ʒ. s. vsq ad. ʒ j. s. sunt enī mirabiles in casu isto educēdo materias grossas a iuncturis anche & a pulmone. ¶ Pillule autē nr̄e ad dolorē arteticū. ℞. hermodactiloꝝ: turbit: agarici aā. ʒ. iiij. cassie lignee: nardi gariofi. xilobalsami: carpobalsami: macis: galange: zinzi: masticis: asse: maratri: anisi: saxifragie: brusci: spargi: rosā. milij solis: salisgēme aā. ʒ. ij. aloes ad pon. oim scamonee. ʒ. j. cōficiantur cū succo yne vel feniculi si nō habet succū yne loco ei⁹ ponat de puluere ei⁹ sumatur ex eis oi hebdomada vt sustinet virtus patientis. ¶ Ad hāc intentionē etiā sunt pillule q non valētes surgere incedere faciūt & ābulare. ℞. aloes. ʒ. j. scamonee quartā. ʒ. rosā. rub. cōtritarū sextā. ʒ. j. hermodactiloꝝ. ʒ. s. & fiāt pillule. & sunt vna dosis magna & proprie cōferūt in podagricis. ¶ Puluis noster q quis vtitur preseruat a dolore iuncturarū & tollit dolorem si adest. ℞. carui: anisi ameos: apij: feniculi: sileris mōtani: basiliconis: floris genestre: milij solis petrosilij ante an. ʒ. j. s. pulegij: calamenti: piperis lon. salisgēme ante gra. x. nucis musc. cubebe: macis: zedoarie: ligni aloes: cardamomi: masticis: myrrhe: centrūgalli: balsamite: squinanti: sal

Mustella mortua. · Adeps pulli vulturis. · Radix altee · Succus marubij. · Urina. · Assa. · Uitellū oui crudum. · Matricaria · Plā. minor. · Betonica. · cētaurea minor. · Uitis nigra · Adeps asini siluc. · Maiorana. · Spargi. · Roba. · Sepū vrsi. · Pillule. · ¶ Ad iuncturarū duritiē · Armoniacū · Stercus caprarum. · Limatie. · Granū regū · D. pillulaꝝ de sarcolla. · Pillule nr̄e. · Pillule alie · Pul. noster.

nie:camedreos:camepitheos ante auf. ʒ.5.folij leuistici:liqritie mundate:gariofi.cinnamomi:mirabo.citrinoꝝ sine ossibus galãge:croci zinzi.spice ro.maiorane añ.ʒ.5.valeriane:gariofilate eupatorij:menthe añ.auf.5.turbit albi et bñ granosi ꝛ mũdati.ʒ.j.hermodactilorũ.ʒ.5.zucchari ad pōdus omniũ fiat puluis.Dos.mane in matutinis cum modica aqua calida vel vino.¶Confectio nr̃a ad idẽ.℞.camedreos:camepitheos:radicis aristolo.gẽtiane:fu:meu dauci:petrosilij:foliorũ cucurbite:rubee tintoꝝ:assari:sauine:ameos omniũ añ.partẽ.j.seminis endiuie:semis plãtaginis añ.partes.ij.radicis liqritie partes.iij.seminũ cõmuniũ mũdatoꝝ passularũ enucleatarum añ.medietas oim zucchari duodecuplũ oim fit confectio.Dos.mane a.ʒ.j.vsqꝫ ad.ʒ.ij.cum modico vini subtilis.¶Pillule nostre. ℞.aloes partes.x.masticis:spice:cassie cinnamomi:assari:añ partẽ.5.mirabola citri.ꝛ chebu.ante.partes.ij.5.bdelij partẽ.j.fiãt pillule cũ glutino dragãti sicut cicer.Dos.a.ʒ.5.vsqꝫ ad.ix.¶Oleũ Sal.qđ est vltimũ ad arteticos ꝛ eo vsi sumꝰ.℞.costi carpobalsami:corticum cassie lignee oim ante.ʒ.xxx.calami aromatici buzcharã credo ꝙ sit testiculus vulpis abiengi.i.iusquiami albi oim añ.ʒ.xx.macropiperis.ʒ.viij.cordumeni:zinzi.stafisagrie oim añ.ʒ.vj.ciperi ʒ.ix.radicis squinãti:yreos:amboꝝ añ ʒ.xij.blacte bisantie:folioꝝ myrti:foliorũ sansuci oim añ.ʒ.x.terant ola cõtritione grossa ꝛ infundant in vino boni odoris ita vt cooperiant ab eo die ꝛ nocte ꝛ ponant postea in olla ꝛ addat ei aqua quãtũ fuit vinũ ꝛ ex oleo sisamio ꝛ oleo lentiscino ex vnoquoqꝫ ausat al aulsat.x.deinde accẽde sub olla ignez spacio.viij.horarum deinde amoue ab igne ꝛ pmitte infrigidari ꝛ infũde oleũ ab aqua deinde accipe ꝑpter secundaz decoctionẽ assari:spice:amomi omniũ añ.ʒ.v.folij.ʒ.vj.myrrhe.ʒ.j.terantur ola ꝛ infundant in vino die ꝛ nocte deinde pone ea in ollã deinde infunde sup ea oleũ primũ sitqꝫ olla ĩ qua decoquis ea vice prima secũda ꝛ tertia olla lapida in qua ponant medicine:ꝛ oleũ ꝛ accipe ollã magnã ꝛ fũde ĩ ea aquã deinde pone ollã in q̃ sunt medicine:ꝛ oleũ in cõcauo eiꝰ ꝛ accẽde sub eis lẽtũ ignẽ donec coquant medicine:ꝛ oleuz ꝑ calorẽ aq̃ tunc remoueant ab igne ꝛ coquant iterũ tertio:ꝛ accipe gariofi.blacte bisãtie:nucis musca.oim añ.ʒ.iiij.bdelij.ʒ.iij.mellis:storacis:calamite añ.ʒ.xxx.olei bacani.ʒ.5.terant medicine sicce ꝛ infundant in vino die ꝛ nocte deinde cola eas in ollã ꝛ funde sup eas oleũ tertiũ ꝛ coque iterũ vt dictũ est in duplici vase deinde cola oleũ ꝛ repone ꝛ vsui:tertium est.n.vltimũ ꝛ sic ex eo bibat soluit naturã ꝛ extrahit humorẽ crudũ ꝛ cõfert colice ꝛ egritudinibꝰ visceꝝ.Ad dissoluendũ autẽ durities iũcturaꝝ fit fomẽtũ hoc.℞.radicũ altee fenugreci foliorũ malue radicũ vlmi coquant ola sufficienter in aq̃ ꝛ cũ ipsa tepida locꝰ diutius fomentet postea sup locuz ponat hoc vnguẽtũ.℞.fecis olei de yreos:fecis olei de semine lini:mucilaginis:fenugreci:pinguedinis anatis:medulle cruris vituli:olei de radice cucumeris asinini:pinguedinis galline nigre:armoniaci omniũ añ.dissoluat armoniacũ cum aliquo oleorũ ꝛꝰ cum cera que sufficit fiat vnguentum.

Cõfectio nostra. — Pillule nr̃e. — Oleũ Sal. — Fomentum — Unguentũ.

¶Glose.

a ¶Ut si sumat in forma pul.ꝑparati cum mastice in quãtitate.ʒ.j.vel.5.ad minus cũ ouo sor.vel in forma pillularum ꝛ melius in casu.
b ¶Plures curati sunt nõ valẽtes se regere cũ olei trifolij ꝛ q̃dã curatꝰ est cõtractꝰ in genu cũ trifolio hoc mõ faciẽdo suffumigia loco cõtracto cũ.d.trifolij ꝛ silr faciẽdo sacculos ꝛ ẽplastrões.
c ¶Oleũ de andacocha fit de coquẽdo cũ vino ꝛ oleo vsqꝫ ad cõsumptionẽ vini:sed trifoliũ debet esse maturum.

¶Additiones.

¶Cõtra vitiũ podagre ꝛ artetice.℞.picẽ grecã pulueriza subtilissĩe ꝛ det ante cibũ coclear.5.mane ꝛ sero cuz vino al. in introitu mẽse preseruat enim a predicta passione ꝛ expertum est.
¶Herba yue si pistet ꝛ cũ vitello oui incorporet ꝛ fiat in modũ fritele ꝛ l mane comedat in ieiunio ꝑseruat a poda.et ol dolore iuncturarũ vti etiã puluere eius in cibis idem operatur.
¶Cõfectio laxatiua purgãs a iũcturis ℞.turbit boni granosi.ʒ.ij.hermod.ʒ.j.diagredij.ʒ.ij.amig.dul.ʒʒ.añ.ʒ.iij.fiat ꝯfectio cũ li.j.zuc.ꝑuat.n.ꝛ curat
¶Mirabile ẽt remediũ ĩ passionibꝰ iuncturaꝝ a muliere habitũ ꝛ fit in quonis loco vbi iũcture exeũt.Accipiat gallina

bona quattuor ānorum plena obsinthio et coquatur trib⁹ situlis aquę ad duarū ptiū cōsumptionē et ex hoc fiat stuffa oī die bis quousque sit liberatus semper versus inferiora fricando.

Cap. 2. De dolore scie.

Licet pprie appellātes dicamus dolorē scie ēē q̄ i ancha incipit et per coxā et crus descendit usque ad pedes in modum virge. Cōiter tn̄ dolorē oēm q̄ est in ancha sciaticū vocam⁹ dolorem de cui⁹ cura nūc intēdim⁹. Voluerūt aūt veteres q radix celidonie cū aq̄ bibita maximū pstat effectū. Dixerunt ēt q succ⁹ paucedani cum aceto et oleo ros. mixt⁹ sit psidiū. Ad idē ēt dixerunt ℞. amomi: picis dure añ. misceant et supponāt. Sterc⁹ capraꝝ siue silvestriū siue domesticaꝝ cū assungia mixtum et suppositū est psidiū singulare et marie si cauterizet locus dolēs cū eo adusto et tādiu teneat sup loco donec ei⁹ effectus sentiat in coxa. Cartham⁹ autē ipositus cū aceto et polēta est ultimū q̄d in hoc est aūt polēta et sauic ordei idem. Radix etiā gladioli optie curat illum. Facit quoque et semē capparis bibitum usque ad. ʒ. ij. cū vino mirifice pdest. Gyrādus dixit q sterc⁹ leporis cū vino bibitū calo sciaticos olo dolores desperatos sanat. Et dixerūt q pluis fact⁹ ex flore et fructu sil' hipericon bibitus. xl. al' quatuor dieb⁹ illū dolorē sanat. silr ei⁹ folia bibita cū hydromelle. Sed volūt q q̄ assumūt hāc medicinā bibant post ipsam sursos aliquos aq̄ frigide q experti sum⁹. Succ⁹ ēt fruct⁹ coloquintide viridis suplinit⁹ iuuat valde. Et succ⁹ capparis clysterizat⁹ multū pfert. Si aūt superponat pulegij emplastrū et pprie mōtani eū adurit et mltū pfert. Sterc⁹ aūt vacaꝝ calefactū i folijs et applicatū iuuat iuuamēto magno. Et nos q̄dē sepissime sum⁹ experti nō solū hic: sz i oī dolore iūcturaꝝ et mirabilr opat: admiscem⁹ aūt sibi oleum ros. si materia calida vt sm q passio indicat. Cōfert aūt eidē et dolori dorsi si ex decoctiōe spargi bibat. Si ēt semp fiat clystere ex decoctiōe piscium salitoꝝ pfert valde. Decoctio q̄ꝫ abrotani in antiquā sciaticā pfert. Et nos q̄dem habem⁹ secretū Sal. ad sciaticā. ℞. hermodactiloꝝ turbit granosi buzirb. et ē testicul⁹ vulpis sene seminis carthami medulle seminis citri: pulpe coloquintide añ. ʒ. j. terant cribellent et pficiant cū butyro et melle et sumant et est ex Sale potio vna sz est nimis magna. Ad idē aūt facim⁹ clystere cū decoctione seminis nasturtij. nā ipm educit san. et valde pfert. Et pillule etiā de sarcocolla scripte in pcedēti cap. sūt i h̄ q̄si ex approbatis euacuātib⁹ et maxime exptis.

Cap. 3. De dolore coxaꝝ et genuum.

Dixerūt autores medicine q succ⁹ affodilloꝝ cū oleo mixtus et coxis iunct⁹ dolorē tollit. Radix autem arthemisie scđe specie q̄ tegetes vocat et multi eā matricariā vocāt vulgariter. trita cū assungia et aceto i triduū sanat. Si aūt scissure pp sudore fierēt vn̄ dolor accideret cinis solarū calciamētoꝝ veterū fractoꝝ mirabiliter sanat q sepi⁹ sum expt⁹ q idem facit silr circa nates. Dolorē aūt coxaꝝ q̄ fit in cordis eaꝝ et est sicut cōtractiu⁹ curaui optime cū hoc vnguēto. ℞. mucilaginis: fenugreci: seminis lini añ. cū modico succi aneti et succi cauliū et oleo violato et cera q̄ suffic̄ fiat vnguētū. Ad dolores aūt genuū et diuturnū tumorē iponat sterc⁹ capre cū farina ordei et prisca et mira celeritate sanat q expt⁹ sum. Gal. aūt dixit in quarto tractatu hūc sermonem loquēs de stercore caprino. Ego igit i hnte i genu cronicū tumorē difficile solubilē vsus sū eo p ozacarū cataplasmari iubēs ordeaceā farinā imixto stercori et mirabiliter adiut⁹ est hō et postea subdit: qz in oīb⁹ similibus ptib⁹ et similib⁹ vsus est eo silr et multiformiter profuit. Ego aūt vs⁹ sū hijs pillulis in dolore genu et mirabiliter cōtulerūt et parū sunt solutiue. ℞. bdellij: serapini: semis apij: aristol. rotū. myrrhe: croci: cimini: ameos ana. ʒ. j. acori: sinapis: macropiperis. ʒʒ. añ. ʒ. ij. fumi terre. ʒ. iiij. aloes. ʒ. xx. penidioꝝ. ʒ. xl. fiant pillule et cū penidijs cōficiantur. Dos. ʒ. ij. vl' circa. Pillule etiā scripte supra cap. primo huius tractat⁹ q̄ cōferūt ad dolorē dorsi sunt vtiles in hoc casu. Apostema autē genu sedant folia scotani sedatione manifesta trita et more empl'i supposita. Requirant aūt ad hūc locū ea q̄ supradicta sunt cap. de cura doloꝝ iuncturaꝝ in vniuersali.

Cap. 4. De dolore pedū et tumore.

Radix celidonie. Paucedanū. Stercus caprarum. Cartham⁹. Gladiolus. Capparis. Sterc⁹ leporis. Hipericon. Coloquintida. Pulegium. Sterc⁹ vace. Spargi. Pisces saliti. Abrotanum. Secretum Sal.

Clystere. Pillule de sarcocol. Fodillus. Artemisia. Cinis solarum calciamētorum. Unguētum. Pillule. Scotanū et est cipus.

[Succ' asso.] Et scriptū est quidē q̄ succ' affodillorū cū oleo de amigdalis inunct' pedib' dolorē ipsorum tollit ꝛ hoc exptus sum q̄ miro modo ꝛ cito efficit. ¶ Dixerūt q̄ radix secunde speciei
[Matricaria] arthemesie q̄ dicitur tegetes vel matricaria comesta cū melle tā cito sanat vt vix credi possit eā tm̄ habere virtutem.
[Ambrotiana.] ¶ Ad dolorē podagricū folia ābrotiane sunt singulare presidiū ꝛ est athemisia.
[Elitropion.] ¶ Folia aūt chotropiō al' elitropiō ꝛ est herba rabiosa siccat apposita maxime prestat effectū. Et dr̄ etiā ista herba verucaria eo q̄ verucas extinguit. ¶ Ad idē autē cū est a cā calida lac mu-
[Rasura cucurbite.] lieris cū miconio .i. pauere ꝛ cera maximū prestat effectū. ¶ Rasura quoq̄ cucurbite ꝛ marie corticis viridis cū pane
[Tapsia.] mixta ꝛ supposita valde confert. ¶ Ad podagrā succus tapsie. nā ipsa tapsia cū olibano ꝛ cera ān. mixta ꝛ supposita magnū pstat auxiliū: s; ātequ ponat' ꝛ post cū eleuat': locus est cum aqua calida rorandus ꝛ lauandus: ꝛ min' etiā
[Acetum.] duab' horis dimittat' sup locū. ¶ Acetū aūt cū pauco furfure mixtū ꝛ tepidū superpositū ꝯfert. ¶ Et dixerūt q̄ decoctio saluie ꝛ ipsa folia fomenta conferunt.
[Saluia.] ¶ Non dubito q̄ in cā cal'a decoctio raparū: ꝛ etiā ipsa rapa fomentata cocta
[Rapa.] cōfert. ¶ Coquat' etiā radix semperuiue cū radice arnoglose ꝛ emplastret' ꝛ confert: verū dico q̄ si cā sit cal'a. ¶ Si autē loc' pri' inungat' cū melle: deīde supaspgat' puluis seminis nasturtij triti: antiquū dolorē podagre subito tollit. ¶ Flos aūt lapidis asie cū farina fabarū ēpla-
[Lapis asi'.] strat' multū cōfert. ¶ Sterc' aūt vacar̄
[Stercus vaccarum.] emplastrat' multū ꝯfert. ¶ Sterc' aūt vaccar̄ calefactū ī folijs ꝛ calidū applicatū iuuat iuuamēto magno ꝛ manifesto: s; de h̄ ḡrat' c. j. hui' tractat'. ¶ Si
[Opium.] aūt opiū dissoluat' cū vitello oui ꝛ marie
[Hermodactili.] cū lacte ꝛ applicet' statim dolorē tollit hoc est in cā cal'a. ¶ Si aūt fiat empl'm ex hermodactilis statim dolorē sedat. Et de eo dixit Auic. cū ex eo fiat empl'm idurat apata: ꝛ in naturā lapideā ꝯuertit. Et est ꝯferēs tyriaca oīb' doloib' iūcturar̄ ꝛ pprie in horis fluxuum. ¶ Et dixit ēt q̄ ꝓprietas salis armōiaci ē cō-
[Sal armo.] ferre. ¶ Fiat aūt ēpl'z ex farina ordei cū citonijs ꝛ aceto ꝛ ꝯfert: ꝛ phibet ēt fluxū humorū ad iūcturas q̄ sp̄ putile sū expert' in cā cal'a. ¶ Ad hoc autē capl'm

oleū ꝯfricatiōis plūbi de q̄ scriptū est supra vlt capl'o de doloib' istis. imo q̄ ibi dicta sunt huiusmōi cōgrue adducant'
¶ Et dixerunt quidā tollātur rane flu- [Rane flu.]
uiales ꝛ euiscerētur ꝛ excorientur ꝛ no- [infra.]
nies cū aqua dulci lauent': deinde ponātur in olla limpida ꝛ cooperiant' oleo: ꝛ dimitte coq̄re vsq̄ ad pfectā dissolutionē substātie: ꝛ tūc cola oleū illud p pannū rarum: ꝛ exprime cū manibus fortiter carnes ranarū: tūc sine infridari ꝛ coagulari: ꝛ line loca cōfert eni multū. Et
dixerūt q̄ inūctū vlcerib' cancrosis mi- [Pes dexter]
re opat'. ¶ Et dixit Amech ꝛ secū cōcor- [testudinis.]
dat Rasis si accipis pede dxtrū testudīs ꝛ strīgas ī pāno ꝛ ponis sup pedez dextrū podagrici ꝯfert ei: ꝛ sīr sinistrū sini-
stro: ꝛ idē est de manib'. ¶ Et dixit kirā- [Unguentū.]
dus. R. sels psilij. ℥. iiij. extrahe mucilaginem cum duabus cotulis aque deinde adde cere. ℥. iij. olei. ℥. vj. fiat vnguētu;: ē eni diuinū vnguētū podagricis: ꝛ
ad lapidosas ꝛ isensatas carnes Est āt [Quid coti-]
cotila. ℥. ix. ¶ Et iterū dixit accipe rana; [la.]
viuētem in noīe patientis podagram. ita q̄ sol nec luna sit sr̄ terrā ꝛ cū forfice abscinde ei' duos pedes posteriores ꝛ liga ī pelle ceruina ꝛ dextu; dextro liga pedi: ꝛ sinistrū sinistro: ꝛ dicit Conos
autoritate q̄ dietāt' per tres dies: ꝛ hoc [Urina]
idem affirmat Rasis. ¶ Et dixit q̄ si q̄s [Muli.]
occulte ceperit vrinam muli ꝛ coxerit cū cera oculo ꝛ litargirio ꝛ emplastrauerit pedē podagrici: homo quidez sanus fiet. Pes aūt muli dolorez habebit
Idem aūt in pede mulieris. Idez de vri- [San. lepoꝛ]
na mule fiet. ¶ Et iterum dixit: sanguis [Pes lepoꝛis]
lepoꝛis podagricis inunctus perfecte sanat pedes: ¶ Et dixit etiā pedes lepoꝛis viuentis circunsuspensi in nomine patientis valent ꝛ sanantur oēs poda-
grici ꝛ aretici: sed pedē dextrū ad pedez [Coꝛn' viu'.]
dextrū suspēdē ꝛ sinistrū ad sinistrū. ¶ Et iterum dixit si coꝛnus viuus capiat' ꝛ p lx. dies alias. xl. sepeliat' in sterquilino equino: deinde cōburatur ꝛ cum aceto misceat' podagricos pfecte sanat. ¶ Et di-
xet stercus ciconie cataplasmatu; cum [Sterc' cico-]
iusq̄ano vel assungia poꝛcina sola ī fo- [nie.]
lijs lactuce siluestr; podragricis ꝯfert. ¶ Et dixit Rasis qn̄ sepū cap cū stercore capꝛar̄ ꝛ croco pōit' sup podagrā dissol-
uit doloꝛ. ¶ Et iter̄ Ras. l. x. trac. almā. [Unguētum]
posuit h̄ vnguētū qd̄ est vtile in resoluē- [Ras.]
do reliq̄as apostematū calidoꝛū. Et est vt cū cera dissoluta in oleo de lilio ad-

misceantur mucilagines fenugreci ꝛ seminis lini. Ego vero dico ꝙ confert in cā frigida: ꝛ cū vsus suꝫ in cā calida ad nuscum cū oleo ros. ſm necessitatē ꝛ ineni perutile. ¶ Ego vo expt⁹ sum i cā frigida: vt tollanꝫ aceti li. iiij. stiptitū aleorū lib. j. salis lib. s. coquanꝫ vsqꝫ ad medietatē ꝛ fomenteꝫ loc⁹ ꝛ est hoc valde perutile. ¶ Et scim⁹ ꝙ pillule scripte. s. caplo. j. hui⁹ tractat⁹ q̄ faciūt iacētē in lecto ambulare cōferūt. ¶ Pillule quas ex secretis Gal. accepim⁹ q̄ conferūt podagre ꝛ oibus dolorib⁹ arteticis. ℞. mirabo chebuloꝝ indoꝝ: zinzibe. corticū cucumeris asinini: buzaraā co loquintide interioris: salis indi: hermodactilorū aloes: sucotrini oim an. ʒ. j. serapini ʒ. ij. teranꝫ cribellenꝫ ꝛ ꝯficiatur cū aq̄ folioꝝ alchechingi ꝛ cū aqua albuzaran ꝛ fiant pillule sicut piper ꝛ bibūtur sepe ex eis cū aqua calida a. ʒ. j. vsqꝫ ad ʒ. iij. ¶ Aliud secretū qd est meli⁹ ꝛ tuti⁹ primo. ℞. hermodactili albi ꝛ recētis. ʒ j. ossiū vetustoꝝ: lentiū excorticatarū: turbit: seneoim ante. ʒ. s. zinzib. ʒ. s. terantur ꝛ cribellenꝫ: ꝛ ex hoc puluere detur oi die vsqꝫ ad. ʒ. iiij. cū aqua calida ¶ Pillule quas in cā calida iueni mirabiles. ℞. aloes sucotrini tertiā partem ʒ. j. mirabo. citrinoꝝ. ʒ. j. als. ʒ. ij. scamonee sextā partē. ʒ. esule quintā partē. ʒ. masticis sextā partē. ʒ. fiant pillule cuꝫ succo citonioꝝ vel alio succo stiptico ꝛ sunt apud me due doses ꝛ mire operāꝫ ¶ Fomētū nostrū ad pedes stercoꝛis vacini alꝝ extremitatū sumitatū rubi gallarū cipressi ꝛ folioꝝ ei⁹ coquantur in aqua coctione pfecta ꝛ fomētenꝫ pedes ¶ Cū aūt tumor in pedib⁹ remanet. ℞. cineris ostrachoꝝ: cuscute: cineris spōgie: coquanꝫ in vino pōtico modico aq̄ permixto ꝛ pedes inde lauentur semper pmissa suffumigatione facta ex aceto piecto super lapides molares calidos.

Margin notes: Pillule. — Pro zedoaria exponiꝫ. — Puluis. — Pillule optime i cā cali. — Fomentum

¶ Additio.

¶ Suffumigium factum ex decoctione graminis similiter emplastratio cū eo ꝛ sacellatio aufert tumores in coxis et pedibus: vt dixit fidelis se fuisse expertū Ferrarie.

¶ Cap. 5. De excoriationibus ꝛ scisuris que fiunt in pedibus: cruribus: ꝛ manibus a quacunqꝫ causa fiant.

Scribemus nunc de excoriationibus ꝛ scisuris q̄ fiūt in pedib⁹ vnū sciētes ꝙ quecūqꝫ illas sanāt ꝛ a quacunqꝫ causa fiant scisuris possunt manuū adaptari: ea pter circa ea nec factū est nec fiet capitulū propriū. ¶ Excoriationes ergo q̄ fiūt pter calciamēta sanat pulmo agni vel vrsi qn̄ calidi applicanꝫ ꝛ nō sinunt ea apostemari. Pulmo aūt arietis easdē sanat ab eadē cā factas qn̄ proprie in calcaneo fiunt. Easdē aūt ab eadē cā factas sanat cinis solearū calciamentoꝝ antiquoꝝ ipositꝰ: aut etiā si pter sudorē fiāt. Sanat etiā idē cinis attritiōes q̄ pter calciamēta fiūt. ¶ Et Rirādus dixit ꝙ stercus galine recens inūctū easdē sanat. ¶ Si autē pter frig⁹ scisure fiāt adeps vrsi est optim⁹ eis. ¶ Et Ras. dixit ꝙ cancri marini triti positi supra scisuras existētes in mēbris illis: illas cōstringūt: ꝛ si plurib⁹ dieb⁹ ponanꝫ plurimū vꝫ circa hoc. Idē facit cinis ei⁹ mixt⁹ cuꝫ melle cū sunt pter frig⁹ ꝛ etiā si sint in natibus. ¶ Cōfert etiā eisdē ꝛ ab eadē cā factis cinis vngule asini emplastratus ꝛ similiter epatis ei⁹ cū oleo mixt⁹ ꝛ suppositus. ¶ Idē quoqꝫ facit oleū bullitū in cōcaua radice affodilloꝝ aut radice arthaniteꝛ est panis porcinus ꝛ super iūctū illas sanat. ¶ Silr autē ꝛ sisamū comestū ꝛ suppositū illis cōfert. Et idē inunctio facta ex oleo ei⁹ vt sum⁹ experti. ¶ Sanat ꝛ rugas ēt fex pastilli q̄ infra scribitur sermone de decoratione. ca. j. ¶ Aufert etiā illas decoctio raparū cū pes teneꝫ in ea: illas. n. curat. Et idē facit rapa cocta ꝛ supēplata vel supposita. ¶ Inūctio qꝫ facta ex oleo rosa. bullito i cōcauata rapa cū cera sanat illas ēt si vlcerate existāt. ¶ Aqua ēt marina cal'a applicata illas sanat: ſꝫ hoc anqꝫ vlceanꝫ. ¶ Cinis aūt cācroꝝ fluuialiuꝫ supposit⁹ illas sanat. ¶ Ego qdē dico ꝙ vnguētū nostrū putile scisuris labioꝝ scriptū supra caplo de scisuris labioꝝ miro mō sanat cito in manib⁹: ꝛ eas ēt lenificat nō dubito etiā quin: ꝛ hoc pariter agat i pedib⁹. ¶ Sꝫ ad huiusmodi scisuras ꝛ excoriatiōes q̄ fiūt pter frig⁹ pprie i calcaneis habeo aliā experientiam perutilem vt tollatur mus ꝛ scindatur per ventrem: ꝛ loco calidus applicetur ꝛ teneatur per noctem. ¶ Et experti sumus: ꝛ i his que fiunt in ma=

Margin notes: pulmo agni vrsi ꝛ arietis. — Cinis solearum ꝛc. — Sterc⁹ galle — ¶ Ad scisuras ex frigore. — Adeps vrsi. — Cācri marini. — Cinis vngule et epatis asini. — Sisamum. — Decoctio rape. — Aqua marina. — Cinis can. flu. — Mus.

nibus ꝛ pedibꝰ ꝓpter frigus vt tollant renes ꝛ coquant̃ ĩ aqua marina: ꝛ ex ea tepida pedes: ꝛ manus lauent̃. ¶ Et scimus ꝙ sandaraca: ꝛ est vernix dissoluta in oleo rosato: ꝛ inuncta sanat easdē ꝛ loco eius in hoc casu ponit̃ karabe: sꝫ ponit̃ ex eo plus pars tertia. ¶ Idē aũt operat̃ sene dissolutũ similiter ĩ oleo rosa. applicatũ. ¶ Si quoq̃ orobus coquatur ĩ aqua ꝛ ex ea fiat ablutio illas sanat. ¶ Experti aũt sumus ad scisuras cruriũ qđ sumat̃ radix vitꝭ albe: aut eiꝰ summitas terant̃ cũ sale ꝛ supponantur. ¶ Pater aũt ĩ talibꝰ scisurꝭ ꝛ excoriationibꝰ q̃ fiũt in cruribꝰ vtebat̃ purgatiōe cōi q̃ fit ex pillulis de quinq̃ generibus aut cũ hac. ℞. seri caprini. ℥. v. ĩfundāt in eo mirabo. citrinoꝝ. ℥. ſ. fumiterre: epithimi añ. ℥. ſ. dimittant̃ ꝑ noctē post ea diligēter manibꝰ ꝯfricent ꝛ colent̃ et colatura sumat̃. ¶ Purgato autē corpe ablutio fiat ĩ loco ꝛ est. ℞. capil. vene. vngule caballine: barbe yrcine: extremitatū rubi lapatij añ. coquant̃ ꝛ ex eis fiat ablutio. ¶ Ad idē cũ vlceratio nō ē ĩ loco. ℞. tutie climei: argēti: plũbi vsti olũ añ. terāt̃ subtilissime: ꝛ cũ oleo rosa. misce. ꝛ sup laminā plũbeā cũ pistello plũbeo tādiu fricet̃ ꝗusq̃ ad spissitudinē mellis ꝑueniat: vngat̃ locꝰ ex eo cũ pēna. ¶ Sꝫ si vlceratio sit ĩ loco. p̄lo q̄dem supaspergat̃ pulūis hmōi. ℞. stercoris pueri bene nutriti ꝛ exiccati: pars vna: pulue. cucurbite sicce: succi liquiritie añ. partē. ſ. s. fiat pulūis q̄ supaspergat̃ facta inunctiōe cũ p̄dicto vnguēto. Et si aliqua sorditiei esset in loco aliq̄d zucchari addat̃ in puluere. ¶ Epithima ad idē cũ est vlceratio. ℞. lane succide cōbuste: ypoq̄stidos: succi lactuce: albuminis oui: añ. partē vnā si et memithe partē tertiā: olei rosa: ꝛ mirtini. q. s. ad mollificationē ĩposito modico vini granatoꝝ sꝫ ĩstra ĩfinita ponent̃ cũ de vlceribus erit sermo q̄ p̄cipua ꝛ ꝑoptima erũt in hoc casu tā simplicia q̄ cōposita ꝛ q̄ ꝑutilia sunt in hoc casu: ꝛ ea expertus inueni vtilia q̄re de his reqrat̃ ibi. ¶ De porris aũt callis ꝛ verucis q̄ fiũt in manibus ꝛ pedibꝰ dicemus si deus voluerit in sermone de decoratiōe. magis eñ videt̃ materia illa esse locus ĩpoꝝ. Sit ergo laudes infinite ei a quo omne bonũ ꝛ omne ꝑfectũ donũ existit qui mihi gratiā ꝑficiendi hunc sermonē primuꝫ concessit. Laus deo.

Sādaraca.

Sene.

Orobus.

Uitis alba.

¶ Sermo secũdus operis principalis est de dispositionibus febriũ ꝛ continet duos tractatus.

¶ Tractatus primus secũdi sermonis est de feb. ꝛ quibusdā accidentibꝰ earũ ꝛ continet capitula quinq̃.

¶ Capl'm primũ ꝓhemiale.

Iustitia prima que sui bonitate disposuit singulis ſm meritũ ꝛ exigentiā sue nature qđ de ꝑfectione merent̃ seipsaꝫ manifestat in corpe animal vnũ mēbroꝝ principale ꝯstituens qđ distribuat ꝛ dispēsat calorē naturalē ꝛ spiritus ceteris mēbris q̄bus ꝯstēt ſm eorũ exigentiā ꝛ naturā: tale autē mēbrũ est cor aut ꝙ loco cordis existit in animalibus corde carētibus ea ꝓpt cor est sicut rex in regno qui in medio regni existēs ꝓuidet singulis partibus regni de his que ad earũ bonā existentiā cōueniũt: sicut igit̃ cũ rex deficit ĩ se ipso aut ꝓpter exercitũ sibi supueniētē ꝛ totũ regnũ cōmunicat in defectu non aũt oportet ꝙ si pars regni d̄ficit ꝙ ob hoc ipse rex deficiat: sed pōt rex illũ supplere defectũ: sicut ꝛ corde deficiēte tāq̄ rege in regno suo ꝓpt̃ euentũ egritudinis alicuius ꝛ defectꝰ ꝛ egritudo cōmunicat̃ ad totũ q̄ si sit multꝰ: ꝛ mors subsequat̃ cuꝫ de ratione principij sit alijs subuenire ꝛ nō ab alijs subueniri si vero nō supfluat nimiũ pōt a seipso reparari si defectꝰ sit tantus aut cũ auxilio medicine: quare cũ cor qđ est principiũ ꝛ fons caloris ĩnati ꝛ in seipo ꝛ etiā diffusiuũ totũ: nullũ aũt alioꝝ mēbroꝛuꝫ sit tale: oportet ꝙ inflamatiōe cadēte ĩ eo vt totũ corpus ĩflamet̃ ꝙ de inflamatione alicuius alterius mēbri nō cōtingit. hic igit̃ ē ꝙ febris sit calor extraneꝰ in toto existēs ab ĩflāmatiōe illius mēbri accidit q̄ illā pōt cōicare ad totuꝫ et nō alterꝰ. hoc aũt est cor ꝛ postea dicimus ꝙ febris ē ꝓpria passio cordis ꝛ ꝙ ꝑmũ subiectũ feb. ē cor: cũ igit̃ tres pticule sint in corde p̄ncipalissime q̄bꝰ cōstat sub̃a. s. caro cordis. hũores q̄ sunt ĩ corde: ꝛ spũs ꝛ tres erũt p̄ncipalissime

Auer. 2. sui colliget. ca. 9. in fine.

differentie febrium: aut em̄ caliditas pre ternaturā existēns in corde primū accē ditur in solida cordis substātia: aut in carne ꝛ ibi erit sicut in radice ꝛ in minera ꝛ in facto esse ita ꝙ nec dici poterit ꝙ cordis substātia sit calefacta ꝛ exinde calitas transibit ad hūores ꝛ spūs qui inde calefiant neqꝫ calefacti erunt in facto esse: ꝛ est sicut gen⁹ feb. qđ đr ethica aut calidū ꝑternā primū erit accensum ꝛ in facto esse in humorib⁹ cordis: ꝛ exinde trāsibit ad alia duo. ita ꝙ illa duo calefient: hūores aūt calefacti erunt: ꝛ tūc est sm̄ gen⁹ qđ đr putrida: aut illa caliditas ꝑter naturā erit in spū: vt in minera ꝛ facto eē sicut dictū est de aliis ꝛ tūc est tertiū gen⁹ qđ dicit̄ ephimera De hijs autē febribus valde modicū ad nos spectat dicere: tāta em̄ est copia librorum in quib⁹ eorū materia recte ꝛ diffuse tractat̄ ꝛ tant⁹ est earum continuus curent⁹ vt in ipsis sic continuum exercitiū medici: vt valde sit imbecillis medicus qui in sanatiuis contingat errare in cura ꝛ nō effugiat a mortalib⁹ se non impediendo de eis iuxta ꝑceptū Galeni. Morituri solis pnosticis sunt dimittendi: ꝛ sic ab eis fugiendi. Et nisi forent qdā extranea ꝑ quosdā autores narrata ꝛ etiā aliqua secreta ꝛ expta q̄ apud nos sunt in aliquib⁹ earū ꝑfecto hunc sermonē exclusissemus ab opere. De effimera autē nihil dicā qm̄ ipa facilis curationis existit inter oēs vt stolidus sit medicus q̄ vt in pluribus eadē die non sanat ꝙ si eius cognitio sit difficilis: dictū est quidē antea ꝙ nō est presentis operis egritudines per signa docere cognoscere. Dicem⁹ ergo de putridis aliqđ ꝛ primo de dispositionib⁹ que antecedunt illas.

Excusat se de terminatiōe de effimeris

Capit. 2. de dispositionibus q̄ febres putridas antecedunt.

Duplex est dispositio q̄ antecedit febres putridas laxitudo corporis ꝛ rigor qui in interpolatis febrib⁹ accidit. siquidē laxitudo antecedat feb. ꝑ tp̄s sub hoc sermone nō cadit: sed vbi de cōseruanda sanitate tractat̄ ꝛ sic ꝑcesserūt oēs medici naturales autores. Si vero feb. sit cōfirmata tūc ꝓpria ꝛ cōis ꝛ vsitata cura febrū laxitudinalis inenit̄. Sꝫ ex ꝓpriis qdē q̄ magis cōferūt oī alia medicina est camomilla Et dixit Aui. qm̄ caliditas ei⁹ est similis caliditati aialis cū in aqua modicū dico feruet ꝛ post fricationē multā extremitatū in decoctione ei⁹ aliquātulū calida extrema ponāt̄ cui⁹ ēt suffumigiū in febricāte dolorē capitis alleniat vt sepissime sū expt⁹. Suffumigatio facta febricāti cū vsnee multū cōfert laxitudini. Et vnguēta ēt cōia in quib⁹ ingredit̄ vsnee multū cōfert. Ad tollen. aūt rigores interpolatarꝫ reubarbarum bibitus inunctū est singulare ꝑsidium. Et sic serapinū bibitū ꝛ inunctum. Succ⁹ aūt centinodie. i. corizole ante horā accessionis sūpt⁹ ꝑ vnā horā ꝯfert valde. Si aūt det̄ parū oppoponacis añ accessionē cū vino aut melicrato illū tollit. Et Rirāđ dixit si vinctis muris caudā ꝛ pedes ꝛ nares ꝛ aures abscideris ꝛ in pāno ligaueris ꝛ ad collū suspenderis oēm tipū ꝛ rigorē etiam febriū antiquarū eijcit. Terrat̄ etiā parū florū ꝛ sumitatū obrotani ꝛ misceat̄ cū oleo ꝛ ex eo fiat inunctio añ horā accessionis ꝛ cōfert valde. Coquat̄ etiā calamētū i oleo ꝛ ꝓprie mōtanū ꝛ ante accessionem si corp⁹ ea inungitur rigor tollitur vt dixit Gal. Et hec alia cōia q̄ inuenim⁹ in libris cōtinue experimur sicut sunt inunctiones q̄ fiūt in oleo nardino ꝛ costino vel castoreo ꝛ sic de aliis puto aūt tuti⁹ ꝑ extra approximata rigorē tollere ꝙ per intra sumpta.

Camomilla

Usnee.

Ad rigores

Reubarbarum.

Serapinū.

Succus cētinodie.

Oppoponax.

Extremitates muris.

Abrotanū.

Calamentū

Cap. 3. De eradicatione febris difficilis eradicationis seu separationis.

Simul nūc dicem⁹ q̄ ꝯferūt febrib⁹ difficilis separationis sꝫ postea ꝑticulariter de q̄tidiana ꝛ q̄rtana. hee em̄ sunt sole q̄ difficulter separātur. Et dixerūt autores ꝙ nigella appropriatate ꝯfert vtrisqꝫ. Et ꝙ ēt aqua et semen cuscute valde sit vtile. Et dixit Dyas. ꝙ si in quartana tollāt̄ quatuor radices plantaginis ꝛ tres in terciana ꝛ coquant̄ cū quatuor ciatis aque: vini aūt cū trib⁹ ꝛ comedant̄ ꝛ bibāt̄ tollit febres tertianas ꝛ quartanas qn̄qꝫ: sed non sꝫ verū inuenim⁹. Et Auic. dixit ꝙ debēt esse quatuor. ℥. vini cōmixti. Et flos ꝑsici qdā dixit impleat̄ vas sigulū florib⁹ ꝑsici ꝛ obturet̄ bñ os ꝛ sinat̄ macerari sub terra ꝛ postea exprime oleū qđ egredit̄

Nigella.

Cuscute.

Radix plan.

Ad laxitudines.

si ergo patientis inungant pulsus & tempora dicto oleo ante accessionem febris omnes febres putridas sanant. ¶ Ego autem dico quod circa eas ambas habeo experientiam pulchram & est. ℞. passularum enucleatarum fumiterre: bedeguar: eupatorii: sticados: radicis apii: corticum radicum feniculi radicum squinanti capilliveneris. anisi: masticis: lupuli: ana. coquantur perfecte & de hac coctione sumat omni mane usque ad. ℥. iiii. post multos vero dies decoctionem facio solutivam cum mirabolanis citrinis kebulis. indis vel ana. partem. i. cum aliis. Sed in quartana plus de indis appono in quotidiana vero plus de chebulis. & aliquando appono additionem reubarbari vel agarici aliter addo reubarbarum vel agaricum sicut dispositio indicat & inveni mirum. ¶ Et dixit mihi fidelis socius & prudens in arte quod si coquatur herba que dicitur daneta in vino & detur ex eo omni mane ciatus unus patienti mire sedat febres difficulter separabiles.

Exptum in quartana et amphimerina.

Daneta.

¶ Cap. iiii. De febre quartana et quotidiana simul.

Volo primo dicere de quartana que scripserunt antiqui deinde propria nostra propter quod magis fecimus hunc sermonem. ¶ Et dyascoridem quidem dixit de quartana coquantur radices spargi in duplici vase & bibat patiens. vii. diebus de hac decoctione & balbaneet sepe & caveat ab aqua frigida. nam mirum est qualiter sedat quartana. & ego aliquando sum expertus. ¶ Iterum dixit etiam quod succus plantaginis minoris si cum mulsa detur duabus horis ante accessionem quartanario: miraberis effectum eius & pro certo expertus sum quod confert. ¶ Et dixit etiam quod si quatuor semina elitropion que dicitur herba rabiosa & verrucaria bibatur a quartanario ante accessionem cum vino maximum sunt remedium. ¶ Et dixit Amech si induat mulier vestimentum viri dum fetum parit deinde induat ipsum post ipsam postque abluat ipsum recedet ab eo febris quartana. ¶ Et dixit etiam si accipiatur cor serpentis dum vivit & suspendatur super quartanarium eradicat. ¶ Si etiam spolium serpentis dum vivit super ipsum suspendatur idem facit. ¶ Et dixi dentes olim serpentum quando eradicantur dum vivit & suspenduntur super quartanarium tollunt ab eo quartanam. ¶ Et si ambo oculi si ligentur in panno lini & suspendantur super adiutorium sinistrum removent febrem quartanam. ¶ Idem autem facit secundum eum & erica auris sinistre canis suspensa super ipsum & dixit immo omni febri non modice confert. ¶ Et dixit Kirandus si cor leporis ligetur in panno bisino & ligetur ad collum: quartanarios perfecte sanat. ¶ Et iterum dixit quod epar delphini assum & esum quartanam & tertianam summe sanat & omnem typum. ¶ Et Rasis dixit quod si suspenderis araneam albam capientem muscas & ligaveris in panno lineo cum aliquo ceroto & liniatur super pannum & applicetur fronti valet tertianario. Et dixit quod ipsa viva in canna posita & suspensa musculo brachii valet contra febrem. Et si teratur in panno lineo cum manu sinistra sumpta & suspendatur brachio sinistro cui insubet quotidianarum valet. ¶ Et dixit tella aranea super collum posita curat tertianam & quartanam & similiter bibita cum vino puro per unam horam ante accessionem. Ego autem dico experientia propria quod si semen hipericon contundatur & cum vino detur in potu quartanario ante accessionem multum confert. ¶ Cum nectare autem nostro solo quod supra scriptum est capitulo de melancolia iam multos sanavi dans ex eo bibere ciatum unum mane in ieiuno. ¶ Sirupus mirabilis quo omnes sano. ℞. apii: feniculi: petrosilii: spargi brusci ana. ℨ. i. lingue cervine. ℨ. ii. camedros: camepitheos: ana. ℨ. i. carvi: ameos: capparis ana ℥. s. cuscute. ℥. iii. rosarum. sandalorum ana. ℥. ii succi boraginis lib. s. zucchari quod sufficit fiat sirupus de quo sumat omni mane usque ad. viii. dies. postea si qua digestio in urina apparet flobothoma patientem de utraque salvatella manus & est vena que est inter digitum parvum & annularem et sinatur sanguis egredi secundum virtutem. ¶ Sirupus communis quem pater composuit. ℞. radicum spargi: apii brusci: petrosilii: lingue cervine: capilliveneris. endivie: camepitheos: boraginis: buglossi. lupuli ante. ℨ. s. pas. ros. liquiritie violarum ana. ℥. s. ciperi: spice: squinanti: feniculi: anisi cassie ana. ℥. ii. mastic. ℥. s. epithimi: polipodii ana. ℥. s. reubar. ℥. ii. s. cum zucchari lib. ii. & modico aceti fiat sirupus. ¶ Et a magistro meo magistro Antonio de parma qui multa experimenta sciebat hoc habui quod si bibatur ante accessionem quartane per duas horas vel tres ex succo eupatorii usque ad. ℥. iiii. cum modico vini subtilis sanat quartanam sit autem eupatorium illud quod vere est eupatorium & non illud quo communi

Radix spargi.

Succus plan. minoris.

Semen elitropion.

Cor: spolium: dentes: oculi. Serpentis.

erica auri sinistre canis

Cor leporis

epar delphini.

Aranea al. &c.

tella aranea

Semen hipericon.

Sirupus noster.

Sirupus paternus.

Succus eupatorii.

Sir. ali⁹ paternus.

ter vtunk medici. ¶ Sirupus ali⁹ quez cōposuit filio suo minori fratri nostro cui⁹ q̄rtana erat a flegmate frigido melancolico per viā cōgelationis. ℞. radicum spargi brusci: feniculi: melisse ꝛ radicū ei⁹ epithimi: camedreos: boraginꝫ passularū: polipodij an̄. ℥. s. ifundank oia in lib. v. boni vini calefacti p diem ꝛ noctē deinde ferueant feruore vno deinde colek vinum ab eis cui addatur mellis dispumati boni lib. j. ꝛ coquak lento igne vsq ad spissitudinez sicut iulep: ꝛ tunc clarificetur ꝛ dum feruet clarificationis gr̄a in fine in petia rara iste species ponank ꝛ dimittank ibidem ꝯtinuo ℞. cinamomi: cassie: spice: cuscute: cipi: seminis peonie: piperis lon. masticis: liquiritie assaru: costi: corticū radicum capparis: seminis apij: an̄. ʒ. j. seminis anisi. ʒ. ij. Dosis ab. ℥. j. vsq ad. ℥. ij. cū tantūdē aq̄ zucchari. ¶ Secretum q̄d a Sal. suscepimus q̄d nō soluz q̄rtane: ſꝫ oi frigiditati stomaci: ꝛ corruptioni ꝛ malitie appetitus: ꝛ debilitati renū cō fert. ℞. vini antiq̄ boni odoris lib. iij. mellis lib. j. ʒʒ. ʒ. x. heil cardamomi an̄ danic. j. s. terank ꝛ misceank cū supradictis ꝛ fiat sirupus. Dosis coclear. j. cū aqua frigida. Circa quotidianā autez vtimur frequēter trociscis sumptis ex secretis Sal. ꝛ sunt hij qui dantur quādo materia est digesta. ℞. spodij: eupatorij: seminis cuscute: seminis endiuie berberis an̄. ʒ. iiij. xiloal. dragaganti anisi absinthij doronici an̄. ʒ. j. terank ꝛ cribellentur cum aqua cal. al' clara ꝛ fiant inde trocisci quoꝝ vnus sit. ʒ. ij. ꝛ bibantur cum sirupo acetoso. vij. dieb⁹ ꝛ eradicabitur febris.

Sal. secretū

Trocisci.

¶ Additio.

¶ Quedaz matrona fuerat habēs quotidianā p mensem ꝛ quidā medicus docuit ipsam ꝙ in prin. frigoris acciperet de milio solis cū vino vel aq̄ ꝛ fecit ter ꝛ nō habuit post nisi ter. Ego cuidam quotidianario feci dari. ℥. j. talis pul. cū aqua tepida an̄ horā accessionis cū audissem ab illa dn̄a ꝛ in veritate non habuit accessionē cui tn̄ durauerat per mensem ꝛ ampli⁹. De rone v' ꝙ debeat valere q2 diureticum valde ꝛ est abstersiuum ꝙ patet ex eius asperitate: cū est pul. q2 tanq̄ arena ꝛ per iste credik ꝙ limatura ferri accepta mane cum vino esset ibi bona vel quoq̄uo accepta in cibo vel posset dari sirupus cuz aqua. d. limature in mane si q̄s vellet accipere limaturam ꝛc. idem valeret totum supradictū in tertiana ꝛ maxie in tertiana no. ꝛ adhuc quartana vel erratica vel qualibet difficilis erradicationis ꝛ hoc de milio solis in quātitate. ʒ. s. vel plus s̄m necessitatem.

¶ Capitulū. 5. De causone: emitriteo: tertiana: febre pestilēnali: ꝛ alijs silib⁹.

On solū nos induxit vt ista quasi insimul in eodē ponamus caplo q̄si ꝯsimulando qualitati eiusdē: ſꝫ ēt quia pauca p̄ter scita cōia enunciantur ab alijs ꝛ vt diximus circa principium tractatus istius deficit in se medicus qui tantis habitis curam adimplere nō potest. ¶ Dico ergo ꝙ ad oēs febres acutas vt est causon ꝛ ꝯsiles aq̄ cucurbite assate in furno cū prius postea inuoluik multū ꝯfert. ꝛ sedat sitim ꝛ si detur cū zuc. lenit ven. Sit an̄ t dosis aque ab. ℥. iiij. vsq ad lib. s. ¶ Eosdem an̄t feruores quātūcunq sint maximi: psiliū sicut est i aq̄ die vna vel nocte infusum ꝛ bibituꝝ vsq ad. ʒ. ij. cū zuccharo vel iulep vel sqiniabin illos sanat. ¶ Tollit autem mirifice febrem incensiuam ꝛ causonem: portulaca trita ꝛ cū farina ordei mixta ꝛ stomacho ꝛ hipocundrijs applicata. Ad fe. autē ifantiū q̄ cum multa sunt stipticitate dissoluatur fermentū pistoꝝ in aqua ꝛ dimittatur per duas horas postea colek ꝛ misceatur cū. ℈. s. de spodio ꝛ q̄rta parte ʒ. j. de croco ꝛ. ʒ. j. zucchari ta bar ꝛ et cū aqua: p̄dicte sunt tres res. sedat eniꝫ sitim. ꝛ feb. aufert. ¶ Adducank autez ad hoc caplm plura coꝝ que scripta sunt supra ad ardorē stomaci ꝛ maxime trocisci ibi positi qui etiam cōferūt ad ardorem vrine. ¶ Ricardus de feb. tertiana dixit ꝙ si patiens vngatur ex succo ozimi mixto cum stercore yrundinis sanat. ꝛ puto ꝙ vult ꝙ fiat inunctio ante aduentuꝫ paroxysmi. ¶ Et si scorpio cōmunis ponak in cotila. j. olei i diminutione lune ꝛ ante horaꝫ accessionis vngatur dorsum a sursum vsq ad deorsuꝫ ꝛ extremitates manuū ꝛ peduꝫ ꝛ frons ꝛ caput sanat quotidianam: tertianaꝫ: ꝛ quartanaꝫ. ¶ Et iterum dixit vngule dextre manus visi potate oēm febrem eiciunt ꝛ idem pili fumigati ꝛ portati.

Aq̄ cucurbite.

Psilium.

Portulaca ꝛc.

Ad feb. ifantium.

Succus ozimi.

Oleū scorpionum.

Vngule dextre manus visi.

¶ Nos

Radix camomille etc. Bolus armenus.

¶ Nos aūt in hijs febribus periodicis q̄ sunt de materia calida ppinam⁹ radicem camomille cum oximelle i potu vel cum sirupo acetoso zucchari. ¶ Et mirabiliter q̄dē oēs in feb. pestilētialib⁹ laudauerūt et precipue Gale. boliar. cū vino bibitū multū limphatū et adhuc magis si cū vino et aqua ros. bibatur: imo dixerūt q̄ sic ꝑbibitū a pestilētia preseruat. ¶ Et dixerūt q̄ mirabile est in enut riteo vt det in potu sem puiua et sisimbriū et agrimonia admixto safin al'sasim et aqua maioli celestis. ¶ Et in ethica dixerūt q̄ lac acetosum qn̄ bn̄ digerit et est sine butyro multotiens illam sanat. Operatio autē lactis acetosi est accipe lac capunū mundatū ha bēs bonitatē ex sanitate actualī et gratuitate pascui et extrahat butyrū et dimittat in nocte in aere tēperato et mane agitetur vehemēter et excludat spuma ei⁹. Et nos cōia reliqua finim⁹ q̄rēti q̄ i alijs libris medicine scribūt.

Mod⁹ accetosandi lac.

¶ Additiones.

¶ Quedā mulier antiqua florētie habuit a q̄dam medico salernitano regis Federici q̄ cētaurea pistata et potui data valet ad oēs feb. remouēdas et dixit se pluries expertū: et Nicolaus in antidotario maiori dicit q̄ cētaurea minor febrifuga fel terre idem esse.

¶ In augmento et statu causonis vz. oi die dare sirupū vio. ad bibendū in cui⁹ lib. sit rsoluta. ʒ. j. cāphore rmouet eni putefactionē hu. et haly in cōmēto sup tegni. et ego expt⁹ sū et iueni cāphorā facietē euadere a putrefactōe humoꝝ et ppter eā dedi i egritudib⁹ pesti. et putridis.

¶ Tractatus. 2. secundi sermonis. De variolis et morbillis et ptinet capl'a tria.

¶ Ca. 1. De cura variolaꝝ et morbilloꝝ.

Nos aūt nō posuim⁹ curam febris sanguine q̄ dicit̄ sinocha nisi ppter facilitatē sue curationis in qua etiaz medic⁹ satis grossus errare nō potest: nā sola flobothomia ducēdo ad sincopim si virtus et etas sustinet curatur. Et nos quidem multos flobothomatos ad sincopim subito et perfecte illam curauimus: sed curam variolarū et morbili ponemus qui sequunt̄ illam feb. nō qz possum⁹ ponere aliqua simplicia maxime ꝓlaudata in eis ab auctoribus sicut fecim⁹ i alijs morbis et nostra fuit intētio prima sic intendere in toto opere: sed vt opus istud magis perfectū existat. Et lz q̄dē sint dicta cōmunia que scribent: attamē lōga experiētia sunt visitata a nobis vt ꝑsus cōfidamus i eis. Dicā aūt sil' de eis sicut et auctores medicine fecerūt qn̄ materia est eoꝝ vna lz varie i forma erit eorū similiter vna curatio. Eoꝝ. n. materia vt dixit Isaac est materia acq̄sita i matrice in generatione fetus q̄ diutius est seruata tanq̄ supflua in locis aliq̄bus iuxta cutim postmodū vero mota cōcursu etatis a cōtinētib⁹ cibis et potibus: et motib⁹: et quietib⁹: somno: et vigilia etc. agit̄ a natura vt expellat̄ a corpore quare sepissime accidunt infantibus et pueris minus vero iuuenibus. senib⁹ vero nunq̄ aut eni tāto tempore latere non possunt quin moueatur aut si latet asuefit ei natura vt non de illa curet nec agitet illā ad motū. Dico ergo q̄ si medic⁹ cito succurrat anteq̄ variole. vel morbili appareāt et illa cognoscat futura per signa nota q̄ sunt dolor capitis in initio feb. rumor faciei: turbulentia oculorū: lachryme: grauitas capitis et totius corporis: tremor i manibus: strenutatio: pectoris asperitas timor in somno: vocis rancedo: pūctio in pectore: ac si ibi essent acus isixe tūc flobothomet egrū aut scapellet eū sm̄ q̄ virt⁹ et etas cōsentiūt et sm̄ hoc multitudo sanguis extrahat̄ et dieta vtatur tenui sicut sola ptisana ordei aut lentibus: sint autē lentes cortice suo nō lote si ventris adest stipticas aut sint excorticate. si vē. adest lubricitas. Sit autez pot⁹ ei⁹ vinū granatoꝝ cū aqua aut aliq̄s sirup⁹ stiptic⁹ et sumat isirm⁹ ex hijs trocisis. Rx. pul. ros. rub. spodij an̄. ʒ. v boliar. gūmi arabi. an̄. ʒ. ij. succi berberis: succi sumach an̄. ʒ. iij. seminis acetose excorticati. ʒ. iij. balaustie. ʒ. ij. ß. semis coriādri i aceto ifusi et postea torefacti. ʒ. ij. fiāt tro. q̄rū q̄libet sit. ʒ. j. et sumat cū aliq̄ rob stiptico aut cū decoctione alicui⁹ stipptici. Dosis mane et sero vnus ex eis partis. ij. ante cenā. sic eni cū auxilio dei prohibet̄ euētus eorū et febris sanat̄ aut eoꝝ erit exitus pauc⁹. ¶ Si vero variole aut morbillus iā sint cum medicus aduenit tunc neq̄ flobothomia vtatur neq̄ trocis. predictis: sz aer calefaciendus erit et infirmus cum pannis calidis coopertus maneat et eo

Ex quib⁹ vario. et mor. generātur.

De signis puo. mor. et variolas.

Trocisci.

Cura vario. et mor. apparentiū

Apozima. rum iunetur exitus q̄ fit cum apozimate huiusmodi. R. ficuū lentiū excorticatarum passularum dactilorū añ. coquāt i aqua et colent et ex ea multotiēs sumatur in die: et si febris nō plurimuz molestat addatur ex semine feniculi et lactuce añ. cum aliis. ¶ Cum autē oēs egressi sūt et maturi tūc exiccent et iuuat in decoctione eoꝝ aqua salsa cū ipsa lauant et supaspersio pulueris rizi aut cū radice canne aut cum farina milii que exicant velociter quando conficiuntur cum aqua ros. et liniuntur et aqua decoctiōis ficuū et salis et furfuris rizi valēt in hoc capitulo. ¶ Cū aūt sicci sūt et cortex factus est: tūc sepius i die vngātur cortices cū oleo tepido cū cotto donec oēs cortices cadant. ¶ Qđ si ex principio variole vel morbillus appareāt nigre vel virides vel liuide et dure fugiat ab eis qr mortales sunt.

Variolas exicātia.

Pronosticū

¶ Cap. 2. đ pseruatōe mēbroꝝ i qb⁹ ē dubiū vt variole accidant et cura earum si venerint.

Dico q̄ potissie circa tria mēbra nos opz intēdere in que si morbillus vel variole accidūt est magnū periculū et hec sunt oculi nares: et guttur: ex eorū enim puentu ad oculos perdit visus frequēter: aut oculus albugine defedat. Si vero fiant i naribus obstruit meat⁹ olfat⁹. Qđ si fiāt in gula erit suffocationis periculū. ¶ Preuidem⁹ igit oculis cū passione al's positione eorū q̄ materiā phibēt ad ipsos decurrere de quib⁹ multa sunt dicta superius verū visitata vtilia et experta sunt hec aqua roš. colyrizata oculis et maxime qn in ea dissoluitur sumach aut coriandruz tritum et quidā addunt cortices granatoꝝ et similia imoȝ succus eoꝝ i oculis immissus est vtilis. ¶ Succurrim⁹ cū gargarisinato facte ex aqua et aceto de glutione ei⁹ qñq3 et nō dubito qn frida stiptica et repcutiētia māς a gulla sint vtilia gargarizata de qb⁹ supra cap. de sqnātia est dictū copiosi⁹ et eadē etiam qui guttur preseruant etiā nares preseruant attractio earum fit per nares. ¶ Si aūt appareāt esse in oculis signa variolarū vt puta in nigro oculi appareāt sicut alba et i albo eius appareant sicut rubee. tūc ē pceptū vt ocul⁹ aqua calīa vāporet et deīde imittat ex salmari vel sale aliqđ q̄ si fiāt i narib⁹ vel ore inūgant vnguēto facto ex oleo violato draganto et cera alba. Mucilago autem granoꝝ citoniorum et mucillago psilii cōferunt his que fiunt in ore.

¶ Capitulū. 3. De remotione signoruz que post variolas remanent.

Remanēt cicatrices ex vulneribus vl' vlcerib⁹ variolarū qñq3 sicut ex aliis vlceribus vel solutionibus cōtinnuitatis q̄ cutim maculis nigris fetidis deturpāt. Et ego qđē dico q̄ colorē ipsaꝝ remouēt vlr illā q̄ dicent infra ca. de decoratione cicatricū vulneꝝ vel vlcerū et pprie qn nō sunt cōcaua et etiā valebūt multū q̄ dicent intra. de decoratione. Sz ego quodam medicamie vsus sum cōposito qđ est. R. litargirii abluti radicū cāne sicce: farine ciceris: ossa vetusta: farine rizi tosti. añ. terant et aggregēt et liniat ex eis facies i nocte cū aliquo ex liquoribus q̄ infra dicent: et in mane cū aqua calīa lauet: aut i balneo si est posb. ¶ Cōcauitates aūt q̄ in cute remanēt post variolas sanat cum predictis regimen ipiguatiuū: et nos de hoc si de⁹ voluerit in tract. de decoratione proprium faciemus capitulum.

¶ Sermo tertius vniuersalis toti⁹ operis. De soluta continuitate et apostematibus continet tractatus quinq3.

¶ Tractatus primus tertii sermonis De soluta continuitate: continet capitula duo.

¶ Capitulum primū prohemiale.

Iam secundū Gal. due sunt intentiones sanatiue artis: vna repleto euacuatorum: et alia euo repletorum. Et quia solutio continuitatis est morbus simplex de se: omne autem apostema est morbus compositus et simplex existit ante compositum: ideo primo de soluta continuitate dicemus deinde de apostematibus erit sermo.

¶Cap. 2. De vulneribus capitis et eleuatione cutis a carne.

Scripta memini me promisisse facere capitulum proprium de soluta continuitate ossis capitis in hoc sermone quod presentialiter facio. ¶Et dico quod antiqui ad conglutinandum vulnera capitis cito: dixerunt quod betonica puluerisata supponatur secundo dixerunt huic sermonem quasi fractura est in osse capitis si betonica contusa supponatur loco et sepe emplastrum ex ea renouetur mira celeritate conglutinat et tanta est ei virtus vt ossa fracta extrahat ¶Vulnera autem capitis radix gladioli optime sanat. ¶Concordati autem sunt omnes in hoc vnguento. ℞. succi foliorum lolij partem .i. aceti partes .ij. conficiantur cum melle et dixerunt hoc est approbatum medicamen vbi nimis desiccare oportet in magnis plagis et maxime capitis et musculorum et quecunque sunt infusa per magnum tempus: et ad cicatricem venientia. Et dixit Gal. de eo quod etiam si plage sint vsque ad occasionem est approbatum medicamen. ¶Et dixerunt etiam quod lolium est optimum medicamen. ¶Et dixerunt de myrrha quod a proprietate conglutinat fragmenta ossium capitis: et per huius quaratur infra et in .c. de restrictione fluxus san. in vulnere. ¶Quod si os sit contusum et fractura non appareat fiat emplastrum cum ebulis solis aut cum eisdem mixtis cum melle. ¶Emplastrum nostrum in contusione capitis. ℞. ros. meliloti: mirtillorum: betonice: calami aromatici: camomille: boli ar. aluminis: iameni an. conficiantur cum optimo vino addito modico aceto et melle prius tamen locus cum oleo mirtino inungatur. Ego autem scribo emplastrum mirabile in contusione ossis capitis et fractura quecunque ipsius expertissimum cuius vtilitates dicam post: et debet poni super caput inter duas petias et applicari toti capiti. ita tamen vbi videtur maior contusio ibi cum nauacula fiat profunda incisio vt quod per emplastrum extrahitur locum respirationis inueniat et est. ℞. granorum que inuenimus in fructu palme que dicitur auriculi .i. laurus baurach rubei salis ar. aristolo. cretice .i. rotunde: radicis cucumeris asinini gumi albotim .i. terbentine. an. aur. xx. piperis macropiperis armoniaci: amomi: xilobalsami. an. aur. x. thuris masculi: mirrhe: resine sicce: aristolo. long. oliuum. an. aur. x. lactis arboris mori. an. aur. x. cere aur. xxx. adipis capre. aur. iij. fecis olei de lilio quantum sufficit ad conficiendum medicinam terantur sicce et cribellentur et fricentur vnctis manibus fricatis cum fece olei de lilio. ita vt quod permixta fuerit olla bene reponatur et conseruentur. quidam autem addunt in fracturis mirabilibus carnei et ossibus etiam opanopacibus eius galbani ossis cruris et brachij hominis mortui. an. aur. x. scabiose aur. x. iiij. est enim mirabile suggit enim hoc emplastrum ex omni loco vbi necessarium est et frangit quod necessarium est egredi et extrahit ossa corrupta: et frustulas: et spias: et tela immissa molificatiuis premissis et confert ad totiones membri super membrum et sigillationem vulnerum. seruetur ergo inter precipua. ¶Dicemus autem de restrictione sanguinis vulnerum ex capite infra vbi de hoc in omni vulnere fiet sermo ¶Si autem contigat solam cutim a craneo separari tollatur succus foliorum oliue siluestris: et cum melle temporetur et applicetur.

¶Tract. secundus tertij sermonis. De omni soluta continuitate continet tria capitula.

¶Capitulum .i. de vulnere et soluta continuitate in carne siue sit intus: siue extra.

Circa consolidationem vulnerum et maxime carnosorum mirabilia scripserunt antiqui. ¶Et dixerunt quod omnia vulnera consolidat puluis foliorum gladis siccorum tritorum optime et cribellatorum quando subtilissimus factus superponitur vulneri. Et Sera. dixit se hoc magnum vulnus factum cum ense sanasse Et ego quidem expertus sum in paruis vulneribus et statim sanaui. ¶Omnia autem vulnera que vix cicatrisant sigillata resoluta ad consolidationem est vltima. ¶Cinis etiam cartarum de papiro vulneribus suppositus illa consolidat. ¶Ad eadem autem folia centinodie .i. corrisole prosunt. ¶Dicunt autem quod ad eadem flos tassi barbassi suppositus est singulare presidium. ¶Vulneribus autem malitiosis radix dragontee est optimum remedium. nam mundificat ea et purgat ea fortiter. Preter vulnera autem magna vbi multum exiccare oportet et maxime in capitibus musculorum queratur precedenti capitulo de vnguento facto ex lilio aceto et melle. ¶Et dixerunt de radice spine egiptiace et est suchaa. quod ipsa et proprie semen eius sunt vehementis consolidationis vulnerum. ¶Et Gale. dixit quod similiter

Betonica.
Radix gladioli.
Vnguentum.
Lolium m.
Myrrha.
Emplastrum nostrum.
Os cruris et brachij hominis mortui.
Pul. fol. gladis.
Terra sigilla.
Cinis chartarum.
Centinodia.
Flos tassi barbassi.
Radix dragontee.
Suchaa.

Edera. ederaviridis cocta cū vino ꝛ superemplastrata cōsolidat.icarnat:ac etiā cōsolidat cōsolatione bona immo ꝛ etiā vulnaꝫ incisam. Lapis etiaꝫ frigiꝰ in hoc proprietatem habet. Et dicit Sal. ꝙ etiā caules consolidant plagas. Et dixit Dy. ꝙ vulnera pascētia humida sanat saluberrime lapis frigius ꝛ pater ħ itelligit de stercore aīs flore eiꝰ mixto cū vino. Uulnera aūt magne plage cōsolidat ꝛ apari nō sinit caro sola limaciaꝝ trita. Et Sale. dixit cū corticibꝰ suis ꝛ mixta cū pluere molēdini aut olibano aut thure aut myrra aut glutine añ. cōglutinat eā cōglutatiōe forti et marie ī corpibꝰ duris. Et dixit Salenꝰ ꝙ si esset vulnꝰ qd̄ fit i neruis etiā si cū cōtusiōe sit sanaꝛ inde. Dicūt aūt ꝙ putrida vulnera sanat caseus recēs impositus qñ sibi supponunꝛ folia lapatij vel vitis vel lactuce vel plāta. vel blitis. Et Sal. dixit i q̄rto ꝙ iposuit dicto mō in vulnere mediocris quātitatis recens ipm̄ prius ꝛ supponens folia dicta ꝛ clausit vulnus simplex quidem. Corrosiua aūt vulnera flos ꝛ semen origani siluestris mixta cū melle curāt. Ad pfunda etiā vulnera corrosiua i carnātia dixerūt ꝙ radix cētaure recēs imposita ꝛ trita cū vnguētis incarnatiuis est magni iuuamēti valde. ꝛ hoc Sal. ꝯsensit. Et similiter radix cētauree maioris iposita recēs cōsolidat q̄ si recēs nō habeꝛ prius infundatur. Qd̄ aūt incarnat icarnatiōe forti est pix sicca vulneribꝰ iposita. Brana ēt cū quatingitur trita cum aceto ꝛ superposita consolidat. Qd̄ aūt recentia vulnera etiā cū sanguine suo cōsolidat est virga pastoris applicata ipis. Cōglutināt aūt ea appropietate que est in eis folia ꝛ flores salicis supposita. Similiter aūt ꝛ eadē folia caude eqne cōglutināt fortiter: ita ꝙ ēt ſm Sal. neruos icisos cōglutināt. Replet aūt vulnera carne ꝛ valde ꝯsolidat recētia vulnera olibadū impositū. Et idē facit herba camepitheos recēs iposita. Et similiter folia pini pulueriſata vulneribus. Uulnera āt extremitatū tella aranea cōsolidat ꝛ apostemari nō sinit. Uulnera aūt anteꝙ antiquenꝛ radix ciclaminis sola imposita vel cuꝫ aceto ꝛ melle sanat. Cicatrizat aūt vulnera icorporibus duris es vstum nō lotum ꝛ in hoc est ſm Sal. optima medicina. Si vero corpora sint molia lotuꝫ imponaꝛ. Et dixit Sal. ꝙ scordeō ꝛ est aleū agreste quādo est viride cōsolidat vulnera magna impositū eis. Siccū vero scordeon male morigerata vulnera ad cicatricē perducit vel ad cicatrizationeꝫ. Et dixit etiā ꝙ rutha cōsolidat vulnera etiā si sint in capitibus musculoꝝ. Cōsolidant autē ſm Sal. magna vulnera in corporibꝰ duris folia cipressi ꝛ germina ꝛ bace eiꝰ iuuenes ꝛ molles ēt posita. Easdē aūt magnas plaga spoliū viride existens impositū ꝛ maxime frustruosa eius species. Et dixit recētia vulnera cōsolidant folia vlmi supposita ꝛ cortex etiā eiꝰ exiccatꝰ ꝛ nō innouatꝰ multotiēs. Item dixit magnas plagas ꝯsolidat ēt si sint i neruis radix neuras quā q̄dā polimū aꝛ polimi nō ꝛ ē pitaria vocāt. Et dixit Mes. de hireos. sic ē medinina magna vulneꝝ antiquū ꝛ putridoꝝ mūdificās ea ꝛ generās i eis carnē laudabilē. imo ēt ossa nuda vestiēs carne ꝛ i ħ oēs ꝯcordāt. Et dixit ēt ꝙ sarcocolla q̄ ē medicia sublimis vulnerū recētiū ꝛ antiquoꝝ ꝛ putridorū ꝛ mūdificat ea ꝛ generat carnē in eis ꝛ cōsolidat ꝛ hec est proprie virtꝰ eius. Et hec ꝛ multa predicta lꝫ dictuꝫ nō sit. experti sumus in vulneribꝰ putridis ꝯcauis q̄ etiā multa icarceratione indigēt emplastrū factū ex farina lētiū cū melle: nā sine mordicatione lauat saniē. Et etiā scimꝰ ꝙ si tollanꝛ folia cussus ꝛ ē volubilis maior ꝛ coqnꝛ i vino ꝛ supponāꝛ vulneribꝰ: cōsolidat vulcera magna. Unguētū ex secretis Sal. qd̄ valet in oī vulnere ꝛ expti sumꝰ ℞. olei aceti vini añ. lib. iiij. merda sengi ꝛ est pul. de plumbo vsto lib. ij. ſ. calcecumenon ꝛ est es vstum. ℥. xx. ziniar. ꝛ est viride eris. ℥. xvj. al. ℥. j. ſ. colcotar ꝛ est atramētuꝫ: calcātū est vitriolum corticuꝫ omniū añ. ℥. xvj. al. ℥. j. ſ. decoquanꝛ oleum ꝛ acetuꝫ ꝛ remoueanꝛ ab igne ꝛ ꝓiciāꝛ inter oēs medicine deinde reducanꝛ omnia donec inspissenꝛ ꝛ rubeant deinde vtatur in oibꝰ vulneribꝰ ꝛ apostematibꝰ. Si ꝟo ruptura esset intrinseca tollanꝛ robilie ꝛ decoquanꝛ in vino decoctiōis croci ꝛ ex eis fiat emplastruꝫ super locuꝫ rupture ꝛ vniuersaliter ī mēbris ꝯtusis ꝛ ꝯfractis robilie emplastrate appropietate tollunt doloreꝫ. Ungentum qd̄ a magistro quodam perito habuimꝰ cū quo

Marginal notes (left): Edera. — Lapꝫ frigiꝰ — Caules. — Caro limaciarum. — Caseꝰ recē. — Ad vulnera corrosiua. — Origanuꝫ. — Radix centauree. — Pix sicca. — Brana. — Uirga pastoris. — Salix. — Cauda eqna. — Olibanuꝫ. — Camepitheos. — Folia pini. — Tella aranea. — Radix ciclaminis. — Es vstum.

Marginal notes (right): Aleū agreste. — Rutha. — Folia cipssi — Polium. — Folia vlmi — Hireos. — Sarcocolla — Uolubilis maior. — Unguētum Sale. — Robilie.

san abat omne vulnus et si vulnus erat nimis magnū sueb at illud prio deinde de hoc vnguēto super vuln⁹ ponebat: nō prima die sed consequēter. ℞. gūme lini alexādrini. ℥. iij. resine albe ꝗ ā. olei sisam ini. ℥. j. s. cere albe ꝙ. s. fiat vnguētū semp̄ tñ die prima et sequenti vtebar inunctiōe facta ex litargiro auri oleo ros. et aceto. Jta tñ ꝙ inūctione acetū superet te rrēs litargiriū pmo i mortario et ex alijs nūc de vno nunc de alio addebat vsq̄ ad pfectā cōpositionem et cū hoc phibebat fluxū materierum ad vulnera et apationem membrorum vlneratorum.

Unguentum

Cap. 2. De artritione lacertorum et neruorum.

Ulta sunt dicta in cap. de uh de dolore iūctuaꝝ et mēbroꝝ neruosoꝝ q̄ si ad hūc locum reducā° vtilia apparebunt. Dicem⁹ ergo q̄ huic ca. sūt ppria. ¶ Et ad oēs quidē atritiōes dixerūt pferre betonicā qn̄ ex folijs eius sumit. ʒ. j. cū hidromelle. ¶ Dixerūt q̄ꝙ ad oēs attritiōes neruoꝝ et lacertoꝝ q̄ fiūt siue i medio eoꝝ siue in capitib⁹ pfert decoctio. semp uiue et ꝙ attritiones recētes psolidat. ¶ Ex galbāo āt si bibat quātū granū fabe cū aq̄ vl' vino aut melicrato pfert attritiōib⁹ lacertorū. ¶ Empl'z ēt fcm̄ ex radice rosmarini trita cū farina lolij et aceto mītū pfert ¶ Si āt attritio sit i capitib⁹ musculoꝝ et neruis aristolo. ro. cū aq̄ bibita plus oi medicina pfert. ¶ Si aūt in solis neruis attritio fiat empl'm de limatijs ſꝫ ꝙ supra dictū ē in p̄cedēti ca. ¶ Qd etiā ad oēs attritiōes et ptorsiōes neruorū pfert ē succ⁹ gētiane qn̄ ex eo bibit. ʒ. j. cū aq̄. ¶ Ad oēs āt lacertoꝝ attritiōes: pfert oppoponacū bibi tū cū aq̄ alchitrā. i. ꝟmiū terrestriū et vino. ¶ Jdē āt et i eodē casu assa bibita cū vino grauato rū: ſꝫ cū assumit inoluat i cera et degluttiat. ¶ Camedreos ēt recēs bibitum aut ei⁹ decoctio pfert attritiōi cuiuslibet lacertoꝝ. ¶ Jdē āt et i eodē casu facit decoctio calamēti si ex ea bibat. ¶ Dictū ē ēt supra ꝙ ad oīa mēbra fracta ptusa robilie fracte empl'ate appropetate tollūt dolorē et ꝙ empl'm fcm̄ ex eis et vino decoctōis croci sanat in itrinsecā carnis rupturā. ¶ Ad oēs āt ptusiōes lacerto

Betonica.

Sempuiua

Galbanum

Succus gētiane.

Oppoponacum.

Assa.

Camedreos

Calamētum

Robile.

rū extēsiōes et dolorē pfert olꝫ d̄ reubarbaro iūctū et ēt reubarbaꝝ bibitū cū vino odorifero pmixto vsq̄ ad. ʒ. ij. ¶ Cōfert aūt et ptusionib⁹ empl'm fcm̄ ex radice enule cū folijs ei⁹. ¶ Si aūt ptusiones sint i medio lacertoꝝ fiat empl'm ex radice althee et pfert. ¶ Epitimant āt eodē medicamie attritiōes cū decoctōe caude eq̄ne aut emplent cū illa. Et dicūt q̄dā pudētes ꝙ ē camepitheos et nos q̄dē mīta expti sum⁹. ¶ Et qd fortiter cōfert attritiōi neruoꝝ ē sal qn̄ cū sulfure et melle miscet et superponitur.

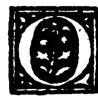
Oleum d̄ reubarbaro.

Radix enule

Radix althee

Cauda eq̄na.

Cap. 3. De solutōe cōtinuitatis neruorū et cordarum et eorum passionibus.

Uecūq̄ dicūt de neruoꝝ incisiōe eadē d̄ cordaꝝ itelligāt Ad neruos ergo icisos lūbrici iuēti i terra cū fodit et supositi pferūt iuuamēto manifesto et subito. Et Gal. dixit mirabilr pferūt: nā pglutināt eos terrāt āt fortiter et nō dissoluat vuln⁹ nisi p⁹ tres dies ¶ Et dixerūt ꝙ folia caude eq̄ne pglutināt neruos icisos. ¶ Jdē āt et narcis⁹. i. liliū vehemēt neruos pglutinat et cordas icisas. ¶ Grana ēt cū q̄ tīgit: trita et supposita pfert. ¶ Et sir ꝟmicul⁹ iuēt⁹ in ipa qn̄ cū aceto terit et melle aut cum vino et suppōit pfert. ¶ Ad eosdē icisos et eoꝝ vulnera terrant ostraca cū carne sua et supponāt et ppie cū thure et myrra aut cū puluere molendini. ¶ Et dixit Ras. aucte Gal. ꝙ caro testudinis trita cū puluere molēdini sanat plagas magnas q̄ ad neruum puenerāt et erat neruus attrit⁹ et nō apat⁹ veꝝ i duro corpe fuit et p testudinē intelligit limatias. ¶ Et nos quidē in punctura neruoꝝ et cordarū hēm⁹ expiētiā vt tollat sal et coquat in oleo cū pauca terbentina et ponatur super puncturam. nā phibet ab applesia et pfert spasmo et flegmoni cerebri. Et consilium meum est vt omnino prohibeatur fluxus humorū ad neruos. Et circa hoc habemus expertū vt tollatur farina furmenti et succi iusq̄ami quantum sufficit ad retētionē faciēdam et ex eis tepidis fiat emplastrū. ¶ Sedat etiam et tumorem ipsorum diaquilō in pūcturis neruoꝝ et cordaꝝ subito sedat et curat dolores. ℞. armoniaci lib. s. diaquilō lib. j. thuris masticis ā. ʒ. j. cere citrine lib. s. pficiatur et

Lumbrici.

Cauda eq̄na.

Lilium.

Grana.

Uermis in grana inuētus.

Ostraca.

Caro limatiarum.

Ad puncturas neruoꝝ expertum.

vsui seruet. ¶ Ad inflatos aūt neruos cōfert caro anatis supposita cal. ¶ Confert ēt eidē fel adib. i. lupi sup inūctum & phibet spasmū ne superueniat & ppter frigoris. ¶ Ad apata āt cordaꝝ ius ranaꝝ ēbrocatū ɔfert. ¶ In oī āt cōtusiōe neruoꝝ fiat ēbrocatio cū decoctiōe sumach ɔfert eīs & nō finit apari. ¶ Ad idē ex farina & melle fiat emplm̄. ¶ Cinis āt vinacie cū aceto supposit⁹ ɔfert oī cōtorsiōi. ¶ Et simlr ciclamem more emplr̄i suppositū. ¶ Emplm̄ qḋqꝫ factum ex radice altee extēsiōes neruoꝝ sanat ¶ Et dixit Ras. sepū bouinū & medulla sanat neruos a statu suo motos & molles facit si inūgaṫ eis. ¶ Ad neruos āt dolorosos ɔfert aqua cineris & bibita & iuncta cui⁹ doctrina data ē supra p̄io smōe de cōgelatiōe lactis & sanguinis in stomacho.

¶ Tractat⁹ terti⁹ tertij smōis De his q̄ aparēt ivulnerib⁹ ɔtinet q̄ttuor. cap.

¶ Capl'm primū. De restrictiōe flux⁹ sanguinis fluentis ex vulnere

Sermo erit deinceps de accidentibus q̄ vulnerib⁹ sepe contingūt & p̄io de restrictione san. fluentis a vulnere dicemus reductionem detentionis eius. ¶ Sanguinem autem vndecunqꝫ fluat karabe approprieta te stringit q̄ est in ea. Si autem dissoluanṫ cāphore grana .ij. in succo vue acerbe aut aceto aut aqua myrti aut succo datiloꝝ imaturoꝝ & supponiṫ sistit sanguinē ex vulnere. ¶ Idē āt operaṫ virga pastoris imposita & maxime masculina. ¶ Et galle ēt sup carbones cōburāṫ & extinguanṫ in aceto & sale & supponātur sanguinem sistunt. ¶ Idē facit cinis ranaꝝ ɔbustarum impositus. Et etiam cinis cartaruꝫ de papiro quilibet per seipm̄. licet autē ambo misceātur & etiā cum folijs. ¶ Stercus capraruꝫ dissolutum cū aceto & suppositū sistit. ¶ Idē autem est stercus asini facit vstum & non vstum: sed hos corporibus rusticoruꝫ fiat: vt qualia sunt corpora tales medicine fiant. ¶ Sistunt autem sanguinem ossa bouis vstā & superposita vulneri. ¶ Tela quoqꝫ aranee imposita vulneri sistit san. Et hoc idem facit rasura chartaꝝ capraruꝫ imposita. ¶ Dicit autē q̄ nō sit res q̄ ita stringat san. omnē sicut terra sigillata. ¶ Cōfert autē multuꝫ olibanum in hoc casu. ¶ Urina hominis ēt imposita cum cinere vitis san. fluxū sistit. ¶ In oī autē loco emanatiōis ipsius sistit ipsum oē muscum suppositum & maxime muscum marinuꝫ. Est autē muscū marinuꝫ herba q̄ stat & nascitur in aquis stātibus munitissima & supernatat eis. ¶ Similiter aūt in oī loco retinet ipsum alumen & maxime iamenum. ¶ Folia etiā salicis emplastra ipm̄ sistunt. ¶ Omnē etiā emorosagiam siue intus siue extra sistunt lisimachion & est herba habēs folia similia salici. ¶ Et kirādus dixit q̄ cor pulli vulturis in pelle ligatum & portatū omnem san. effusionē sistit. ¶ Et Sal. dixit q̄ cinis omnium lignorum stipticorum sicut quercus myrti & similium superpositus vulneri. sistit fluxū san. & nullo alio farmaco hoc potēte. Ego autem dico q̄ cinis debet esse lotus. ¶ Et nos in hoc capitulo expertum habemus vt sumatur pix sicca que nulla humiditate sit infusa & infundatur in aspalto iudayco aut in pisse liquida & ponatur super loco de fluxus san. et in ea accedant ignis tollet enim fluxum & oper abitur vt cauterium. ¶ Coriandrum etiam torrefactum & vulneri superpositum illum sistere scim⁹. Queraṫ ēt supra ca. de sputo san. sermōe p̄io. ¶ Ad fluxuꝫ autem san. qui ɔpter ē ex capite dicunt q̄ san. turturis aut perdicis aut palumbi vel turdi recens saluberrime curat. ¶ Et ras. sic dixit si scindatur caput alicuius semper & proĳciatur de san. coꝝum super tellam cerebri magnam prestat medicinam. ¶ Et iterum dixit q̄ san. galli vel galine sit ponatur super frontē tritū vꝫ contra sanguinē fluentē ex tella aut similiter cerebrum galine bibitum. ¶ Cū autē sanguis est ɔgelatus in ventre bitumē cuꝫ bibiṫ liq̄facit. ¶ Experti autē sum⁹ q̄ educit san. coagulatū in vētre & matrie p vrinā ciminū carmenū q̄n teriṫ et bibiṫ cū aq̄ decoctiōis apij: sꝫ de h̄ aliq̄d dictū ē supra. ca. de sputo san. & ēt aliqua vtilia tacta sunt supra cap. de prouocatione vrine.

¶ Capl'm. 2. De ext quādā carne in vlceribus & dolore ipsorum & vermibus.

Caro anatis.
Fel lupi.
Ius ranaꝝ.
Sumach.
Cinis vinacie.
Ciclamen
Radix altee
Medulla bouis.
Aqua cineris.
karabe.
Cāphora.
Virga pastoris.
Galla.
Rana ɔbusta.
Cinis papiri.
Stercus capre & asini
Os bouis.
Tella aranea.

Terra sigilla.
Olibanum
Urina hoīs
Muscū marinū q̄d sit
Alumen.
Folia salicis.
Lisimachiō
Cor pulli vulturis.
Cinis ligni stiptici.
Expertum.
Coriandrū
Sāguis etc.
San. galli etc.
Ad san. i vētre ɔgelatū
Bitumen.
Ciminum carmenum

Breuitas nos inducit vt sim de hijs trib⁹ dicam⁹. s. de cl. quanda carne in vulnerib⁹ dolorib⁹ eo℞: ꝛ in v̄mib⁹. cō tingit eñ q̄nq̄ʒ vt caro sup̄flua nascat̄ in vulnere quā eliq̄re op₃. ¶Et dixerūt q̄dā ꝙ assa i vulnerib⁹ posita carnē eliquar sup̄fluā. ¶Eliq̄t ēt ꝛ sine mordicatiōe flos lapidis esyos al' assiicis iposit⁹ vulneri. ¶Sucud⁹ ēt sup pulueriʒat⁹ illaʒ eliquat. ¶Gal. aūt dixit ꝙ cinis velerū vsto℞ iposit⁹ vulneri tutissime exterminat lētā carnē. Idem aūt pōt cinis alio℞ pilo℞ iposit⁹. ¶Et dixit ēt ꝙ in q̄cunq̄ʒ p̄te corp̄is sint vulnera ꝛ v̄mes fiāt i eis vt frequēter ꝯtingit iponat̄ puluis calamēti ꝛ maxime mōtani: nā interficit ꝛ educit. Sed ad h̄ multa p̄nt adduci dicta supra ca. de v̄mib⁹. ¶Dolorē aūt vulne℞ q̄ frequēter ꝯtingit sedat empl̄ʒ fcm̄ ex farina lupino℞ ꝛ ordei superpositum.

Assa.
Lapꝫ esyos
Succudus
Cinis velerū vstorum.
Ad vermes vulnerib⁹.
Calamētū.
Ad dolores vulnerum.

¶Capitulum. 3. De excoriatiōe ossis ꝛ extractione frustulorum ossis ꝛ alio℞ infixorum carni ꝛ restauratione ossis deperditi.

Sepissime in vulnerib⁹ cogit necessitas vt ossa excorient̄ ꝛ frustula educant̄ ꝙ bonū est scire qualr̄ cū medicinis hoc fiat: ¶Excoriat āt i vna die ꝛ frumēta sepat eufoꝛbiū suppositū ossi sꝫ ꝯmuniat̄ cū ipōit̄ caro circūstās cū aliq̄ cerot o vl' p̄ano lineo ne adurat̄ adureret. n. illā. ¶Corticē aūt ossis citissime eleuat ꝛ incarnat radix paucedani iposita ꝛ est fenicul⁹ agrestis siue porcinus: citissime eñ illū eijcit ꝛ dixit Gal. ¶Si aūt ex radice vitis albe cū vino fiat empl̄ʒ ꝛ supponat̄ ossi extrahit ossa fracta ꝛ hoc tollant̄ radices vitis albe ꝛ coquant̄ i oleo donec dissoluant̄ ex qua applicata ossi fiat empl̄m. ¶Et scimus ꝙ lignū idum q̄d dicit̄ karon al' karix est magni iuuamēti ad fracturas ossium dislocationeʒ: sed de hac in p̄nti ope nō intēdim⁹ loqui multū. ¶Et Kirādus dixit ꝙ ossa q̄ssata sanant̄ dono dei si septem dieb⁹ bibatur ex succo folio℞ vitis albe ꝛ vino albo mixte ante. ¶Et dixit ꝙ fragmēta mandibula℞ attrahūt sine dolore lumbrici terre super positi. ¶Et Ras. dixit quod cancer fluuialis tritus et superpositus extrahit cuspides sagittarum infixas. ¶Ossa etiam: fracta extrahit et omne etiam quod est infixum carni hoc emplastrū superpositū. ℞. radicū hireos siluestris partē. j. floꝛuʒ eius p̄tem tertiā centauree p̄tē quintā fiat emplastrū cū modico melle: hoc ēt sedat dolorē in p̄te. ¶Extrahit aūt spinas ꝛ tutella ꝛ oīa infixa carni radix cāne mixta tribulis ꝛ sup̄emplastrata loco. ¶Eadem autem extrahit caro lacerte superposita ꝛ maxime caro stellionis. ¶Similr̄ ꝛ eandē extrahit mum suppositū loco ꝛ maxime nigruʒ. Est aūt mum sordes fenestrarum apuʒ. ¶Si aūt tota limacia purpurea sicut est terat̄ ꝛ superponat̄ loco extrahit infixa. ¶In lactuca quoq̄ʒ asinina ē p̄prietas extrahēdi oīa infixa. Et Dyx. vocat atusari. ¶Et dixit Gal. ꝙ caro mustelle sicca ꝛ supposita loco attrahit infixa quecūq̄ sint illa. ¶Et sumus experti ꝙ etiā myrra supposita loco infixa attrahit. ¶Et ꝙ oīs aristolo. supposita loco extrahit spinas ꝛ fracturas ligno℞ infixa carni. ¶Solus etiam cortex serpentis superpositus infixa attrahit. ¶Et Aui. dixit q̄d fructus nil proprie cum farina lolij mixtus attrahit surculos spinas.

Eufoꝛbiuʒ.
Radix paucedani ꝛ q̄d sit.
Radix vitis albe.
Lignū idū.
Sucus fol. vitis albe.
Lūbrici terre.
Cancer flu.
Radis cāne
Caro lacerte Mū ꝛ q̄d sit
Limacia.
Lactuca asini.
Caro mustelle.
Myrra.
Aristologia
Cortex serpētis.

¶Capitulū. 4. de decoratiōe oīum cicatricum vulnerum ꝛ vlcerum.

Dico ergo ꝙ ad remouēdū cicatrices carasationū vētosarū vngat̄ loc⁹ post carasationeʒ cū vnguento facto ex maioranavel aq̄ et⁹. Delet aūt cicatrices vlcerū serapinū dissolutū cū aceto quādo sepe fricant̄ cum eo. ¶Ad easdem autem cum sunt nigre fomentatio cum pulegio cocto cū rutha. ¶Has autem delet succus eruce recentis mixtus cum melle ꝛ felle bouino ꝛ illinit⁹. ¶Delentur etiam cicatrices si sepe liniantur cum bulbis. ¶Et dixerunt ꝙ si adipe asini illas inungat redire facit ad colorem corporis sui. ¶Et Kirand⁹ dixit ꝙ fel thauri cum testa oui solutum cicatrices eiusdem coloris efficit ¶Et Rasis dixit quod stercus columbi cum melle vel semine lini euelit pellē super excrescentem apostemati. ¶Et dixit quod stercus galline si cum melle more emplastri misceatur mundat cicatricē q̄ fit ab ap̄ate q̄d dr̄ ignis p̄sic⁹. ¶Si

Serapinū.
Bulbus.
Adeps asini.
Fel thauri.
Stercus colūbi ꝛ galline.

etiã liniant ex corticib⁹ olibani dissolu tis cũ melle delent. Fedas et cutis ci catrices lac illinitũ ꝛ similiter aqua ei⁹ delet. Radix vitis albe etiã abstergit mixta cũ orobo ꝛ fenugreco. Ego aũt expert⁹ sũ ꝙ sperma virile supinfectũ mire dilucidat. Et dicit ꝙ si qñ fiunt ci catrices in vulneribus assiduetur eius infũctio penitus nõ apparent. Et ego dico ꝙ cutis sicut ꝛ oĩa membra radi calia hʒ pmã sui generationẽ a sper mate ꝛ nõ a sanguine erit ergo inter ea occulta proportio.

Olibanum cortex.

Sperma virile.

Tractat⁹. 4. tertij sermonis. De apo stematib⁹ cõtinet capitula nouem.

Capitulũ .1. vniuersale. De aposte matibus calidis ꝛ frigidis in genere.

Cum apostẽa sit repletio porositatũ mẽbrorũ cõsimiliũ sicut dictũ ẽ supra facta pter nãm triplicẽ cura tiõeʒ merebit. Aut. n. p ipul sum ei⁹ qḋ ad mẽbrũ fluit fiet sanatio ꝛ hec cõplebit cuʒ frigidis ꝛ stipticis. Aut p resolutionẽ ei⁹ ꝙ fluxit. qḋ qui deʒ cõplebit p calida ꝛ sicca ꝛ in pluri bus. Aut p maturationẽ cũ ad vlc⁹ per uenerit: opʒ ꝛ nos qdeʒ i hoc caplo di cam⁹ in vñi q cõferũt in oĩbus aꝑatib⁹ ꝛ ꝑprie calidis ꝛ frigidis nõ duris po stea i spãli descẽdem⁹ ad qdã demũ de duris dicem⁹ vlteri⁹ ponem⁹ de vlceri bus sermonẽ. Et dico ꝙ folia mãdra gore cũ polẽta .i. sanic. emplastrata cõ ferũt in oĩ aꝑate: sed me cogit natura auxilij vt de repcussiuis dicã. Et dico ꝙ i oĩa aꝑate repcussiua in pricipio ꝯfe rũt pterꝗ̃ in aꝑatib⁹ emõtoriorũ nulla n. illis ꝯpetũt: piculũ enĩ erit a mẽbris innobilib⁹ ad mẽbra nobilia mãs no cẽtes expellere. Cũ aũt aꝑat augmẽto sui existit repcussiua cũ resolutiuis sint admixta. In statu aũt ꝛ dcĩnatiõe reso lutiua sola ponã tur quare caut⁹ lector distinguat auxilia non min⁹ circa tem pora aꝑatuʒ ꝙ̃ circa diuersitates eorũ. Ad oẽs aũt tumores si fiat empłm ex raffano et aceto, tritis illos aufert ablatione forti. Oẽs aũt exituras cu rat ciclamẽ mixtũ cũ aceto ꝛ melle. Ad oĩa aũt aꝑata cõfert sudor hoĩs exerci tati cũ puluere suo posit⁹ ꝙ si sint mo lia solus imponat ꝛ precipue illis qui fiunt in emũctorijs: illa enĩ oĩa curat.

Folia mandragore.

Cidamen.
Sudor hois exercitati.

Si vero aꝑata sint dura addat sibi oleũ de alchãna vel oleũ ros. Ad oĩa etiaʒ aꝑata ꝛ oẽs pustulas semẽ vrtice cum aqua pluuiali impositũ est maximuʒ ꝓsidiũ. Sarcocolla quoq in more empłi supposita sedat oĩa aꝑata. Omnib⁹ aũt aꝑatibus calidis berberis appro prietate confert. Eisdem autem cali dis confert iuuamento magno ꝛ ma nifeste lẽticula aque supposita ꝛ ꝑprie lenticula aque marine. Ad eandẽ co riãdrũ cũ melle ꝛ oleo ẽpłat. Ad oĩa q ꝙ caĩa siue sint ex: siue intra posita em płm factũ ex solatro est bonuʒ cũ extri sec⁹ est aꝑa. Ad intrinseca aqua ei⁹ bi batur. Et dixit Gal. si flores iesemini infundantur in aqua donec mitigetur vehementer virtus eorum sunt bonuʒ farmacuʒ ad flegmones .i. apostemata calida: Et dixit Rasis ꝙ sterc⁹ homi nis tritum cum rutha posituʒ sup apo stemata corrodẽs carnem sanat. Ad oĩa auteʒ aꝑata putrida caro marino ruʒ ostracoruʒ cõbusta cum aceto ꝛ aꝗ vel cum aceto ꝛ melle mixta cõfert iu uamẽto magno ꝛ manifesto. Eisdem etiaʒ conferunt medicamina facta cuʒ fricatura plumbi de quibus supra mul ta diximꝰ ꝛ dicemus infra quũ de cãcro tractabim⁹. Ad oĩa aũt aꝑata flema tica fiat empłʒ cũ radice cucumeris asi nini ꝛ farina ordei. nã illa resoluit etiã si sint antiqua. Oẽs aũt furũculos re soluit inũctio facta cum oleo ꝛ melle ꝛ sale. Ad oĩa autẽ bothor cõfert cinis alei cõbusti superpositus. Eisdeʒ etiã confert decoctio lupinorũ. Vnguẽtũ ãt nostruʒ ad omnia apostemata calida. Rꝫ. coriandri cerusse litargirij olei rosa. aceti omniuʒ aã. fiat eorũ permixtio bo na ꝛ administret. Experti etiaʒ sum⁹ ad oẽ vlcus ꝛ omnẽ pustulam malam herbam que dicitur herba sancti lau rentij ꝛ alio nomine herba venti quan do coquitur ꝛ applicat loco. Ad om nes etiam exituras experti sumus vt tollantur folia maluasci ꝛ masticentur cum sale ꝛ superponantur aut coquan tur cum in vino vel melicrato ꝛ super ponatur et hoc etiam confert scrofulis sed quum maturationem magis que rimus cum mellicrato coquimus quã do vero resolutionem et exiccationem masticamus cum sale.

Semen vrtice.
Sarcocolla
Berberis.

Lẽticula aq.
Coriãdrũ.
Solatrum.

Flores iesemini.

Stercus hominis.
Ostracha.

Cinis alei combusti.
Decoctio lupinoruʒ.
Vnguentuʒ nostrum.

Capitulum secundum. De formis

ca herisipilla et herpistiomeno.

Quoniam herisipille et formice et ignis persici causa et cura sunt prime: ideo de eis simul dicemus omnes enim sunt de ignita materia ideoque herisipillam curat plantago imposita cum chimolea et puscha aut cerusa. Idem autem operatur medulla panis frumenti trita cum rasura corticis cucurbite recentis et superposita. Ad eandem autem et maxime quando dilatantur de membro ad membrum virga pastoris imposita est una de melioribus medicinis. Radix etiam mandragore multum trita et supposita cum aceto confert multum. Et dixit Auicenna quod rutha mixta cum cerusa et aceto sanat antiquam herisipillam et formicam. Et dixit cinis salicis linitus cum aceto formicam remouet. Emplastrum autem factum ex foliis et semine lini cum vino suppositum confert valde. Ad idem etiam et formicam confert multum acetum bibitum et linitum et etiam prohibet vt non perueniat apostema. Innunctio etiam facta eisdem cum aqua decoctionis solatri et cera aut cerusa et oleo ros. confert. Et in formica sumus experti vt tollantur cortices arboris pini et calcanti ana. et cum oleo mertino fiat emplastrum et loco supponatur. Eisdem autem et igni persico cum farina lupinorum et farina ordei simixta fiat emplastrum quod expertus sum peruutile miscens illas solum cum aqua frigida. Et Sal. quidem dixit quod caules sanant illas: et similiter dixit quod sanant herpetes. Et dixit quod centunodia est herpetibus bonum pharmacum: et etiam aliorum vlcerum euidentissimum vero flegmonosorum et aliorum reumaticorum. Et dixit etiam quod si tollantur albumen oui et fex vini ana. exiccant herpetem et vlcera difficilia. Ad eandem autem sumus experti succum coriandri aut etiam ipsum coriandrum miscens ipsum cum melle et oleo emplastrantes esse vtile.

Plantago. Medulla panis. Virga pastoris. Radix mandragore. Cinis salicis. Caules. Centinodia. Coriandrum.

Capitulum. 3. De antrace et carbunculis.

Et quoniam antrax et carbunculus sunt ex apostematibus calidis et a causa propinqua fiunt qui non differunt nisi secundum maiorem et minorem adustionem sanguinis factam aqua fiunt. Ideo de ipsis dicimus simul. Verum quia mortificatione et cauterisatione indigent que fit cum medicinis adustis: ideo forte quis false opinatur ipsa fieri a causa cali. Dicunt ergo quod assa cum melle et nitro et rutha mixta et superposita est singulare presidium. Et dixit Salle. quod exibile nucis superpositum illos sanat. Aperit autem carbunculos opoponacum cum passulis superpositum. Et dixerunt quidam quod si patienti antracem vel carbunculum propinetur in potu ex radice palme christi illos subito letescunt. Nos vero precepimus vt super eos ponatur ex his. Rx. cantaridarum combustarum alei et saponis dissoluantur cum hoc capitelo. Rx. cineris quercus quo tinctores vtuntur partes. iiij. calcis partes. vi. misceantur et supponantur cum predictis. Circa locum fiat emplastrum huiusmodi. Rx. succi plan. et maluarum ana. inspissentur cum puluere ceruce: cortice pauperis: camomille: agrimonie: farine ordei: et medule panis: et addatur eis ex oleo: et assungia quantum necesse videtur: Erradicant autem antracem: oliue nigre propter maturitatem trite et supposite vt sumus experti. Et expertum nostrum est in hoc mirabile vt tollatur cinis: et in oleo bulliatur et superponatur.

Exibile nucis. Oppoponacum. Radix palme christi. Oliua nigra. Expertum nostrum.

Cap. 4. De panaritiis.

Dicemus autem nunc de panaritiis quoniam inter apostemata cal. numerantur. Panaritia autem ad sanitatem producit solum thus cum melle mixtum vt dixit Dy. Ad eandem autem est vtile emplastrum factum ex sarratura elefantis. Si vero sit vlceratum panaritium: solum aloes tritum superponatur. Confert autem eidem sorditiess quae ab aure foditur. Confert autem eidem omne litium superpositum. Erugo quoque ferri cum vino supposita illis confert quod sum expertus. Liquiritia etiam et succus eius posita sanant et similiter cortices eius triti cum ficubus acerbis et superpositi et maxime cum pennis. Ex expertis autem nostris est et maxime: cum est in radice vnguis est vt sumatur flos vitis agrestis et temperetur cum nigella et superponatur. et maxime cum panaritia sunt in principio.

Saratura elefan. Sordes auris. Litium: Erugo ferri. Liquiritia. Expertum nostrum. Flos vitis agrestis.

Capitulum. 5. De maturatione apostematis et eius apertione.

Olēt ex p̄dictis a͞p͞atib⁹ plura aptione ⁊ maturatiōe in digere circa q̄ ponemus q̄ vtrāq₃ itētionē p̄ficiūt cū medicinis. ¶ Dixerūt ergo prudentes antiq̄ viri q᷑ bdeliū marie ꝯfert in molificādo a͞p͞ata. ⁊ marie q͞d ficculū est. ¶ Ad idez aūt ⁊ etiā maturatiōez faciēdā: sanguis yrci vel vrci vel thauri vł leporis calidus iponaꝛ Et Auic. dirit san. iste calidus post congelationē imponaꝛ. naʒ frigidus ipositꝰ nō maturat s͞z Gal. ⁊ ēt s͞z Rasiʒ. Et addit Raſ. ad sanguinē tauri q᷑ ēt sepuʒ eiꝰ admisceaꝛ. Et sanguis tauri sup dura a͞p͞ata apponaꝛ. Sanguis aūt leporis sup mollia. ¶ Ad apienda oīa apostemata iponaꝛ sempuiua cū assungia ⁊ coriādro trita. ¶ Apit aūt cito ⁊ erpimēto dicimꝰ semen vitice viride cū sale suppositū tritū vbi q̄riꝛ ruptura ⁊ tātūdē de ipso loco p̄ligeꝛ q̄ſi queriꝛ q᷑ apertio magna fiat. ¶ Et dirit Rasis q᷑ caro testudis mirta cum farina ordei ⁊ puluere molēdini aperit ea ⁊ per testudinē intelligit limatias vel ostraca. ¶ Et dirit q᷑ si fiat empl͞m cū stercore galli citrino ⁊ oui i meditulio ⁊ pauco croci aperit omne a͞p͞a i quo est pus. ¶ Q͞d autez aperit dubeles difficilis maturationis est empl͞m factum er radice narcisci. i. liliū albi cū melle ⁊ herbo superpositū₃ Est autē herbus orobus ⁊ robilia idez. ¶ Idē aūt operanꝛ folia suahal supposita ⁊ maturant apostemata difficilis maturatiōis ⁊ inobedictia maturatiōi ¶ Mora aūt rubi cū pane ⁊ melle mirta imposita a͞p͞ata mirifice rūpunt. ¶ Ut in apertionē oīa a͞p͞ata imatura veniant. ¶ Experti sumus vt tollaꝛ stercoris colūbini ⁊ loliȷ̄ a͞n. coquātur in viuo ⁊ superponātur.

Bdelium. Sā. alaliū. Sempuiua Semē. vitice. Caro testudinis: Sterc⁹ galli. Suahal. Mora rubi Expertum nostrum.

¶ Capl͞m. 6. De a͞p͞atibus duris in generali: ⁊ de nodis.

Ranseamus deīceps ad oīa a͞p͞ata dura primū faciens vlēm sermonē. ¶ Dico ergo q᷑ ad a͞p͞ata dura folia oleādri iposita sūt magni iuuamēti. ¶ Dixerūt ēt q᷑ oleū de lilio dissoluit oēm duritiē antiquā a p̄prietate q̄ est in eo. ¶ Idē p̄ſt facere lētes cocte cū aceto ⁊ emplāte. Et nos q̄dez erpti sumus eas d͞coquētes cū aq̄ maria. ¶ Et Gal. dirit q᷑ oēs scli rose duricies cū folijs capparis emplēnꝛ mirtis cuʒ aliq͞ q͞d obtundat virtutē eoꝝ. nā in paucis diebꝰ diaforāt. ¶ Et dirit ēt hūc sermonē ficus pue acerbe cocte diaforant oēs duros tūores: marie āt diaforāt ⁊ ip̄e p̄se cataplasmate. ⁊ talis sūt v͞tutis ⁊ decoctio eaꝝ. ēt ē filis vere: op₃ āt vbi digerere vis triticeā farinā admiscere. Ubi vero diaforare ordeaceā panis aūt i medio eoꝝ est. Scire etiā oportet digerere magis quidē pinguiores. acriores vero ingestu abstergere ⁊ diaforare nate sunt. ¶ Et dirit vtrāq₃ pir posita in cataplasmatibꝰ digerit oēs duros ⁊ indigestos tumores minor recēs emplata mollificat oēs tumores duros. ¶ Et dirit etiā in quarto sclirositates ⁊ durities cōgruissima est adeps leonis sicut ociosissima ē porcina thaurina ē media haꝝ. ¶ Et dirit Raſ. q᷑ cerebrū cerui lenificat a͞p͞ata dura si sint i musculis ⁊ etiā cordis. Et post ipsuʒ est i hoc cerebrum vtilimum. ¶ Et ēt dirit q᷑ cancer fluuialis tritꝰ ⁊ suppositꝰ illa dispergit. ¶ Et idē operanꝛ radices iesemini cuʒ aceto trite ⁊ supposite nā illas sanant. Edixerunt de nodis q᷑ si plumbū superligeꝛ eis: ita q᷑ solū nodū comprimat ⁊ non partes circūstātes spargitur ⁊ dissoluitur: ita q᷑ nodis paruis valde cōfert caro erutiȷ̄ marini supposita. Et dixerunt q̄daʒ si natꝰ post mortē patris sui moedeat nodū ter stringendo bene sanatur patiens: sed hec trāscunt medicinalem scientiam ⁊ cognitionem: ⁊ vt puto sola constrictio hoc facit. ¶ Et nos omnes nodos ⁊ omnes durities dissoluimus sic: tollantur folia cipressi humida aut nuces eius teranꝛ cuʒ medulla ficuuʒ ⁊ superponanꝛ. ¶ Ut autem omnis duricies melācolica resoluatur. R͞. saturegiam ⁊ eam decoque in aceto postea accipe marchasitam ⁊ pone i igne donec fiat ardens: deinde superīfunde illam cum illo aceto: ⁊ cum illa suffumigetur durities. ¶ Ad easdem autem durities ⁊ etiaʒ durities que fiunt post aures tollatur farina seminis lini et tēpereꝛ cum aqua cineris ⁊ superponaꝛ loco. Eius autē descriptio scripta est: supra capi. de cōgelatione lactis vel sanguinis in stomacho. ¶ Cum autez sunt apostemata in principio sue duratiōis tollanꝛ farina frumēti ⁊ farina auene coquanꝛ adinuicē ⁊ supponanꝛ. Q͞d ēt oīa apostemata dura resoluit etiā que

Folia oleādri. Oleuʒ de lilio. Lentes. Folia capparis. Ficus. Pix. Cerebrum cerui. Cancer fluuialis. Radix iesemini. Plumbū. Cipressus.

sunt post aures est emplm̄ nr̄m hoc. R. visci qrani rasure pini cere aā. fiat eplm̄ sequenti aūt capitulo multa reqrant.

Emplm̄ nr̄m.

¶ Capitulum. 7. De scrophulis.

Nunc aūt dicam⁹ de scrophulis q̄ sūt apata dura facta i locis glādosis et ppie circa gulā. ¶ Dixerūt āt antiq̄ q ad oīa apata dura radix affodillorum cū fece vini supponat. ¶ Et dixerūt q solū emplm̄ cū semine lini resoluit scrophulas q si eis addat sterc⁹ colūbinū illas disrūpit imo dicūt q in spargēdis scrophulis loliū comestū vl bibitū appropriatate cōfert q sum⁹ experti. ¶ Et Raš. dixit qđ sterc⁹ colūbi cū mixtū fuerit cū farina ordei et semine lini et aceto et ipositū fuerit dissoluit scrophulas. ¶ Cinis āt vnguiū asinorum et equorum ēt fm Gal. dissolut⁹ cū aceto aut ēt cū oleo iposit⁹ scrophulas dissoluit et hoc ɔfirmat ēt Raš. ¶ Et dixerūt q armonia cū illas dissoluit. ¶ Et lētes ēt cocte cum aceto et emplate illas dissoluūt q sum⁹ expti. ¶ Duritiē āt scrophularum tollit ziniar. i. viride eris mixtū cū aromniaco et ipositū cū licinio. ¶ Idem aūt operat rutha et ppie emplāta regiōi ei⁹. ¶ Folia ēt capparis et radices ēt si misceant cū medicamis ad hoc ɔueniētib⁹ i paucis dieb⁹ spargūt illas. ¶ Et nos qdā i exptis nr̄is miscem⁹ farinā fabarum et pinguedinē galline. ¶ Sterc⁹ aūt capprarū fortiter illas dissoluit. ¶ Qđ ēt eis cōfert et eas augmētare nō sinit ē caro serpētis et ius eius in vsu habita abiecto capite et cauda. Idem aūt pōt et pellis eius suꝑ data. Eisdem valde cōfert caro eritij marini supposita eis. ¶ Et dixit Gal. oēs scrophule et oēs idurati tumores et pcipue in corpib⁹ duris emplent cū stercore bouino et aceto: sit aūt stercus vernale magis. ¶ Et dicit q farina ordei cū pice liqda cera et oleo i istāb⁹ cito sanitatē inducit illa spgendo. ¶ Et dixit Amech suspensio radicis acetose ad collū ɔfert habēti scrophulas. ¶ Et item dixit q si suspēdat pes cācri i charta cōseruatōis a colo ei⁹ q̄ hz scrophulas curat q̄diu durat sup ipsum. ¶ Et nos quidē sum⁹ experti q coriandrum cū farina fabarum et melle emplo facto et supposito resoluit scrophulas. ¶ Ad scrophulas aūt et ad oē durum apa. R. farinā lupinorum mel et aceti modicū fiat emplm̄ et supponat: et hoc ēt corporib⁹ duris in mollib⁹ autem loco mellis ponat aqua sola. ¶ Capil. ve. scrophulis eplatus ēt multū confert et expimēto didicim⁹. ¶ Trocisci ēt de scamonea qui dicti sunt supra cap. de dolore capitis liniti supra scrophulas et ppie cū succo apij aut dauci delēt eas. ¶ Et ex exptis nr̄is pulcherrimis est vt ex succo vitis albe et melle et vino equalib⁹ ptibus sumptis fiat potio patiēti scrophulas et radice ei⁹ et melle. ¶ Adducat ēt a d hūc locum vnguētū factū ex succo ciclaminis dictū supra ca. de opilatiōib⁹ et duritieb⁹ splenis. ¶ Experiētia āt pulchra scio q arsenicū sublimatū sup scrophulas ponat donec corrodat cutis vsq ad scrophulā demū cū stillo pūgat ꝑfūde scrophula i duob⁹ vel trib⁹ locis fm quātitatē ei⁹ et in puncturis īfundant grana dicti arsenici et nūq̄ moueant et loc⁹ desup quacūq die cū assungia porcina epithimet: putrefiet. n. scrophula tota cū folliculo et egrediet et locus postea cura cōmuni curetur.

Radix affodilli.
Semē lini.
Lolium.
Cinis vnguiū asini et equi.
Armoniacū
Lentes.
Rutha.
Folia cappa.
Farina fabarum.
Sterc⁹ capprarum.
Caro et ius serpentis et pellis.
Sterc⁹ bouis.
Radix acetose suspēsa
Pes cancri.
Expertum nostrum.
Emplm̄.
Capil. ve.
Tro. de sca.
Exptū nr̄m aliud.
Unguētū ciclaminis.
Arsenicum sublimatū.

¶ Cap. 8. De cancrenis et cancro.

Et qz cancer et cancrena fiūt a mā melancoliqua et nō differūt adinuicem nisi fm accidētia et nō fm dr̄ia essentiales et dixit Aui. recte possūt noiari et tractari i hoc ca. ¶ Et dixerūt antiqui q eruca gorenia al' geretina optie curat cācros Serap. ꝓo vocat buderēga. ¶ Captaplasma vero factū ex cicere peregrino et melle saluberrime curat. ¶ Et kirādus dicit q cancrū lingue et ꝑtium eius imo marcidam linguam vidit curari solo succo foliorum vitis albe cum melle. ¶ Et Raš. dixit qđ sanguis leonis superfricatus cancro tollit illū. ¶ Et similiter dragontea optime curat cancros. ¶ Oleum autem roš. vel myrtinum vel citoniorū vel aliquod ex oleis fri. fricatum cum pistello plumbeo in mortario plumbeo vsq ad olcorum spissitudinem et superinunctum cancris optime curat et mirabilia sunt et omnia medicamina facta cum plumbo et ego semper inueni vtilima. ¶ Si autem cācer non sit vlceratus liniatur cum tuderi et aqua mellis et est herba nascens in tectis. ¶ Sedant autem do-

Eruca geretina.
Succ⁹ fol. vitis albe.
San. leōis.
Dragōtea.
Tuderi.

lores cācrosoꝝ mēbroꝝ: ⁊ ēt sum⁹ experti sepissime lac impositū cū aliq̄ cinere sicut est cinis fornacis in qua purgetur es. ¶ Et ego q̄dem mirā vtilitatē inueni in cancris vlceratis ex sola appositiōe folioꝝ herbe d̄ moris al' demōis de qua magna copia habet̄ in lumbardia in territorio veronēsi. ¶ Gal. dixit q̄ eribile nucis antiq̄ cācrenis impositū illas sanat. ¶ Ulcera aūt cancrenaꝝ decoctio lupinoꝝ amaroꝝ supinfusa est vtilis ⁊ ea ꝓhibet vt sum⁹ experti ⁊ marcie corruptioni. ¶ Ulcera autē cancrenaꝝ erradicat integre semē raffani cū aceto ipositū. ¶ Sum⁹ q̄ꝫ experti ad cācrū non vlceratum vt sumant̄ passule dulces ⁊ pistentur absq̄ nucleis suis ⁊ misceant̄ cum folijs ruthe ⁊ cū folijs cusus ⁊ fiat empl'm cū farina cicerum. ¶ Si autē cancer sit vlcerat⁹. ℞. Succū racemoꝝ dragōtee siue serpētrarie crispe ⁊ sup locum pone ⁊ si necesse ē adda t̄ olei ros. Medicina hec ēt valet ad polipum. ¶ Si vero cancer sit vlcerat⁹ scimus q̄ infusio ex aqua marina vbi lentes sint cocte multū valet: sꝫ de eis querant̄ plurima tractatu de vlcerib⁹ et querat̄ etiam vnguentum de ranis scriptum supra cap. de podagra.

Herba demonis. — Eribile nucis. — Decoctio lupinorum — Semē raffani. — Ad polipum — Unguētum de ranis.

Additiones.

¶ Quidā passus est herpetē in lingua cui ꝓpinatū fuit arsenicum sublimatū p duas horas dimissū deide apposito butyro p diē cū vino ⁊ succo plāta ide pluries loto sanitati cito restitut⁹ est. ¶ Folia herbe farfarele cōtusa ⁊ supposita crucib⁹ corrosis mirabile sunt medicamen.

¶ Ad cancrū vlceratū exptū īfalibile. ℞. bruscā vnā apū pistet̄ ꝓprie dide tole ciatū mediū succi plā. ⁊ tm̄dē olei oliue misce sil' ī modū ēplr̄ ⁊ isto mō mortifica bit̄ vsq̄ ad dies. 8. vl'. 9. deide accipe panē vstū fac pluerē supra ponēdo die vna alio autem die vtere vnguento cōsolidatiuo videbis mirabile.

¶ Itē aliō exptū vni matrōe q̄ habuerat cācrū vlceratū iā ān̄. x. ⁊ p mēsē curata est liber cū puluere isto ⁊ vnguēto īfra scripto. ℞. attramēti auripig. ꝟ furis viui ⁊ saligēme distēpa cū acceto ⁊ pōe ī ollā rudē bn̄ cooptā ne fum⁹ possit exire ⁊ decoq̄t̄ donec īcinerēt̄ ⁊ pulueriʒet̄ subtilit̄ fctā lauatura cū acceto tepido supaspgat̄ d̄ pul. isto vsq̄ ad mortificatiōeꝫ cācri deide ponat̄ d̄ isto vnguēto ꝗ. ℞. mellis tīub. dispūati sepi hircini limature cupri aā. ⁊ misce vt vnguētū

¶ Cap. 9. De fistulis ⁊ duritiebus eaꝝ.

Fistula in morbo ē ois ꝯcauitas fctā corruptiōe membri illi⁹ ab aliq̄ mā defluēte ad mēbrū q̄ ī illo corūpit̄. Et dicit Gal. q̄ vocata est fistula ad similitudinē fistulaꝝ extrinsecaꝝ in q̄b⁹ ps supior est stricta ⁊ inferior lata. ¶ Et Gal. dixit q̄ oēs concauitates cronicas ⁊ difficile sanabiles ⁊ fistulosas pp reuma ꝯfluēs: sanāt teste ostrachoꝝ q̄n ꝯburunt̄ ⁊ terunt̄ subtilissime ⁊ lauant̄ ⁊ miscent̄ cū assungia porcina ⁊ iponunt̄ et pōt addi aliqua ex medicis icarnatis sicut ē es vstū. Idē āt opant̄ oēs teste ꝯchilium: sꝫ ꝯbilius ostrachis. Et h̄ q̄rat̄ q̄ de hoc ēt dr̄ sequnti ca. ¶ Ad oēs āt fistulas ꝯfert aloes ꝓprie pluerizatū ⁊ ipositū. ¶ Replet āt fistulas ⁊ icarnat radix yreos q̄n terit̄ ⁊ iponit̄ ⁊ si pōat̄ cū melle illas mūdificat. Ras. āt dix̄ bdeliū cū felle bouino dissolutū admixto acceto ⁊ supinfusum fistule sanat. ¶ Et dixit hos hois mortui cōbustū donec fiat cinis ⁊ tritum si ponat̄ cū aloe al' melle ⁊ imple at̄ ex eo fistula vbicunq̄ fuerit ꝯstabit salutē. ¶ Au fert ēt earū duritiē in duobus vl' trib⁹ dieb⁹ ⁊ mundificat ipas dimissis duob⁹ vl' trib⁹ dieb⁹ in modū licinij: eleborus niger iposit⁹: nā q̄n extrahit̄ erradicabit corpa eaꝝ. ¶ Cōcauatas āt fistulas sanat lisiuiū factū ex cin er̄ ficulnee scriptū supra. c. d̄ ꝯgelatōe lactis ⁊ sanguis in stō. q̄n ide bene lauāt̄ ⁊ cū licinio iponit̄ q̄ sit̄ freq̄nter expt⁹ ⁊ ꝓprie in fistulis q̄ sunt i cora vl' loco carnoso al' neruoso. ¶ Cinis autē chartarū de papiro q̄n prius infundit̄ in acceto ⁊ postea exiccat̄ ⁊ imponit̄ fistulis ē valde vtilis. ¶ Duritiez ēt ipsaꝝ tolit linitio fctā ex radice titimali cū acceto aut ex succo alchechingi. ¶ Ad fistulas āt ꝓprie puas ⁊ eas q̄ fiunt in oculo: masticet̄ radix altee cū sale ⁊ supponat̄: nā eas mūdificat ⁊ fac nasci carnē. ¶ De fistulis āt ani supius diximus ca. d̄ apātib⁹ ci⁹. ¶ Et Gal. q̄dē laudat in oi fistula bolūar. pluerizatū et ipositū ⁊ dixit ipm sanare sine immissione alicui⁹ colirij mundantis sordes. ¶ Et experti sumus quod illas occidit tenta immissa in eis ex ra-

Teste ostrachorum. — Aloes. — Radix yreos. — Os hominis mortui. — Elebor⁹ niger. — Lisiuium. — Cinis chartarum. — Radix titimali — Succhus alchechingi. — Radix altee. — Bolusarme.

Radix dragontee.

dice dragõtee. ¶ Ad fistulas aũt humi das quaꝝ sanatio est difficilis vtimur

Radix felicꝭ.

radice filicis maxime cui⁹ color est rube⁹ qñ exiccaẽ ꝛ teriẽ ꝛ puluis itromittiẽ ꝛ qrað p hijs ĩfra sequẽti capitulo.

¶ Tractatus quintus tertij sermonis. De vlcerib⁹ ꝛ continet vnum capitulũ.

Fel gallagionum.

Dico q vlcera sordida ꝛ pprie isaniũ fel gallagionũ est singulare psidiũ ꝛ credo q sit fel gazel. i. caprioli. ¶ Cõcordãt ãt oẽs q ad ifusa vulnera q̃ vis cicatrizeẽ. radix ciperi sit optia ꝛ mirabilis ꝛ Gal. affirmat i. 7.

Radix ciperi. Terra sigillata.

¶ Ad eũdẽ aũt terra sigillata resoluta est optia ꝛ nimis pdest. Et dixit Gal. hũc sermonẽ iõ de cõi rõne q̃libet nõ adusta terra vtili existe i vlcerib⁹ adhuc magis q̃ post vstionẽ fiũt lota ꝛ vix crescẽtib⁹ vlcerib⁹ ꝛ vix cicatrizabilib⁹ est vtilis.

Cinis cucurbite.

¶ Oĩa aũt vlcera ꝯcaua cinis cucurbite sicce replet carne.

Sauina. Sucudus.

¶ Ad oĩa ãt maligna plena putredie ꝛ ẽt cancrosa: sauina trita cũ melle imposita ꝯfert ¶ Eadẽ aũt vlcera facit sucudus herere ꝛ remouet carnẽ quid aũt sit: dictũ est supra cap. de puocatiõe menstruoꝛuꝫ.

Radix paucidani.

¶ Ad icarnãdũ aũt ꝛ mũdandũ oĩa vlcera: radix sicca paucedani trita ꝛ puluerizata multũ pdest. Et Gale. dixit vt q ad cicatricẽ ducat. Et idẽ dixit de pilo sicco ꝛ maxime de minori.

Cortex capparis.

¶ Ad idẽ aũt cortex capparis puluerizatus ꝛ iposit⁹ cõfert iuuamẽto magno. Et Gale. dixit cortex radicũ capparis est optimũ farmacũ qñ coct⁹ i aceto vel vino ꝛ eoꝝ dolores iuuat.

Os vulturꝭ.

¶ Et Kirãd⁹ dixit q cinis ossis magni vulturꝭ supposit⁹ sanat oẽ vlc⁹ ꝛ illico ad cicatricẽ ꝛ cõsoliditatẽ ducit.

Intestina piscis palaminidis. Aloes.

Et Iterũ dixit q itestina palaminidis piscis marini supaspersa vlcera depascẽtia sanãt nõ dubito q cõbusta dñt eẽ. ¶ Aloes ẽt vlcerib⁹ iposit⁹ multũ pdest.

Cinis scotani.

¶ Ad exiccãdũ aũt oĩa vlcera cinis sol⁹ scotani imposit⁹ pficit. Idẽ ãt cinis corticũ ei⁹ aut etiã nucis imposit⁹ cũ adipe porcino aut arietino.

Galla cipssi.

¶ Exiccat ãt maligna vlcera sine attractiõe alterius materie galla cipressi puluerizata supra ꝛ incarnat illa q nulli alij medicine prodest. ¶ Ad vlcera aũt putrida in quibus caro non potest nasci propter defluxuꝫ humoꝛũ antiquoꝛum et ẽt vlcera carnosa aľ cauernosa: vt sunt fistule: Sumaẽ cinis teste ostrachoꝝ ꝛ marie purpureoꝝ sꝫ Aui. ꝛ ponaẽ circa locũ exteri⁹ cũ assũgia porcina iter⁹ ãt põaẽ cũ aliq̃ medicia gñatiua carnꝭ ꝛ ꝯfert mltũ. Ego ṽo carnosũ aľ cauernosũ apa mlte sanici sanaui i. x. dieb⁹ sup q̃ circa tres mẽses aliȷ̃ medici laborauerãt lauãs illũ sepe i die cũ lissiuio scripto supra cap. de cõgellatiõe lactꝭ ꝛ sanguinis i stõ: deide cũ eodẽ iponẽs cineris testaꝝ hoꝝ ostrachoꝝ ponẽs ex ipso. ℥. ij. ꝛ aloes sucotrini. ℥. j. i fine ṽo addebã cineri huic cinerẽ eritij marini: erat aũt vlc⁹ circa posterioꝛa i illis q̃ si iuxta spinã neq̃ oportuit q de dicto cinere circa locũ apponerẽ cũ assungia porcina.

Marcasita.

¶ Marcasita ṽo approperate resoluit humiditatẽ corruptaꝫ q̃ qñq̃ sub cute colligiẽ. Ad molesta aũt vlcera tibiaꝝ ꝛ carnosoꝝ succ⁹ carice. i. sicce cũ flore suo trite iponaẽ ꝛ q̃ato pigniores tãto meliores erũt aiũcẽ. Aũt dixit q ẽ vtile admiscere calcãtũ aut calẽdicũ. Et Raß. dixit q si supẽdaẽ crus in quo est excoꝛiatio aufert doloꝛẽ ꝛ sanabitur.

Mezereon.

¶ Ad mundandũ autem vlcera ꝛ escaras tollendas que fiunt ꝓpter caliditateꝫ vlcerũ: teratur folia mezereõ bene ꝛ misceantur cuꝫ melle ꝛ superponatur.

Papauer.

¶ Idem aũt operantur folia et flos papaueris medij habẽtis coloreꝫ glaucũ si iponũtur. Et dixit Gal. opoꝛtet vt caueaẽ postq̃ mundificata fuerit qꝛ astergũt abstersiõe forti q̃usq̃ dissoluãt ꝛ diminuãt carnẽ.

Origanum siluestre. Pul. aneti.

¶ Ulcera aũt corrosiua: flos ꝛ semẽ origani siluestrꝭ mixta cũ melle curãt. ¶ Sup oĩ aũt vlcere habẽte plurimã saniẽ puluis aneti ꝛ cinis etiaꝫ eius supponaẽ ꝛ curat ¶ Idẽ etiã facit puluis semis eius vsti ꝛ superpuluerizat⁹.

Fruct⁹ nil ꝛ quid sit.

¶ Fruct⁹ aũt nil est mirabilis opationis in hoc casu ꝛ proprie fruct⁹ nil domestici. ¶ Est aũt nil arbor terbẽtine: bene aũt cõfert in eisdẽ vlcerib⁹ siluestre: sed tamẽ est nimis acutum ꝛ forte. fit autem ad vlcera in corporibus duris. Quidam autem dicunt q nil est fructus indici quo panni tinguntur.

Uirga pastoris. Lisiuium.

¶ Ad manifesta autem vlcera ad que currũt humiditates virga pastoris cõfert iuuamento magno ꝛ manifesto. ¶ Oĩa autem incarnat oĩa vlcera ꝛ sordida ꝛ fraudulenta: est lissiuium factum ex cinere ficulnee dictuꝫ supra capitulo de congelatione lactis ꝛ san. in stomacho. qñ vlcera cũ eo la-

¶ Ad vlcera

c

volẽ manuũ z pedum. | uantur z cum licinio intromittit. ¶ Ulcera aũt que fiunt in volis manuũ z pedum sanat fructus myrti quãdo cuz vino coquit z emplastratur.
Fruct⁹ myrti.
Ra dix hireos. | ¶ Ad vlcera quoqꝫ sordida: radix hireos superpuluerizetur.
Affodillus | ¶ Et Dy. dixit affodillus pascẽtia z sordida saluberrime curat ꝙ de flore eius commixto integro dicit.
Fel thauri. | ¶ Et dixit Rasis ꝙ fel thauri mixtũ cum melle sanat vlcera putrida.
Fel ouis. | ¶ Et dixit fel ouis si cum eo vngantur loca corporis quibus incidit corrosio carnis confert manifeste.
Arnoglosa | ¶ Et dixit Auicen. ꝙ ad oĩa vlcera arnoglosa est optima z nõ est ea melius in antiquis z nouis.
Urina infantum. | ¶ Dixerũt autem omnes ꝙ ad omnia vlcera z vulnera difficilis consolidationis: teratur in mortario ereo facto ex ere rubeo cuz pistello cõsimili vrina infantiũ cũ modico aceti in sole donec coagulentur z iponatur: nam nihil est meli⁹ isto. Gale. autem dixit ꝙ vas ereum sit stricti orificij dixit hec medicina vocatur grisocolla quaz si veteris erit subtilior in partibus. Et dixit ꝙ etiam alia consimilis inuenit metalica.
Rutha. | ¶ Et dixit iterũ Gale. rutha efficaciter obstat oĩb⁹ vlcerib⁹ mali moris siue putescãt siue corrodantur sed in corporib⁹ mollibus misceat cum pane vel farina ordeacea vel frumenti: sed si putrefactiões sint humide: siluestris rutha est fortis z ad p̃dicta vtilis q̃re vt puto in duris corporib⁹ est ea vtẽdũ.
Centaurea minor. | ¶ Et dixit etiã de eisdem ꝙ cẽtaurea minor recẽs empla strata sanat illa.
Caules. | Et de caulibus ad idẽ.
Stercus canis. | ¶ Et prelaudauit q̃dem in quarto puluerẽ stercoris canis comedentis ossa im positum in lacte in quo calculi vel ferrum sint extincti multotiens. Et si opus quidem erat siccare multũ miscebat cum medicinis q̃ imponunt vlcerib⁹. Et ego quidẽ difficilimũ vlcus in cruce rustici in paucis diebus sanaui solo stercore tali lacte apposito
Cipressus. | ¶ Dicunt etiam ꝙ decoctio cipressus in vino super locis vlceratis multũ cõfert
Capilli vsti | ¶ Si autẽ super vlcera humida sordida tremula: capilli vsti superponant exiccant fortiter.
Aleum. | ¶ Et vlcera autẽ fraudulẽta aleũ recens superpositum facit adesere: z etiam siccũ puluerizatum supra
Cinis piperi | ¶ Consolidat autem vlcera recentia cinis papiri cõbusti cuz vino vel oxicrato circuz circa appositus. Idem autez facit cinis charte sed debilius. ¶ Et dixit etiã Gal. ꝙ ad vlcera mala pascẽtia cortex radicũ solatri est optimũ sarma cuz z credo ꝙ loquit de solatro mortali
Sola trum |
Camipetheos. | ¶ Et herba camepitheos viridis applicata. sanat vlcera magis putrida.
Pomphilix | ¶ Et dixit in cap. de pompholix ꝙ si lotus fuerit cũ medicina valde precipua oĩm ꝙ nate sunt siccare sine molestia. vnde ad cãcrosa vlcera siue vulnera idonea vere non ad oĩa alia mali moris. Quid aũt sit pompholix dictũ est supra ca. de apostematib⁹ z vlcerib⁹ virge.
¶ Unguẽtuz etiã ex fricatura plumbi dictũ supra capitulo de cancro sm. Gal. est mirabile i omnib⁹ vlceribus mali moris.
Unguentũ | ¶ Nos aũt in vlceribus corrosiuorum z membrorũ debilium vtimur hoc vnguento ℞. corticũ pini minoris ptes .ij. thuris partẽ .j. fiat cũ cera vnguẽtum aut sol⁹ puluis imponat.
Emplastrũ nostrum. | ¶ Medicamẽ nostruz euelens vlcera mala fraudulẽta: tollat lolium radix raffani z sal contũdendo adinuicem z applicẽtur. ¶ Ad idez autẽ fiat emplastruz ex capillone. z capparis ¶ Ad eadem etiam terãtur radices vitis albe cũ sale z supponant. ¶ Ad eandem putrida z corrosiua optima sunt folia indici siluestris ꝓprie ꝯtusa z applicata. ¶ Ad idẽ. ℞. cusus arbore z dragontee aut folia vtriusqꝫ z cõtundant diligent adinuicẽ cũ melle z applicentur valet etiã hoc fistulis. ¶ Ad idẽ. ℞. foliorũ eupatorij ptẽ .j. assungie porcine veteris par. min⁹ terãt adinuicẽ z apponãt

¶ Sermo quartus est. De venenis z cõtinet tres tract.

¶ Tractatus .j. quarti sermoni De preuisione a venenis fienda z continet vnũ capitulum.

Cum igitur sm Gal. q̃cũqꝫ corruptiua nature nostre vtis natura dotauerit sapori orribili cũ nostro gustui offerãt. Ita ꝙ ista nõ sumim⁹ vel difficulter trãglutimus neqꝫ nisi sub velamine alicui⁹ cibi delectabilis nobis possit afferri summo ope est cauẽdũ ne cibos dulces superflue aut acetosos aut fortes neqꝫ quoslibet alios in saporibus excedẽtes sumatis ne in talibus lateat quid veneni. Q̃ si

sapor inept⁹ cibo appareat statim desi-
statis ab illo his que semp ante nos vo
lo vti quib⁹ inest pprietas veneno cui-
libet obuiandi. ¶Et laudauerūt quidā
antiq̄ in hoc casu et semp ante cibum in
mēsis suis vtebāt eis radices vsuales
vt raffan⁹: nuces: lupin⁹: citrū: et apiū:
hec eni oia ante cibū sumpta venenis
obstāt futuris aut assūptis. ¶Et dicit
Aui. qn pmittit et bibit calamētū cū vi
no expellit oia venena mortalia. ¶Et di
xit Albert⁹ ponat lapis aqle in cibo et
si erit ibi venenū comedere volēs nō po
terit. ¶Et concordati sūt oēs medici. et Ari
cū eis in hac tyriaca qua q̄ vtit impossi
bile est a quocūq veneno mortē incur-
rere: lz in pportione videat diuersifica
ri. Nos aūt posteriores medici illā expiē
tiā qualitercūq putilē et sm Ras. sniam sue
nim⁹. R. nucū a duab⁹ corticib⁹ excorti
catarum ptem .j. salis et foliorum ruthe añ. se
xtā ptis. i. siccarū albarum cētū ad pdictorum
pmixtionē. sufficit. n. q simul terant et fiat
glob⁹ ex q̄ timēs venenū vtat sm Aui.
et posteri hāc cōmixtionem nō curant.
sciūt. n. q satis masticatiōe in ore et in
stō cōmiscient. ¶Et dixit Aui. R. ruthe
sicce ptes. xx. nucū p. ij. salis et ficuū sic-
carum añ. ptes. v. Et scripsit Ras. hāc tyria
cā qua siqs venenū sumpserit nō cessat
vomere donec venenū egrediat totū vo
mitu: et postea dādo de ipsa cōtinue do
nec totū venenū vomitu egrediat. ¶Si
vero venenum nō sumpserit: sed alia i-
mutatio superuenerit sibi qua qs illud
opinet esse venenū: nō imutabit tyria-
ca et pōt sumi de ipsa ante cibū et obstat
veneno futuro et post cibū ēt aut ēt i tpe
suspitiōis alicui⁹ praui accidētis. R. ter-
re sigi. bacca lauri añ. ptes equales te
rant et liniant cū butyro vacino et cōfi-
ciāt cū melle et vsui medicamē reseruet
Gal. ipsam qdē multū laudauit et dicit
ego expt⁹ fui ipam nostrā in cātaridib⁹
et lepore marino. ¶Unū sup hijs docu-
mētū do vobis vt vina nostra oia tuta
et caute custodiant ne aliqd venenosum
animal cadat in vis: quasi eni oia ani-
malia venenosa libēter trahunt ad vi-
num et diligunt illud ne si quid sinistri
contigerit q deus auertat pter casum
alicui⁹ aialis venenosi in vase iniuste
possit alicui iputari. Et sili i cibis illos
vitare qui ad nostrā veneni facillime
puertunt sicut sunt pisces infridati et
assature suffocate marie q̄ i vasis ereis

Que venenis sūt resistentia.

Calamētum

Lapis aqle et pro exptū.

De cautela obseruāda

sunt pseruate et lac malū et mel nigrū et
fungi mali qui ex malis locis sunt col-
lecti et marie iuxta oliuā et similia.

¶Tract. secūdus quarti sermonis. De curatiōe venenorum assumptorum et conti-
net duo capitula.

¶Capitulū primū. De cura vniuersa-
li cuiuslibz veneni assumpti per os.

Dico q venena q̄ vtam cor
rumpūt substātiam
alia qdem extra sumunt: alia
qdē extra veniūt sicut mor-
sus et pūcture et ex pmis q̄ ici
dēdo et corrodēdo nram substantiā iter
ficiūt vt arcenicū realgar et similia qdā
vero resoluēdo spirit⁹ corpis nostri vt
oua ala rbe et alia que iuste tacent: qdā
spiritus cōgelādo sicut sunt oia stupe
factiua. Et dico q illud qd solo occur-
su iterfecit nullā mutatiōem siue opa-
tionē māifestā recipiēs a calore nri cor
poris simplr appellat venenū. Qd cum
q pro ad tps imutat vt manifesta aliq
opatio caloris nri in eis appareat non
venenū absolute: sed venenose medici-
ne dicunt. ¶Et dixerūt antiq̄ et i hoc oēs
pcordāt q i oi veneno cuiuslibz et cuius
cūq generis sit: accidētib⁹ ipsi⁹ pceptum
vomit⁹ prouocet. hic. n. est casus cōis
in oib⁹. Est vtilis vomit⁹ fact⁹ ex deco-
ctiōe aneti i q̄ sal et baurach et mel admis
cent. ¶Dixerūt aūt ex medicinis q semē
raffani pfert sicut tyriaca sūptū i potu.
¶Et ēt dixerūt q aleū est tyriaca datum
post venena. ¶Et de musco dixerūt illd
idē. ¶Et dicūt q mirū si rana coquat i
oleo et sale et comedat: cōfert in oi vene
no et pprie qd est ex vermib⁹. ¶Et dixit
Serap. qui dederit ex limatura sme-
ralgdi pondus. viij. granorū ordei illi
qui sumpsit venenū antequā et fecerit i-
pressionē liberat eum a morte et nō cadēt
capelli eius nec excoriabitur. ¶Et dixit
Ricardus q sanguis capre siluestris ca
lefactus in igne et comest⁹ efficaciter sa
nat eos qui venenosas medicinas sum
pserūt. ¶Et dixit vngule bouine elixe et
cum sinapi cocte resistunt omni vene-
no vt aliquid aliud. ¶Et dixit etiam q
san. anatis paludestris calidus aut sic
cus cum vino bibitus saluat bibentē
ab oi veneno. ¶Et dixit etiā q sanguis
fasiani est antidotū 𝔷 venenum oē. ¶Et

Semē raffani.

Aleum.

Muscus.

Rana.

Smeralgd⁹

Sā. cap siluestris.

Ungula bouina.

Sā. anatis

San. fasiani.

dixit ius terlie bibitū iuuat eos qui po tus nociuos habuerūt. ¶ Et dixit Ras. ꝙ sanguis cerui cū vino bibitus vȝ cō tra venenatos. ¶ Et Aui. dixit ꝙ granis iuniperi nō ē par. ¶ Et ēt dixit acetū ca lidū bibitū post assumptōēȝ medicina rū mortiferarū ꝯfert. ¶ Qđ aūt resistit resistētia forti ē terra sigil. ꝑassumpta ī potu cum vino: qꝛ statiȝ facit venenū vomere post assumptiōem. Et Gal. dixit ꝙ etiam data post venenū facit idē. ¶ Et dixerūt ꝙ gētiana appropꝛietate ꝯfert oīb⁹ venenis. ¶ Et iteꝝ gna lauri sūt tyriaca oīb⁹ venenis bibitiȝ. ¶ Et oīa cerebella comesta oīb⁹ venenis ꝯferūt. ¶ Et dixerūt ꝙ semē ruthe bibitū ꝯfert venenis bibitis ⁊ pūcturis ēt veneno= sis: bibatur aūt cū vino: ⁊ sit semē eius aut ius ruthe. ¶ Et dixerūt ꝙ decoctio glādiū cū coꝛtice arboꝛis sui data ī po tu cū lacte vacino cōfert ad tosicū. ¶ Et ad eadē galbanū cū vino ⁊ aqua sum= ptū est tyriaca. ¶ Et dixerūt đ medicis moꝛtiferis bibitis ꝙ betonica cum vi no bibita salu berrime curat: ⁊ si prebi batur a veneno pseruat. ¶ Et dicūt etiā ꝙ pix humida eidē ꝯfert cum bibitur. ¶ Et dixerūt ꝙ coagulū lepoꝛis est be= ȝaar. i. liberās a moꝛte. ¶ Et vrina hoīs resistit eis. ¶ Et dicūt ꝙ semē abꝛotani cuȝ vino bibitum vsqȝ ad. ʒ. i. cū folijs suis est medicamē bonū: ⁊ ꝓprie si bi bat cū nuce ⁊ boloar. pſm cōtritis ⁊ cō mixtis secum. Et scimus vtilitates cō= fectionū cōiuȝ sicut tyriace metridati ⁊ aliaꝝ: sed hoc opus nō est de cōibus cōpilatum: sȝ de precipuis ⁊ secretis.

San. cerui. Iuniperus Acetum. Terra sigil la. Gentiana. Grana lau= ri. Cerebella. Semē rute. Glandes. Galbanum. Betonica. Pix humi= da. Coagulū. lepoꝛis. Vrina hoīs Semen abꝛotani.

¶ Capitulū. 2. De cura venenoꝛum parti culariū quādo sunt nota.

Frequēter accidit vt sciam⁹ venenū assumptū. ⁊ tūc pos sumus remediari cū ꝓpꝛijs qm̄ efficacioꝛ est eoꝛuȝ opa tio q̄ꝫ cōiuȝ: ⁊ nos ēt pp bre uitatē: oīa in vno ponemus cap. ¶ Di= co ergo ꝙ ad napellū: musc⁹ est tyriaca ꝓpꝛia ⁊ ꝯfectio dyamusci pl⁹ oī ꝯfectio ne sibi resistit ⁊ post ipāȝ metridatuȝ plus ꝯfert q̄ꝫ tyriaca. ¶ Cōtra mel acre beȝaar est vomitus cū aqua mellis et cō estio pisciuȝ salitoꝝ. ¶ Et cōtra cāta rides decoctio sēls lini est beȝaar. ¶ Et Kirandus dixit ꝙ san. galli bibitus sa nat lepoꝛem marinū. ¶ Et contra opiū

Ad napellū. Ad mel a= cre. Ad cātari= des. Ad lepoꝛeȝ marinum. Ad opium.

acetuȝ calidū potatum facit ꝓpꝛie. Et nos sanauim⁹ cum ipso sacerdoteȝ cui apothecarius ꝓditoꝛie motus dederat xv. pillulas ex opio factas cum precepi mus sibi ꝙ daret cocias. ¶ Contra ele boꝛum: castoꝛeū est tiriaca. ¶ Et cōtra castoꝛeū malum beȝaar est acetositas citri acetum vini ⁊ lac asine. ¶ Contra euforbiū coaguluȝ edi est beȝaar. ¶ Cō tra coꝛiandrum oleū de lilio bibitū est tyriaca. ¶ Contra iusquiamū coꝛtex ar boꝛis moꝛi est tyriaca. Et ego expert⁹ suȝ cepe assuȝ sanare mirabiliter. ¶ Cō tra radicē hermodactiloꝛuȝ sumptam cōferunt oīa que conferunt ad fungos sed pꝛopꝛium remediū ⁊ pꝛopꝛia eius tyriaca est lac bouinum. ¶ Contra fun gos baurach adustuȝ vel nō adustum cum aceto vel aqua bibituȝ sanat idē ⁊ spuma eius ⁊ similiter oleū de lilio est tyriaca. Et stercus gallinarū bibitum cum aceto vel aqua iuuat forti iuua= mento. Et Gale dixit ꝙ deꝫ cum aceto melle aqua ⁊ vino ⁊ euomit humoꝛem crudum ⁊ euadit oīno. Et nos experti sumus. Et kirādus dixit ꝙ sterc⁹ galli cum bono vino suffocatiōes mirabili= ter sanat. ¶ Cōtra pisces frigidos oīa que dicta sunt de fungis malis ⁊ post vomitum factū vinum foꝛte cū pipere deꝫ ⁊ nos experti sumus. ¶ Cōtra assa turas suffocatas post vomitū est vinū odoꝛiferum cū succo citonioꝛuȝ. Cureꝫ vomitus ⁊ fluxus eoꝛū curationib⁹ di ctis in pꝛimo sermone. ¶ Canonis autē supꝛadicti meminētote: vt scȝ p̄cedat vo mit⁹ oēȝ curationē veneni si possibile ē

Ad eleboꝛū ad castoꝛeū malum. Ad eufoꝛ= biū. Ad coꝛian= drum. Ad iusq= nium. Ad radiceȝ hermoda= ctiloꝛum. Ad fūgos. Ad pisces frigidos. Ad assatu= ras suffoca tas.

¶ Tractactus terti⁹ quarti sermonis. De puncturis ⁊ moꝛsibus ⁊ continet septem capitula.

¶ Cap. pꝛimū vniuersale. De cura cu iuslibet puncture ⁊ pꝛeseruatōe ab ea.

Item⁹ sicut fecim⁹ q̄cūqȝ pꝛimo vłr cō ferūt puncturis et moꝛsib⁹ venenosis ēt ꝓuident nos ab eis. Sed pꝛio dico ꝙ q̄cunqȝ vult sibi ꝓuidere vt īnocu⁹ a nocumētis animaliū venenosoꝛum inungat coꝛpus sicut medula ceruina ¶ Et dixit Dy. si quis infecerit manus

Cautella.

suas semine raffani recentis q̄ñ est bñ maturū innocuus et impugne serpētes tractabit. ¶ Et kirandus dixit q̄ si q̄s p̄ gustauerit aleū et biberit sanguinē calidū cū vino al's eo reptile nō timebit. ¶ Et dixit etiā q̄ cor pulli vulturis ī pelle portatū fugat oēs feras. ¶ Et idē dixit de rostro magni vulturis cū lingua portatū. ¶ Nūc ad curā morsuū alaliū q̄ dicunt̄ vermes vel altorū nō pūisorū preadduco vnū cōem canonē q̄ oēs pūcture venenose añ ala auxilia primo cū aceto debēt liniri. ¶ Ad oēs ergo mors⁹ et pūcturas venenosas bibatur agarici pōdus .ʒ. iij. cū vino. ¶ Et dixerūt etiā q̄ gētiana ꝯfert ap proprietate bibatur aūt vsq̄ ad .ʒ. ij. cū vino et nō solū pūcturis vermiū ꝯfert. Immo etiā morsui lupi. ¶ Zedoariā dixerūt bibitā etiā approprietate cōferre: et silr zurūbet qd̄ q̄daȝ dicūt esse idē q̄ zedoaria lȝ Auic. nō assentiat hoc. ¶ Galli euiscerati et pulli eorū suppositi innouati cōferūt. ¶ Addit tñ hic Kirādus q̄ folia oliue recētia trita cū oleo supponat̄ vulneri. ¶ Et etiaȝ dixit Kirandus q̄ fim⁹ galli cū aceto cataplasmat⁹ a feris rabidis morsus et vlcera sanat. ¶ Caro vero mustelle superposita loco est remediū oīs fere: et precipue venter ei⁹. Et Ras. dixit q̄ caro mustelle desiccata si potet̄ cū ruta vȝ cōtra morsum animaliū vermiū et reptilium. ¶ Et dixit q̄ locuste sicce non cocte nec salse q̄ñ cū vino bibuntur cōtra morsū iuuant vermiū plm̄ et precipue locuste que non habent alas. Et dixit sputū hominis vȝ cōtra morsum oīm reptiliū venenorum et aranee et similiū. ¶ Omnib⁹ etiā cōfert pix humida ēplastrata cum sale. ¶ Decoctio etiā origani bibita cōfert. ¶ Et silr pulegiū cū vino bibitum. ¶ Terra etiā sigillata siue p̄assumpta cū vino: siue post bibita cōfert. ¶ Nux etiā trita cū cepe et sale supposita ꝯfert. ¶ Si etiā calamētū terat̄ et supponatur efficit operationē cauterij et oībus confert. ¶ Et idē dicit de decoctione feniculi ¶ Oppoponacū cū aristolo. bibituȝ est tyriaca. ¶ Decoctio etiaȝ maioris polij bibita ꝯfert. ¶ Rustici aūt si bibāt stercus caprarū cū aceto cōfert eis. ¶ Sessio etiā in aq̄ marina oīb⁹ ꝯfert. ¶ Liliū et succ⁹ ei⁹ et semina bibita ꝯferūt oībus pūcturis. ¶ Aur. vn⁹ et radicis vitis albe bibit⁹ cōfert. ¶ Aleū aūt cū vino bibitū ꝯfert pūcture cuiuslibet v̄mis et serpētis. ¶ Ad morsus aūt cuiuslibet animalis marini venenosi cōfert sulfur subperpuluerizatū loco aut mixtū cū sputo hominis vel vrina vel visco vel oleo veteri vel melle vel terbentina.

Marginalia (left column): Aleum. — Cor pulli vulturis. — Rostrū et lingua vulturis magni. — Can. — Agaricus. — Gentiana. — Zedoaria. — Pulli euiscerati. — Folia oliue — Fim⁹ galli. — Caro mustelle. — Locuste sicce. — Sputū hominis. — Pix hūida. — Origanum. — Pulegium. — Terra sigillata. — Nux. — Calamentū — Feniculus. — Oppopona. — Aristologia — Polium. — Stercus caprarum. — Lilium. — Radix vitis albe. — Aleum. — Sulfur.

¶ Cap. 2. De morsu canis rabidi.

Olicati voluerūt esse āntiqui in morsu canis rabidi magis q̄ in cura alteri⁹ mors⁹ et causaȝ puto occultationē veneni: occultat̄. n. frequenter ad āñū sicut in habentib⁹ cōplones hūidissias q̄busdā̄ vo post ebdomadā aut q̄tuor dies aut mēsē vł sex mēses vł sic. ¶ Signū aūt in eis est q̄ a cane rabido sint morsi et venenū in corp⁹ ipressserit q̄ñ timēt aquā q̄re magno studio laborauerūt ad multitudinē auxiliorū acquirēdorū. ¶ Sȝ volo mi dñe vos nō latere cognitionē morsi a cane rabido ab eo q̄ ab alio cane est morsus vt nō cōtingat hūc q̄dē negligere a cura rabidi canis: hūc non statim laborare ī vanū. ¶ Et ex signis manifestis valde est vt sciat̄ cōditio canis q̄ momordit virum sit rabidus vel nō. Sumat̄ ēt nux bona et terat̄ bñ et ponat̄ sup morsum canis et dimittat̄ aliq̄⁹ horis postea p̄iice eam gallo vel galline et si non comedunt fac eos exurire donec comedāt. Si ergo canis erit rabidus gall⁹ vel gallina moriet̄ in sequēti die ad pl⁹. et si non fuerit rabid⁹ viuet. Infra ergo tres dies optime poterūt curari: sȝ post tres dies difficile q̄r iā venenū est p totū sȝ si non timent aquā optime curant̄ cū his q̄ dicent̄. Si vero fugiūt illā nō sanant̄: sed fugiētes ab ea siti moriunt̄. ¶ Cōe aūt sit in hac cura vt vuln⁹ sp̄ teneat̄ apertū et sp̄ attractiua sup vulnus teneant̄. Ex hūs ergo trāseo ad laudata p medicos ¶ Dixerūt ergo q̄ marubiū cū sale tritum et emplastratū loco confert valde. ¶ Et q̄ assa supposita sup vlcere valde confert. ¶ Et dixerūt sumat̄ oppoponacis et picis añ. et supponunt̄ et est iuuamentū valde. ¶ Et mēta superposita approprietate cōfert. ¶ Et comestio etiam granorū pinee et precipue cū ficub⁹ et dactilis et maxime granorū pinee maioris multū cōfert. ¶ Et si terit̄ radix feniculi et superponit̄ multū cōfert. ¶ Similiter etiā capilli hominis cū aceto ēplastrati multū cōferunt in quo oībus concordat Ras. et dixit q̄ vrina hoīs imposita statim prestat remediū. Aleū quoq̄ cū

Marginalia (right column): Pronosticū — Can. cōis. — Marubium — Assa. — Oppoponacum. — Mentha. — grana pinee ma. — Radix feniculi. — Capilli hominis.

Urina hoīs
Aleum.
Triticum.
Ficus.
Nigella.
Terra sigil.
Gentiana.

vino bibitum. ¶ Triticum etiā tritum ⁊ superpositū confert. ¶ Et similiter ficus in mature superposite aut folia earū recentia cōferunt ⁊ similiter vitia super emplastrata conferunt. ¶ Et dixit Amech al' Aui. q ex sola nigella ēplastrata iam sanati sunt multi. ¶ Et dixit Gal. q terra sigi. cū vino limphato bibita ⁊ in vulnere supposita confert ipo natur aūt cuz aceto acerimo. ¶ Et dixit Serap. gētiana bibita etiā superposita loco cōfert. Et subdit ego nō vidi medicinā meliorē in morsib⁹ canis rabidi qñ datur de ea. ʒ. i. qualibet die trita et cribellata cū. ʒ. i. myrre ⁊. ʒ. ij. pulueris cācrorū fluuialiū adustoꝝ ⁊ hoc ī prin. antequā timeat aquā. Et silr dixit in ca. de cancris. ℞. gētiane partes. v. olibani partē. i. cineris cācroꝝ adustorū quātuz oīa terant ⁊ fiat puluis. ¶ Et Gal. dixit in suis secretis. ℞. cineris cācroꝝ adustorū fluuialiū partes. ix. gētiane partes. v. thuris partē. i. fiat puluis et sit dosis coclear. i. magnum cū aqua frigida a prin. egritudinis si hr̄ infirmus si vero postrem⁹ habeatur Dos. sint coclearia duo cū aqua etiam frigida vsq ad quatuor dies. ¶ Et dixit Gal. sp supponatur hoc empl̄m in loco vlceris. ℞. aceti. ℥. xx. oppoponacis. ℥. iiij. picis li. i. est. n. mirabile ⁊ null⁹ mortu⁹ est qui

Modus cancros adurēdi.

hoc regine hui⁹ est in mō aūt adurēdi cancri sicut sunt locuti: sumanē cancri fluuiales sole existe in leone in estate et luna iā hn̄te noctes. 18. Et dixit Ras. luna exñte in ariete neq sumanē marini: qr nō sunt vtiles ⁊ ponanē vini in olla exere rubeo facta ⁊ adurant ī ea donec fiāt cinis ⁊ terant leuiter ⁊ Gal. cañ. horū inquirēs in. 12. lib. dixit hos sermones. horū aūt oīz doctor noster pellops dicere cā volens cōueniēter ait cancrū aquatile aīal esse ac cōtradicere morsis a rabido cane qb⁹ mor⁹ est se occupat⁹ a rabiosissima passiōe quobrē ⁊ metuūt aquā cācros vero fluuiales non marinos conuenire dicebat eo q ꝓpter admixtionē salis aīalia marina siccatissima etiā non seruauerūt diligere cōtrarietatez que ad rabiē ⁊ dicente sibi cur ⁊ igiē oīa aīalia degētia in aqua potabili cōferūt sicut ⁊ cācri: ait qr similem preparationē cācris recipere nequiuerūt: hūs ⁊. n. adustis cinis exiccat⁹ effectus cōsumit ⁊ dissipat insit virt⁹ mordentiū hec quidē ꝓferebat pellops pro mittens ⁊ ostendens se scire vniuersoꝝ cās. Ego aūt mihi persuaderē ī primis me scire certissime non accepto ꝑsuadere primis nec pelopis sermonē vt verū acceptaui crebras' cōditiones habentē immo cācros quoq reor iuxta ꝓprietatē tot⁹ sube ꝓdesse eo q cā nemo vsoꝝ eis fuerit mortu⁹ ⁊ hec est cōfirmanda. scīētia. Et nos sum⁹ experti cōtra morsum canis rabidi radicē gētiane quāsi vt dictū est oī mane sumaē ex ea. ʒ. i. myrre. ʒ. i. pluers cācroꝝ fluuia. ʒ. ij. cū vino

¶ Cap. 3. De punctura scorpionis.

Laudauerūt antiqui tractantes de punctura scorpionis florē ⁊ semen affodillorū cū rob bibita ⁊ dixerūt conferre iuuamento magno. ¶ Similiter quoq dixerūt deē in potu radix coloquintide vsq ad. ʒ. i. est in hoc casu mira medicina: ⁊ silr etiā trita posita sup loco. ¶ Ego aūt dico q stercus asini comedentis fenū q sit siccū mixtū cū vino ⁊ bibitū confert valde corꝑib⁹ rusticoꝝ. ¶ Et dixerunt q semē lapatij agrestis maximū sit remediū ita q etiā si bibaē punctura nō nocet. ¶ Et absinthiū mirabile est in hoc casu. ¶ Et kirād⁹ dixit si qs a scorpione ꝑcuss⁹ fuerit ⁊ dixerit ī auricula sini qm̄ scorpio me ꝑcussit sanabiē: ⁊ asin⁹ morieē. ¶ Et dixit q cerebrū gallie cū vino bibitū sanat morsos a scorpione. ¶ Et dixit q lūbrici terre suppositi morsui sanāt. ¶ Et dixit cancri flu. cocti ⁊ bibiti cū lacte caprino sanat ⁊ silr aranee. Et ras. dixit mustella sup posita cōfert nimiū. ¶ Et dixit q cancri siue fluuiales sint siue marini valde cōferūt cocti ⁊ bibiti cū albedarungi morsui scorpionis. Est aūt albedarūgi species basilici hn̄tis florē rub. q̄ approximata scorpioni illū iterficit. ¶ Serapinū aūt appropetate cōfert pūcture ei⁹. ¶ Si aūt decoctio amcos sup loco ponatur statim tollit dolorē. ¶ Idē autem facit decoctio andacoche ⁊ est trifoliū ⁊ maxime decoctio semiꝫ eius: nā statim tollit dolorē. Et Aui. dicit q si sup membro sano fundanē dolorē facerēt ⁊ mordicationē. ¶ Cōfert aūt ⁊ semē citri bibitū cū vino subtili āt ī loco linitū. ¶ Emplastrū qꝫ factū ex aceto ⁊ maiorana cōfert. ¶ Et dixerūt de cartamo q folia et fruct⁹ cartami siluestris teneanē in ore

Affodillus
Radix coloquintide.
Sterc⁹ asini.
Lapatium agreste.
Absinthiū.
Remedium supstitiosū.
Cerebrū gallne.
Lūbrici terre.
Cācri flu.
Mustella.
Serapinū.
Amcos.
Andacoche.
Semē citri.
Maiorana ⁊c.
Cartam⁹ et quid sit.

et donec aderũt dolor nõ erit cũ abijcie
tur revertet. Est aũt cartam⁹ crocus or
tulan⁹ cui⁹ flore tingit syricũ. Erradi
cat aũt morsum ei⁹ tapsia cũ aceto sup
linita. Cõfert etiã lac fic⁹ vulneri su
perinfũctũ. Et dixerũt q mus domesti
cus scisus suppositus est tyriaca ei⁹. Et
Sal. dixit cõfert illi. Et Ras. dixit sedat
dolorẽ. Et dixit terat idẽ scorpio et su
perponatur loco: sanat.

Tapsia. Lac ficus. Mus. Scorpio.

Cap. 4. De morsu serpentis.

Ad morsum autẽ serpentum multũ dicũt cõferre lac ficus silvestris suplinitũ et nõ sõ in hoc sed etiã in pũctura oim vermiũ venenosorum. Idẽ aũt facit et succ⁹ extremitatũ ei⁹ viridiũ qñ in vere colligit et exiccat et usui reservet. Dentes quoq hois mortui triti aut usti et suppositi ɔferũt. Si ẽt seminis agni casti usq ad. ʒ. j. bibat cõfert. Et cinis ẽt vinacie est tyriaca eius. Si põat recẽs pellis capre sup loco attrahit ad se venũ. Et cõfert silr sterc⁹ ei⁹ cũ aceto coctũ et bibitũ. Si ẽt locus liniat cũ butyro aut cũ pice confert. Et dicũt scindat ipse serpẽs et supponat loco sedat dolorẽ. Et dixit Rirandus q cerebrũ galli cũ cõditio bibitũ morsuz serpẽtis adiuvat. Et dixit q san. anatis calid⁹ aut sicc⁹ cũ vino bibit⁹ eos q ab ethiduna al's ethiduo sunt morsi sanat. Si aũt plaudestris anas si est possibile. Et dixit Ras. virga cervi desiccata vz oi patiẽti morsum viperaruz si ei det. Et dicũt ẽt q si supfũdat loco dicto tarifilon. i. andacoche sive trifolij statim dolorẽ tollit. Si aũt sup mẽbro sano effunderet idẽ faceret q mors⁹ serpentis. Et dixerũt etiã quod lactuca asinini emplastata et bibita multũ cõfert. Aleũ etiã bibitũ cũ vino confert. Et Sal. dixit q saphyrus applicatus loco morsus confert.

Lac fic⁹ sil. Dens hois mortui. Semẽ agni casti. cinis vinacie. Pellis recẽs capre et stercus. Serpens. Cerebrũ galli. Sã. anatis. Virga cervi. Tarifilon et est filius añ patrem. Lactuca asini. Aleum. Saphirus.

Capitulũ. 5. De oibus alijs morsib⁹ et similibus.

Nos dicem⁹ cõpendiositate et amãtes de alijs morsib⁹ breviter et dico fm antiquorum mãdata q ad morsum hois empl'et locus cũ folijs agni casti: et h idẽ ɔfert morsui cãis. Sterc⁹ hois emplastratũ sup loco morsũ etiaz hois sanat. Et silr cepe sal mel trita p diẽ et noctẽ iposita et demũ vnguẽtũ nigrũ qđ scribit in hoc ca. supponat ɔfert et hoc idẽ morsib⁹ canis nõ rabidi. Contingit frequẽter hoiem rabiẽ incurrere et maxime. qñ est mors⁹ a cane rabido et nõ sanabit. Si ergo tũc aliũ momorderet curet ille mors⁹ curatiõe morsus canis rabidi. Ad morsũ symie expimento didici q fabe masticate subito ɔfert et silr ad morsũ gatte. Ad morsũ mustelle ruta comesta bibito vino post ipsã est tyriaca. Cõfert aũt eisdẽ ep'lz factũ ex ficub⁹ et orobo loco mors⁹ suppositũ. Et Rasis dixit q ɔfert ẽplz factũ ex aleis et folijs fic⁹ tritis et cimio. Et dixit gal. q ipa sibijpi ẽ tyriaca. Ad morsũ lupi: bibat gẽtiane. ʒ. ij. aut bibat ex decoctiõe calamẽti mõtani. Et hic dixit Amech q q vngit sepo renũ: leõis vl' leporis nõ tiet ire iter lupos nec accedent ad eũ. Idẽ dixit d stercore vtriusq. Ad morsũ lacerte ipa cũ vila bibita sibijpi ẽ tyriaca. Ad morsũ apũ et vespaz sterc⁹ bouis approperate cõfert toti⁹ subẽ. Ad idẽ aũt sumat serpilli au. f. cũ sechenjabi. i. sirũ. acetoso et ɔfert ẽt sr'eplatũ. Sterc⁹ ẽt cap approperate attrahit ad se venenũ. Et Rirã. dixit sterc⁹ canis cũ oleo mixtũ eis ɔfert. Et nos expti sum⁹ q semĩ malue qñ cũ vino et aq coq't et modico acetĩ et ex illa decoctiõe bibit sanat. Ad morsũ rutelle teneat loc⁹ i aq cal'a donec dolor sedet postea sumat i potu nigelle. ʒ. ij. et ẽplet loc⁹ cũ cinere ligni fic⁹ calce et flore sal' mixtiz cũ aq cal'a at bibatur sepe et liniat ex lixivio fcõ ex cinere ficulnec. d. S. c. de cõgelatiõe lactis et sãguis i stõ. at bibat ex succo folioz mori ʒ. j. s. ad morsũ aranee pessie ẽt valẽt cãcri fluvia. cocti et bibiti cũ lacte. et ras. dixit cũ lacte asine. Et dixit q cerebrum galline bibit vz ɔ morsũ araneaꝝ et similiũ. Ad morsũ formicaꝝ volẽtiũ lẽticula aq stagni cũ aceto sr'põat et vlr frigidissia mor post hec fiat fricatio cũ muscz vz ẽt h vltim pũcture vespaꝝ: sed ad aliaꝝ formicaꝝ morsũ fricet loc⁹ cũ oleo et cinere at surget loc⁹ donec dẽtes egrediat et eisdẽ supponat ẽplz: vz ẽt h et vesperib⁹ et apib⁹. Ad oẽs pforationes qui fiunt ab vnguib⁹ anium: superponatur cera pix sepum et galbanum mixta more vnguenti et vocatur vnguẽ tumnigrum. Ad morsum cancri decoquantur pulli vpupe et infundantur

Ad morsũ hominis. Agn⁹ cast⁹. Sterc⁹ hois. Ad morsũ symie et gatte. faba masti. Ad morsũ mustelle. Rutha. Ad morsũ lupi. Gentiana. Calamentũ mon. Ad morsũ lacerte. Ad morsũ apum et vesparum. Stercus bouis. Serpillum. Stercus capre. Sterc⁹ canis. Semen malue. Ad morsũ rutelle. Ad morsũ aranee. Cancri flu. Cerebrum galline. Ad morsũ formice volan. Ad perforationes unguium animalium. Ad morsũ cancri pupilli vpupe.

Ad morsuz draconis marini.

⁊ fiat ex eis sup loco empl'm. ¶Ad morsum draconis marini ⁊ testitudinis sulfur mixtū cū vrina hominis vel sputo: vel oleo veteri ⁊ cū cera est perutile. Et ego in pūctura aliorū piscīū marinorū venenosa cū sputo miscui ⁊ inueni mirabile.

Auelana.
Lac piscis calamarij.

¶Et silr dico experimēto ꝙ in talibus pūcturis auellana masticata superposita est vtilima ꝑcipue in pūctura aranee marine. ¶Cōfert etiā eisdem lac piscis qui dr calamari⁹ superpositū loco ⁊ est piscis marin⁹ de gñe sepiū ¶Ad talia etiā est remediū draco. mari. dixit kirā. sibiꝗ̄ ipi ipe iposit⁹ ē tyriaca

¶Ca.6. de fuga oīz aīalīū venenosoꝝ.

Et qr vestra requirit potentia diuersitates locorū perꝗrere in quib⁹ forte nō possūt multa aīalia venenosa conuersari vt nullum nobis appropinquāti possint: sed fugiāt scribā in hoc ca. vlr q̄ sunt illa q̄ oīa aīalia fugant venenosa.

Squilla.

¶Cōcordāt aūt oēs qđ si cepe squille integrū suspendat super limen hostij: oīa aīalia venenosa de domo fugiūt: imo etiā dixit ꝙ si supligetur satis fugat suo odore oēs vermes qui rodunt saccos.

Agn⁹ cast⁹.
Iuniperus
Origanum
Pulegium.

¶Idē etiā accidit si rami agni casti sup domū ⁊ super lectū sternantur. ¶Suffumigatio etiā facta cū iunipero oīa aīalia fugat. ¶Origanū et ꝑ domū ⁊ stratū oīa illa fugat. ¶Idem aūt ⁊ pulegiū ⁊ maxime montanum et sternitū ⁊ suffumigatū in domo.

Abrotanū.
Nasturtiū.
Pul. asini.

¶Similiter aūt est de abrotano ⁊ eodē modo sternitū ⁊ suffumigatū. ¶Suffumigatio etiā cum nasturtio illa de domo expellit. ¶Et dixit Ras. ꝙ si suffumigetur dom⁹ cū pulmone asini fugiunt ab ea vermes. Docet etiaz in nostra curia nobili atq; magna tenere grues atq; ciconias ⁊ pauones ⁊ alia animalia aqūtica quorū est natura talia aīalia cape. Et silr gattos ⁊ furones ⁊ ceruos q̄s ꝓprie ꝓpa sui natura fugiūt aīalia ista.

¶Cap. 7. De fugandis animalibus venenosis in speciali.

Suffumigia.

Sicut in gñali diximus q̄ sunt illa q̄ fugant aīalia venenosa: sic oportet in speciali scire q̄ sunt illa q̄ ipsa fugant. ¶Dico ergo ꝙ suffumigiuz factū in domo cū cornu cerui aut vngulis aut capillis hūanis aut cū sulfure aut cū etiā cū olibano solo fugat serpētes. ¶Idē facit suffumigiū picis: bdelij ⁊ serapini: ⁊ fum⁹ etiā de lignis gñatorū ipsos ⁊ plurima alioꝝ expellit. ¶Idē sulfur ⁊ vngula asini ⁊ galbanū suffumigata faciūt. ¶Et dixit amech si suffumiges domū aut curiā cū pulmone asini mū das eā ab oī serpēte ⁊ scorpione. Et Ras. dixit ꝙ serpētes fugiūt odorez cornu cerui. Et si dissoluat sal armoniacū cū aqua ⁊ deinde irorer dom⁹ valde appropinquāt serpētes. Et si de ea i cauernis eoꝝ ꝓijciatur moriūtur.

¶Ad mures effugandos

¶Mures aūt interficiūtur si cū farina vel alio cibo delectabili eis detur argētū viuū mortificatū aut etiā plūbū vstū vl squama ferri vel gallia vel elebor⁹ niger vel reagar. Et si suffumiget dom⁹ cū attramēto fugiūt oēs.

Vngula muli sinistra.

¶Et dixit amech ꝙ si suffumiget cum vngula muli aut asini sinistra oēs fugiūt ⁊ si capiat ⁊ excoriet facies ei⁹ ⁊ sinat abire oēs de domo fugiunt.

¶Ad scorpiones.

¶Scorpiōes fugāt si plures ex eis capiāt ⁊ dom⁹ suffumiget ex eis ⁊ oēs fere vermes fugiūt ex suffumigio ex ipsis ꝓprijs ⁊ moriunt sicut dixit Ras.

Assa.

¶Assa etiā dissoluta in aqua ⁊ irorata ꝑ domū nō sinit ipsos appropinquare ad loca q̄ irorata fuerunt. Et dixit si ex assa vel alchitrā linias eoꝝ foramīa nō egredient vlteri⁹.

Sepū leōis

¶Et dixit Ras. qđ sepū leonis suffumigatū vel in loco retētū lupos fugat. Et si hō eo vngat mixto cū alijs vt eoꝝ sapor exuberet nō appropinquāt sibi lupi nec alia rapatia nec etiā domui ex hoc inūcte.

¶Ad pulices.
Tribuli mari.
Oleander.
Xilocarata.
Coriū vrsi.

¶Pulices fugant si coquant tribuli marini et ex eorū decoctione dom⁹ spargat. ¶Idez aūt operat decoctio oleādri: nam eos fugat ⁊ interficit. ¶Idē etiā efficit decoctio xilocarate ꝑ domū sparsa. ¶Et Kyrādus dicit ꝙ coriū vrsi fugat pulices a loco in quo est positū.

Lāpira ⁊ q̄d sit.

¶Et etiā dixit si q̄s ponit in pauimēto dom⁹ vbi sunt pulices lāpirā fugiēt. Est aūt lampira vermicul⁹ volans quasi similis musce lucēs de nocte in estate.

Sāg. hirci ⁊ eritij.

¶Et scriptū est in sciētia ista ꝙ si fouee fiāt i medio domus ⁊ impleat sanguine eritij vel hirci oēs pulices currūt ad locū illū ⁊ silr inungat bacul⁹ ex dicto sanguine ⁊ ponatur in medio camere oēs ascendūt sup illo baculo ⁊ est Ras. Quidā dicunt ꝙ idē facit pinguedo eritij cocti vel salsi

Dēs canin⁹ ⁊ cauda lupi.
¶Ad cimice nux cipssi.
Stercus bouis.
Nigella.
¶Ad stelliones.
Safranum.
Coloqntida.
Pili equini.
Cornu cerui ⁊c.
¶Ad muscas fugandas.
Arsenicum.
Olibanum.
Elebor⁹ nig.
¶Ad formicas.
Sulfur.
Alchitrā.
Assa.
Coloqntida.
Sterc⁹ vace.
Vespertilio et cor eius.
Caules.
Fel bouis.
Mēstruata.
Formice cōbuste.
¶Ad locustas.
Eruca.
Siliq̄ lupinorum.
Locuste cōbuste.

baculo illinita. ¶Et etiā dixit Rasi. q̄ si dealbet̄ dom⁹ vel curia cum calce mixto cū condisi vel opio nō ingredient̄ musce. ¶Et etiā dixit si in domo dentes canini lupi ⁊ cauda ei⁹ sint sepulta nō intrabunt in ea musce. ¶Cimices fugant̄ cū fumigio facto ex nuce cipssi. Idē autē facit suffumigatio facta cū stercore bouis. ¶Et fugat etiā cimices ⁊ scarabeos suffumigiū factū ex attramēto vel nigella. Et si corp⁹ ex eis inungat̄ non nocet morsus sui. ¶Et dixit Amech stelio non ingredit̄ domū in aqua est zafranū nec in loco in quo est coloquintida. ¶Et dixit Rasi. si pil⁹ equi liget̄ ad ostiū nō igrediunt̄ culices q̄diu ligat⁹ erit. ¶Et si loc⁹ suffumiget̄ cum cornu cerui ⁊ vnguibus capre fugiunt ab illo loco culices. ¶Musce fugant̄ ex odore arsenici citrini: imo sm̄ Amech si dissoluatur in lacte nō cadet super eo musca quin moriat̄. ¶Et suffumigiū factū ex olibano eas necat. ¶Et si elebor⁹ niger in aqua coquat̄ ⁊ spargat̄ domus interficiet illas. ¶Formice fugāt̄ ex alchitrā ⁊ sulfure ⁊ assa: imo ⁊ odor sulfuris p̄imit oēs que illū recipiūt. ¶Si coloqntida misceat̄ ⁊ si aliquid ex eis in foraminibus eoꝝ mittat̄ morient̄. Et si ex eis liniant̄ eoꝝ foramina non ingredient̄ur inde. ¶Et dixit Amech si ex stercore vace cū aceto liniat̄ locus aliquis formice non ascendent. ¶Et rasis dixit si vespertilio ponit̄ sup ostio formicarū non egredientur formice. Idem facit cor eius. ¶Et dixit q̄ qn̄ caules ⁊ assa fetida p̄ijcīunt̄ in eorū foramine pereunt. ¶Et dixit si inungat̄ radix arboris felle bouino nō accedēt ad eā formice. ¶Et si mēstruata circūdet area non intrabūt formice area. ¶Et dixit q̄ formice pereunt ex odore earū combustarū. ¶Locuste etiam fugant̄ de sachis vbi timent̄ ne illa destruāt si eruca ⁊ siliqua lupinorū infundant̄ in aquā ⁊ per locū segetum vel per domū spargatur. ¶Et suffumigiū etiā factū ex altea ⁊ stercore bouis illa fugat. ¶Et dixit Rasi. q̄ fumus factus ex istis combustis per domū vel segetes illa fugat ⁊ necat.

¶Sermo. 5. De decoratione ⁊ continet octo tractatus.

¶Trac. 1. De pulcrificanda facie ⁊ cuti totius corporis. ⁊ est vnū capitulum.

Et primū quidē dicem⁹ que sunt illa que faciē ⁊ cutē clarificāt tā scripta per veteres q̄ p̄ nos experta pulcherrima demū vero ad omnē fedationē tollendam veniem⁹ ⁊ dixerūt quidā q̄ ad colloratum faciē multū facit ysopus ⁊ maxime illinitus cū cartamo ⁊ ita quecūq̄ dixi de facie ⁊ de cute toti⁹ corporis intendant̄ et eodē modo approximata sibi. ¶Qđ et faciē mundificat ⁊ maculas aufert est inunctio facta cū sinapi mixta cū melle ⁊ adipe aut cū melle ⁊ cera. ¶Dilucidat autē faciē caro mellonis vna cū seminibus tritis trita. ¶Qñ etiā terit̄ cū farina ordei vel ciceris ⁊ in sole siccat̄ deinde iterū terit̄ ⁊ cū ea facies lauat̄ imo ⁊ cicer linitū ⁊ comestū bonū colorē efficit. ¶Faciē etiā clarificat radix acori et est gladiol⁹. ¶Ualde etiā colorē bonū facit vsus lactis ⁊ p̄prie cū zuc. ⁊ p̄prie in mulierib⁹. ¶Lotio etiā faciei facta ex decoctione lupinorū coctoꝝ vsq̄ ad eorū dissolutionē faciē albificat ⁊ oēs maculā abstergit a cute. ¶Radix quoq̄ lilij mūdat faciē abluēdo ⁊ tersā reddēdo ⁊ remouet ꝯtractiōes ⁊ rugas ei⁹. ¶Et nos illas sedam⁹ cū vnguēto nr̄o q̄ est ℞. radicē lilij olei de amigdalis amaraꝝ ⁊ cerā q̄ sufficit fiat vnguētū. ¶Et nos ponētes nostra expta dicim⁹: sumat̄ farine simulagine ⁊ farine ordei ciceris albi farine fabaꝝ amigdalaꝝ dul. dragagāti aā. ʒ. ij. radicū vitis albe. ʒ. ʃ. 5. fiāt trocisci cū alb. oui cū ergo vis vsū line vnū ex eis cū aq̄ ordei dissolutū sup faciē ⁊ dimitte p̄ duas horas postea ablue cū aq̄ furfuris. clarificat̄. n. facies ⁊ abstergit̄ oīs feditas cutis ⁊ fit color bon⁹ cū p̄mixtione rubedis. ¶Expertū aliud q̄ dn̄e bn̄ multū vtunt̄ ⁊ expti sum⁹ mirabile: p̄mutat. n. faciē pellem ⁊ relinq̄t aliā p̄lucidissimā ⁊ aufert oēs feditatē q̄ esset i cute ⁊ est. ℞. aq̄ tartari ptes. iij saponis liq̄di nigri ptem. i. argēti viui partes. xx. bulliant simul i ciato super prunas ⁊ cū bulliūt subito ponat̄ ciat⁹ in aqua frigida: ita tn̄ q̄ aqua nō igrediatur: sed solū feruor extinguat̄: ⁊ iterū bulliāt ⁊ extinguat̄ vt pri⁹ ⁊ hoc fiat nouies ex quo facies fortiter inungat̄: ⁊ multū de ip̄a superponat̄ ⁊ teneat̄ nouē diebus continuis sup faciē ⁊ in balneo postea facto cum facies bn̄ rubet ⁊ p̄pter balneū sudet fricetur suauiter

Ysopus.
Caro mellonis.
Cicer.
Radix acori.
Lac.
Lupini.
Radix lilij.
Unguētum nostrum.

Modus aquam tartari conficiendi.

valde liniens super faciem: hoc etiam unguentum extirpat callos. ¶ Aqua autem tartari sic fit. ℞. tartari et pone super prunas et sine illum ardere donec albescat postea accipe eum et pone eum in sacculo panni linei et pone in loco humido sicut penu sub vasis et suppone ciatum vel ampullam et collige aquam hec. n. aqua sola linita grossas serpigines sanat subito et facit capillos flauos et faciem lucidam. Quod si hoc predictum sequatur usus huiusmodi alterius unguenti erit effectus mirabilis et est. ℞. anguillam et euiscera et laua bene et incide illam et laua deinde construe pastellum unum hoc modo pone petiam lineam mundam magnam super crustam inferiorem deinde pone folium unum et unum ceruse bene cocte et folium unum medulle vituli et sic gradatim reple pastellum deinde reuolue petiam super gradu superiori et claude pastellum cum superiori crusta post pone in furno donec sit coacta tunc. ℞. pastellum et discooperi eum et eleua totum quod est in pastello sursum cum petia que continet totum eleuata prius crusta superiori et collige per se subtile quod per se egreditur postea exprime manibus et collige quod per se egreditur et feces per se recunde. Ex primo quidem propter sui subtilitatem potest super faciem poni de die sed de nocte ponatur quod est medium quia expressione est grossius. hoc itaque unguentum siue cum preuisione primi siue non: faciem dilucidat et omnes feditates cutis tollit: feces autem superinuncte scisuras que fiunt in pedibus et manibus et facie sanant.

Res experta

¶ Aqua mirabilis cui est insistendum. mire enim dilucidat faciem. ℞. argentiuiui. ℥. j. imponatur argentum viuum in ouo paruo in ipso facto foramine postea obstruatur foramen et ponatur in olla et ferueat usque ad perfectionem decoctionis oui et indurationem deinde tollatur argentum ex ouo et misce cum alio in parasside vitreata in aqua nulla sit macula et agitetur quaque die in sole pluribus horis cum baculo mundo. et quandoque cum digitis valde modicum aque superaspergatur et hoc fiat donec totum manifeste albescat et quinque per mensem statur antequam ad hunc terminum perueniatur tunc ultimo teratur et ponatur in ampulla vitrea plena aqua sublimationis florum nemufaris vel albi qui sunt ut lilium albi: et si hoc non habetur tollatur aqua lilii domestici aut etiam aqua communis: sed prima est perfectior: secunda autem quantum ultima totum ergo fiet sicut lac ex hac mirabiliter post ablutionem faciei communem et exiccationem facies subtiliter liniatur: et sufficit quandoque una linitio pluribus diebus. ¶ Aliud expertum lene pulcherrimum. ℞. radicem serpentarie et eam per frusta minuta diuide et exicca eam in sole postea puluerisa eam et cribra per pannum strictum postea confice eam cum aqua rosacea et sine ipsum bene siccari in sole deinde iterum teratur et addatur ei quantum est tertia pars eius ex cerusa: et iterum cum aqua rosacea incorporetur et exiccetur et teratur hoc itaque puluere facies liniatur cum aqua rosacea. vel aliquo alio liquore perluendam et lucidam enim faciem et pannum et alias maculas remouet. ¶ Aliud. ℞. litargirii aurei puluerizati lib. j. et coque in lib. ij. aceti albi clari usque ad consumptionem medietatis postea colla et usui reserua in vase vitreo. Item. ℞. litargirii aurei puluerizati salisgemme ante. lib. j. aque pluuialis clare li. ij. coque et cola, ut supra et serua: cum ergo operari volueris. ℞. prime partes. ij. secunde partem unam commisce et utere sicut aliis hoc idem reperi in margine.

¶ Tractatus secundus quinti sermonis. De remotione omnis feditatis a cute et continet tria capitula.

¶ Capitulum primum uniuersale. De remotione omnis feditatis a cute et facie et de sudoribus.

Multa sunt dicta in capitulo precedenti que tamen utilia hic possunt adduci sicut et hic multa dicentur que possunt adaptari ad illud. ¶ Dicamus igitur quod Galenus dixit quod omnes exflorationes cutis succus ciclaminis delet illinitus. ¶ Ad omnem etiam maculam corporis et bothor confert lupinus et maxime eius decoctio facta usque ad dissolutionem substantie et similiter cocti cum nuce cipressi et aceto et emplastrati. ¶ Conferunt etiam illinitio facta cum gummi ruthe agrestis: sed ultra horam non dimittatur super locum. ¶ Omnem etiam malum colorem in cute existentem siue propter egritudinem siue propter apostemata siue propter

Succus ciclaminis.

Lupinus.

Summa rute agrestis.

aliam causam comestio ficuum acerba
[Fic⁹ acerbe.] rum rectificat. Et similiter linitio facta
cum eis. Cōfert etiā et speciebus eorū z
morpheam. ¶ Ad omnē impetiginē; ꝓ
prie confert sperma hominis superin-
[Sp'ma hoīs] unctum. ¶ Et dixit Rasis si ponatur fel
[Fel galline.] galline super maculas factas in corpo-
[Cepe.] re aufert illas. ¶ Et similiter cepe tritū
[Sāg. gallie nigre.] misceat' cum sepo galline delet maculas
rubeas. ¶ Et ꝙ sanguis gallinarum ni
[Eleborus niger.] grarum aufert maculas fetidas. ¶ Ols
etiam macula corporis cum eleboro ni
[Radix lapatij.] gro solo vel mixto cū olibano pice liq-
da cera oleo de citro z aceto delebitur.
[Granū been] Easdē autē omnes factas maxime pro
[Radix mandragore.] pter sudorē in balneū: radix lapatij tri
ta cū aceto z alumine liquido mire tol
[Semen nasturtij.] lit maculas. ¶ Etiā oēs tollit granum
been superfricatum eis. ¶ Quod autē
[Lac titimali] omnes maculas tollit etiā sine vlcera-
[Terra i spica inuenta:] tione que fiat in cute: est radix mādra
gore quando ex ea macula fricatur i so
[Sinapis sil.] le. v. vel. vj. diebus. Idē autē operatur
z lac eius. ¶ Semen etiā nasturtij cum
melle inunctū omnē maculā abstergit.
¶ Idē facit lac titimali inunctū s; vlce-
rat. ¶ Quod etiā abstergit corp⁹ ab oī
macula z reddit bonū odorem eius est
terra q̄ inuenitur in spica qn̄ cū ea fit
ablutio z manus facit pulchras ꝙ exp-
ti sumus frequēter. ¶ Ad oēs etiam sor
des tollendas: sinapis silvestris est em
plastrum bonū. ¶ Ad vestigia autē ni
[Calamentū] gra que fiunt in toto corpore calamen
[Radix peonie.] tū recens coctū in vino z linitum delet.
¶ Ad eadē autem etiā radix peonie ab-
[Aspaltum.] stergit nigredinē que fit a sanguine cō
gelato sub cute. ¶ Aspaltum dissolutū
cum aceto z inunctum dissoluendo san
guinem tollit. ¶ Oēs etiā maculas san
guinis tollit linitio fcā cū aceto z mel
[Raffanus.] le: verū nimi⁹ vsus citrizat cutē. ¶ Om-
nes liuores rafanus sublimat⁹ z etiam
oēs maculas toti⁹ corporis extraneas
[Vitellū oui assatum.] ita ꝙ etiā morseā nigrā. ¶ Etiam tollit
pānū vitellū oui assatū z superpositum
[Trocis.] z ꝓ talibus plura querant' sup ca. de li
[Lappa.] uorib⁹ oculoꝝ. ¶ Fetorē etiam sudoris
tollit hoc. R. ros. quaꝝ ros nō tetigit au
re. I. spice au'. vj. mirrhe au'. vij. fiant
trocisci z liniant' in balneo. ¶ Eundē au
tē fetorē z etiā ascelaꝝ z toti⁹ corporis:
z omnē fetorē tollit decoctio lape in vi-
no z bibita propter causam dictam sup
[Mirtus.] cap. de ꝓuocatione vrine. ¶ Fetorē etiā
[Myrrha.] ascelarū tollūt mirt⁹ sicca z supfricata
cum vino. ¶ Idē etiā facit myrha linita
cū vino z albumine. ¶ Et eisdē ꝯfert qđ
scribitur quarto ca. hui⁹ tractat⁹. ¶ Et
fetorē psilloti tollunt folia persici ēpla- [Folia psici.]
strata. ¶ Ad supfluos aūt sudores vi- [Vinū mirti nū z modus fiendi.]
num mirtinum mirifice ꝓdest quod sic
fit. R. fol. sumitatū z fructus mirti aā
M. quatuor cōtūdant' z ponant' in tri-
bus modis vini z bulliāt vsq; ad ꝯsum
ptionē vnius modij colet' z vsui reserue
tur. sanat z hoc vinū gingiuas laxas z
saniosas aures. ¶ Oleū etiā mirtinum
stringit illas z puluis spice romane su [Spica ro.]
perpulverizat⁹. Et ego quidē nō dubi-
to ꝙ vnguētū comitisse scriptus. S. c. de
retentione mēstruoꝝ qn̄ inungit' corp⁹
eo: sudores restringit imo inunctione
facta per spinā. ¶ Et quidem nunc po-
nimus quedā experta ad ea q̄ dicta sūt [Expertum.]
supra. vt igit' oē vestigiū; abstergat' a
quocūq; loco corpis sit z precipue i cor
poribus duris tollat' succus aut aque
decoctionis racemoꝝ vitis silvestris
ferentis vuas z lanet' locus ex eo. ¶ Vt
aūt oīs feditas que est i cute remoue-
tur etiā a quacunq; cā sit facta. R. radi
cis vitis albe orobū z fenugrecū coquā
tur in aqua vsq; ad dissolutionē substā
tie ipsorū z ex ide loc' lanet'. ¶ Sola aūt
farina orobi cū melle fcā s; artē idē fac'.

¶ Cap. 2. De impetiginib⁹ z lentigini-
bus z pustulis leprosis que sunt in fa-
cie fetidis.

Oquemur propter breuita-
tem de omnibus istis simul
Et Gal. dixit quod lichin et
impetigo que nascitur sup
petras curat omnes impeti
gines superlinita. ¶ Omnes autem li-
chinas z impetigines gūmi pini agres [Gūma pini agrestis.]
stis cum aceto illinitus optime curat e
illas etiam puerorum z maxime melle
vel zucharo sibi addito. ¶ Easdem au
tem puerorum sanat saliua ieiuni z ma [Saliua ieiuni.]
xime cum cāfora superlinita. ¶ Eisdem
etiam multum cōfert superfluitates ce
re quam apes eiiciunt de domicellis [Supfluitas cere.]
suis z inenitur in eis suplinita. ¶ Suc
cus quoq; tapsie cū olibano z cera eq̄li [Succus tapsie.]
li pondere lētigines lipidat. ¶ Marcha
sita subtiliter trita: z cū aceto suplini- [Sordities balnei.]
ta appropetate illas abstergit. ¶ Plene
āt oēz ipetiginē z lētiginē aufert sorditi
es q̄ fit i selcupio balnei siue q̄ē i fūdo [Ciclamen.]

vel parietibus superlinita eis. ¶ Succ⁹
aūt ciclaminis ꝛ semen ei⁹ ꝛ siccū, ꝛ re-
Ciclamen.
cens maxime cū sapa impositus illas
Sterc⁹. turdi.
mundificat. ¶ Stercus etiā turdi maxi
me comedētis rizū illas abstergit ab-
stertione forti: ꝛ silr stercus lacerti et
stelionis ꝛ locustarū suplinita. ¶ Con-
Sā. leporis
fert etiā linitio facta cū sanguine lepo
Granū been
ris calo sicut ab alali accepim⁹. ¶ Gra-
Eleborus niger.
nū etiā been ꝛ elebor⁹ niger: ꝛ radix mā
dragore sicut dictū est de eis in ca. pce-
mādragora
dēti lentigines ꝛ ipetigines abstergūt
Sterc⁹ colūbe.
¶ Et kirandus dixit ꝙ sterc⁹ colūbe cū
aceto illinitū lentigines ꝛ impetigines
Radix yreos
abstergit ꝛ maclas faciei soluit. ¶ Oēs
Cinamomū
etiā lentigines ꝛ impetigines tollit ra
Radix dragontee.
dix hyreos sola fricata vel mixta cū ele
boro ꝯfert etiā ad pānū. ¶ Cinamomū
Amigdale amare.
lētigionosis maculis suppositū ꝯfert ꝛ
etiā pāno. ¶ Easdē aūt tollit radix dra
Adeps anat ꝛ asini.
gontee crispe suplinita: ꝛ puto ꝙ sit ra
rus. ¶ Tollit aūt ꝛ lentigines ꝛ pdicta
Litargiriū.
ꝯfricatio amigdale amare: ꝛ similiter
Lolium.
linitio facta eius decoctione eius ligni
Sulfur.
¶ Idē autē potest adeps pinguis ana-
Aq̄ tartari.
tis ꝛ adeps asini supinunct⁹. ¶ Litargi
riū etiā maxime ablutū illis confert.
¶ Impetigīes aūt malas vlceratas sci-
mus ꝙ sanat loliū ꝛ sulfur simul cum
aceto trita ꝛ superlinita. ¶ Easdē etiam
cū serpunt mire tollit aqua tartari scri
pta supra trac. primo huius sermonis
superlinita. ¶ Et experti sum⁹ etiā vn-
guentū factū cū cera rubea ꝛ cinabrio ꝛ
oleo ros. ꝛ sit solidū. ¶ Easdē aūt sanat
ꝛ etiā lentigines ꝛ impetigines: panis
frumenti cū aqua ꝛ sale qn eo infundit
radix rubee
ipetigo. ¶ Si etiā tollant radices rubee
cū aceto ꝛ malaxent tollūt ipetigines:
ꝛ etiā morfeas albas: ꝛ breuiter omnez
fedū colorē exntem in cute. ¶ Pustulas
etiā albas q̄ apparēt in facie tollit em-
plastrū factū ex nitro ꝛ semine lini et fi-
cubus bn̄ cōmixtis ꝛ superpositis. Cō-
fert etiā hoc pāno. ¶ Ad pustulas autē
Expertū nr̄z
leprosas q̄ apparent in facie expertum
paternū est vt ex tapsia bn̄ puluerizata
misceat cū butyro ꝛ exinde facies inun
gat vbi rubedo est inflabit tūc locus: ꝛ
tūc supponant folia cauliū ꝛ emanabit
multa aq̄ ꝛ hoc plurib⁹ vicib⁹ fiat post
ea loc⁹ hoc vnguento vngat. ℞. butiri:
cāfore: boracis: argenti viui sublimati:
euforbij: thuris albi: spice: gūmi arab.
cerուse: dragagāti: armoniaci: sarcocol
le: aluminis iameni: an. partē. j. coagu

li leporis partē. ß. terant terēda ꝛ in aq̄
rosa. madefiāt: postea accipe duo vitel
la oui parū coagulata in aqua feruēti
ꝛ cū eis pdicti pulueres bn̄ incorporēt
ꝛ addat iterū aliqd de argēto viuo sub
limato in fine simul oīa misceant ꝛ icor
porent de quo sepissime facies lauetur
dissoluto cū aqua ros. ¶ Vnguētū aliud
Aliud.
pfnū. ℞. olei de rafano: olei de vitellis
ouoꝝ: olei de sulfure aliꝫ surfure an. ptē
j. olei de semine cotti ptes. ij. misceāt et
ad qrtā. ʒ. oleoꝝ ipōat puluis ossis se-
pie. ʒ. iij. sulfuris viui. ʒ. j. ß. Ego vero
mirā experiētiā hēo circa hoc ꝛ post cor
poris mūdificationē aq̄ suppōat hmōi
℞. aq̄ ros. lib. j. aq̄ floꝝ lilij celestis li. ß.
misceāt postea. ℞. sulfu. viui. ʒ. j. cāfo-
re pōd. den. j. ossis sepie. ʒ. ß. medulle vi
tuli pōd. den. ij. oīa p se terant ꝛ cū aq̄s
pdictis singulr agitādo misce ꝛ oī die
agitent in aq̄ ꝛ teneant i sole ꝛ qnto pl⁹
tenet in sole ꝛ agitat tāto est melior et
inungat ex eo facies sine liniat. ¶ Aliud
ad idem. ℞. sulfuris viui. ʒ. j. litargirij
ceruse an. ʒ. j. ß. canfore aur. j. assungie
porcie recētis ꝛ collate. ʒ. ij. succi pomo
rū citonioꝝ. ʒ. j. terant terēda qlibet p
se ꝛ fiat puluis subtilissim⁹ deinde oīa
silr i mortario misceant ꝛ in vase vitreo
ꝯseruent ꝛ loc⁹ vbi sūt pustule liniat ex
eis. ¶ De scisuris āt aliqd: diximus. ß.
¶ Ad scisuras.
c. j. hui⁹ sermonis. ¶ Et iteꝝ dico ꝙ eis
cōfert linitio cū adipe galline aut asini
Adeps galline ꝛ asini.
¶ Et dixit etiā Ras. ꝙ adeps ēt galline
faciē reddit lucidā. ¶ Et nō dubito qn
vnguētū nostrū scriptū supra ad scisu
ras labioꝝ sanat illas. ꝛ adducāt etiā
q̄dā dicta supra de scisuris pedū et ma
nuū. ¶ Aq̄ mirabilis in delēdis lētigini
bus. ℞. aluminis roche salis nitri ante
ʒ. j. terant subtilissime ꝛ in eis tritis ex
pumat p pānū lineū spissū argēti viui
ʒ. j. sepe cū pistello miscēdo tūc pone in
āpulla vitri colli lōgi ꝛ calefac fortissi-
me ad ignē donec inceperit bullire tunc
obtura fortissime collū āpule ꝛ pone to
tū sup carbones ignitos ꝛ pmitte ferue
re donec feruor p se desistat tūc āmoue
ab igne ꝛ sine infrigidari. tūc cū modi-
co aceto fortissimo supaspge: ꝛ iterū si
ne sup ignē siccari tūc frāge ampulam
ꝛ rade puluerem q̄ in ea adheret tūc. ℞.
succi celidonie deputati ad ignem lib.
ß. aceti fortissimi albi lib. ß. bulliant silr
cū pulverib⁹ tūc pone totū i ciato vno
ꝛ ciatū vacuū sub illo pone frustū filtri

in liquore ita q caput vnũ ipsius stet i ciato vacuo. z sine sic distillari p filtrũ quod ergo distillatum fuerit collige et vsui reserua.

¶Additio.

¶Ad remouen. lentigines z omnes sor dities de nouo factas z defendit pelles a crepaturis. R. aq̃ q̃ exit de terbentina distillata p elãbicum z laua faciẽ eũdo dormitũ inde fasties fa. cũ panno subti li in mane lauetur cũ aqua furfuris te pida z vltimo lauet cum aqua rosata videbis mirabile.

¶Ca. 3. De morphea z albaras z pãno

Quasi ista capl'a poterãt per misceri cũ eis eisdẽ auxilijs egeant differentib' sm ma iorẽ z minorẽ virtutem pro pterea de vno capl'o fiat re cursus ad aliud siue ad alia. Nunc ṽo de pãno sil' z morphea z albaras dica mus.

Amilum.
Radix lilij.
Croc' ortu lanus.
Radix vitis albe.

¶Et dixerũt q amilũ loco suppo sitũ aufert pãnũ. ¶Et dixit Gal. q̃ ra dix lilij ppie confert. ¶Et dixit q croc' ortulan' mũdificat pãnũ z morpheam. ¶Et mel z ppie q̃ est antiquum eũ co sto mixtũ tollit pãnũ. ¶Et quidã etia3 sumpserũt aquã cũ eo. ¶Et dixit de ra dice vitis albe q cocta cũ ol'o pãnũ de let aut sicut dictũ est supra circa finẽ se cũdi capituli huius sermonis. ¶Et di xerũt etiã q pãnũ z vestigia cutis aufert linitio facta cum reubarbaro z aceto et etiam purgatio facta ex eo. ¶Et dixit Aui. in pãno z in oibus maculis corpo ris z morpheis confert purgatio facta cũ roba. eius aũt potio est girat al' chi rat. xviij. cum vino dulci aut oximelle. ¶Et qñ de ea accipit' pond. ʒ. ij. z terit' z ponit' in vino dulci z dimittit' spacio q̃ dã paruo z coquitur illud cũ lentibus z ordeo z carne galline z ius illud sor betur z qñq3 addit' scamonea.

Pinguedo serpentis.
Canabit.
Marchasita
Margarite.

¶Frica tio etiã faciei cum pinguedine serpẽtis recenti tollit pannum z vestigia cutis. ¶Et dixit Aui. Canabit z est caulis im perialis abstergit pannum z morpheã z sm virtutẽ est magis innatiua ad sor ditiẽ z comestum z emplastratũ: nam tollit in paucis diebus. ¶Marchasita subtiliter trita z cũ aceto linita appro prietate abstergit albaras z morpheã. ¶Et dixerũt q margarite dissolute et fri cate statim albaras auferũt. Dissolũ tur autem si in succo limonũ ponũtur z ibi dimittuntur: aut etiã pomoz citri notũ al' citonioz.

Cinis calcanei porci.
Cepe.
Bulbus.
Sã. leporis.
apiũ rauinũ.
Radix serpẽtarie.
Caro anat'.
Mezereon.
Cipressus.
Semẽ altee
Cinis radicũ affodillorũ.
Cortex radi cappa.
Rutha.
Cassialinea

¶Cõfert etiã z abster git albaras z morpheas cinis calcanei porci adusti donec fiat alb' superlinit' ¶Cepe etiã si in aceto dissoluatur z fri catur in sole. Et similiter bulb' eam tol lunt. ¶Et dicunt q linitio sanguinis le poris calidi sicut ab animali egreditur multum confert. ¶Eradicant autem al baras folia z stipites Rebichegi. i. apij rauini superfricata. ¶Radix etiã serpẽ tarie crispe idẽ facit linita. Et similiter caro anatis adusta z linita albaras tol lit. ¶Folia etiã cuiuscunq3 mezereon li nita morpheã tollũt: z similiter lentigi nes: z quandoq3 cũ eis miscetur sulfur ¶Folia etiã cipssi morpheã erradicãt. Et semen altee cũ aceto fricatũ in sole idem facit. ¶Ad morpheã autem albã z proprie cum incipit fiat fricatio cũ ci nere radicũ affodillozũ in sole: sed pri' in sole bene fricent' cum pãno bñ aspe ro z potest liniri cũ radice sola. ¶Ean dem aũt albam tollit cortex radicũ cap parorum in aceto infusus z superlinit' ¶Idẽ autẽ facit rutha mixta cum nitro z superfricata. ¶Cassialignea super fa ciem aufert humilitatem lacteã q̃ quã doq3 apparet facie. ¶Decoctio quam supra scripsimus ex secretis Gal. mor pheam in corpore sparsam tollens. R. trium mirabo: absinthij: epithimi: semi nis sticados: suchaa: bedeguar viola z se. anisi: se. feni. polipodij loti z excorti cati aã. ʒ. j. berberis: spodij: turbit car nosi: cartami: agarici: centauree: come dreos: cãepitheos omnium ante. ʒ. j. s. capilliue fumi terre ante. M. j. tamarin di: sebestem vel iniube ante. ʒ. iij. infun dantur medicine in. x. lib. aque bullien tis die z nocte z decoquantur lẽto igne donec medietas consumatur postea fri centur digitis z colentur z colature ad datur tantundem rob Dos. ʒ. iij. cũ. ʒ. iij. aque calide z aliquibus guttis olei sisamini: vz etiã ad omnes egritudines flegmaticas z melancolicas z hicteri tiam z ventositatem z humorem cru dum.

¶Tractatus tertius quinti sermonis. De scabie lepra et continet tria capitula.

Cap. 1. De scabie z pruritu.

Voluerunt antiq̃ plurimi vbi de decoctione tractabant sem̃p reminisci sermone q̃ de scabie est. Et nos tales facientes idẽ faciem⁹. ¶ Dicemus ergo q̃ scabiẽ malũ etiã que dr̃ ignis sacer sanat inũctio facta cũ chimolea ⁊ est quedã species terre.

Chimolea.

¶ Si aũt patiens inungat ad ignẽ donec sudet cũ oleo ⁊ sale ⁊ modico aceti sanat̃ prurit⁹ ⁊ scabies falsitate. ¶ Ulcerosaʒ aũt scabiẽ aufert ʒinar mixtũ cũ terbẽtina adusta ⁊ nitro supinunctũ. Et dixit Aui. ⁊ etiã mixtũ cum gũmi pini. ¶ Eandẽ aũt curat fel thauri inunctũ nitro ⁊ chimolea. ¶ Oleũ autẽ de squinanto inunctũ tollit omnem pruritũ: immo etiã pruritũ animaliũ: ⁊ hoc sum⁹ experti.

Oleum squinanti.

¶ Si etiã ficus sicce coquant̃ cũ folijs suis ⁊ cum radice nigre almezereon ⁊ inde scabiosus lauet̃ sanat̃ oĩs scabies: imo etiã scabies animaliũ sanat̃. ¶ Omnẽ aũt scabiẽ tollit testa cancri marini. ¶ Et oẽs cõcordant q̃ cardamomũ cũ aceto illinitum fortiter illa purgat ⁊ sanat.

Testa cancri marini. Cardamomũ.

¶ Malignã aũt scabiẽ sanat optime cataplasma factũ ex cicere peregrino ⁊ credo q̃ sit cicer silvestre nec plus eo inuenio.

Cicer peregrinũ ⁊ q̃d sit

¶ Fex aũt olei iũcta cũ aqua dulcorationis lupinorũ aut cũ aqua decoctionis eorũ aut cũ vino decoctionis cameleonte est vtilima. ¶ Et lupin⁹ etiã cum radice almezereon nigre saluat illam bestiarum: ⁊ hoc experti sum⁹ tollentes decoctionis radicis camaleonte nigre lib. j. farine lupinorum ℥. j. fecis olei antiqui lib. s. fiat vngentũ. ¶ Eandẽ autẽ aufert exterior cortex cameleonte nigre mixt⁹ cum calcanto pice liquida ⁊ sepo ãtiquo. Et nos quidẽ addimus sulfuris viui ante ⁊ sepũ ponim⁹ q̃tum ola. ¶ Semẽ etiã nasturtij cũ melle mixtũ ⁊ inunctũ scabiẽ abstergit.

Semen nasturtij.

¶ Eleborus aũt niger solus vel mixtus cum olibano pice liq̃da cera ⁊ oleo de citro ⁊ aceto scabiẽ tollit ¶ Omnẽ autem pruriginem ⁊ asperedinem corporis mirifice purgat: succus been inunctus. ¶ Cum fortitudine aũt tollit̃ scabies si liniat̃ cũ carui trito cũ aceto. ¶ Et Ras. dixit q̃ sepũ leopardi cum oleo laurino inunctũ confert difficili scabiei que scindit cutem.

Succ⁹ been Carui. Sepum leopardi.

¶ Remouet autẽ scabiem velociter ⁊ pruritum oleum de costo sicut experti sumus super inunctũ. ¶ Acetosa aũt vel ei⁹ radix in balneo cocta si patiens inde lauet̃ est vtilima.

oleũ d̃ costo Acetosa.

¶ Et dicunt q̃ ad omnẽ scabiem storax liquida est epithima bonũ ⁊ nos ponimus illud in vnguentis diuersificantes ista sm̃ diuersitatẽ humiditatis ⁊ siccitatis scabiei.

Storax liquida.

¶ Scabiẽ autem vlcerosam erradicãt folia suhal recentia emplastrata. ¶ Argentum autẽ ⁊ ei⁹ scoria ad scabiẽ valde ꝓfert. ¶ Et similiter omnis scabies tollitur linita cum fructu vitis albe. Et nos facim⁹ ex ea vnguentum ⁊ confert etiã egritudini cũ q̃ eleuatur cutis. ¶ Oleũ autẽ de alchitrã ⁊ etiam ipsum alchitrã inunctũ omnẽ scabiei sanat tuta q̃ etiam illã animaliũ.

Suhal ⁊ est sula. Argentum. Fruct⁹ vitis albe. Alchitrã.

¶ Sanat etiã eam cum est vlcerata farina ordei aut farina siliginis cum aceto forti more emplastri sup̃posita aut etiam orobi ⁊ sumus experti. ¶ Et Sale. dixit in nono loquens de sulfure mixto cũ terbentina mũdificat enim omnes huiusmodi passiones nõ repercutiendo in fundum multis alijs medicinis qui sanãt illas habentibus potẽtiã mixtã vel cõsumãt ac repercutiant: ipsum aũt iam multotiens coq̃mus solũ in aceto ⁊ emplastrantes refenamus scabiẽ. ¶ Et nos quidẽ habem⁹ ad scabiẽ vlcerosam expertum Sal. scriptũ supra ca. de alopitia in fi. ¶ Et scimus q̃ potio facta ex absinthio fumoterre passulis enucleatis ⁊ mirabolanis citrinis est potio bona ad pruritũ ⁊ scabiẽ.

Potio.

¶ Unguentũ nostrũ ad scabieʒ difficilis erradicationis: ita q̃ etiam sanat illam equorũ ⁊ mugas eorum ⁊ restas facta emplastratione postea ad equũ cũ stercore humano. ℞. sulfuris viridis eris ante. partes. iij. olei oliue sicut ciatus vnus paruus pinguedinis porci recentis que est in spina quãtum pro duobus vel tribus deñ. hʒ thuris quantum pro vno deñ. hʒ omnia simul trita post argentũ bene bulliant semp̃ agitando: in fine autem argentum addatur ⁊ misceat̃ ⁊ locus inungat̃.

Unguẽtum nostrum.

Ad eandem aũt difficilis erradicatiõis est hoc vnguentũ. ℞. salis cõis. ℥. viij. assũgie porcine. ℥. x. succi fumiterre: succi plantaginis: olei laurini: olei cõmunis argenti viui extincti añ. ℥. ij. fiat vnguẽtum quo patiens maneat̃ sero ⁊ solũ circa pulsus brachiorũ ⁊ volas manuum inũgat̃ ad ignẽ.

Aliud optimum.

¶ Et dico q̃ lotio facta ex succo ebuloꝝ tollit scabiẽ ⁊ pruritũ. ¶ Et sola ablutio fctã ex aqua decoctio

Succ⁹ ebulli. Lapatium. Succ⁹ cauliũ

ris lapatii ⁊ cameleonte scim⁹ ꝙ iuuat
scabiosis. ¶Sumus quoq; experti qḋ
succus caulis inunct⁹ illam sanat ꝙ si
scabies sit fortis ⁊ humida misceat̃ cū
aceto ⁊ vitello ⁊ liniat̃. ¶Si aūt scabies
sit vlcerosa ⁊ precipue in sui principio
℞. folioꝝ vitis siluestris partē. j. croci
myrrhe aā. partem. s. olei ros. ⁊ mellis
quantū sufficit ⁊ fiat vnguentū. ¶Et ex
perti sum⁹ tā in vlcerosa ꝗ̄ nō: vt lauet̃
primo cū nitro ⁊ oleo post abrasionem
piloꝝ postea liniat̃ eum lacrima vitis
domestice q̄ coagulat̃ super palmites (Casu.)
mixta cū assungia porcina veteri. ¶Ue
rū facio scire vos dn̄e reuerende ꝙ pfe
cta curatio egritudinis hui⁹ eget cor
poris euōne vn̄ pcedēti si remouibilis
debet esse. Et nos circa illā apertionem (Sirupus.)
materie vsi sum⁹ sirupo hm̄oi. ℞. succi
endiuie succi laureole: succi absinthij:
succi scabiose: succi fumiterre: succi bo
raginis aā. lib. j. radicū. v. aā. ℳ. j. semi.
cōiū frigidoꝝ aā. ʒ. j. ros. vio. aā. ʒ. s. san
daloꝝ al. ⁊ rub. aā. ʒ. s. thimi epithimi
cāedreos cāepiteos aā. ʒ. s. bulliāt oīa
i succis pdictis depuratis ⁊ sirupizet̃ cū
zuc. dos. ab. ʒ. j. s. vsq; ad. ʒ. iij. cum aq̄
decoctiōis fumiter. ¶Sirupus ali⁹ for
tior. ℞. thimi epithimi feneiupuli beto
nice: assari: arist. ro. gētiane: cinamomi
croci: sandal. oīz ros. violaꝝ: floꝝ bora
ginis: floꝝ salicis: nenufaris: equalia ⁊
q̄ntū vis bulliāt in succo fumiter. depu
rato ⁊ in lib. j. oīz pdictoꝝ ponat̃ ciner̄
vipere al' carnis vipe bn̄ mūdate ⁊ recē
tis. ʒ. iiij. Si aūt serpēs exiccat⁹ fuisset
ponat̃ puluer̄ ei⁹. ʒ. ij. ⁊ colature post
decoctionē addat̃ zuchari ꝙ sufficit ⁊
fiat sirup⁹ dos. de die tertio in tertium
mane cū modico vini optimi vl' aquosi
vt dispositio reqrit ab. ʒ. j. vsq; ad. ʒ. ij.

¶Additio.

¶Ad sca. malā frate salso expertu; est
balneū decoctionis edere terrestris la
uando pluribus dieb⁹ est eni vltimū.

¶Cap. 2. De lepra.

On intendim⁹ dicere in hoc
cap. sicut ⁊ in aliis fecimus
cōem curam lepre: sed solu;
pretermisso regine p dietam
⁊ potiones ea q̄ laudauerūt
antiqui ⁊ sicut ipsi vt in plurib⁹ in ca.
de decoratione de ipsa sermonē fecerūt
qn̄ tractabāt de scabie sic ⁊ nos etiam
ipsos sequentes faciem⁹. ¶Dicūt ergo
ꝙ inunctio facta cū eleboro nigro sicut (Eleborus niger.)
in precedenti cap. dixim⁹ de scabie mul
tum sm̄ eos confert ad leprā. ¶Cū aūt
lepra incipit ppter opillationē splenis
vel eius apa multū laudauerunt vt of
mane bibat̃ ex decoctione radicū tama
risci cū passulis ⁊ nos hoc experti addi
mus modicum in decoctione predicta.
¶Inunctio etiā scripta supra cap. pre
cedēti circa finē facta cū sale oleo ⁊ ace
to eo mō quo dictū est supra ibi leprā
delet. ¶Tyriaca etiā si bibat̃ continuo (Tyriaca.)
⁊ corpus patiētis inungat̃ cū ea mul
tū confert. ¶Et dixit Ras. si suspēdatur
oculus vpupe sup leprosū cessat lepra. (Ocul⁹ vpupe)
Et dixit si pellicula q̄ abscindit̃ in circū (Pellicula ab)
cisione pueri siccat ⁊ trita ⁊ mixta cū mo (scisa i circū)
dico musco det̃ in potu incipienti labo (cisiōe pueri)
rare ex lepra stat ⁊ nō augmentat̃. ¶Et (Sperma.)
dixit si sup maculas nigras q̄ sūt signū (Caro serpē)
lepre sperma calidū ponat̃ curat. ¶Ca (tis.)
ro quoq; serpentis mirifice pdest. Et di
co ꝙ Gal. in. xj. sui libri de simplicibus
miro modo carnes has laudauit siue p
se comedant̃ siue etiā vipera strāgulet̃
in vino ⁊ patiens illud vinū bibat. Ad
ducens ad hoc casuales experientias
plures: ⁊ etiā suas pprias quibus vsus
fuit asserens etiā hoc in elefantia cōtin
gere esse laudabilē: imo esse principiu;
curationis isti⁹ l' illa. ¶Et Ras. dixit ꝙ
stercus colūbe cū cedria mixtū ⁊ inun (Sterc⁹ colū)
ctum lepras ⁊ oēs maculas sanat pfe (be.)
cte. ¶Et Aui. dixit ꝙ in lepra est bezaar (Caro rane.)
vt dicitur caro rane cocta cū oleo ⁊ sale (Cortex vlmi)
comesta. ¶Et Gale. dixit cortex vlmi cū
aceto mixtus sanat lepram.

¶Cap. 3. De elefantia.

Equentes Gal. q̄i proximas
facit elefantiā lepre post ca
pitulū de lepra dicim⁹ q̄ ipe
maxime dixit de elefātia. Est
aūt elefantia magnitudo pe
dis ⁊ cruris in aqua cōia regimina per
farmaca ⁊ vomitus fctā oportet prece
dere: sed talia huius operis non sunt. (Quid elefā tia.)
¶Sed preter ista Gal. mirabiliter lau
dauit carnes ochiduarum ⁊ serpētum
sicut statim in precedenti ca. diximus.
¶Et dixit calamentum est bonum far (Caro serpētis)
macum non solum vehementer edu (Calamentū)
cendo subtiles humores: sed etiā subti
liādo ⁊ abscindēdo fortit̃ grossos qua

les sunt vtiqꝫ generantes huiusmodi egritudines. Sed in sūma carnes ochiduarū ꝛ vinum strangulationis earuꝫ prelaudauit. ¶ Et Kirandus. dixit ꝙ tota achia. i. mergus assata ꝛ esa elefantiam sanat. ¶ Sed sciendū ꝙ vniuersaliter linimenta dicta in podagra supra conferuntur in hoc casu: premissa regine si cause proprie proprium remediuꝫ adducatur.

Mergus.

¶ Tractatus quart⁹ quinti sermonis. De combustione ꝛ est capitulū vnum.

Posuerunt etiaꝫ antiqꝫ in tractatu de decoratione tractatum de combustione forte propter feditatem cutis que fit cōbustione non minus rationabiliter. forte posset poni in ca. de vlceribus vel de soluta continuitate. Sed nos quicqd sit eorum vestigia immitabimur. ¶ Dixerunt ergo ꝙ flos volubilis maioris q̄ dicitur cussus siue funis pauperum tritus ꝛ mixtus cum ceroto: ē plus omni re iuuatiuus. Et nos experti sumus de eo florentie cū mumia dissoluto i oleo ꝛ agitata facto vnguento quādo in cōbustione sunt vlcera. Est autē cerotum oleum commune ꝛ cera mixta fm Gal. Et nos experti sumus ponentes in ceroto oleū roſ. loco olei cōis. Et etiā dixit Gal. de planta eius: ꝙ cocta cū vino cicatrizat eas que ab igne sunt vlceratio nes. Et ideꝫ dixit de floribus. ¶ Et oleū etiā bullitum in concauitate seu cōcauatura radicū affodillorū conferre dixerūt. ¶ Gūmi etiā arabicū cū albumine oui mixtū ꝛ superpositū vlcerari nō sinit. ¶ Emplastrum autem factum ex floribus folijs fructu ꝛ semine hipericō mire facit superpositum. ¶ Sola etiaꝫ lana intincta in albu. oui superposita multum confert adustioni siue ab igne siue ab aqua sit facta: immo ꝛ ouū statim impositū est vtile siue solū albuꝫ. siue totū ouū cū cortice suo qꝫ ponat. Dixit Gal. ꝛ dicūt de terra sigil. ꝙ ipsa superposita adustioni nō sinit vesicari ꝛ si vesica sic fctā curat eā. ¶ Et sal etiā bullitū cū oleo ꝛ inunctū cōbustionem ignis vesicari nō sinit. Et ego expertus sū idē in adustiōe facta ab aqua. ¶ Rusticis autē approximent medicamina stercoꝝ vt tollat stercoris ouis vel capre vel arietis ꝛ cū oleo roſ. ꝛ cera mixta superponat ꝛ multū cōfert eis: nā cōsolidat excoriationes eoꝝ. ¶ Radix etiā lilij domestici elixa in aqua vel sup prunas cocta cū oleo roſ. mixta supposita est singulare presidium. Et dixit Gal. ꝛ vsqꝫ ad cicatrizationē vsturas ducit. et Aui. dicit ꝙ est melior medicinarū que sunt ad cōbustionem aq̄ calide. ¶ Optime aūt pdest combustioni succ⁹ lactuce agrestis cū lacte impositꝰ. ¶ Et dicūt ꝙ cinis factus ex cortice cucurbite sicce optime pōt sanare ꝛ efficaciter. ¶ Folia qꝫ ambroriane adustioni superposita sunt singulare presidiū. ¶ Vue etiā sicce seruate in passo ꝛ superposite maximū sunt presidium. Si autem vue condite in aqua ꝛ sale superponunt vesicari non sinunt adustionē. ¶ Kirand⁹ aūt dixit ꝙ pili leporis cōbusti ꝛ triti ꝛ suppositi siue per loca cōbusta sparsi vlcera mordent: ꝛ cicatrices sanāt: ꝛ pilos educunt. ¶ Et dixit Raſ. ꝙ stercus colūbi mixtum cū oleo vel vnguento valet contra cōbustionē. Ego aūt vtilissimū expert⁹ sum vtēs primo in panno lini ꝛ postea cū oleo roſ. ꝛ cera faciēs vnguētū. ¶ Folia etiā sicle. i. blitis cocta ꝛ emplastrata prosunt. ¶ Cum auteꝫ est ab aqua adustio cortex pini superpuluerizetur ꝛ cicatrizat illas ꝛ quandoqꝫ immiscemus olibani ꝛ pulueris litargirij ante. ꝛ contulit multum. ¶ Et cōbustionem ostracha purpurea vsta cum sale ꝛ mixta superponantur ꝛ dimittantur donec per se cadant. ¶ Adustioni pprie que fit ab igne adeps porcilotus scōm quosdaꝫ superpositus prodest. ¶ Et dicunt ꝙ acetum velocius omni re sanat adustionem. ¶ Et dixerunt non est res melior calamo aromatico mixto cum oleo roſ. ꝛ aceto: sed Gal. dat cau. vt diuersitas corporum consideretur q̄ mollia ꝛ dura sunt: quoniam corpora mollia fortes medicinas non sustinētꝫ a cautas: imponatur ergo acetum fm corporum diuersitates. ¶ Et dixit Gal. attramentum quo scribimus statim confert vlceribus igne vstis mixtum cuꝫ aqua ꝙ si acetum habeat multo magis confert. ¶ Et experti etiam sumus ꝙ folia maluauisci aut malue domestice cruda cum oliuis cōtrita ꝛ aqua decoctionis eorum confer. ¶ Et cinis etiam caulium cum albumine oui superpositus multum confert.

Flos volubilis maioris
Gūmi arabi
Hipericon.
Terra sigil.
Stercora.
Radix lilij.
Succ⁹ lactuce agrestis.
Cinis corticis cucurbite.
Ambroriana.
Vua sicca.
Pili leporis
Stercus columbi.
Sicla.
¶ Ad aq̄ cōbustionem.
Cortex pini
Ostracha.
Adeps porci.
Acetum.
Calamus aro.
Attramētū.
Malua.
cinis caulīū

¶ Tractatus.5.quinti sermonis. De cadētib⁹ z flagellatis ɔtinet duo capl'a.

¶ Cap.1. De cadentibus ab alto.

Succus gētiane. Terra sigil. Betonica. Galbanum.

Cum qs ab alto cadit confert sibi vt bibat succi gētiane.3.j.cū aqua. ¶ Qñ si ex casu timet lesio intrinsecorū mēbrorū detur ex terra sigil.in potu. ¶ Si etiā ex folijs betonice bibat cū hidromelle vsqȝ ad.3.j.multū conferūt. ¶ Idē autē operat si sumatur ex galbano sicut granū fabe dissoluto cū aceto aqua vel vino vel mellicrato. ¶ Sumat etiā ex lixiuio facto ex ligno ficus dicto supra ca. de cōgelatiōe lactis z san.in stō: z bibat ex eo vsqȝ ad 3.j.s.cū pauco oleo. ¶ Si quoqȝ sumat reubar.3.ij.cū.3.j.rubee tintorū cum vino confert cadenti z etiā flagellato: immo z vtrisqȝ solū reubar. valde confert si vsqȝ.3.ij.tribuat cum vino odorifero mixto: z tamen hoc sum⁹ experti. Et dixit Mes. sanat etiā rupturas itrinsecas z hoc habet appropietate sue substantie. ¶ Et expertus sum ad casum hunc puluerem valde bonū. ℞ lace: myrrhe croci aā.3.ij.fenugreci: castorei: ante.3.j.boliar.3.iij.terant z dentur cum vino permixto. ¶ Si autē cadens sit cum attritiōe lacertorū sumat in potu ex agarico Kirat.ij.aut.iij.cū vino dulci si nō febri aut cū mellicrato. ¶ Quod si cas⁹ sit sup vnū mēbrū emplastret mēbrum cū furfure sale z melle z confert multū. ¶ Sumat quoqȝ absinthiū z supercale fiat super lapide calido madefacto cū vino z mēbro applicet dolenti. ¶ Unguentū nostrū ꝙ valet casui z flagellato. ℞ corticum pinee maioris olei myrtini et cere.q.s.ad congelationem.

Reubarba. Agaricus. Absinthium. Unguētum nostrum.

¶ Cap.2. De verberatis z signis ꝑcussionum eorum.

Unanimiter oēs doctores antiqui tam Gal.ꝙ alij voluerūt cū aliquis est verberat⁹ si innoluitur in corio ouis nouiter excoriate vel etiā arietis z sic maneat in die vna ac nocte statim sanat⁹ est. ¶ Et dixit Ras.ꝙ sanguinem coagulatum a percussione corium dictum suprapositū discoagulat ¶ Et dixerunt si superponat terra sigillata super mēbra percussa vel attrita ꝓhibet ea ab apostematione: z si ibi fuerit solutio continuitatis cōsolidat eā. Et si verberati z flagellati z omnis percussio emplastret cum sumach: ꝓhibet apationē z delet etiā viriditatē eiusdē percussa etiā loca cū folijs pini emplastrent. ¶ Qñ si ex verberatiōe remanēt cicatrices liniant cum raffano z delent aut cū semine eius mixto cū melle z ꝓprie in balneo. ¶ Ola etiā huiusmodi vestigia delentur si cū nucibus viridibus liniantur. ¶ Semen etiā sisami cōfricatum delet viriditatē ꝑcussionū z sanguinē congelatū qui ex eis accidit. ¶ Idē etiā facit mel inunctū cum sale et delet etiā omnē colorem illarū. ¶ Aloes etiā epithimatū signa percussionum delet. ¶ Multa etiā hic possūt adduci de hijs que scripta sunt supra tract. de oculis sermone primo cap.de liuoribus oculorum: z etiam sermone tertio cap. de delendis cicatricibus: z in hoc sermone in pluribus premissis capitulis ideo ad illa recurrere.

Corij ouis recentis excoriate. Terra sigil. Sumach. Raffanus. Nux viridis. Semen sisami. Aloes.

¶ Tractatus sextus quinti sermonis. De impinguatione corporū macrorū z macrescēdo pigues z ɔtiet duo capl'a.

¶ Cap.1. De impinguatione corporum macrorum.

Missis omnibus q̄ veteres scripserunt dicemus q̄ magis vtilia visa sunt in hoc capitulo z dicunt quod lac in vsu habitum valde confert attenuatis. ¶ Et idem dicunt de vsu cancrorum fluuialium. ¶ Et dicunt etiam ꝙ lac mulieris valde confert attenuatis. ¶ Et panis de nouo frumento factus impinguat cito. ¶ Et dixit Ras. sumatur sepum lacerte z misceat cū baurach z cimino carmenico z farina tritici z da in cibo galline aliquot dieb⁹ donec impinguet q̄ ergo ex ipsa comedit impinguabit vt vix cōtineatur in pelle. ¶ Et ego quidē expt⁹ sum ꝙ fricatio totius corporis in hora cōplete prime digestionis cū manibus lenibus in oī mēbro primo donec corp⁹ totū calefiat z post hoc fricatione facta cum oleo bono cōmuni agitādo cū modico boni vini mirabiliter impinguando operabitur. ¶ Et expti sum⁹ vt tolla

Lac. Cancri fluu. Panis frumenti noui. Sepū lacerte. Fricatio corporis.

Orobus. tur orobus et torrefiat et teratur bene dein de misceatur cum melle et ex eo quantum nux una omni mane ieiunos sumatur. ¶ Confert autem in hoc casu usus sisami excorticati. ¶ Puluis autem bonus impinguans. Rx. farine amili sarcocolle ante. ℥. v. ueniant cum butyro et conficiant ut panis et exiccet in furno et fiat puluis. Dos. multis diebus in mane cum aqua frigida ℥. x. efficit hic puluis colorem bonum. ¶ Aliud bonum expertum. Rx. zedoarie karabe: papa. dragaganti: been al. mugat et est radix unde fit assa nunc eiusdem vel enden omnium an. partem. j. terant et cribellentur et bulliant cum butyro et bibant quaque die cum sanich. i. aqua ordei circa. ℥. j.

Sisamum. Puluis bonus.

¶ Cap. 2. De macresiendo pingues.

Si querimus pingues macrescere preter commune regimen ipsorum dixerunt auctores quod hoc cupit: bibat quaque die ex sandaracha tres quartas ℥. j. cum aqua et oximelle et valde macrescit quod ut verum sumus experti. ¶ Sumus quoque experti quod assumptio musti malorum granatorum usque ad. ℨ. ij. cum oximelle vel aqua etiam quaque die multum macrefacit quod si haberi non potest loco eius ponant cimini carmeni partes. ij. costi amari partem. j. terant misceant et administrentur. ¶ Ego autem vidi iuuenem vehementissime pinguem qui quolibet mane assumens ciatum unum aceti calidi in ieiuno cum pipere factus est summe marcer et perseuerauit.

Sandaraca. Mustum malorum granatorum.

Acetum.

¶ Tra. 7. De verrucis et callis et est capitulum unum.

Gaudentes breuitate simul dicemul de porris: callis: et verrucis que omnia proprie sunt circa extrema. ¶ Et dicunt antiqui quod ruthe sola cataplasmata optime curat verucas et porros. ¶ Si etiam super eis fricent xilocaracte virides vehementer et omnino delent illa. ¶ Stercus autem pecudum secundum omnes et etiam secundum Gal. cum aceto mixtum illa tollit et si sint ut claui et mora et etiam veruce et essere etiam secundum Rasim. ¶ Et similiter cantaris una suprfricata illa delet. ¶ Omnes etiam verucas siue inertias siue non: tollit cinis salicis cum aceto citri superemplastratus et exiccat et incidit eas et tollit etiam callos pedum. ¶ Super locis etiam unde porri euelluntur fricetur assa mixta cum ceroto al' crocovel ficubus: nam confert valde et aufert residuum eorum. ¶ Et scito experientia longa quod portulaca fricata super porros postquam sunt euulsi vel radicitus incisi eos exiccat et non sinit eos reuerti appropietate que est in ea etiam et callos. ¶ Erradicat autem collos et porros farina nigelle mixta cum farina al' urina antiqua et superposita. ¶ Idem autem operatur cepe cum sale tritum et superpositum aut etiam cum melle. et nos experti sumus potest etiam cepe misceri cum adipe galline et tollit inunctum callos qui propter calciamentum fiunt: et hoc experimento noui perutile. ¶ Aqua nostra etiam scripta supra sermone primo cap. 3. de rubificando pillos illos tollit. ¶ Et similiter vnguentum scriptum cap. primo huius sermonis de albanda et rubificanda facie et hec omnia pluries sum expertus. ¶ Uerrucas autem tollit cepe squille mixtum cum oleo et pice et superpositum. ¶ Idem autem operatur et mel anacardinum tollit illud superpositum et verrucas et porros. ¶ Pedes etiam locustarum confricati operantur illud idem. ¶ Idem etiam operatur stercus lacerte aut stellionis superfricatum eis. ¶ Lac etiam titimali impositum illa delet. ¶ Et dixit Kirandus fel: vace carnis nostre clauos rumpit et splendidificat faciem. ¶ Et Ras. dixit quod bouis stercus inuolutum folijs: et in cinere calefactum verrucis pluries confert. ¶ Et etiam dixit quod mus scisus et superpositus erradicat illas. ¶ Et etiam dixit quod sanguis muris dissolutus in aceto in stercore eius valet: et hoc: experti fuimus. ¶ Et similiter de celidonia super fricata eis. ¶ Si etiam liniatur veruce ex aqua que resultat a palmatibus vitis domestice quando in eis accenditur ignis confert. ¶ Et dixit Serap. tollantur in kalendis mensis tot grana ciceris quod sunt porri vel veruce que vis sanare: et cum uno quoque grano tangatur unumquodque illorum: postea omnia liget in petia una et post tergum proiiciant et sanantur: et verum est.

Ruthe. Xilocrate. Stercus pecudis. Cantaris. Cinis salicis. Portulaca. Farina nigelle. Cepe. Cepe squille. Mel anacardinum. Pes locustarum. Stercus lacerte. Lac titimali. Fel vace. Stercus bouis. Mus scisus. Sanguis muris. Celidonia. Aqua vitis domestice.

¶ Tra. 8. De decoratione vnguium: et est capitulum vnum.

Dicamus ergo de his que antiqui dixerunt quod quando vnguis aterit, eius attritioni confert emplastrum factum cum bulbis et sanic. i. succo ordei. ¶ Ad idem

Bulbus.

etiã & scisuras unguium cõfert empl'm factũ ex semine lini & melle & superposi tũ. Idem aũt operat' & semen nasturtĳ cũ melle emplastratũ. Et nos q̃dez miscemus utrũq; cũ melle. s. semen nasturtĳ & semen lini & linim' ungues scisas: & etiã que excoriant' & sanam' eas. Similiter etiã & cũ candaruso cocto in aceto emplastrauimus scisuras unguiũ & sanauim'. Leprosos autẽ ungues sanat oleũ mixtũ cũ lũbricis terrestrib' & superemplastratũ. Et dixit Dya. q; celidonia minor excludit ungues leprosas. Contingit autez sepe augmentũ supflue carnis esse circa ungues: & illud tollit lac titimali. Maculas aũt unguiũ tollit sulfur uiuũ qñ cum terbẽtina & pice misceat' & superemplastrat'. Albaras autẽ unguiũ tollit pix liquida mixta cũ myrrha & supposita. Si aũt auripigmentũ cõbustuz & maxime quod est rubeũ misceat' cum visco & unguibus supponatur albaras tollit. Si etiã folia chebichegni aut stipites recentia super ungue fricentur albaras tollunt. Est autez chebichengi apiũ silvestre siue rarinũ quod habet lac. Idẽ autem operat' fex vini cõbusta & cũ pice superposita unguibus qd̃ verũ scimus. Cãtaris etiã supposita & emplastrata tollit albaras. Cũ aũt oportet facere ut ungues cadãt misceãtur cantarides cũ ceroto & superponãt' & cadent. Diximus autem suprã q; cerotũ ex cera sola & oleo cõmuni conficit'. Et dixit Sal. q; etiã scarabei cũ ceroto superpositi ungui faciunt illã cadere. Et Rirandus dixit q; sepũ hirci cũ visco & sandaracha emplastratũ illos scabiosos erradicat. Erradicat autez ungues & cadere facit viscus quercinus qñ cum arsenico mixtus superponitur ungui. Et nos verũ experti sumus. Pix etiam sola liquida mixta cũ cera cadere facit unguem. Et dixit Sale. q; centaurea minor superposita ungui cadere facit eam.

Semen nasturtĳ. Cãdarusũ. Celidonia minor. Ad augmentũ carnis unguiũ. Lac titimali. Sulfur vivum. Chebichẽgi & quid sit. Fex vini. Cantaris. Scarabei. Sepũ hirci. Visc' quercinus. Pix liqda. Centaurea minor.

Sigillo ɔsumatũ est hoc op' cũ auxilio eius a quo cũcta bñficia descendunt cuius totale fuit principium & est mediũ atq; finis cuiusq; misericordia tanq; eius instrumentũ existẽs in opere cuiusq; irritante precepto calamũ aggredi ad scribendum. Eidez ergo gratie infinite existant gratanter itaq; suscipe: hoc op' reuerẽdi mi dñe in cuius honorem cõpillatũ existit. Neq; ad meam ruberilitatem aduertas neq; forte defectus operis qui immediate sequuntur artifice: sed mentẽ auidaz ad tua exequenda mandata ut ipse una cũ alĳs scientĳs quibus fulges tue solaciũ menti adsit & utilitas qualis põt & ut sint presentes inter principes terre utraq; video te pellere: ita per ipsum cẽtena sit tua perfectionũ memoria & applicatio sumere lucĳ que tuos gestus sic dirigat in hac vita ut tua opera felicitentur ad votũ & in posteriori sit tui vnio cum beatis.

In baptistam feram medicum egrotantem Jocus.

Cum febris medicũ rurividisset agentẽ frendwit & tornas sic ait ad comites hic est qui totiẽs hic nos exturbauit ab vrbe de pœrum thalamo de muliere aditis. Cogitat hinc et. nos exturbare. q̃d ergo. J. Quartana tuis spleuere cõfige sagittis ut cito per vĩas frigidus humor eat paret: & in vulnus tellũ figit ille relinquẽs rus redit & lecto languidus ecce iacet Pharmata cõcursum facite & clisteria ferte ut p postĩ cũ querquera febris eat.

Guilielmi Varignane Medici consumatissimi precepto Serenissimi principis domini Meladini Bani croachorum & boyne in veneranda ciuitate Janue sub. M.ccc.xix. die sabbati secũdo exeunte decembris. Opus precipuum per prestantissimum & Egregiũ artium & medicine doctorẽ. d. Magistrũ Claudiũ astarium papiensem omni cũ ingenio suis mendis castigatum. nec hinc inde impssum ad laudẽ eius qui est trinus & vnus: & cuius nomen est super omne nomen feliciter finit.

Lugduni Impressum per Jo. de Cambrey Anno a virginis partu. 1522.

Deo gratias.